

ПРОГРАМА

за опазване на околната среда

2021 – 2028 г.

Общинска програма за опазване на околната среда
2021– 2028 година

Община Каолиново

Програмата е приета с Решение №
по Протокол №на
Общински съвет Каолиново

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

I. Въведение	5
II. Нормативна и стратегическа рамка	7
III. Природо-географски, териториално-административни, икономически и управленски фактори за развитието на Община Каолиново.....	12
1. Природо-географски фактори.....	12
1.1. Географско разположение.....	12
1.2. Климатични условия.....	13
1.3. Хидрографска мрежа.....	20
1.4. Земни недра и почви.....	21
1.5. Зелена система.....	30
1.6. Защитени територии и биоразнообразие.....	33
2. Териториално-административни фактори	47
2.1. Население.....	47
2.2. Икономическо развитие.....	49
2.3. Демографско развитие и човешки ресурси.....	52
3. Характеристика и състояние на инфраструктурата.....	55
4. Управленски ресурси.....	61
IV. Анализ на компонентите и факторите на околната среда	67
1. Въздух.....	67
2. Води.....	71
2.1. Повърхностни води	72
2.2. Подземни води	78
3. Почви и нарушени терени.....	85
4. Национална екологична мрежа.....	90
5. Отпадъци.....	96
6. Вредни физични фактори.....	98
7. Влияние на глобалните климатични промени, природни рискове, рискови територии и зони	100
V. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите(SWOT Анализ)...	104
VI. Визия за околната среда на община Каолиново.....	107
VII. Цели на програмата	110

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

VIII. План за действие	116
IX. Организация за изпълнението на програмата	123
X. Мониторинг и контрол	125

XI. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. Раздел „Лечебни растения“

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Каолиново за периода 2021-2028 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3. Програма за управление на отпадъците на община Каолиново 2021-2028 г.

РАЗДЕЛ I. ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) очертава целите и действията, насочени към опазване, възстановяване и възпроизводство на естествената околна среда, поддържане на разнообразието на живата природа, разумното използване на природните богатства и ресурси в контекста на устойчивото развитие на община Каолиново

Опазването на околната среда е сред най-важните приоритети на съвременното общество. За запазване на природните богатства на страната и осигуряването на здравословна околна среда за живот, труд и отдих на населението е необходимо да се провежда целенасочена и комплексна екологична политика на държавата. Нейни задължителни елементи са изграждането и усъвършенстването на законодателството и нормативната уредба и наличието на институции, осигуряващи постоянен контрол и оценка на състоянието на околната среда, вземане на управленски решения и тяхната реализация.

Законовите разпоредби в сферата на опазване на околната среда имат многопосочен характер, поради което те са практически ефективни само когато са подкрепени с конкретни форми на реализация. Една от тези конкретни форми е изготвянето на програма за опазване на околната среда приложима на местно ниво, като се интегрират икономическите и социалните цели при планиране на дейностите в тази област.

Общинската програма за опазване на околната среда се разработва на основание чл. 79, ал.1 и ал.2 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и се приема от

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Общинският съвет. Общинската програма за опазване на околната среда е необходима, за да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми в общината с цел запазване на доброто състояние на околната среда. С помощта на тази програма ще се формира адекватна екологична политика на общината и постигане на най-ефективно и целесъобразно използване на наличните ресурси.

Основните задачи, които се поставят с програмата, са свързани с настоящите проблеми по опазване на средата, бъдещите мероприятия за снижаване на вредните последици от човешката дейност, както и изготвяне на работен план, съдържащ схеми и организация на изпълнение, начини на финансиране, отговорни звена, методи за контрол, превантивни дейности.

Настоящата Програма е разработена и се базира на анализа и изводите в предходни разработки на общински екологични, стопански, финансови и други проучвания и документи за Община Каолиново:

- ✓ Програма за опазване на околната среда на Община Каолиново за 2016-2020 г;
- ✓ Програма за управление на отпадъците 2016-2020 г.,
- ✓ План за интегрирано развитие на Община Каолиново 2021-2027 г.;
- ✓ Общ устройствен план на община Каолиново, Окончателен проект
- ✓ Доклад за екологична оценка на Общ устройствен план на община Каолиново, както и доклади на ИАОС, РИОСВ, БДЧР, РЗИ и др.

Целите на програмата се свеждат до следното:

- ▶ Акцентиране върху най-важните екологични проблеми на общината;
- ▶ Сравняване и привеждане в унисон на проблемите с националните и европейски приоритети;

- ▶ Обвързване на бъдещите проекти на общинска администрация и мероприятия в програмата с националните, световни тенденции и стратегии по управление на околната среда;
- ▶ Създаване на организация за насочване на силите на общинските и държавни органи, частния и държавен бизнес, граждански сдружения, научни организации и гражданството към изпълнение на заложените в плана приоритетни мерки или за предотвратяване на нови замърсявания;
- ▶ Откриване на източници за финансиране (национални и международни програми, пред-присъединителни и структурни фондове)

Разработката не фиксира строго параметри и мероприятия, а е Програма с отворен статут с периодично доразвиване и разширяване на обхвата, в съответствие с настъпилите промени в приоритетите на Община Каолиново, в екологичното законодателство, в стратегическото развитие на държавата, засягащо общината.

Избраният подход за разработването на програмата съответства на одобрените от Висшия експертен съвет на МОСВ методически указания. Основния използван апарат в разработката е стратегическото планиране, почиващо на SWOT анализ.

Основната цел на Общинската програма за опазване на околната среда е да се постигне устойчиво решаване на екологичните проблеми в Община Каолиново и подобряване на състоянието на околната среда.

РАЗДЕЛ II. НОРМАТИВНА И СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА

✓ **Закони и подзаконовни нормативни актове по прилагането им, имащи отношение към опазване на околната среда.**

- Закон за управление на отпадъците (Обн. ДВ. бр.53 от 13 Юли 2012г, изм. и доп..)
- Закон за опазване на околната среда (обн. ДВ, бр.91/25.09.2002 г., изм. и доп..)
- Закон за чистотата на атмосферния въздух (Обн. ДВ. бр.45 от 28 Май 1996г., изм. и доп.)
- Закон за водите (Обн. ДВ. бр.67 от 27 Юли 1999г., изм. и доп..)
- Закон за почвите (Обн. ДВ. бр.89 от 6 Ноември 2007г., изм. и доп..)
- Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (обн. ДВ, бр. 43 от 29.04.2008 г., изм. и доп..)
- Закон за опазване на земеделските земи (обн. ДВ, бр. 35 от 24.04.1996 г., изм. и доп.)
- Закон за биологичното разнообразие (ДВ, бр.77 / 09.08.2002 г., изм. и доп.)
- Закон за лечебните растения (ДВ, бр. 29 / 07.04.2000 г., изм..)
- Закон за генетично модифицирани организми (ДВ, бр.27 / 29.03.2005 г., изм.)
- Закон за защитените територии (обн. ДВ, бр.133/1998 г., изм. и доп.)
- Закон за лова и опазване на дивеча (изм. ДВ, бр. 77 / 04.11.2011 г., изм. и доп.)
- Закон за рибарството и аквакултурите (ДВ, бр. 41 / 24.04.2001 г., изм. и доп.)
- Закон за ратификация на Базелската конвенция за контрол на трансграничния превоз на опасни отпадъци и тяхното третиране (Обн., ДВ, бр. 8 от 26.01.1996 г.)

✓ ***Стратегически и планови документи, приети на национално ниво:***

- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г., приета с Решение № 621 на Министерския съвет от 25.10.2019 г.;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030 г.), приет с Решение № 541 на Министерския съвет от 13.09.2019 г.;
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.), приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019 г.;
- Национална Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020-2030 г.);
- Националният план за управление на отпадъците (НПУО 2021-2028 г.) приет с Решение № 459 от 17 юни 2021 г. на Министерски съвет
- Национална програма за действие за устойчиво управление на земите и борба с опустиняването в Република България (актуализация за програмен период 2014-2020 г.), приета с Протокол № 38.1 на Министерския съвет от 23.09.2015 г.;

- Национален план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г., приет с Решение № 459 от 17 юни 2021 г. на Министерски съвет;
 - Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор, приета с Решение на Народното събрание от 21.11.2012 г. и План за действие към Националната стратегия за управление и развитие на водния сектор в Република България, в краткосрочна (2013-2015 г.), средносрочна (2016-2021 г.) и дългосрочна (2022-2037 г.) перспектива;
 - Актуализиран Национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители (УОЗ) в България 2012 г. - 2020 г., приет с Протокол №33.2 на Министерския съвет от 05.09.2012 г.;
 - Трети Национален план за действие по изменение на климата за периода 2013- 2020 г., приет с Решение № 439 на Министерския съвет от 01.06.2012 г.;
 - Програма за изпълнение на директива 91/271/ЕО за пречистването на отпадъчните води от населените места;
 - Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010 – 2020 г.;
 - Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителство и разрушаване на територията на Р. България за периода 2011 – 2020 г.;
 - Трети национален план за действие по изменение на климата за периода 2013- 2020 г., приет с Решение №439 от 01.06.2012 г. на Министерски съвет;
 - План за управление на речните басейни в Черноморски район за басейново управление за периода 2016 – 2021 г. и национална програма за изпълнението му, приет с Решение №1107 от 29 декември 2016 г. на Министерски съвет;
 - План за управление на речните басейни в Дунавски район за басейново управление за периода 2016 – 2021 г. и национална програма за изпълнението му, приет с Решение №1107 от 29 декември 2016 г. на Министерски съвет;
 - Национална стратегия за околна среда 2009 – 2018 г., одобрена с Решение №353 от 15 май 2009 г. на Министерски съвет;
 - Национална стратегия за регионално развитие 2012 – 2022 г., приета с Решение №696 от 24.08.2012 г. на Министерски съвет;
 - Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024г.), приета с Решение № 334 на Министерския съвет от 07.06.2019г.;
 - Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030г.), приета с Решение № 541 на Министерския съвет от 13.09.2019г.
- ✓ **Стратегически и планови документи, приети на регионално ниво:**
- Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Североизточен регион за планиране от ниво 2 програмен период 2021-2027 г. Стратегията е разработена в съответствие с Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г.

- Областна стратегия за развитие на област Шумен за периода 2014-2020 г., актуализация 2018 г.
- ✓ **Стратегически, планови документи и програми, приети от Общински съвет – Каолиново:**
 - План за интегрирано развитие на Община Каолиново за периода 2021 – 2027, одобрен с Решение № 139 по протокол № 19 от 25.02.2021 г. на Общински съвет Каолиново;
 - Общ устройствен план на Община Каолиново одобрен с Решение № 289 от 21.11.2017 г. на Общински съвет Каолиново, обнародвано в ДВ бр. 101 от 19.12.2017 г.

✓ **Мерки за осъществяване на политиките в областта на околната среда**

Превантивни мерки

ОВОС за инвестиционни намерения

Процедурата по ОВОС в България е въведена през 1991г. със Закона за опазване на околната среда. Регламентираната процедура е съобразена с Директива на ЕС (85/337/ЕЕС) и въвежда превантивната дейност, като основен принцип на управление на околната среда. Пълно транспониране на изискванията на Директива 85/337/ЕЕС, изменена и допълнена с Директива 97/11/ЕС е постигнато с новия ЗООС и с Наредбата за условията и реда за извършване на ОВОС на инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии, приета през 2003г. (обн. ДВ. бр.25/18.03.2003 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 23.08.2019 г.) Приложение № 1 на ЗООС съдържа списък на инвестиционните предложения, които са предмет на задължителна ОВОС, а Приложение № 2 - инвестиционни предложения, за които се извършва преценяване на необходимостта от ОВОС.

Общините/кметствата са пряко ангажирани в процеса на ОВОС чрез подпомагане на провеждането на консултации със засегнатото население и общественост и създаване на организация за провеждане на общественото обсъждане на доклада за ОВОС.

Екологична оценка (ЕО) на планове и програми

Изискванията на Директива 2001/42/ЕС са транспонирани в ЗООС. Предвидено е преценяване на необходимостта от изготвяне на ЕО на планове и програми, провеждане на консултации с компетентните органи по околна среда и засегнатата общественост, регламентирана е процедура при предположения за трансгранично въздействие, мерки за наблюдение и контрол при прилагането на плана или програмата.

ОВОС и ЕО са инструменти за превантивен контрол, подпомагащи вземането на крайно решение за одобряване или отхвърляне съответно на инвестиционни предложения, планове и програми. Разликите между ОВОС и ЕО са свързани основно с вида на предмета на оценката, което е предпоставка за различия в подхода, методологията и процедурата.

Комплексните разрешителни (КР)

Комплексните разрешителни ефективно се прилагат от началото на м. април 2003 г.,

като основен инструмент за предотвратяване и контрол на замърсяването на околната среда, предизвикано от работата на определени промишлени инсталации. С приемането на ЗООС и Наредбата за условията и реда за издаване на КР за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи промишлени инсталации и съоръжения е постигнато пълно транспониране на изискванията на Директива 96/61/ЕС в българското законодателство.

Пазарно - ориентирани мерки

ЗООС определя рамката на политиката по опазване на околната среда, в т.ч. прилагането на икономически инструменти и финансови механизми за управление на околната среда, които намират конкретно изражение в специалните екологични закони:

- Екологични продуктови такси

В ЗУО са въведени такси за пневматични гуми, за батерии и акумулатори, и за автомобили. Таксите се заплащат от производителите и вносителите на такива продукти. От 2004 г. е въведена такса върху опаковки, като инструмент за прилагане на Директивата за опаковки и отпадъци от опаковки.

- Потребителски такси

Домакинствата и фирмите заплащат такси за твърди битови отпадъци, водоснабдяване, канализация и пречистване на водите. Таксите за битови отпадъци постъпват в общинските бюджети, а таксите за водоснабдяване, канализация и пречистване на водите се заплащат на В и К дружествата.

-Такси за използване на природни ресурси

Таксите за правото на водоползване и/или разрешено ползване на воден обект са дефинирани в ЗВ. За разрешителните които се издават от кмета на общината, таксите постъпват в общинския бюджет. Със Закона за лечебните растения се регламентира заплащането на такси за ползване за събиране на билки и генетичен материал от диворастящи и за култивирани лечебни растения. Таксите постъпват в съответния общински бюджет или държавно горско стопанство в зависимост от терена от който са събрани лечебните растения. Със Закона за концесиите и специалните закони, се регламентира предоставянето на концесия на редица природни ресурси: гори, минерални води, подземни природни богатства и др. изключително държавна собственост. Концесионерите заплащат на държавата концесионни такси. Основна форма е финансиране на общински публични екологични проекти - основно в областта на водоснабдяване, канализация и пречистване на водите и управление на отпадъците. Източници на финансирането са държавния бюджет (ДБ), Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) и в известна степен - общинските бюджети. Финансират се от ПУДООС и екологични проекти на фирми под формата на кредити при облекчени условия.

Доброволни ангажменти на предприятията

Това са най-новите инструменти за управление на околната среда в България. От една страна, те не са задължителни за прилагане от съответните организации, а от друга, са в

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

състояние съществено да подпомогнат предприятията при въвеждането и спазването на „задължителни“ изисквания. В България след приемането на стандарта ISO 14001 (1998 г.) постепенно започна процес на въвеждане на системи за управление по околната среда и тяхното сертифициране

РАЗДЕЛ III. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКИ, ТЕРИТОРИАЛНО-АДМИНИСТРАТИВНИ, ИКОНОМИЧЕСКИ И УПРАВЛЕНСКИ ФАКТОРИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОБЩИНА КАЛИНОВО.

1. ПРИРОДО - ГЕОГРАФСКИ ФАКТОРИ

1.1. Географско разположение

Според физикогеографската подялба на Република България, община Калиново е разположена в западната част на източната подобласт на Дунавската хълмиста равнина, част от обширната Долнодунавска низина. Тази част от подобластта се нарича “Лудогорие” и представлява обширно, вълнообразно, дълбоко насечено плато. На изток граничи с Добруджанското плато, на юг е отделено с Разградско - Поповските и Самуилските височини, на запад достига до долината на Русенски Лом.

Релефът на общината е равнинно – хълмист и разчленен платовиден, с дълбоко врязани стари речни долини, понастоящем суходолия с характерни широки дъна и заоблени или стръмни скалисти брегове, оформени от отвесните ръбове на долнокредните варовици. Преобладаващо са с посока юг-север, но с многобройните си разклонения придават на релефа силно разчленен характер. Между суходолията се оформят обширни плоскогория – обширни, заравнени плоскости с надморска височина от 100 до 500 m. Районът е безводен, карстов. Няколкото малки рекички, извиращи от Лудогорието бързо дренират водите си на север по суходолията. Климатът е умерено-континентален, с горещо сухо лято и студена зима. Надморската височина е между 100 и 500 m. Землищата на общината представляват висока, слабо нагъната равнина и има низинно-хълмист характер. В миналото по-голямата част от тази територия е била горски масиви, които постепенно са били изсечени за увеличаване на обработваемата земя.

Община Калиново е разположена в североизточната част на Лудогорието. Намира се най-северно в пределите на Шуменска област, върху площ от 293 км². В състава на общината са включени 16 населени места – 1 град и 15 села. На изток общината граничи с община Никола Козлево (област Шумен), на североизток с община Тервел (област Добрич), на север с община Дулово (област Силистра), на запад с община Венец (област Шумен) и община Исперих (област Разград), на юг с община Нови пазар и община Хитрино (област Шумен).

Фиг. III.1.1.1. Карта с местоположението на община Каолиново в област Шумен

Град Каолиново е единственото населено място на територията на общината от градски тип. Разположен е на около 50 км северно от общинския център, на 4.8 км. от главен път I-7 . Директна пътна връзка градът има със селата Тъкач (6.6км), Пристое (4.8км), Тодор Икономово(4.6км), Лятно (8.4км), Дойранци (8.3км).

1.2. Климатични условия

Общината попада в Европейско-континенталната климатична област, която обхваща Северна и Средна България (без Черноморието) заедно с прилежащите им планини. Тя е в най-тясна връзка с Източноевропейските райони и същевременно е отдалечена от Средиземно море и не се чувства осезателно смекчаващото климатично влияние на последното. Поради това климатът в тази област носи типичните белези на източноевропейския: сравнително студена за съответната географска ширина зима и относително горещо лято. Максимумът на валежите е през лятото, а минимумът през зимата, като амплитудата в годишния ход на валежите (разликата между лятната и зимната им сума) достига до 15-25% от годишната им сума.

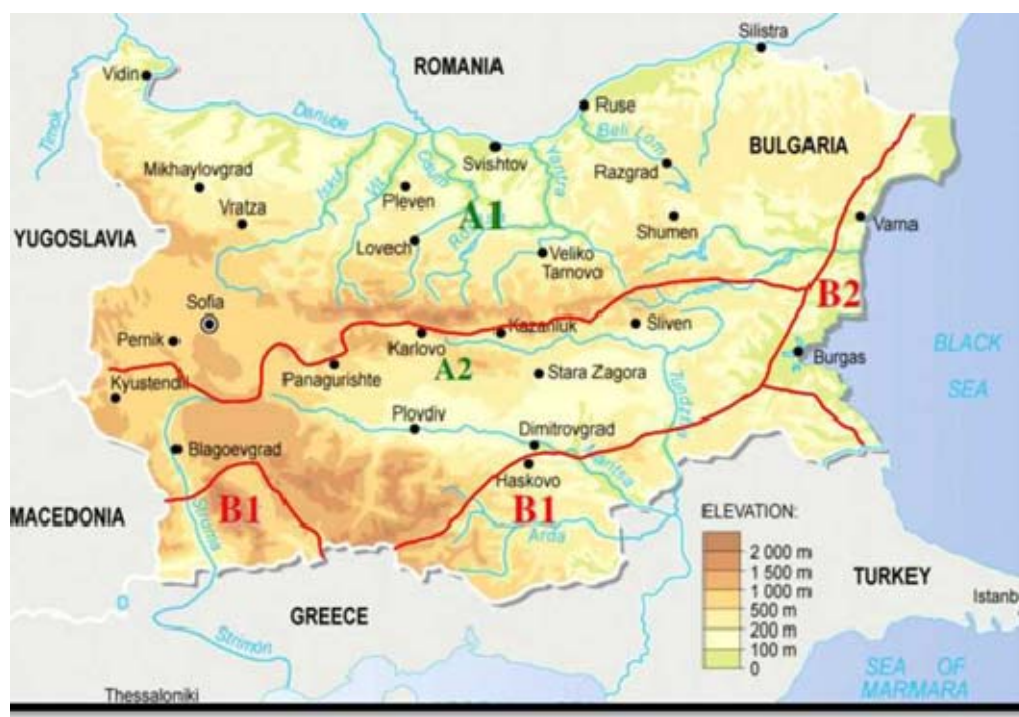
Главно по направление север - юг в европейско континенталната област се забелязват редица изменения в климатичните условия. Това обуславя разделянето и на две подобласти: умерено континентална и преходно континентална.

В тази климатична подобласт континенталният характер на климата е най-добре

изразен. Зимата тук е най-студена в сравнение с всички останали низини в страната, а лятото е горещо, поради преобладаването на субтропични въздушни маси от по-южните географски ширини или формирани на място под въздействие на силното лятно слънце.

В климатично отношение района на Общината попада в умерено-континенталната климатична подобласт на Европейско-континенталната климатична област и се характеризира със силно изразена континенталност на климата - горещо лято и студена зима, голяма годишна амплитуда на температурите, подчертан летен максимум на валежите и др.

Легенда:

A. Европейско-континентална климатична област

A1- Умерено-континентална климатична подобласт A2- Преходно-континентална климатична подобласт
B. Континентално-средиземноморска климатична област B1 - Южнобългарска климатична подобласт B2 -
Черноморска климатична подобласт

Фиг. III.1.2.1. Климатични райони в България

По-долу е направен преглед на метеорологичните характеристики на района, в който е разположена общината.

1.2.1. Ветрови процеси

Преобладаващи ветрове за община Каолиново са западните, северните и североизточните, а с най-малка повтораемост са южните, източните и югозападните. Случаите на тихо време са около 56% от общия брой на наблюдаваните дни. Средната скорост на вятъра е 2,2 м/сек. Бурните ветрове със скорост 30-40 м/сек. са рядкост. Те се

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАЛОФЕР
2021-2028 г.

явяват при преминаването на циклон през страната.

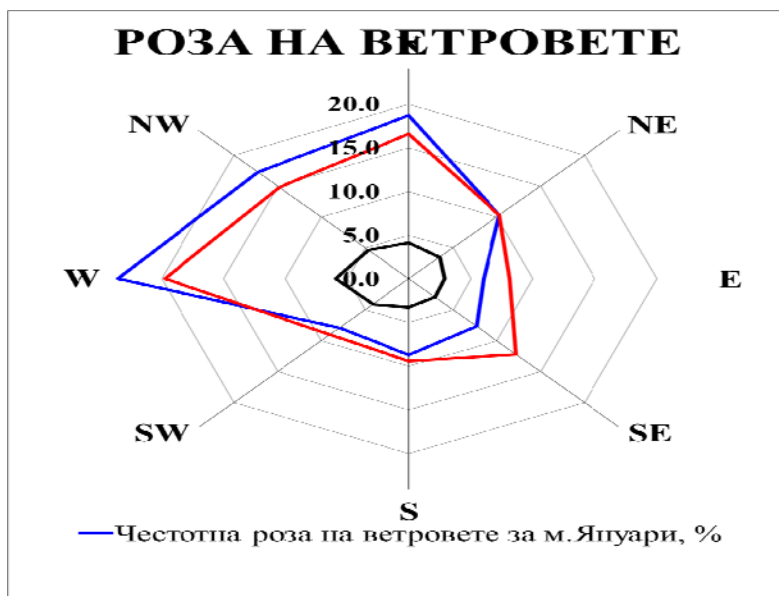
Таблица III.1.2.1.1 Месечна и годишна скорост на вятъра в м/с

СТ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ГОД
Шумен	3.0	3.3	3.1	2.6	2.3	2.0	2.0	2.0	1.9	2.2	2.4	2.4	2.4
Ц брод	3.0	2.9	2.6	2.5	2.2	1.6	1.7	1.6	1.3	1.5	2.2	2.4	2.1

Шумен е разположен в умерените ширини, ветровия режим се формира под влияние на особеностите на атмосферната циркулация над тях. Почти през цялата година преобладава западно- източния пренос на въздушни маси. Под силен вятър се приема вятър със скорост над 14 м/с.

Таблица III.1.2.1.2 Средна скорост на вятъра по посоки м/с

Посоки	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
N	4.5	4.6	4.9	4.2	4.0	3.9	3.6	3.4	3.9	3.8	4.3	4.4
NE	3.7	3.8	4.4	3.7	3.5	3.3	3.2	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5
E	2.5	3.0	3.4	3.3	3.4	2.6	2.4	2.6	2.6	2.9	3.1	2.4
SE	2.6	3.2	3.4	3.5	3.7	2.6	2.4	2.5	2.6	3.0	3.0	2.9
S	3.2	4.1	3.8	3.7	3.1	2.5	2.7	2.6	2.5	3.2	3.2	4.0
SW	4.1	4.7	4.7	4.4	4.0	3.8	3.9	4.2	3.5	4.0	4.1	4.0
W	6.3	7.4	6.4	6.2	5.6	5.6	5.9	5.4	5.4	5.3	6.0	5.7
NW	4.7	5.9	4.9	4.9	4.2	5.0	4.4	4.2	4.7	4.2	4.6	4.2

Фиг. III.1.2.1.1 Роза на ветровете

Таблица III.1.2.1.3 Честота на вятъра по посоки % и тихо %

Посоки	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год
--------	---	----	-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----	-----

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

N	18.7	16.9	16.6	12.8	13.8	14.7	16.6	12.7	16.8	15.3	15.3	18.7	15.7
NE	10.3	11.5	12.9	11.1	11.1	9.9	10.3	12.1	13.3	15.3	12.9	10.4	11.8
E	6.0	6.4	9.7	10.0	9.6	9.2	8.1	11.0	9.8	8.6	8.5	5.9	8.6
SE	7.7	8.5	12.3	17.5	18.0	15.1	12.2	14.7	13.0	10.0	12.7	8.8	12.5
S	8.7	9.0	8.9	12.9	13.0	12.0	9.4	9.9	11.8	11.2	12.8	9.5	10.8
SW	7.9	8.4	7.5	8.0	7.7	9.4	9.0	7.3	8.0	9.8	7.7	8.4	8.3
W	23.5	23.8	18.7	15.8	14.8	18.8	19.7	18.8	14.3	16.7	16.9	21.3	18.6
NW	17.3	15.6	13.4	11.7	11.9	10.7	14.8	13.5	13.1	13.2	13.4	17.0	13.8
TIHO	27.4	25.5	24.7	29.1	29.0	32.8	32.5	34.0	36.2	37.6	30.5	32.8	31.0

Мъглите тук са значително по-малко. Средногодишния брой на дните с мъгла е около 25, от които най-много са през м. декември и януари. През летните месеци мъгли не падат, защото не става интензивно охлаждане на въздушните маси.

Като цяло данните за основните климатични показатели на района определят климата като умерено континентален, но в същото време се чувства известно влияние на Черно море.

1.2.2. Атмосферно налягане

Най-стабилно атмосферното налягане е през летните месеци и при антициклонално състояние на времето. При преминаване на циклони (най-често през пролетния и зимния сезони) се наблюдават резки промени в стойностите на барометричното налягане.

Средногодишните стойности на атмосферното налягане за общината, измерена в станция Разград през 2015 г. е 1012,6 хектопаскала (хПа). Най-високите средно месечни стойности са през ноември и октомври, а най-ниските през февруари и юли. През летните месеци атмосферното налягане е най-стабилно по отношение на месечните стойности. Денонощният ход обаче показва по-големи амплитуди през летните месеци, отколкото през зимните.

1.2.3. Температура на въздуха.

Температурният режим на въздуха се формира под влияние на основните климатообразуващи фактори - слънчева радиация, атмосферна циркулация и постилаща повърхност-форма, изложение на терена, надморска височина - с увеличение на височината, температурата бързо намалява. Вертикалният температурен градиент е май-голям през летните месеци, когато температурния контраст между низините и върховете е най-силно изразен и расте с височината.

Денонощният ход на температурата на въздуха представлява приблизително синусоида с минимум в часовете преди изгрев слънце 7-8 часа или 4-5 часа и максимум след обяд.

Таблица III.1.2.3.1 Средна месечна минимална и максимална температура на въздуха

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2.7	5.7	10.3	17.4	22.4	26.4	28.9	29.0	25.0	18.6	11.6	5.6
-4.8	-2.8	0.0	5.0	9.8	13.4	15.4	15.0	11.4	6.9	3.2	-1.7

Източник: Климатичен справочник за България

Средногодишната стойност на температурата на въздуха за района на общината е 11⁰ С. В следващата таблица е представен годишният ѝ ход по месеци.

Таблица III.1.2.3.2 Средна месечна и годишна температура на въздуха

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
-1,1	1,0	4,0	10,7	15,6	19,4	22,0	21,6	17,4	12,0	6,8	1,8	11,0

Източник: Климатичен справочник за България

1.2.4. Валежи

Освен по-територия валежните количества са неравномерно разпределени и през годината, като най- валежен е месец ЮНИ с месечна норма 80 л кв.м., най- малко валежен е СЕПТЕМВРИ - 32 л кв.м.

Годишната сума на валежите за с. Тодор Икономово, обл. Шумен през 2010 година е 774 л кв.м , през май са измерени 117 л кв.метър - най- валежния месец за 2010год.

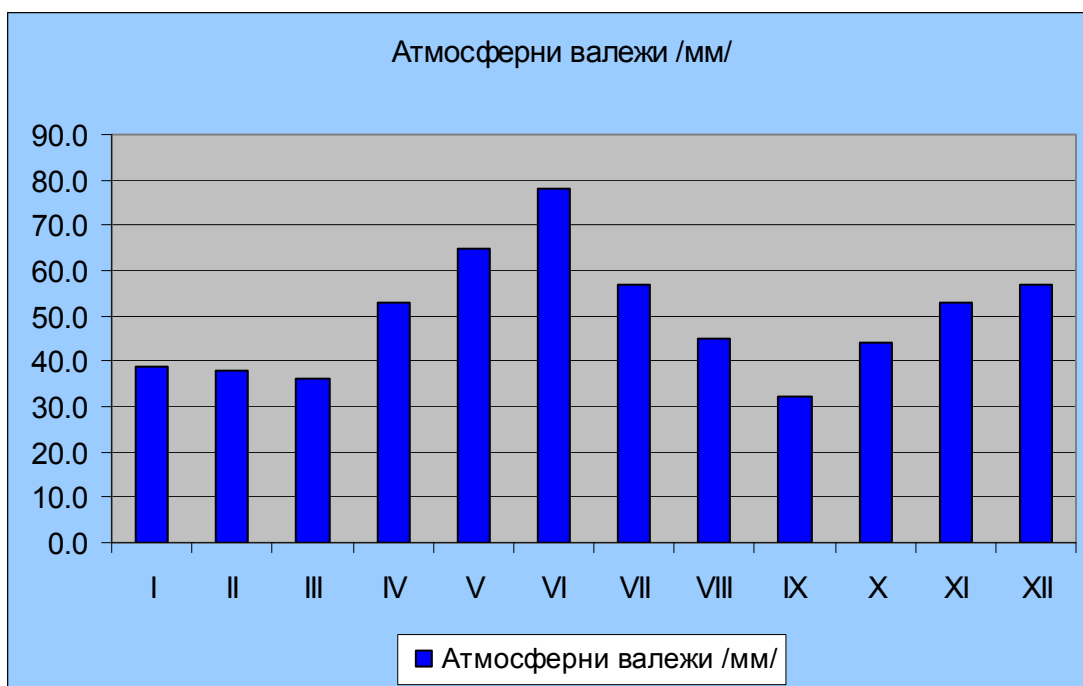
През 2010 година най-интензивен валеж е регистриран на 23.05.2010 - 48.0 л кв.метър. Максималният интензитет на валежа през юли 2010 в Ст Шумен е на 29 юли - 53 литра/секунда на хектар.

Валежите през есента, зимата и началото на пролетта имат обложен характер и са все по-продължителни, докато тези през лятото – от м. май до м. септември са краткотрайни и често имат проливен характер. Първите снеговалежи започват обикновено към 1 декември, а последните са през март. Средната продължителност на снежната покривка е средно 90 дни. Средната височина на снежната покривка през месец януари, когато е най-дебела е 29,3 см.

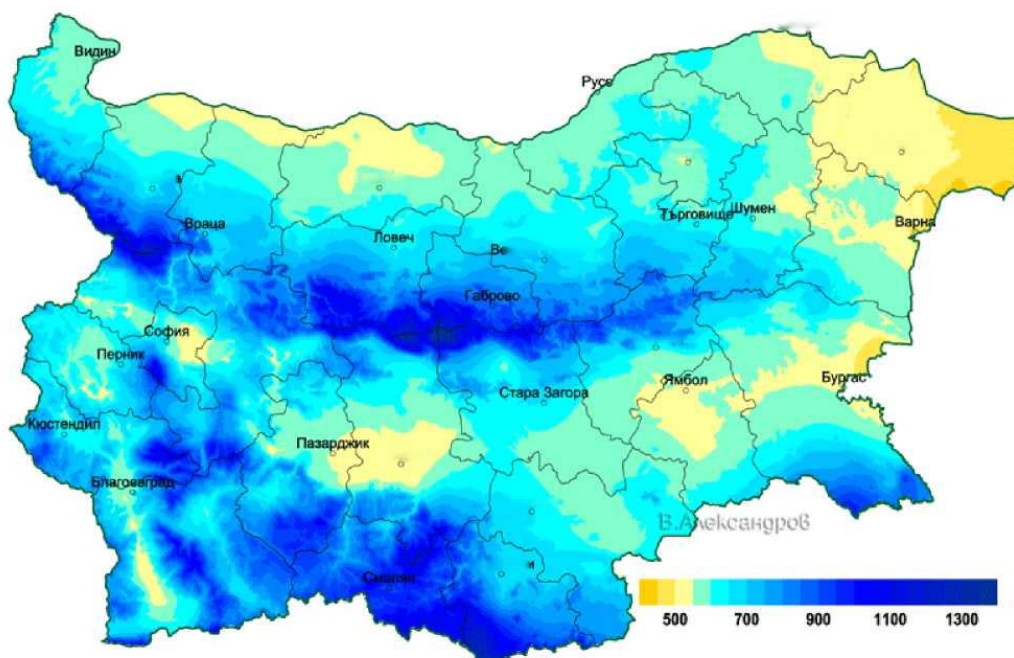
Таблица III.1.2.4.1 Средно месечно количество валежи

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
39	38	36	53	65	78	57	45	32	44	53	57

Източник: Климатичен справочник за България

Граф. III.1.2.4.1 Средно месечно количество валежи

Фиг. III.1.2.4.1 Средно годишни стойности на валежи

1.2.5. Мъгли

Мъглата е състояние на въздуха в приземния слой, при което хоризонталната видимост е по-малка от 1 км. В общината мъглите се образуват предимно през студената част на годината. Максимумът им е през януари и декември и съвпада с максимума на относителната влажност. Броят на дните с мъгла варира от 20 до 140 през цялата година.

Продължителността на мъглата е друга основна характеристика. Най-често са мъглите с продължителност до 3 часа и от 3 до 6 часа. Наблюдават се и мъгли с продължителност няколко денонощия. Те затормозяват транспорта, трудовата дейност в много отрасли и водят до повишаване концентрациите на много от замърсителите на приземния въздух.

1.2.6. Влажност на въздуха

Средната относителна влажност на въздуха е 74%. През зимния период влажността достига 82-84 %, а през лятото спада до 64-65 %.

Данните за средно месечните и годишна относителна влажност в проценти са представени в следващата таблица.

Таблица III.1.2.5.1 Средно месечните и годишна относителна влажност в проценти

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
83	80	74	69	71	70	65	64	68	75	82	84	74

Източник: Климатичен справочник за България

1.2.7. Слънчева радиация и слънчево греене

Основен източник на енергия за процесите в атмосферата е слънчевата радиация. Тази енергия определя степента на устойчивост или неустойчивост, на обмена на въздушни маси с различни физически характеристики, активността на хоризонталните и вертикалните атмосферни токове.

В разглеждания район сумарната слънчева радиация показва закономерен годишен ход с минимални стойности през декември и максимум през юни и юли. Това определя режима на вътрешномасовите атмосферни процеси при липса на активен атмосферен пренос. Инверсионната стратификация и отслабването на турбулентния топлообмен най-често са следствия от отрицателен радиационен баланс.

Таблица III.1.2.7.1 Дневни суми на сумарната слънчева радиация (кал/см²/час)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
120.0	189.0	271.0	375.0	461.0	508.0	515.0	471.0	382.0	244.0	134.0	85.0

Източник: Климатичен справочник за България

Сумарната радиация нараства с височината на слънцето и в часовете около обяд достига максималните си стойности.

Познаването на светлинния режим в общината е тясно свързано с хигиената на труда, експлоатацията на различни технически съоръжения и др.

1.3. Хидрографска мрежа

Районът е със слабо развита хидрографска мрежа. Водният баланс се подхранва и поддържа от валежните води. Същите захранват и най-мощният водообилен хоризонт в Североизточна България – малм-валанжинския, в предвид близостта му до съвременната повърхност в теменната част на Северобългарския свод.

С най-голямо стопанско значение за района са пукнатинно карстовите до карстови по тип и напорни по характер подземни води, формирани в малм -валанжинските карбонатни седименти /варовици, доломити/ от Каспичанската свита. Те имат повсеместно разпространение в Североизточна България, като образуват общ водоносен хоризонт със значителни експлоатационни ресурси. По данни от проучвателни сондажи и изградени тръбни кладенци в района - с.Браничево, с.Тодор Икономово, гр.Каолиново, с. Сини вир могат да се черпят от 8 до 20 л/с от един сондаж.

Хидрогеоложките особености са обусловени от умерено континенталния климат, равнинно-хълмистия характер на релефа, широко разпространение на варовикови скали и льосовата покривка. Формират се дълбоко разположени артезиански и карстови водни басейни. Относителните дебети варират от 0.100л/с .м до 1.3л/с.м, а проводимостта 11 до 12 м2/ден в зависимост от дълбочината на залягане на водоносния хоризонт. Дълбочината на водните нива от повърхността зависи от хипсометрията на релефа и то възможностите за „изливане” на води то апт-барема във валанжина, поради което се характеризират със значителна динамика.

Облика на релефа се определя от Лудогорското плато, частично разсечено от суходолия, оврази и редки водни артерии. Слабата оводненост е резултат от карстовия терен. Карстовия характер се формира от повърхностните разкрития на теригенно-варовитите барем-аптски наслаги в близост до гр.Каолиново, Тодор Икономово и с.Дойранци.

Водоемите в община Каолиново по населени места са следните:

Таблица III.1.3.1.Водоеми в община Каолиново по населени места

Населено място	Площ/дка	Собственост	Форма на стопанисване
гр.Каолиново	129.89	общинска	водопой
с.Лиси връх	38.37	държавна	водопой
с.Лятно	120.33	държавна	водопой

с.Браничево	17.0	общинска	водопой
-------------	------	----------	---------

Източник: Общинска администрация- Каолиново

През последните години в общината са предприети мерки и се полагат усилия за възстановяване на мрежата от напоителни канали, което да доведе до намаляване загубата на вода по време на транспортирането, както и изготвянето и изпълнението на краткосрочни и дългосрочни програми за реконструкция и обновяване на хидромелиоративната система, с цел подобряване ефективността при използване на вода за напояване.

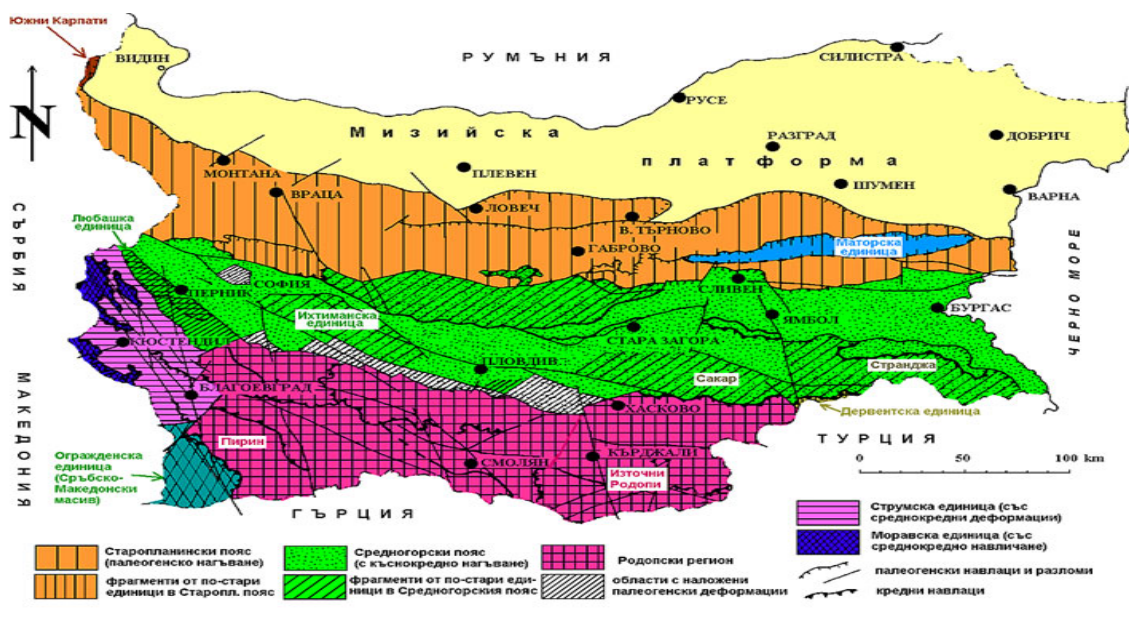
На територията на Общината не попадат минерални води от Приложение № 2 на Закона за водите.

1.4. Земни недра и почви

1.4.1 Земни недра

В геоложката история на България се отделят следните етапи с различна специфика: предпалеозойски (докамбийски), каледоно-херцински, алпийски и неотектонски. Те обхващат сравнително дълги периоди от време, в течение на които природните условия са се изменяли. Особеностите на геотектонската обстановка през тези етапи са се отразили върху характера и разпространението на изключително разнообразни по възраст скални комплекси и структури. Възрастта на скалните комплекси е от Докамбрия до съвременни наслаги. По вид разкриващите се скали са седиментни, магмени и метаморфни. Това многообразие от различни по състав и възраст скали и разнообразни палеогединамични обстановки е предпоставка за наличието на разнообразни по вид и произход минерални суровини, проявата на многообразни негативни геодинамични процеси, както и определят различна сеизмична характеристика на различните части от територията на страната. Геоложкият строеж и тектонските особености на територията на България са резултат от процесите, предизвикали образуването на Алпо-Хималайската геотектонска структура.

Територията на общината е разположена върху Мизийската плоча, основата на която преобладаващо е изградена от палеозойски скали. Върху тях пространствено са отложени седиментни скали с различна дебелина. Специфична скала е лъосът. Различно дебела лъосова покривка воалира вододелни пространства, долини склонове, както и някои речни тераси. В орографско отношение заеманата територия се характеризира с голямо разнообразие – в северната част се спускат най-южните части на Лудогорското плато и Самуиловските височини.

Фиг. III.1.4.1.1 Характеристика на геоложките условия на територията на Р България

В геолого-тектонско отношение районът се разполага в Мизийската платформа. В геоморфоложко отношение районът се отнася към Източна Дунавската равнина.

В тектонско отношение, попада в обсега на северната/преходна/ивица на Предбалканската структурна зона, изградена от широки слабо изразени ганкови структури.

Района попада в най-високо издигнатия участък на Северо-българското сводово издигане. Тази структура се характеризира с два хорстовидни вала с ориентация Югоизток и Северозапад :Девненско-Кубратски и Добрич-Дуловски. В първия има оформено локално издигане – Никола Козлевско, обхващащо районите на Н.Козлево, Т.Икономово и Пет могили. Наклон – 3 до 7 градуса. Видимата амплитуда е около 125м.

В геоложко отношение са представени кватернерни разновидности, отложени в долнокредитния седиментогенен комплекс. Кватернерът е представен главно от алувиални прахови, праховопесъчливи и песъчливи глини, глинести пясъци и заглинени чакъли, както и от алувиално-делувиални глини, покрити от техногенни насипи. Долната креда е представена от хотривски мергели, сивозеленикави на цвят, плътни, прослоени от глинести и варовити мергели, на места с дребен чакъл от варовик. В най-горната си част мергелите са силно изветрели, а в дълбочина са плътни и здрави. Геоложкият строеж на района е твърде разнообразен. В основата си теренът на общината е изграден от хотривски мергели и мергелни варовици, които изграждат околните височини и служат за подложка на алувиалните наслаги. В повечето случаи тези хотривски седименти играят ролята на водоупор. Там където преобладава варовитата компонента често се явяват пукнатинни

извори, някои от които се изливат подпочвено и подхранват грунтовия поток в алувиалните наслаги.

Кватернерът е представен главно от алувиални наслаги и льос. Последният е деградиран, заглинен и покрива кредните седименти на околните височини и заравнености. Падналите върху льоса атмосферни валежи инфилтрират в дълбочина и подхранват отделни пукнатинни извори.

Алувият в заливната речна тераса е със средна мощност 7 м и е представен от праховопесъчливи глини и заглинени чакъли. Последните имат средна мощност 1,5-2,0 м. Глинестата компонента в тях варира в широки граници. В тази чакълеста прослойка се акумулират подпочвени води и се формира грунтовия поток. Подхранването му става както от инфилтрирали атмосферни валежи и речни води, така също и от подпочвено изливащи се пукнатинни извори. В района не се наблюдават свлачища, срутища, заблатявания и др.

➤ Геоложки строеж

В геоложко отношение общината е част от източните предели на Лудогорското плато. Лудогорието има свой характерен строеж, който обаче е във връзка с останалите части на Мизийската плоча. Районът е изграден изключително от седиментни скали с възраст отдолу нагоре: долна креда, неоген, кватернер.

Долна креда

Валанжин /кр K_1V – Каспичанска свита / - разкрива се на повърхността в малки изолирани петна в суходолията и в района на с.Дойранци и Цани Гинчево – органогенно-отломъчни варовици.

Хотрив /сп K_1h – Спасовска свита/ - развит е във варовит и по-рядко във варавито глинест фациес – бели и кремави, дребно-зърнести, пясъчливи или глинести варовици, с дебелина 60-70м.

Долен Барем-Ант /rz K_1b,a Разградска свита/ - кристалинни, дебелопластови, с дебелина 30-100м.

Неоген

Среден сермат – литоложки се разделя на 3 хоризонта отдолу – нагоре, съответно глинест, пясъчников и вровиков.

Кватернер

Разпространен е върху разновъзрастова подложка от глина, пясъци и варовици.

Отдолу нагоре той е представен от червенокафяви плътни, варовити глини, кафяви и сиви глини, на места с прослойка от „погребан льос“. Над тях с постепен преход следва льосовия комплекс. Обща дебелина на кватернерните наслаги е от 0.5 до 24м, средно 5-15м.

➤ Полезни изкопаеми

По данни на Министерството на енергетиката на територията на Община Каолиново попадат площи с условно наименование „Индже“ и „Голямата нива“, към които има заявен интерес за търсене и проучване, които в момента са в процедура по съгласуване и при положително становище предстои процедура по издаване на разрешение за търсене и /или проучване. В рамките на общината влизат площите на заявени концесии за добив на подземни богатства в находище „Дар“, участъци „Тодор Икономово-изток“ и „Тодор Икономово-юг“, както и в находище „Саръгьол“, участък гнезда 15 и 16. Предоставени са следните концесии за добив на подземни богатства:

Таблица III.1.4.1.1 Концесии за добив на подземни богатства в община Каолиново

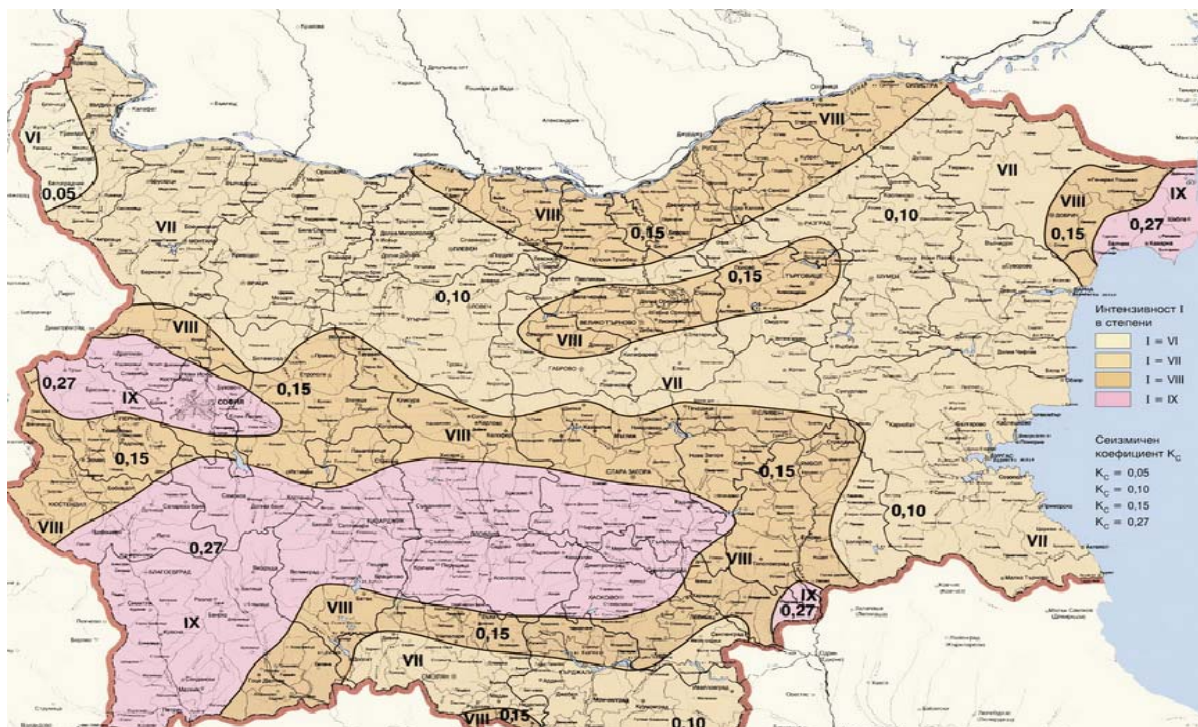
Партида НКР №	Находища
D-00383	Саръгьол - гнезда 17 и 20
D-00226	Саръгьол - 21 гнездо
D-00082	Дойранци
D-00584	Две могили, уч.Маргарита-2 и уч.Пристое-3

Източник: Министерство на енергетиката

Общината е богата предимно на залежи от висококачествен каолин. Рудникът и фабриката за обогатяване на каолиновата суровина ползват гореописаните находища. Каолинът се пренася от рудниците към обогатителната фабрика чрез въжена линия, а оттам се произвежда обикновен кварцов и формовечън стъкларски пясък и обогатен каолин от марките Д-1, К-2 и О-1. Пясъкът, който се произвежда е особено ценен за леярската и стъкларската промишленост. Фабриката произвежда годишно 70 хил. т обогатен каолин. Запасите са около 65 млн.тона.

➤ Сеизмичност

Съгласно Наредба № РД-02-20-2/ 2012 г. на МРРБ за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони (обн., ДВ, бр. 13 от 2012 г.; попр., бр. 17 и 23 от 2012 г.), респ. Приложения № 5 към чл. 15, ал. 2 и чл. 106 Карта за сеизмично райониране на Република България за период 1000 години и Приложение № 6 към чл. 15, ал. 2 Списък на населените места със стойности на сеизмичния коефициент към Картата за сеизмично райониране на Република България, общината попада в район със степен на интензивност I-VII и стойност на сеизмичния коефициент = 0.10.

Фиг. III.1.4.1.3. Сейсмичната карта на България

1.4.2. Почви

Територията на България се характеризира с голямо разнообразие на почвената покривка, поради влиянието в България на четири големи почвени провинции - Степна и лесостепна източноевропейска, Средиземноморска южноевропейска, Горско атлантическа западноевропейска и Влажна субтропична черноморска. Представена е от 15 почвени типа, в които се поделят 42 подтипа.

На територията на България се отделят следните три почвени зони:

- ★ Севернобългарска лесостепна почвена зона - обхваща Дунавската равнина и Предбалкана /до 600-700 м н.в./. В посока от север на юг промяната напочвообразуващите скали, климата и растителната покривка обуславя и промяна на почвените типове и техните съчетания.
- ★ Южнобългарска ксеротермална почвена зона - обхваща територията на Южна България /до 700-800 м.н.в./. Поради по-разнообразието и по-топъл преходно-континентален климат и ксерофитна растителност са се формирали специфични почвени типове.

- ★ Планинска почвена зона - обхваща планинските райони /над 700-800 м.н.в./, покрити с широколистни и иглолистни гори, както и обширни пасища и ливади с различни вариации на планинския климат.

Пространствените съчетания на релеф, климат и растителност имат първостепенно значение за хоризонталното и вертикално разположение на главните почвени типове и за формирането на почвените зони. Почвената покривка е представена от 15 почвени типа, в които се поделят 42 подтипа. В обсега на Севернобългарската лесостепна почвена зона са разпространени зоналните почвени типове – черноземи (54% от площта на зоната) и сиви горски почви (39% от площта на зоната). Черноземните почви са разпространени в Дунавската равнина (западна и средна част), Южнодобруджанското плато и Лудогорието. Привързани са към равнино-хълмистия релеф на равнината и льосовата покривка, и сухия умерено-континентален климат и сухолюбива растителност. Характеризират се с повишена мощност на хумусния хоризонт (60-80 см), но с ниско хумусно съдържание (2-4%). Поделят се на: карбонатни, типични, излужени и деградирани.

Типичните черноземи са разпространени на юг от карбонатните черноземи в обсега на високата част на Дунавската равнина. Формирани са върху разкъсана льосова основа, при по-хълмист и по-дълбоко разчленен релеф. В морфологично отношение не се различават съществено от карбонатните черноземи, с тази разлика, че карбонатите при тях се наблюдават във височинния интервал 25-60 см. Мощността на хумусния хоризонт е 50-70 см. Поради идентичните свойства на типичните черноземи с тези на карбонатните те се обединяват в една обща агро-производствена група.

Излужените черноземи са разпространени в Лудогорието и Добруджа. Формирани са върху льосовиден и песъчливо-глинест субстрат, умерено-континентален климат, дъбови гори и ливадно-степна растителност. В сравнение с карбонатните и типичните черноземи, тези почви са с по-добри агро-производствени свойства. Това се дължи на тежкия механичен състав и по-висока водозадържаща способност. Тези почви са едни от най-плодородните почви.

Деградираните черноземи заемат отделни площи в най-високите райони на Дунавската равнина и Лудогорието. Образувани са върху песъчливо-глинести льосовидни наслаги, при лесостепни условия и доминиращото участие на горска растителност. Характеризират се с мощността на хумусния хоризонт /40-50 см/ и значително участие на глинести фракции /40-50% /.

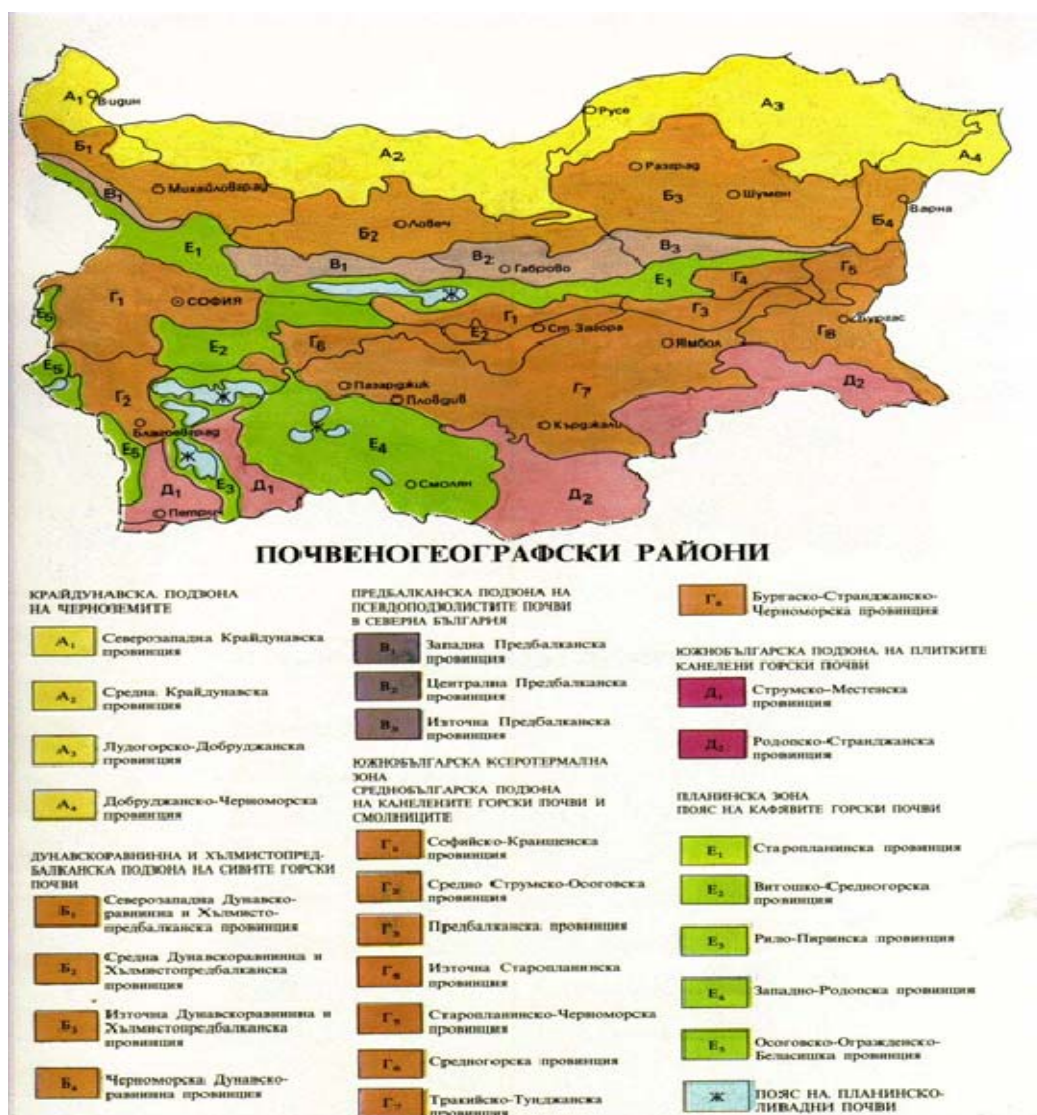
Почвите в Лудогорието са силно повлияни от особеностите на скалната основа и от характера на релефа, климата и растителността. Във връзка с льосовата и льосовидната основа, сравнително сухия климат и наличието на сухолюбива лесостепна растителност от север към юг е разпространението на карбонатните, типичните и излужените черноземи /оподзолените/ черноземи, които заемат 39% от обработваемата земя. Сивите и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

тъмносиви горски почви (61%) са образувани върху слюдести шисти, карбонатни пясъчници и др., под влияние на влаголюбива букова растителност, която постепенно е била унищожена и заменена с по-сухолюбива растителност. Поради изсичането на горите и интензивните ерозионни процеси, сивите горски почви се характеризират с маломощен хумусно-алувиален хоризонт, който варира от 5 до 30 см, като средно не надвишава 20 см дълбочина. Сивите и тъмносиви горски почви имат добра структура, пропускат въздуха и задържат влагата и бързо се затоплят през пролетта.

Фиг. III.1.4.2.1. Почвено-географско райониране на територията на Р България

Източник – Атлас на почвите в България, 1998 г.

Най-често срещаните видове почви на територията на община Каолиново са черноземите (силно еродирани) и сивите горски почви. Температурите на почвата след 5

cm дълбочина са положителни целогодишно, което е благоприятно за развитие на посевите. Само през месец януари се отчитат минусови температури в най-горния почвен слой до 2 cm.

Физичните, физико-химичните и химичните свойства на черноземите са силно повлияни от ерозионните процеси. По механичен състав почвите са пясъчливо-глинести. От механичните фракции преобладават частиците на "едрия прах". Съдържанието на физична глина в повърхностния слой е от порядъка на 48%. По съдържание на органични вещества почвите са средно хумусни.

Поради изсичането на горите и интензивните ерозионни процеси, сивите горски почви се характеризират с маломощен хумусно-алувиален хоризонт, който варира от 5 до 30 cm., като средно не надвишава 20 cm. дълбочина. Сивите и тъмносиви горски почви имат добра структура, пропускат въздуха и задържат влагата и бързо се затоплят през пролетта.

Излужените черноземи /LEACHED CHERNOZEMS-FAO-UNESCO/ са развити повсеместно в терените на общината върху високите заравнени и слабонаклонени тераси. Почвите имат сравнително мощен почвен профил, състоящ се от хумусно-акумулативен хоризонт /70-80 cm/ и безкарбонатен преходен хоризонт /40-50 cm/. Почвите са тежко-пясъчливо-глинести, с плътно сложение, средно до силно излужени. Хумусният хоризонт е много тъмно-кафяв, с троховидно зърнеста структура, като карбонатите са измити над 90 cm /карбонатен мицел в профила почти липсва/. Преходният хоризонт е светлокафяв, уплътнен, тежко-пясъчливо-глинест и с буцеста структура. Водопропускливостта им е добра и варира от 0.6 до 1.3 м/ч. Почвите са добре запасени с хумус /3-5%/, отличават се с добри общи физични свойства, добра водопропускливост (0.6 до 1.35 м/24 ч, в зависимост от дълбочината) и добър въздушен режим. Водният капацитет е добър - ППВ при $pF=2.5$, варира от 25-26.5%. Излужените черноземи са подложени на ветрова ерозия, а по рядка по склоновете на суходолието и на водна ерозия.

Почвите са от най – добре запасените с азот и хумус, но поради неравномерното разпределение на валежите в района, нитрификационните процеси не протичат равномерно, и снабдяването на растенията с азот през летните месеци е затруднено.

Слабо киселата реакция на горния А хоризонт, обуславя по-голяма подвижност на фосфора, който е усвоим за растенията.

Почвите са добре запасени с микроелементи с изключение на бор и молибден.

Деградирани черноземи–лесивирани /LUVIC CHERNOZEMS- FAO-UNESCO/. Разпространени са на отделни петна в североизточната част на общината. Тези почви в миналото неправилно са означавани като оподзолени. Този вид по отношение на химичния си състав и свойствата заема преходно положение между излужените черноземи и тъмно-кафявите горски почви – лесивирани. Образувани са върху горско-степни условия, върху льос, тежко пясъчливо глинест, разположен върху изветрели сарматски варовици и варовити мергели. Характеризират се с текстурно диференциран профил, в който хумусно-елувиалният хоризонт е по-светъл /около 50 cm/, с троховидно-дребнобуцеста структура,

уплътнен в долната си част. Илувиално-метаморфният хоризонт е около 60 см, с плътно сложение, с буцесто призматична структура. Реакцията на почвата е слабо до средно кисела. Степента на наситеност с бази Ca^{2+} и Mg^{2+} е по ниска в сравнение с останалите видове черноземи. Характеризират се с по-неблагоприятни общи физични и механични свойства в сравнение с предходния вид. Филтрацията е от 1,6 до 0,8 м/ч. Имат по-добра водозадържаща способност, по-ниска водопропускливост и с по-голямо съдържание на въздух от предходния вид.

Глинести /тежки/ черноземи, временно повърхностно преовлажняващи се Деградирани черноземи–лесивирани /LUVIC CHERNOZEMS- FAO-UNESCO/. В практиката много често се срещат като тежки почви или тежки черноземи. Срещат се на отделни петна в основата на северните и северозападните склонове, в терени с нарушено водооттичане, върху жълто-кафяви глини. В миналото тези глини са били покрити от лъос, който е изнесен от ерозия и върху глините е установен черноземен тип почво образувателен процес. Тежките черноземи се преовлажняват временно и повърхностно всяка втора или трета година. В тях пролетното преовлажняване затормозява растежа и развитието на растенията. Почвите се характеризират с мощен профил, състоящ се от хумустно акумулативен и преходен хоризонт. Характеризират се с текстурно диференциран профил, в който хумусно-елувиалният хоризонт е много тъмно сив до сиво-кафяв /около 70-75 см/, с глинесто-буцеста структура, уплътнен в долната си част /с гланцирани структурни агрегати/, не шупва от солна киселина. Илувиално-метаморфният хоризонт е тъмно – кафяв, около 45-50 см, с плътно сложение, глинест, с буцеста структура, не шупва от солна киселина. „С” хоризонт е жълтеникаво – кафяв, свеж, плътен, с буцеста структура, с карбонатни жилки и белоочки, шупва силно от солна киселина.

Сивите горски почви са развити са върху хълмист и нископланински релеф, дълбоко разчленен и изграден от кредни и терциерни седименти - мергели, варовити пясъчници, мергелни варовици. Формирани са при по-влажен умерено-континентален климат и широколистна растителност. Отличават се с глинесто съдържане във вертикалния почвен профил, по-високо хумусно съдържание /2-5% /, и по-малка дебелина на хумусния хоризонт от черноземните почви. Сивите горски почви се поделят на тъмносиви и сиви и светлосиви горски почви. *Тъмносивите горски почви* се срещат в съчетание с деградираните черноземи и сивите горски почви. Образувани са върху лъосовиден субстрат и редки смесени широколистни гори, при преобладаващото участие на ливадно-степна растителност. Те са с най-мощен хумусен хоризонт /до 45 см/ и мощен алувиален хоризонт /до 110 см/. Характеризират се с тежък механичен състав. *Сивите горски почви* са свързани с по-активното почвообразуващо участие на горската растителност и по-малка мощност на хумусно-елувиалния хоризонт на почвообразувания субстрат. *Светлосивите /псевдоподзолисти/ горски почви* са образувани върху безкарбонатен скелетен субстрат и при участие на широколистни дъбови гори. Отличават се с ниско съдържание на органично вещество, слаба водопропускливост и повърхностно преувлажнение.

Антропогенни почви /ANTROSOLS-FAO-UNESCO/. Представени са от деградирани антросоли. Те са условно наречени почви и представляват терени с унищожени почвени характеристики вследствие на човешката дейност. В тази разновидност попадат:

- терените с иззети почвени и подпочвени слоеве с цел разполагане на промишлени и комуникационни обекти;
- терени със съществено променена вертикална планировка - насипи, изкопи, корекция на дерета;
- терени с натрупани върху почвите изкуствени насипи от глинени материали за оформяне протежението на основните транспортни артерии - пътища и др.

Антропогенните наслаги са променили изцяло естествената геоложка среда и почвените характеристики.

Бонитета на почвите в района е направен по агропочвени групи, според сравнителната оценка на почвите и климата, която се основава на качеството на земите и пригодността им за отглеждане на определени селскостопански култури. Почти цялата територия, заета от земеделски земи в общината е втора бонитетна група, което показва че те са добри земи с бонитет от 70 до 80 бала.

Приложение 2 към настоящата програма е ***Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите*** на община Каолиново за периода 2021-2028 г.

1.5. Зелена система

Ландшафтното устройство на Община Каолиново се обуславя от природо-географските характеристики на региона – географско положение, релеф, климатични и водни ресурси, почвена и геоложка характеристика и биологично разнообразие. Природните и антропогенни елементи, формиращи видовете ландшафт на територията на общината са:

- ▶ Паркове, градини и зелените площи за ограничено ползване в населените места;
- ▶ Гробищните паркове;
- ▶ Обектите за спорт и рекреация;
- ▶ Транспортните обекти и развитите зелени зони около тях;
- ▶ Ниви;
- ▶ Трайни насаждения;
- ▶ Ливади;
- ▶ Гори;
- ▶ Водни течения и площи и дървесно-храстовата растителност около тях.

На територията на Община Каолиново са определени следните видове ландшафти:

Урбогенен/Селищен ландшафт;Агрогенен ландшафт; Дендрогенен ландшафт; Дендрогенен ландшафт, около водни течения и обекти; Техногенен ландшафт.

Урбогенен/ Селищен ландшафт (Зелена система в урбанизираните територии)

Доброто състояние на зелената система е една от най-значимите предпоставки за устойчивото развитие на всяко населено място. По своята същност зелената система се основава на вписването на естествената природна среда в урбанизираната структура. Тя трябва да отговаря на конкретни нормативни изисквания и специфични параметри. Трябва да допълва градоустройствената композиция и да спомага за екологичното равновесие в селищната екосистема. Добре устроена и поддържана зелена система спомага за обособяването на завършена жизнена среда. Не е за подценяване ефективното и влияние върху редица екологични параметри: пречистването на въздуха, подобряването на микроклимата, туширането на шума и естетизация на заобикалящото ни пространство. Тя се характеризира с количествени и качествени показатели. В Община Каолиново, както и на доста други места в България, е на лице тенденцията за количествена достатъчност на озеленените площи, като се има предвид площния им дял спрямо този на урбанизираната територия и броя на жителите. Основни проблеми се явяват неравномерното разпределение и недостатъчно добра поддръжка.

Зелената система на Община Каолиново се формира от всички паркове, градини, зелени пояси около водни обекти и улично озеленяване в границите на урбанизираната територия. Тя се допълва от зелените площи със специално предназначение, като терените за спорт и атракции, гробищните паркове и такива за ограничено ползване, които включват дворищното озеленяване и зелените зони около обществени сгради, здравни и учебни заведения.

Зелените площи в Община Каолиново са 60,14 ха, което представлява 0,20% от територията ѝ, от които 41,90 ха са разположени в строителните граници на населените места. Обектите за спорт и атракции, които също са част от зелената система на общината, заемат площ от 29,61ха, от които 8,95 ха са в рамките на населените места.

По данни на Община Каолиново терените отредени за паркове са около 45.85 дка.

Таблица III.1.5.1. Терени отредени за паркове на територията на Община Каолиново

№	Населено място	Местоположение	Площ в дка
1	с.Браничево	Кв. 32 УПИ II	≈ 5.000
3	с.Гусла	18188.501.121	2.445
4	с.Дойранци	Кв. 70 УПИ I	≈ 4.000

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

5	с.Загориче	30137.501.91	0.640
6	гр.Каолиново	Кв. 16 УПИ I	2.100
7	с.Климент	37232.501.406	4.557
9	с.Наум	Кв. 35 УПИ I	≈ 3.000
10	с.Пристое	Кв. 26 УПИ I – води се към училище	≈ 7.000
11	с.Средковец	68388.50.188	5.653
12	с.Средковец	68388.50.233	2.955
13	с.Т. Икономово	Кв. 61 УПИ I	≈ 4.000
14	с.Тъкач	Кв. 35 УПИ VII	4.500
Всичко:			45.85

Като цяло състоянието на парковете в строителните граници на населените места в община Каолиново се определя като задоволително. Единствено парковата зона в град Каолиново е напълно благоустроена.

По данни на Община Каолиново на територията на общината има 43 бр. гробищни паркове с обща площ от 451,577 дка. Голяма част от гробищата вече са с привършен капацитет и необходимо разширяване на терените.

Агрогенен ландшафт

Обликът на този ландшафт се формира от обработваемите земи и пасищата. Агрогенните ландшафти са природо-териториални комплекси от землищата на общината. Формирани са под влияние на целенасочена антропогенната дейност, която предизвиква изменения в ландшафта, с цел удовлетворяване на определени потребности. Съществуването на тези ландшафти изцяло зависи от антропогенната дейност – човекът може постоянно да ги поддържа в конкретното състояние. Агрогенните ландшафти заемат по-голяма част от Дунавската равнина.

Община Каолиново принадлежи към селските райони на страната. Селското стопанство е структуроопределящ отрасъл в местната икономика. Това е и причината агрогенните /селскостопански/ ландшафти да са с основно присъствие в Община Каолиново. Този тип ландшафт, включва всички селскостопански територии – ниви, мери, ливади, зеленчукови градини, овощни градини, пасища и др. и се определя от приоритетното развитие на земеделието в региона. Териториите за нуждите на селското стопанство представляват 66,94% от общата площ на общината, а именно 19 643,07 ха.

Наличните значителни поземлени ресурси, съставляващи близо 70% от общата територия на общината и благоприятните почвено-климатични условия превръщат земеделието в основен източник на доходи. Реално обработваемата земя в общината към 2014 г. е 174 хил.дка, от тях приблизително 4 хил.дка са неизползваеми/ пустеещи.

Дендрогенен ландшафт

Горските територии, формиращи дендрогения ландшафт в Община Каолиново, заемат площ от 6639,03 ха, което представлява 22,62%. Горите са естетическа категория със значително визуално и екологично въздействие.

В структурата на горските ландшафти от територията на Севернобългарската зонална ландшафтна област на Дунавската равнина участват черноземни почви, развити върху мощни седиментни скали с почти хоризонтални пластове, заемащи равнинно-хълмист релеф. Физиономичен компонент в този ландшафт е дървесната растителност. В Дунавската равнина смесената средноевропейска широколистна горска растителност има значително ограничена територия поради антропогенна намеса. Естествената горска растителност е запазена само по стръмните долини, склонове и отчасти върху вододелните гърбища. В източната част на Дунавската равнина горската растителност е представена от суходлюбива широколистна растителност в състава, на която участват основно дъбове. Срещат се още липа, ясен, габър и др., както и храсти - смрадлика, драка, глог, леска и др. Покрай реките са разпространени влаголюбиви дървесни видове – върби и тополи. Ландшафт горски притежава устойчивост и възможност за самоорганизиране и саморегулиране.

Дендрогенен ландшафт, около водни течения и обекти (Аквален ландшафт)

Към този тип ландшафт спадат териториите около водни течения и обекти, заети с влаголюбива дървесно-храстова растителност, която подчертава и засилва изразителността на бреговия силует. Площта на водните обекти в община Каолиново е 73,14 ха, а деретата заемат 152,00 ха.

В структурата на аквалните ландшафти се включват теченията на реките Провадийска, Крива, Ружичка, Сенкьовица и др., както и притоци от техните водосбори. Някои от реките са с непостоянни водени течения, поради пресъхване през лятото. Тогава ландшафтът се променя като израз на неговите сезонни ритмики. Визуалното въздействие на този тип ландшафти е най-силно.

Техногенен ландшафт

Този тип ландшафти, включва дървесно-храстови композиции развити около елементи на инженерно-техническата инфраструктура – пътища, надземни и подземни проводни. Озеленяването около транспортните трасета е сложен процес, с който се решават технически, екологични и композиционно-пространствени задачи. Надземните проводни също формират коридори, които оказват влияние върху облика на ландшафта.

1.6. Защитени територии и биоразнообразие

Биогеографска характеристика на района.

По биогеографско райониране (Б. Груев и Б. Кузманов, 1994) територията на

общината попада в Севернобългарски биогеографски район, Лудогорски подрайон.

Фиг. № III.1.6.1 Биогеографска карта на България

Лудогорският район, обхваща едноименното плато, високите плата на Източната Дунавска равнина и Източния Предбалкан. На запад и север граничи с Дунавски район, на изток с Добруджанския и Черноморския район, а на юг със Старопланинския и Източностаропланинския район. В този си обхват Лудогорският район заема значително пространство, в което релефът от равнинно-платовиден на север преминава в платовиден, а на юг нископланински. Характерът на релефа е определил наличието на значително по-малко антропогенизирани територии спрямо Дунавски район и запазване на естествената лесостепна растителност, която в най-южните части под влияние на височинната зоналност придобива облика на биома *Aestilignosa*. Доминиращия лесостепен еколого-физиологичен облик на растителността определя участието на Лудогорския район в структурата на Долнодунавската биогеографска провинция и биома *Aestilignosa*. Предходното положение на лесостепите и граничното положение на района между два биома предполага твърде континуален характер на неговите граници. Особено северната граница, която приблизително следи двеста метровата изохипса на релефа и източната граница, премина-

ваща по долината на Суха река, имат изявено условен характер. Смесените гори от дръжкоцветен дъб - *Quercus pedunculiflora* и летен дъб - *Quercus robur* заедно със степните храсталаци на ниския бадем - *Amygdalus nana* маркират границата с Добруджанския район. От друга страна хетерогенният островен характер на биотичните съобщества предполага различни позиции за детайлна биогеографска хорологизация на този район.

Климатът на Лудогорския район е изразен умерено-континентален със средна януарска температура от -2°C и средномесечна юлска температура от 24°C . Средногодишните валежни количества варират от 450 до 550 mm като в южните части на района имат и по-високи стойности. Южната част на района има температурни стойности и валежни количества, които отговарят на преходноконтинентален тип климат. Пространственото разпределение на валежните количества показва изразен петнист характер, което в някаква степен е свързано с дислокацията на биотичните съобщества.

В Лудогорския район почвената покривка има мозаично разпределение, предизвикано от повърхностия карст, ерозията и значителното участие на рендзините, които на места разкъсват черноземите. Широко са разпространени файоземите, а на юг и лесивираните почви. Незначителни пространства заемат ранкерите и наносните почви. В почвено-географско отношение Лудогорският биогеографски район обхваща изцяло Лудогорската и Провадийската провинция (Нинов, 1997), заедно с части от Дунавско-Добруджанската и Старопланинската средновисока провинция.

Естествената растителност е лесостепна и степна и заема ограничени пространства – територии, неизползвани за земеделие, обикновено по вододелните била. Разнообразието на почвено-климатични условия в източната област на Дунавската равнина определят териториалното разпределение на различните растителни видове. В нейният обсег, независимо от широкия обхват на обработваемите земи и по-голямото стесняване на естествената растителност се наблюдават най-обширните площи с общо взето добре запазена естествена горска и тревна растителност.

1.6.1. Растителност

В Лудогорското плато най-съществено участие в растителната покривка има формацията на цера *form. (Querceta certis)*, която лимитира границата с Дунавския биогеографски район. Между Дулово и Тервел и източно от Кубрат са запазени смесени гори от сребролистна липа - *Tilia tomentosa*, обикновен габър - *Carpinus betulus*, цер - *Quercus cerris*, на места с горун - *Quercus dalechampii* и полски клен - *Acer campestre*. На ограничени пространства се срещат гори от формацията на горуна (*form. Querceta dalechampii*) или смесени гори от горун - *Quercus dalechampii*, обикновен габър - *Carpinus betulus*, цер - *Quercus cerris* и полски клен - *Acer campestre*.

В Лудогорския район съществуват находища на 28 вида висши растения, които са общи с Добруджанския и Черноморския район. Сред тях са два интродуцирани вида в

българската флора, храстовидната аморфа - *Amorpha fruticosa* и миризливата върба - *Eleagnus angustifolia*, които се проявяват като агресивни антропофити и са представители на биота *Aestivumherbosa*. Тук има местообитания на още няколко вида, които се срещат още само в Добруджанския и Източната част на Дунавския биогеографски район. Сред тях са лесингиановото коило - *Stipa lessingiana*, молдавското плюскавиче - *Silene moldavica*, рогатото клинавче - *Astragalus cornutus*, палазиановият лен - *Linum pallasianum*, пелинът - *Artemisia pedemontana*, нарязанolistният тъжник - *Spiraea crenata* и многообразната мъдрица - *Sysimbrium polymorphum*. У нас само в Дунавската биогеографска провинция респективно и в Лудогорския район се срещат типичните степни видове, храстовидната карагана - *Caragana frutex* и източният равнец - *Achillea leptophylla*. Балкански ендемит с находище в района е сърпецът - *Serratula bulgarica*.

В района са разпространени българските ендемити плевенско обичниче

Thalictrum aquilegifolium ssp. *storgosiacum*, шкорпилова детелина - *Trifolium medium* ssp. *skorpilii*, български опопанакс - *Opopanax chironium* ssp. *bulgaricum*, тракийско омразниче - *Onosma thracica*, крумово великденче - *Veronica krumovii*, български миск - *Jurinea bulgarica*, тракийски магарешки бодил - *Carduus thracicus*, давидов мразовец - *Colchicum davi-dovii* и урумово лале - *Tulipa urumoffii*.

Млади формообразуващи огнища в Лудогорския район са Преславската планина, Шуменското плато, ограничени пространства от Лудогорското и Момино плато.

В долините на Черни Лом и Малък Лом, както и по вододелното било между тях преобладават вторични съобщества, доминирани от цер - *Quercus cerris*, с примес от келяв габър - *Carpinus orientalis* и мъждрян - *Fraxinus ornus*. Определени пространства са покрити с производната формация на келявия габър (*form. Carpineta orientalis*). В южна посока вододелът между тези реки и Голяма река е покрит със смесени гори от цер - *Quercus cerris* и благун - *Quercus frainetto*. В източна посока по склоновете на Разградските и Самуиловските височини, включително по Провадийското, Роякското и Момино плато, преобладават също благуново-церовите гори. Върху Лилякското плато са разпространени вторични съобщества от горун - *Quercus dalechampii* и келяв габър - *Carpinus orientalis*. На юг върху Антоновските височини благуново-церовите гори имат вторичен произход и са смесени с келяв габър - *Carpinus orientalis*.

В Преславска планина се появяват гори от мизийски бук - *Fagus moesiaca*, но преобладават смесените гори от сребролистната липа - *Tilia tomentosa*, обикновения габър - *Carpinus betulus*, горуна - *Quercus dalechampii* и полския клен - *Acer campestre*. Част от южните склонове на Преславска планина са покрити със смесени гори от космат дъб - *Quercus pubescens* и виргилиев дъб - *Quercus virgiliana*. Независимо от ограничения си ареал, заслужава внимание реликтната формация на конския кестен (*form. Aesculeta hippocastani*), разположена в същата планина. В тази планина се намира и най-голямото естествено находище у нас на терциерния реликт див рожков - *Cereis siliquastrum*.

Северните склонове на планината са покрити от смесените гори на обикновения габър - *Carpinus betulus* и келявия габър - *Carpinus orientalis*, а също голяма площ заема формацията на сребролистната липа (*form. Tilieta tomentosae*). В Драгоевска и Лиса планина преобладават горите от мизийски бук, образуващи формацията (*form. Fageta moesiaca*). На прехода към Котленска и Върбишка планина са запазени пространства, заети от формацията на горуна (*form. Querceta dalechampii*) и габърво-горуновата формация (*form. Querceto-Carpineta betuli*).

В източната част на Лудогорския район са запазени лесостепни храстови съобщества от формацията на ниския бадем (*form. Amygdaleta nanae*) и на драката (*form. Paliureta spinachristi*). Между тях или в непосредствена близост е възникнала производна степна растителност, представена от формациите на белия пелин (*form. Artemisieta albae*), бранзовия житняк (*form. Agropireta brandsae*) и изправената овсига (*form. Brometa erectii*). Значителни площи в целия район, вторично са покрити от ксеротермните *тревни формации на белизмата* (*form. Dichantieta ischaemi*), луковичната дивадица (*form. Poaeta bulbosae*) и *садината* (*form. Chrysopogoneta grylli*).

Тревният тип растителност е представен предимно от вторичен тип растителност, който е адаптиран към ареала на унищожените гори. Тя е тясно свързана с ливадите и пасищата. Ливадите съпровождат предимно влажните и умерено влажни почви, а сравнително по-рядко се срещат върху сухите почви. Техните тревни съобщества са представени от житни и бобови растения. Тревният състав се състои от червена (*Trifolium pratense*) и бяла детелина (*Trifolium repens* L.), ливадна класица (*Alopecurus pratensis*), овсига (*Bromus arvensis*), коило (*Stippa capillata*) и др. В заливните тераси на реките се наблюдават представители предимно от житното растение пирей (*Agropyrum repens*), ливадината (*Limnanthes alba*), полевицата (*Agrostis tenuis*) и др.

Приложение 1 към настоящата програма е **раздел „Лечебни растения“**.

1.6.2. Животински свят

Съгласно Буреш и Попов, 1973, в зоогеографско отношение територията на Община Каолиново се намира в Палеарктичната зоогеографска област, Евро-Сибирската подобласт, Предпланински район (до 1000 м.н.в.).

Според Асенов, 2006, територията на Община Каолиново попада в Лудогорски биогеографски район.

Безгръбначната водна фауна показва сравнително добро разнообразие от ресничести едноклетъчни (тип - Ciliophom), малочетинести червеи (клас - Oligochaeta), едnodневки (разред – Ephemeroptera), перли (разред - Plecoptera), бръмбари (разред - Coleoptera), ручейници (разред - Trichoptera) и двукрили (разред - Diptera).

Безгръбначната сухоземна фауна на района притежава най-голямо видово разнообразие сред насекомите (Клас - Insecta). Характерни насекоми за района, са водните

кончета: *Callopteryx virgo meridionalis*, *Platycnemis pennipes* и *Aeshna affinis*, малката богоможа - *Ameles heldreichi* (разред - Mantodea); черното житно пиле от правокрылите - *Bradyporus dasypus* (разред - Orthoptera); равнокрылото хоботно - *Eurybregma nigrolineata* и др. Значителен е броят на твърдокрылите насекоми (разред - Coleoptera), като типични видове сред бръмбарите листояди, са - *Chrysolina graminis*, *Ch. staphylea* и *Phratora vulgatissima*, а сред бръмбарите сечковци - *Pachyta quadrimaculata*, *Acmaeops pratensis*, *Anoplodera nifipes*, *Necydalis major*, както и редките видове сечковци - *Brachyleptura tesserula* и *Vadonia imitatrix*. Тук се среща и защитеният бръмбар бегач - *Calosoma sycophanta*. Ципокрыли насекоми (разред - Hymenoptera), обитаващи Лудогорието са широко разпространените в Европейския континент лесостепни видове мравки - *Messor structor*, миризливата мравка - *Liometopum microcephalum* и *Formica cinerea*, а в населените места се среща интродуцирания у нас синантропен вид, фараонова мравка - *Monomorium pharaonis*. Тук се срещат и паразитиращи ихнеумониди (сем. Ichneumonidae, Hymenoptera) като - *Scambus elegans* (паразитоид по пеперуди) и *Tromatobia ornata* (паразитоид по паяци). От пеперудите (разред - Lepidoptera) тук се срещат освен аполоновата пеперуда - *Parnassius apollo* и индикаторните таксони за района - *Colias hyale*, *Lopinga achine* и *Melitaea arduinna* от семействата Hesperioidea, Papilionoidea (Абаджиев, 1999).

От земноводните се срещат обикновената чесновница - *Pelobates fuscus*, жабата дървесница - *Hyla arborea* и горската дългокрака жаба - *Rana dalmatina*. Характерни рептилии за района са шипобедренага костенурка - *Testudo graeca*, шипоопашатата костенурка - *Testudo hermanni*, кримския гущер - *Podarcis taurica*, големия стрелец - *Coluber caspius*, пъстрия смок - *Elaphe quatuorlineata sauromates*, медянката - *Coronella austriaca* и пепелянката - *Vipera ammodytes*.

Орнитофауната на Лудогорския район е разнообразна, което се дължи до голяма степен на близостта му с Черноморския басейн, както и на карстовите терени със скални венци, представляващи специфични местообитания за определени видове. Средното поречие на р. Бели Лом представлява орнитологичен обект с национално значение, в който обитават повече от 150 вида птици. Сред тях са защитените видове червен ангъч - *Tadorna ferruginea*, египетски лешояд - *Neophoron percnopterus*, орел змияр - *Circus gallicus*, белоопашат мишелов - *Buteo rufinus*, малък креслив орел - *Aquila pomarina* и бухал - *Bubo bubo*. В Лудогорския биогеографски район се срещат и други редки видове птици, като черен щъркел - *Ciconia nigra*, ловен сокол - *Falco cherrug*, белошипа ветрушка - *Falco naumanni*, вечерна ветрушка - *Falco vespertinus* и скален орел - *Aquila chrysaetos*.

Във фаунистично отношение, бозайниците в Лудогорския биогеографски район представляват смесен комплекс между видове, обитаващи широколистните гори и такива, които са свързани със степния биом. От насекомоядните видове на разред - Insectivora, в района обитават таралеж - *Erinaceus concolor*, белокоземна белозъбка - *Crocidura leucodon*, голям подковонос - *Rhinolophus ferrugineus*, малък подковонос - *Rhinolophus*

hipposideros и южен подковонос - *Rhinolophus euryale*. Срещат се още обикновен хомяк - *Cricetus cricetus*, черногръд хомяк - *Mesocricetus newtoni*, обикновена полевка - *Microtus arvalis* и степна домашна мишка - *Mus spicilegus*. От разред хищници - *Carnivora* ограничено присъствие в района има вълкът - *Canis lupus*, докато популациите на чакала - *Canis aureus*, лисицата - *Vulpes vulpes*, енотовидното куче - *Nyctereutes procyonoides*, язовеца - *Meles meles*, видрата - *Lutra lutra*, Златката - *Martes martes*, степния пор - *Mustela eversmanni* и дивата котка - *Felis silvestris* са по-многобройни.

Общото състояние и описание, може да се заключи в:

Фауната, в т. ч. и гръбначната (тип *Chordata*, подтип *Vertebrata*), която е най-добре проученият тип фауна и чийто природозащитен статус у нас е най-пълно регламентиран, в този район е от видове, характерни за ниските части на страната, какъвто е и разглежданият терен. В зоогеографски аспект фауната е от палеарктичен тип и по-конкретно от видове предимно на умерените географски ширини, като в района се срещат и известен брой видове с южно разпространение за Европа, т. е. с ареали в Средиземноморската подобласт на Палеарктика, което в климатично отношение е следствие от непосредствената близост на морето, която близост обуславя и по-мекия климат на тези територии. В животинския свят преобладават евроазиатски и средноевропейски зоогеографски елементи. Най-добре запазена и богата е фауната в горите. От бозайниците са характерни благороден елен (*Cervus elaphus* L), сърна (*Capreolus capreolus*), дива свиня (*Sus scrofa*), дива котка (*Felis silvestris*), обикновен сънливец (*Glis glis*), обикновена горска мишка (*Sylvaeus sylvaticus*), катерица (*Sciurus vulgaris*), вълк (*Canis lupus*), горски сънливец (*Dryomys nitedula*), обикновен сънливец (*Glis glis*), чакал (*Canis mesomelas*), лисица (*Vulpes vulpes*), белка (*Martes foina*), пъстър пор (*Vormela peregusna*), язовец (*Meles meles*), видра (*Lutra lutra*). В разглежданата област най-често срещаните видове птици са представители на: врабчоподобни, соколоподобни, совоподобни, щъркелоподобни, гълъбоподобни и кокошоподобни. От ихтиофауната в язовирите се срещат уклей (*Chalcalburnus chalcoides*), каракуда (*Carassius gibelio*), шаран (*Cyprinus carpio*) и толстолоб (*Hypophthalmichthys molitrix*).

Животинският свят на територията на общината показва разнообразие предимно по отношение на бозайниците и по-малко по отношение на птиците, земноводните и влечугите. Най-разпространени са дивите свине, но се срещат и типични степни бозайници като степен пор, европейски лалугер, хомяк, заек, таралеж. Птичето разнообразие се представя от посевна врана, сива яребица, пъдпъдък.

1.6.3. Горски територии

До края на 19-ти век Лудогорието е било покрито с горски насаждения, които в по-голямата си част са изсечени и земите са преминали към селскостопанския фонд. Днес най-широко разпространена горска растителност има по повърхността на платата и сенчестите

склонове и по-малко в долините, суходолията и припечните изложения. Голям проблем са незаконните сечи и честото несъобразяване с лесоустройствените планове от страна на частните стопани. Дървесината се използва основно за отопление, което също е предпоставка за масови незаконни сечи, предимно от по-бедните групи от населението.

Според горскорастителното райониране територията на общината попада в Мизийска област - подобласт на Шуменско-Провадийските плата и подобласт Лудогорие. Заема един пояс и един подпояс от него, поради малкия диапазон на надморските височини - от 100 до 600 метра, а именно:

М-I-Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори /0 -600 м.н.в/

Среден климатичен район на Дунавската хълмиста равнина

Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори /М-I-2/ от 0 до 600 м.н.в.

Тук попада цялата дървопроизводителна площ на общината. Най-широко разпространеното месторастение е равнинно, свежо, на излужен или карбонатен чернозем и на тъмносива горска почва -Д-2(12). То е разпространено е на равнинни терени до 10° наклон на сенчести изложения, върху излужени и карбонатни черноземи и тъмносиви горски почви. Почвите са песъчливо-глинести със слабо кисела или слабо алкална реакция, хумусни, средно богати на азотни и фосфорни съединения, добре овлажнени, слабо скелетни, богати и свежи. Месторастенето също е определено като богато и свежо. Естествената растителност настанила се на тези месторастения е главно от издънкови церови насаждения от I до III бонитет, и по - рядко от смесени насаждения от бук, габър, цер и други. Създадените култури са с твърде разнообразен видов състав, но преобладават културите от червен дъб и сребролистна липа, планински ясен и сребролистна липа, орех и акация и други. Тенденцията е в бъдеще сегашния състав да не се променя значително. Преобладават комбинациите в които участва цер, чист или в смес с благун, липа, габър, зимен дъб ясен. Своего място са намерили чистите и смесени с липа култури от червен дъб и ясен. Богатството на месторастенето определя и високата очакваема производителност на бъдещите дървостои - I и II бонитет.

Основните дървесни видове и най-разпространени в района на Общината са Бялата акация (*Robinia pseudoacacia*), хибридна топола (*Populus x canadensis*), цер, дъб, габър.

Гъби - на територията на община Каолиново са със сравнително ограничени находища. Няма данни за промишлено събиране на видове гъби. Някои видове като сърнела и печурка са преобладаващи и се събират в по-големи количества, но само за лични нужди

Гъби - на територията на община Каолиново са със сравнително ограничени находища. Няма данни за промишлено събиране на видове гъби. Някои видове като сърнела и печурка са преобладаващи и се събират в по-големи количества, но само за лични нужди.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАЛОФЕР
2021-2028 г.

Горите и земите от горския фонд на територията на общината се стопанисват от държавно ловно стопанство "Паламара", което е териториално поделение на „Североизточно държавно предприятие“ ДП – гр. Шумен (СИДП ДП – Шумен). Разпределението на горската територия по видове гори и по функции на горите е дадена в таблиците по-долу.

Таблица III.1.6.3.1 Отчет за разпределение на общата горска площ по вид на земите и вид на горите, държавна собственост

ВИД ЗЕМИ	иглолистни	широколист. високост ъл.	превръщане	нискоствъблени	всичко
насаждения с пълнота 0.4-1.0	0,0	269,0	3344,2	717,4	4330,6
склопени култури	101,2	1065,9	0,0	138,4	1305,5
несклопени култури	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
всичко с пълнота 0.4-1.0	101,2	1334,9	3344,2	855,8	5636,1
редини с пълнота 0.1-0.3	0,0	122,4	76,2	1,4	200,0
изредени култури	0,0	9,6	0,0	0,0	9,6
всичко с пълнота 0.4-1.0	0,0	132,0	76,2	1,4	209,6
всичко насаждения	101,2	1466,9	3420,4	857,2	5845,7
клек	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
всичко залесена площ	101,2	1466,9	3420,4	857,2	5845,7
сечище	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
пожарище	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
голина	0,0	44,8	11,6	1,3	57,7
всичко незалес. дървопр. площ	0,0	44,8	11,6	1,3	57,7
обработваеми земи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ливади	0,0	0,0	0,6	0,0	0,6
поляни	0,6	49,4	104,7	12,2	166,9
горски разсадници	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
пътища, просеки и др.	0,0	3,5	17,0	0,0	20,5
реки, блата, скали	0,0	0,2	13,6	0,5	14,3
всичко недървопр. площ	0,6	53,1	135,9	12,7	202,3
всичко устроена площ	101,8	1564,8	3567,9	871,2	6105,7

Източник: Регионална дирекция по горите – Шумен

Таблица III.1.6.3.2 Отчет за разпределение на общата горска площ по вид на земите и вид на горите, общинска собственост

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАЛОФЕР
2021-2028 г.

ВИД ЗЕМИ	иглолистни	широкол. високос тъл.	превръщане	ниско стъблени	всичко
насаждения с пълнота 0.4-1.0	0,0	0,2	45,3	18,0	63,5
склопени култури	2,0	22,8	0,0	6,9	31,7
несклопени култури	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
всичко с пълнота 0.4-1.0	2,0	23,0	45,3	24,9	95,2
редени с пълнота 0.1-0.3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
изредени култури	0,0	1,9	0,0	0,0	1,9
всичко с пълнота 0.4-1.0	0,0	1,9	0,0	0,0	1,9
всичко насаждения	2,0	24,9	45,3	24,9	97,1
клек	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
всичко залесена площ	2,0	24,9	45,3	24,9	97,1
сечище	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
пожарище	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
голина	0,0	10,9	0,0	0,0	10,9
всичко незалес. дървопр. площ	0,0	10,9	0,0	0,0	10,9
обработваеми земи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ливади	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
поляни	0,0	0,3	2,6	0,0	2,9
горски разсадници	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
пътища, просеки и др.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
реки, блатата, скали	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
всичко недървопр. площ	0,0	0,3	2,6	0,0	2,9
всичко устроена площ	2,0	36,1	47,9	24,9	110,9

Източник: Регионална дирекция по горите – Шумен

Таблица III.1.6.3.3 Отчет за разпределение на общата горска площ по вид на земите и вид на горите, частна собственост

ВИД ЗЕМИ	иглолистни	широкол. високо стъл.	превръщане	Ниско стълени	всичко
насаждения с пълнота 0.4-1.0	0,0	63,1	300,8	84,4	448,3

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

склопени култури	4,8	72,0	0,0	18,5	95,3
несклопени култури	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
всичко с пълнота 0.4-1.0	4,8	135,1	300,8	102,9	543,6
редени с пълнота 0.1-0.3	0,0	0,0	36,0	0,0	36,0
изредени култури	0,6	1,9	0,0	3,2	5,7
всичко с пълнота 0.4-1.0	0,6	1,9	36,0	3,2	41,7
всичко насаждения	5,4	137,0	336,8	106,1	585,3
клек	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
всичко залесена площ	5,4	137,0	336,8	106,1	585,3
сечище	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
пожарище	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
голина	0,0	5,5	15,0	0,0	20,5
всичко незалес. дървопр. площ	0,0	5,5	15,0	0,0	20,5
обработваеми земи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ливади	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
поляни	0,2	1,9	4,3	1,5	7,9
горски разсадници	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
вид земи	иглолистни	широкол. високостъб. л.	превръща не	нискоствъб. ени	всичко
пътища, просеки и др.	0,0	0,0	0,9	0,0	0,9
реки, блатата, скали	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3
всичко недървопр. площ	0,2	1,9	5,3	1,7	9,1
всичко устроена площ	5,6	144,4	357,1	107,8	614,9

Източник: Регионална дирекция по горите – Шумен

Таблица III.1.6.3.4 .Разпределение на общата горска площ по землища в Община Каолиново

Землище	Площ (ха)
Землище Каолиново	721.2
Землище Тъкач	438.1
Землище Сини вир	1392.7
Землище Лятно	451.3
Землище Долина	639.0
Землище Лиси връх	577.4
Землище Дойранци	502.5
Землище Тодор Икономово	647.5
Землище Браничево	246.9

Землище Загориче	143.2
Землище Средковец	188.5
Землище Гусла	56.5
Землище Пристое	311.9
Землище Климент	188.7
Землище Наум	337.0
Всичко:	6842.40

Общата площ на горските територии в Община Каолиново е 6842,40 ха

Към настоящият момент се извършва инвентаризация на горските територии, съгласно утвърдено от ИАГ (www.iag.bg), „Задание за инвентаризация на горските територии и изработване на планове за ловностопанската дейност, дейностите по опазване на горите от пожари, и горскостопански план за горските територии - държавна собственост, в района на дейност на ТП „Държавно ловно стопанство Паламара”, област Шумен“. Горскостопанския план е в процес на разработване.

1.6.4. Защитени зони

Защитените зони са територии, предназначени за опазване или възстановяване на благоприятното състояние на включените в тях природни местообитания, както и на видовете в техния естествен район на разпространение. България е на второ място в ЕС с процент от територията, която е в Натура 2000 (34.3% или 3 905 989 ха обща площ).

Национална екологична мрежа включва освен съществуващите територии, обявени по Закона за защитените територии, така и територии, обявени в отговор на ангажиментите, поети от Република България по Директива № 92/43/ЕЕС (за хабитатите) и Директива № 79/409/ЕЕС (за опазване на дивите птици).

Съгласно изискванията на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), държавата изгражда Национална екологична мрежа (НЕМ), включваща защитени зони, в които могат да участват защитени територии. Защитените зони са предназначени за опазване или възстановяване на благоприятното състояние на включените в тях природни местообитания, както и на видовете в техния естествен район на разпространение.

Защитени зони се обявяват за:

- ▶ опазване на типовете природни местообитания, посочени в приложение 1 на ЗБР;
- ▶ опазване местообитания на видовете растения и животни (без птици), посочени в Приложение 2 на ЗБР;
- ▶ опазване на местообитания на видовете птици, посочени в приложение 2 на ЗБР;
- ▶ опазване на територии, в които по време на размножаване, линеене, зимуване или миграция се струват значителни количества птици от видове, извън тези,

посочени в Приложение 2.

На територията на община Каолиново е разположена част от защитена зона (ЗЗ) от НЕМ “Натура 2000” - “Хърсовска река” с код BG0000106, “ за опазване на природните местообитания (включена в списъка ЗЗ, приет с Решение на Министерски съвет № 661/16.10.2007 г. обн. ДВ бр.85/2007 г.). Към момента зоната не е обявена със заповед с наложени режими и ограничения, съгласно ЗБР.

„Хърсовска река” (НАТУРА 2000, код 0000106, области Силистра, Добрич и Шумен) – попада в землищата на с. Безмер, с. Божан, с. Бонево, с. Войниково, с. Главанци, с. Градница, с. Зърнево, с. Каблешково, с. Кладенци, с. Нова Камена, с. Орляк, с. Полковник Савово, с. Професор Златарски, гр. Тервел и с. Честименско, община Тервел, област Добрич; с. Алеково, гр. Алфатар, с. Бистра, с. Васил Левски, с. Кутловица, с. Цар Асен и с. Чуковец, община Алфатар, област Силистра; с. Върбино, с. Межден, с. Полковник Таслаково, с. Прохлада, с. Секулово и с. Скала, община Дулово, област Силистра; с. Войново, с. Давидово, с. Поп Русаново, с. Посев, с. Средище и с. Стрелково, община Кайнарджа, област Силистра; с. Богорово, с. Българка, с. Главан, с. Поп Кралево и с. Срацимир, община Силистра, област Силистра; с. Браничево и с. Тодор Икономово, община Каолиново, област Шумен, с обща площ 36 756,70 ха.

В зоната се опазват: Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alyso-Sedion albi*, Субпанонски степни тревни съобщества, Неблагоустроени пещери, Панонски гори с *Quercus pubescens*, Евро-сибирски степни гори с *Quercus spp.*, Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи), Балкано-панонски церово-горунови гори, Чернаканя, Вечерनावетрушка, Ястребогушокоприварче и др.

Предназначението и целите на защитената зона са следните:

- ▶ Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона;
- ▶ Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата;
- ▶ Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

1.6.5. Защитени територии

Към настоящият момент България има развита мрежа от защитени територии в европейски план, включваща 973 ЗТ с обща площ 583 876.3 ха, което представлява около 5.3 % от територията и акваторията на страната. В системата от ЗТ се включват

резерватите, националните паркове, природни забележителности, природни паркове и защитени местности.

Законът за защитените територии (ЗЗТ), обнародван в ДВ, бр.133/1998 год., с изм. и доп., урежда режима на опазване, ползване и управление на защитените територии в България. Цел на закона е опазване и съхраняване уникалността на природата, обект на защита в защитените територии, като национално и общочовешко богатство. Със ЗЗТ държавата, в съответствие с международните договори по опазване на околната среда, по които България е страна, регламентира и осигурява функционирането и съхранението на система от защитени територии, като част от регионалната и европейска екологична мрежа. Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и опазване на характерни или забележителни обекти на неживата природа. Законът регламентира процедурите за обявяване и промените в защитените територии - прекатегоризиране, заличаване, промяна на площта, режима и др., както и управлението, стопанисването и охраната им.

Територията на община Каолиново не попада в границите на защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии.

2. ТЕРИТОРИАЛНО – АДМИНИСТРАТИВНИ ФАКТОРИ

2.1. Население

Населението на община Каолиново по данни на НСИ към 31.12.2020 г. е 12 551 души, което представлява 7,3% от населението в област Шумен.

В следващата таблица са представени данни за броя на населението по населени места в Община Каолиново към 31.12 за периода от 2016 г. до 2020 г. по справка на Национален статистически институт.

Таблица III.2.1.1 Брой на населението на Община Каолиново за периода 2016-2020 г.

№		(брой)				
		2016	2017	2018	2019	2020
		Общо	Общо	Общо	Общо	Общо
	община Каолиново	12551	12646	12771	13025	12888
1	с. Браничево	1339	1341	1369	1388	1373
2	с. Гусла	604	611	611	620	604
3	с. Дойранци	469	462	465	472	462
4	с. Долина	483	467	471	486	475
5	с. Загориче	866	881	926	959	932
6	гр. Каолиново	1501	1527	1529	1527	1512
7	с. Климент	1076	1127	1169	1241	1242
8	с. Лиси връх	46	39	40	37	34
9	с. Лятно	574	578	575	561	552
10	с. Наум	447	452	439	472	473
11	с. Омарчево	24	26	26	25	25
12	с. Пристое	961	968	981	1019	1021
13	с. Сини вир	567	563	562	555	544
14	с. Средковец	650	665	664	668	663
15	с. Тодор Икономово	2229	2229	2217	2264	2245
16	с. Тъкач	715	710	727	731	731

Източник: Национален статистически институт, www.nsi.

От представените данни по населени места се вижда, че в десет села има положителен прираст за разглеждания период, това са селата Браничево (+34 души), с. Загориче (+66 души), гр. Каолиново (+11 души), с. Климент (+166 души), с. Наум (+ 26 души), с. Пристое (+60 души), с. Омарчево (+ 1), с. Средковец (+13 души), с. Тодор Икономово (+16 души) и с. Тъкач (+16 души). В останалите населени места прирастът е отрицателен.

Общият прираст на населението за пет годишен период в Общината е 337 души.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

Най-голям брой на населението се наблюдава в с.Тодор Икономово – 2245 души, а най-малко в с.Омарчево – 25 души.

Съотношението на населението по признака „пол“ за периода 2016-2020 г. се запазва относително постоянно, като за 2020г. делът на мъжете е 50.07% а този на жените е 49,93%. Като броят на мъжете е с 20 души повече от този на жените.

Таблица III.2.1.2 Полова структура на населението в Община Каолиново по населени места

Община/ Населени места	(брой)					
	2019			2020		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Община Каолиново	13025	6540	6485	12888	6454	6434
с. Браничево	1388	686	702	1373	675	698
с. Гусла	620	313	307	604	303	301
с. Дойранци	472	233	239	462	227	235
с. Долина	486	258	228	475	249	226
с. Загориче	959	476	483	932	462	470
гр. Каолиново	1527	781	746	1512	769	743
с. Климент	1241	635	606	1242	631	611
с. Лиси връх	37	21	16	34	19	15
с. Лятно	561	269	292	552	262	290
с. Наум	472	242	230	473	239	234
с. Омарчево	25	14	11	25	14	11
с. Пристое	1019	518	501	1021	516	505
с. Сини вир	555	258	297	544	255	289
с. Средковец	668	340	328	663	343	320
с. Т. Икономово	2264	1134	1130	2245	1125	1120
с. Тъкач	731	362	369	731	365	366

Източник: Национален статистически институт, www.nsi.

Факторите оказващи влияние върху половата структура на община Каолиново са смъртност, раждаемост, продължителност на живота и миграционна подвижност на населението.

Таблица III.2.1.3 Възрастова структура на населението в Община Каолиново

		(брой)				
Година		2016	2017	2018	2019	2020
Община						
Община Каолиново	Общо	12551	12646	12771	13025	12888

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

	Под трудоспособна възраст	2178	2109	2060	1971	1854
	В трудоспособна възраст	7898	7939	8035	8194	8094
	Над трудоспособна възраст	2475	2598	2676	2860	2940

Източник: Национален статистически институт, www.nsi.bg

Делът на населението в трудоспособна възраст през 2020 (жени от 16 до 61 години и 6 месеца и мъже от 16 до 64 години и 3 месеца) заема най-голям дял от населението в общината – 62.80%, надтрудоспособна възраст – 22,81% и подтрудоспособна възраст – 14,39%.

2.2. Икономическо развитие

Община Каолиново е една от слабо развитите общини в страната и областта. От активните нефинансови и небюджетни предприятия в общината, 99% са малки и средни по размер. Основната част от тях са микро фирми със заетост до 10 човека във фирма. През 2011 г. микро фирмите съставляват 93,4% от общия брой на активните фирми в общината. С най-висок относителен дял са тези в отрасъл търговия. В общината функционира само едно промишлено предприятие. Създаденият брутен вътрешен продукт на човек от населението през 2011 г. е 3244 лева и е почти два пъти по-нисък от средния за страната. По редица конюнктурни условия, свързани с общото кризисно състояние на икономиката в страната и загуба на някои традиционни пазари в източно-европейските страни, производствената дейност на фирмите показва тенденция на намаление. Тенденция на намаление показват и разходите за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА), въпреки че в по-голямата си част технологичното оборудване се нуждае от обновление.

Таблица III2.2.1. Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по вид на предприятията (микро и малки предприятия) според заетите в тях лица в община Каолиново за 2017г. и 2018г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Групи предприятия според заетите в тях лица	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица ²	Наети лица ²	Разходи за възнаграждения	ДМА	Добавена стойност по факторни разходи	Оборот
	Брой	Х и л я д и л е в о в е						Б р о й		Х и л я д и л е в о в е			
2017													
Общо	286	45110	79358	66642	66713	11835	421	806	528	3155	55490	25762	67431
Микро до 9 заети	269	30964	51548	43208	40990	9784	186	524	259	1560	44161	20182	43544
Малки от 10 до 49	17	14146	27810	23434	25723	2051	235	282	269	1595	11329	5580	23887
Средни от 50 до 249	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Големи над 250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2018													
Общо	298	47267	80197	66595	67921	11725	721	811	536	3396	56629	27280	67801
Микро до 9 заети	283	29101	52720	45174	43304	8932	..	561	300	1899	41722	19440	45651
Малки от 10 до 49	15	18166	27477	21421	24617	2793	..	250	236	1497	14907	7840	22150
Средни от 50 до 249	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Големи над 250	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Източник: Национален статистически институт, ПИРО 2021-2027

Таблица III.2.2.2. Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия по групи предприятия според заетите в тях лица в община Каолиново за 2017г. и 2018г.¹

Община Каолиново		Предпри- ята	Произ- ведена продук- ция ¹	Прихо- ди от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица ²	Наети лица ²	Разходи за възна- гражде- ния	ДМА	Добавена стойност по факторни разходи	Оборот
Икономически дейности (A21)		Брой	Х и л я д и л е в о в е					Б р о й		Х и л я д и л е в о в е				
2017														
Общо		286	45110	79358	66642	66713	11835	421	806	528	3155	55490	25762	67431
A	Селско, горско и рибно стопан- ство	90	15424	21208	14296	16348	4464	23	193	101	607	12491	8013	14325
B	Добивна промишленост	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..	..	..
C	Преработваща промишленост	14	3242	3414	2757	2677	..	..	76	64	405	807	1322	3205
D	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	5	11906	12695	11639	8054	4179	..	4	-	..	33197	10077	11639
E	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
F	Строителство	..	..	..	..	..	..	-	..	-	-	-	..	..
G	Търговия; ремонт на автомо- били и мотоциклети	120	9985	36544	32569	34523	2119	329	423	307	1790	8254	5393	32852
H	Транспорт, складиране и пощи	26	1723	1739	1709	1591	154	16	48	24	131	228	373	1710
I	Хотелиерство и ресторантьорство	4	14	47	47	45	6	..	5	..	..	-	9	47
J	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	3	108	132	102	..	..	-	3	-	..	..	42	130
L	Операции с недвижими имоти	5	72	82	72	84	14	..	..	4	33	203	42	72
M	Професионални дейности и научни изследвания	5	88	132	92	97	36	..	10	..	27	..	73	92
N	Административни и спомогателни дейности	4	17	17	17	..	11	..	4	-	..	-	11	17
P	Образование	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	-	..	..
Q	Хуманно здравеопазване и социална работа	3	222	230	226	162	62	-	11	..	..	..	138	226
R	Култура, спорт и развлечения	..	..	..	..	..	..	-	..	-	..	-	..	..
S	Други дейности	..	41	41	41	41	..	..	8	..	..	..	36	41

¹ □□ Показателят е изчислен по методологията на Структурна бизнес статистика.

□□ Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

„..“ Конфиденциални данни, съгласно чл. 25 от Закона за статистиката.

„-“ Няма случай

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

(Продължение и край)

Община	Предпри- ятия	Произвед- ена продук- ция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица ²	Наети лица ²	Разходи за възнагра- ждения	ДМА	Добавена стойност по факторни разходи	Оборот
Икономически дейности (A21)	Брой	Х и л я д и л е в о в е						Б р о й		Х и л я д и л е в о в е			
2018													
Общо	298	47267	80197	66595	67921	11725	721	811	536	3396	56629	27280	67801
A Селско, горско и рибно стопанство	88	22918	30904	20638	25025	5295	..	268	179	1133	22271	11702	21297
B Добивна промишленост	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
C Преработваща промишленост	20	2405	2681	2472	2446	219	0	86	71	453	1408	905	2472
D Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	5	11736	12601	11730	7672	4452	..	..	0	..	28595	10105	11730
E Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
F Строителство	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
G Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	121	5714	28426	26386	27216	1390	317	337	223	1386	2735	3595	26933
H Транспорт, складиране и пощи	29	1874	1914	1894	1868	126	90	52	28	173	373	331	1894
I Хотелиерство и ресторантьорство	5	4	26	26	24	3	..	5	0	..	..	3	26
J Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
L Операции с недвижими имоти	5	89	89	89	94	15	..	..	4	42	973	58	89
M Професионални дейности и научни изследвания	6	192	253	192	175	76	0	12	6	54	..	151	192
N Административни и спомогателни дейности	3	..	..	..	..	9	0	..	0	0	0	9	..
P Образование	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Q Хуманно здравеопазване и социална работа	3	263	269	259	178	80	0	8	..	37	..	155	259
R Култура, спорт и развлечения	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
S Други дейности	..	36	44	36	37	..	0	11	..	..	..	40	36

Източник: Национален статистически институт „ПИРО 2021-2027

В Плана за интегрирано развитие на община Каолиново 2021-2027 г. са направени следните по-важни изводи за състоянието на бизнеса в общината:

✓ През 2018 г. е налице ръст от 4.2% на броя на предприятията от 286 през 2017г. на 298 през 2018 г. за сметка на ръст на новосъздадените микро предприятия с ръст 5.2% от 269 на 283 и отпадане на малките предприятия до 49 души от 17 на 15 души.

✓ През 2018 г. на тази основа е отбелязан ръст на наетата работна сила в микро предприятия (от 528 през 2017 г. на 536 през 2018г.) за сметка намаление на броя на заетите лица при малките предприятия до 49 души (от 269 през 2017г. на 236 през 2018г.).

✓ В селското и горско и рибно стопанство през 2017г. броят на предприятията от 90 незначително намалява на 88 през 2018 г при ръст на наетите лица от 101 през 2017 г. на 179 през 2018 г., което е позитивен ръст от 77.23% на заетостта.

✓ В преработвателната промишленост се увеличава броя на предприятията с 4 единици от 14 през 2017 г. на 20 през 2018 г., а броят на заетите нараства от 64 през 2017 г. на 71 през 2018г.;

✓ В сектора на търговията, ремонт на автомобили и мотоциклети броя на предприятията нараства от 120 през 2017 г на 121 през 2018, но броят на наетите лица

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

намалява от 307 през 2017 г. на 223 през 2018г., което е спад с 23.36%, т.е. имаме ръст на безработицата в сектора.

✓ В сектора транспорт, складиране и пощи имаме ръст на броя на микро предприятията от 26 на 29 и ръст на наетите от 24 на 28 души;

✓ В сектора хотелиерство и ресторантьорство имаме увеличение на броя предприятия от 4 на 5 при запазване на броя на заетите от 5 лица.

Ръстът на микропредприятията в община Каолиново следва тенденцията в страната и Европейския съюз.

Водещи и структуроопределящи сектори за общинската икономика са представени в следващата таблица

Таблица III.2.2.3. Структуроопределящи сектори в общинската икономика на община Каолиново

Икономически дейности	Приходи от дейността		Разходи за дейността		Печалба		Разходи за възнаграждения		Оборот	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	36544	28426	34523	27216	2119	1390	1790	1386	32852	26933
Селско, горско и рибно стопанство	21208	30904	16348	25025	4464	5295	607	1133	14325	21297
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия	12695	12601	8054	7672	4179		405	-	11639	11730
Преработваща промишленост	3414	2681	2677	2446	-	219	405	453	3205	2472
Транспорт, складиране и пощи	1739	1914	1591	1868	154	126	131	173	1710	1894

Източник: Национален статистически институт „ПИРО 2021-2027

Данните от таблицата позволяват да се направят следните по важни изводи:

- През 2017г. по показателя приходи от дейността и оборот водещ сектор в общинската икономика е Търговията, ремонт на автомобили и мотоциклети, но по печалбата водещ е сектора Селско, горско и рибно стопанство както за 2017 г., така и за 2018 г.
- На второ място в общинската икономика и за 2017 г. и 2018 г. е индустрията с двата подсектора: Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и Преработваща промишленост.

2.3 Демографско развитие и човешки ресурси

Броят на населението като величина е резултат от неговия естествен и механичен прираст.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

Естественият прираст показва разликата между живородените и умрелите за даден период от време. В случая разглежданият период е 2016-2020 г.

Таблица III.2.3.1 Естествен прираст на населението в Община Каолиново

Години	Живородени			Умрели			Естествен прираст (брой)		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2016г.	134	71	63	150	72	78	-16	-1	-15
2017г.	117	52	65	155	84	71	-38	-32	-6
2018г.	124	69	55	187	96	91	-63	-27	-36
2019г.	121	62	59	181	98	83	-60	-36	-24
2020г.	93	48	45	214	109	105	-121	-61	-60

Източник: Национален статистически институт , www.nsi.bg

Естественият прираст на населението на община Каолиново за последните пет години е отрицателен, като бележи обща тенденция на увеличаване за изследвания период. Най-голям отрицателен естествен прираст е регистриран към 2020 г. (-121души), а най-малък към 2016 г. (-16души).

Районът на община Каолиново се отличава с интензивна миграция, насочена предимно към големите икономически центрове на страната и чужбина. Трайна е тенденцията за напускане на общината от хора в трудоспособна възраст, които търсят препитание в чужбина и в по-големите градове на страната.

Таблица III.2.3.2 Механичен прираст на населението в Община Каолиново

Години	Заселени			Изселени			Механичен прираст (брой)		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2016г.	309	141	168	264	115	149	+45	+26	+19
2017г.	445	162	283	312	135	177	+133	+27	+106
2018г.	468	192	276	280	104	176	+188	+88	+100
2019г.	721	337	384	407	180	227	+314	+157	+157
2020г.	342	144	198	358	169	189	-16	-25	+9

Източник: Национален статистически институт , www.nsi.bg

Механичният прираст в община Каолиново към 2020 г. е отрицателен, като предходните четири години до 2019 г. бележи положителна тенденция. През 2020 г. изселените жители са 16 повече от заселените. Това основно се дължи на световната икономическа криза и фактът, че много напуснали, както страната, така и община Каолиново поради липса на работа се завърнаха по родните си места.

Основните проблеми на демографското развитие на общината са свързани с:

- ✓ Влошаваща се възрастова структура;
- ✓ Намаляване на естествения прираст, следствие от предимно социално – икономически фактори;
- ✓ Ниската образователна степен на населението, което е важна характеристика за прогнозиране развитието на общината.

*Таблица III.2.3.3 Изменение на броя на населението на Община Каолиново
за периода 2016-2020 г*

Година	2016	2017	2018	2019	2020	Средна
Община Каолиново	12551	12646	12771	13025	12888	12776
Изменение брой		95	125	254	-137	337
Изменение %		0,7%	0,9%	1,9%	-1,1%	2,6%

Източник: Национален статистически институт , www.nsi.

Най-голямо влияние върху динамиката на населението оказват естествения и механичния прираст. От представените данни е видно, че тенденциите на естествения и механичния прираст на населението са положителни като общия нетен ефект за периода също е положителен.

И през 2017 г. в страната са налице компактни клъстери от общини, които все още биват „заобикаляни” от цялостното подобрение на икономическата конюнктура в страната, особено що се касае до пазара на труда. Сред причините за това са слабата бизнес активност в тези и близки до тях общини, както и сравнително ниската трудова мобилност на населението в тези райони, включително и заради проблеми с квалификацията и образованието на работоспособното население. Клъстери от общини с висока безработица има още в североизточната част на страната (Венец-Хитрино-Каолиново-Никола Козлево). Коефициентът на безработица през 2017 г за община Каолиново е 50.2 %.

Необходимо е предприемане на мерки за стимулиране селскостопанските производители и обучението им в насока развитие на малкия и среден бизнес, или обучение, квалификация и преквалификация на свободна работна сила съобразно реалните потребности и изисквания на пазара на труда.

Показателите за общото демографско развитие на община Каолиново я поставят в сравнително благоприятни позиции спрямо другите общини от Североизточен район, благодарение най-вече на възрастовата структура на населението. Макар постепенно съотношението на младите към възрастните хора в областта да се влошава, това става с по-бавни темпове от тези в редица други общини.

3. Характеристика и състояние на инфраструктурата

Комуникационно – транспортната инфраструктура е изградена съобразно структурата на урбанизираните територии, прилежащите територии и извънселищните транспортни системи.

Железопътна мрежа

На територията на Община Каолиново няма съществуваща железопътна инфраструктура, както и не се предвижда изграждането на такава.

Републиканска пътна инфраструктура

По данни от Агенция „Пътна инфраструктура“, Областно пътно управление – Шумен, държавната пътна мрежа на територията на община Каолиново е представена от следните пътища:

Таблица III.3.1 Републикански пътища, преминаващи през територията на община Каолиново

№	Наименование на пътя	от км.	до км.	Дълж. км.	Добро	Средно	Лошо
Първи клас							
I-7	I-7 "Граница Румъния - о.п.Силистра-о.п.Дулово-о.п.Шумен-о.п. Велики Преслав-Върбица-Бероново-Мараша-о.п.Ямбол-о.п.Елхово-Гранитово-Мелница-Лесово-граница Турция"	57+000	73+540	16.540	16.540	0.000	0.000
				16.540	16.540	0.000	0.000
Трети клас							
III-701	(о.п.Дулово -о.п.Шумен) – Секулово – Тодор Икономово-Никола Козлево-Хърсово- Стоян Михайловски-Нови пазар – (о.п.Шумен-Девня)	12+300	23+300	11.000	0.000	0.000	11.000
				11.000	0.000	0.000	11.000
III-702	(о.п.Дулово -о.п.Шумен) – Пристое – Духовец-Подайва-Исперих	0+000	2+000	2.000	0.000	2.000	0.000
				2.000	0.000	2.000	0.000
III-7003	(о.п.Дулово -о.п.Шумен) – Пристое-Каолиново-Лятно-Долина-Лиси връх-войвода-Избул-Върбяне-Златна нива-царев брод-о.п.Шумен	0+000	4+938	4.938	0.000	4.938	0.000
		4+938	13+080	8.142	8.142	0.000	0.000
		13+080	20+070	6.990	0.000	0.000	6.990

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

		20+070	21+100	1.030	1.030	0.000	0.000
				21.100	9.172	4.938	6.990
III-7005	(о.п.Дулово -о.п.Шумен) – Изгрев –	4+000	11+715	7.715	7.715	0.000	0.000
	Тъкач - Каолиново – Тодор Икономово	11+715	16+646	4.931	4.931	0.000	0.000
				12.646	12.646	0.000	0.000
За пътища III клас				21.818	21.818	6.938	17.990

Източник: Областно пътно управление – Шумен, ОУП

Общата дължина на първокласната пътна мрежа – е 16.540 км, а на третокласната пътна мрежа е 21.818 км.

На територията на Община Каолиново има следните преброителни пунктове

- ▶ на път I-7 „Силистра-Шумен-Ямбол“
- /Д/ №438 км.60+322 /с.Браничево/;
- /Д/ №439 км.83+926 /пътен кантон с.Климент/
- ▶ на път III-701 (о.п.Дулово -о.п.Шумен) – Секулово –Тодор Икономово- Никола Козлево-Хърсово- Стоян Михайловски-Нови пазар – (о.п.Шумен-Девня);
- /Д/ №1531 км.12+700 / гран. ОПУ Силистра – Тодор Икономово/;
- /Д/ №1530 км.22+827 /Тодор Икономово- Дойранци/;
- ▶ на път III-7003 (о.п.Дулово -о.п.Шумен) – Пристое-Каолиново-Лятно-Долина-Лиси връх-войвода-Избул-Върбяне-Златна нива-царев брод-о.п.Шумен
- /Д/ №2217 км.12+940 / начало път I-7 – с.Лятно/.

Общинска пътна инфраструктура

Пътната мрежа е добре развита, като всички населени места са свързани с общинския център. По-голямата част от общинската пътна мрежа е в много лошо състояние. Това е свързано с липсата на средства за ремонт и инвестиции в пътна инфраструктура. Състоянието на общинската пътна мрежа е незадоволително, поради недостига на средства за поддържане и отлагането във времето на ремонтните дейности.

Таблица III.3.2 Общинска пътна инфраструктура

Общински пътища					
№	№ на пътя	Наименование на пътя	от км	до км	Дължина на км
Пътища – 1-ва категория					
1.1	SHU1021	/ I -7 / Венец – Черноглавци – Граница общ.(Венец - Каолиново) – Лятно / III - 7003/	1 - ва категория Венец, Каолиново		
	IV-23402	гран. Ясенково – Борци – Венец – Черноглавци – Сини вир - Лятно			8,350

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

1.2	SHU1060	/ III -7005, Изгрев - Каолиново / Тъкач – Сини вир – Граница общ.(Каолиново - Никола Козлево) – Крива река / III - 701/	1 - ва категория Каолиново, Никола Козлево		
					14,800
	IV-70015	/Дулово – Шумен/ - Изгрев – Тъкач – Сини вир – Иглика – Велино – Царев брод – Мътница /Шумен - Девня/			8,900
	IV- 20715	/Нови пазар – Хърсово/ - Крива река – Лиси връх - /Сини вир - Становец/			5,900
1.3.	SHU1061	/III – 702, Пристое – Духовец/ Гусла - Средковец	1 - ва категория Каолиново		
	IV-23413	/Духовец – Пристое/ - Гусла – Средковец	0+000	4+400	4,400
1.4.	SHU1064	/ I -7 Дулово – Пристое/ Браничево – Граница общ.(Каолиново – Дулово) – Прохлада – Секулово - Скала	1 - ва категория Каолиново, Дулово		
	IV-70009	/Дулово – Шумен/ - Браничево – Прохлада – Секулово - Скала	0+000	1+000	1,000
1.5.	SHU1065	/ III -7003 / Царев брод - Велино – Граница общ.(Шумен - Хитрино) – Живково - Граница общ. (Хитрино - Каолиново) / - SHU1060/	1 - ва категория Шумен, Хитрино, Каолиново		
	IV-70015	/Дулово – Шумен/ - Изгрев – Тъкач – Сини вир – Иглика – Велино – Царев брод – кв. Мътница /Шумен - Девня/			1,340
Пътища – 2-ва категория					
2.5.	RAZ2048	/III-702, Пристое - Беленци/ Духовец – Граница общ. (Исперих - Каолиново) – Климент – Наум - Граница общ. (Каолиново - Венец) – Изгрев - /III -7005/	2 - ра категория Исперих, Каолиново, Венец		
	IV-23412	граница Духовец – Климент – Наум - Изгрев			7,080
Пътища – 3-ва категория					
3.6.	SHU3062	/ RAZ2048, Климент - Изгрев/ Наум – Тъкач - /III - 7005/	3 - ва категория Каолиново		
	IV-23414	Наум – Тъкач	0+000	2+400	2,400
3.7.	SHU3063	/I -7, Дулово - Пристое/ - Браничево – Гусла	3 - ва категория Каолиново		
	IV-70008	/Дулово – Шумен/ - Браничево - Гусла	0+000	3+500	3,500
Общо пътища:					44,060

Източник: Общинска администрация- Каолиново, ОУП

Общата дължина на общинската пътна инфраструктура е 44.060 км

Улична мрежа

Уличната мрежа в общинският център град Каолиново е с асфалтобетонена настилка, която е в лошо техническо състояние и се нуждае от ремонт (вкл. тротоарите).

По данни на Община Каолиново около 90% от уличната мрежа в общината е изградена от трошено каменна настилка. Тротоари са изградени само в централните части на населените места, около и до обществените сгради.

Площадите в населените места на община Каолиново не са обособени като отделни УПИ, нямат обособяване като пешеходни зони.

През последните две години е реализиран проект „Реконструкция и рехабилитация на централен площад и парк, град Каолиново, както и е извършена цялостна рехабилитация на улична мрежа в населените места на община Каолиново, реконструирани са 24 улици в тринадесет населени места на обща стойност 2 156 942.00 лв.

Водоснабдяване

По данни на „ВиК“ – ООД Шумен, водопроводната мрежа в община Каолиново започва да се изгражда след 1927г. Водопроводите са в експлоатационна възраст между 27 и 88год. Общата дължина на довеждащите водопроводи в общината е 71 км, а на разпределителната мрежа – 150км. Изградените водопроводи са главно от етернитови, манесманови, стоманени и поцинковани тръби. Експлоатационния период на водопроводите отдавна е изтекъл. Експлоатационната възраст обуславя: големи загуби, намалена проводимост, чести аварии, влошено качество на питейните води.

Водоснабдяването е обособено на 5 основни групи: Водоснабдителни групи Средковец, Тодор Икономово, Каолиново, Лятно и Изгрев като водопроводната система е амортизирана.

Средковец обслужва селата Средковец, Гусла, Браничево и Загориче. Помпената станция е с две хоризонтални помпи.

Втората група обхваща селата Дойранци, Тодор Икономово и Пристое.

Третата водоснабдителна група Каолиново обхваща град Каолиново, кв. Кус и кв. Боймир.

Водоснабдителна група Лятно захранва населените места – Лятно, Долина и Ружинци, докато водоснабдителната група Изгрев обслужва селата Климент, Наум, Тъкач.

Ежемесечно на общината се подава около 100 хил. куб. м вода, която се равнява на около 40л/сек. Водните количества се доставят по помпен начин.

Външно водоснабдяване

Външната водопроводна мрежа в Община Каолиново е на възраст между 27 и 88 години. Експлоатационния период на водопроводите отдавна е изтекъл. Експлоатационната възраст обуславя: големи загуби, намалена проводимост, чести аварии, влошено качество на питейните води.

Общата дължина на външната водопроводна мрежа в Община Каолиново е 85 879 м

По данни на „ВиК –Шумен“ ООД сервитута на външните водопроводни мрежи до Ф1000мм е по 3м от двете страни на оста на водопровода. На територията на Община Каолиново няма водопроводи по-големи от Ф1000.

Поради липса на геодезическо заснемане на външните водопроводи, нанесените

трасета на опорни план не отразяват точното им местоположение.

Вътрешна водопроводна мрежа

Общата мрежа на вътрешната водопроводна мрежа в Община Каолиново е **155 241м**

Проблем по отношение на водоснабдяването е остарялата водопроводна мрежа за питейна вода, която често аварира. Едни от най - належащите проблеми е включването на нови водоеми към водоснабдителната мрежа.

Проблем при водоснабдяването е отдавна е изтеклият експлоатационен период на водопроводите. Експлоатационната възраст обуславя: големи загуби; намалена проводимост; чести аварии; влошено качество на питейните води.

Загуби на вода

Загубите на вода се разделят на два вида: технически и търговски

- ✓ *Техническите загуби* се дължат на скрити течове, видими аварии, изтичане на вода от водоеми и др. Те от своя страна се делят на външни в довеждащите тръбопроводи извън населените места и вътрешни във водоразпределителните мрежи по населени места.
- ✓ *Търговските загуби* се формират най-вече в следствие неточно отчитане на консумираната от потребителите вода или изобщо неизмерена такава при консуматорите без водомери, кражби на вода и други.

Общите загуби на вода в Община Каолиново са 53,31% към 2011г. при средно за област Шумен 67,49%. За периода 2008г.-2011г. общите загуби на вода в област Шумен са нарастнали с 21.21%, а в Община Каолиново общите загуби са нарастнали с 5.49%.

Рязкото повишение на количеството на подадената вода е наложено от значително увеличаване на загубите (с около 21%). Същевременно количеството на полезно-използваната вода отчита известен спад, който се дължи основно на намаляване на броя на населението и намаляване дейността на промишлените предприятия вследствие на икономическата криза.

Канализационни мрежи и пречиствателна станция

В нито едно от населените места на Община Каолиново няма изградена канализация. На територията на Общината няма изградени ПСОВ. Към момента отпадъчните води от домакинствата и обществения сектор са заустени в септични ями, което създава предпоставки за замърсяване на почвата, повърхностните и подземни води. От друга страна липсата на дъждовна канализация създава условия за образуване на водосбори и залежаване на повърхностните води, което води до разрушаване на пътните платна и непроходимост на уличната мрежа. Като цяло се нарушава и екологично равновесие на територията на Общината в резултат на непречистените води.

Изграждането на канализация и пречиствателни станции ще спомогне за постигане на целите заложи в Рамковата директива по водите ПУРБ и Директива 91/271/ЕЕС.

„Водоснабдяване и Канализация“ ООД гр.Шумен има краткосрочна, средносрочна и дългосрочна инвестиционна програма, която засяга решаването на належащите проблеми в Община Каолиново.

Газификация

На територията на Община Каолиново единствено предприятие „КАОЛИН“ ЕАД е газифицирано. Към момента няма инвестиционни намерения за изграждане на газопроводни трасета на територията на общината.

Телекомуникации и съобщения

По данни на Европейската обсерватория за информационни технологии ЕІТО, развитието на електронните съобщения в световен мащаб в последното десетилетие се доминира от мобилните гласови услуги и интернет, следвани от мобилния ширококолов достъп. Фиксираният ширококолов достъп се характеризира с нисък темп на растеж, докато фиксираният телефонни услуги следват тенденцията на намаляване от предходните години. И в община Каолиново, наложилата се през последните години тенденция на намаление на фиксирания телефонна плътност и увеличение на мобилната продължава, като стойността на показателят „фиксирана телефонна плътност по домакинства“ бележи постоянно намаление, подобно на процесите в страната.

На територията на Община Каолиново „Теленор България“ ЕАД не разполага със съоръжения от подземната си съобщителна инфраструктура. Има разположени с 4 /четири/ броя базови станции. В община Каолиново дружеството има GSM и UMTS покритие. Към момента дружеството няма планове за изграждане на нови базови станции, както и изграждането на подземна оптична мрежа на територията на Община Каолиново.

По данни на „Мобилтел“ ЕАД на територията на община Каолиново няма изградена линейна инфраструктура (кабелни трасета). Към момента дружеството е реализирало радиопокритие на територията на общината по технологии GSM и UMTS. Операторът разполага с три базови станции в землищата на с.Браничево, с.Тодор Икономово и гр.Каолиново.

Телекомуникациите са добре развити и обхващат 100 % телефонизация с цифрови апарати, пълно покритие от мобилните оператори и интернет доставчици.

Трите национални мобилни оператора МТел, Глобул и Вивател осигуряват 100% покритие със сигнал на територията на общината. Това осигурява пълен спектър на техните услуги.

4. Управленски ресурси

Структура на управлението на дейности, свързани с ОС

Отговорните лица по управлението на дейностите, свързани с околната среда са: Общинския съвет, Кмета на общината, Кметове на населени места и Кметски наместници, както и специалистите по екология и опазване на околната среда от Общинската администрация.

Кметът на общината е едноличен орган на изпълнителната власт. В своята дейност кметът на общината се ръководи от законите, от актовете на общински съвет и от решенията на населението. Кметът упражнява общо ръководство и контрол на общинската администрация и представлява общината. Той е първостепенен разпоредител с бюджетни средства. Кметът на общината назначава за срока на мандата си заместник-кметове, в съответствие с одобрената структура на общинската администрация, които подпомагат кмета при осъществяване на дейността му. Кметът на общината определя със заповед заместник - кмет, който да изпълнява функциите му при негово отсъствие от общината.

Кметът на Община Каолиново е орган на изпълнителната власт в общината. Неговата дейност се подпомага от един секретар и двама заместник-кмета.

Правата и задълженията на КМЕТА НА ОБЩИНАТА са регламентирани от националното екологично законодателство. Съгласно Закона за опазване на околната среда, кметът има следните задължения:

- ▶ да информира населението за състоянието на околната среда;
- ▶ да разработва и контролира заедно с другите органи планове за ликвидиране на последствията от аварийни и залпови замърсявания на територията на общината;
- ▶ да организира управлението на отпадъци на територията на общината;
- ▶ да контролира изграждането, поддържането и правилната експлоатация на пречиствателните станции за отпадъчни води в урбанизираните територии;
- ▶ да организира и контролира чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях;
- ▶ да определя и оповестява публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и да контролира изпълнението на техните задължения;
- ▶ да организира дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения;
- ▶ да определя длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по Закона за опазване на околната среда;

- ▶ да определя лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

Кметът на общината може да възлага изпълнението на изброените функции на кметовете на кметствата в общината.

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредба за управление на дейностите по отпадъците.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, кметът на общината отговаря за:

- ▶ осигуряването на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- ▶ събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- ▶ почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- ▶ избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови или строителни отпадъци;
- ▶ разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;
- ▶ организирането и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак;
- ▶ организирането на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване;
- ▶ предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища;
- ▶ определянето на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- ▶ определянето на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии.

Дейността на общинската администрация се контролира и утвърждава от Общинският съвет, който се състои от 21 представители на различни политически партии и на различни териториални и социални общности. Към Общинския съвет действат постоянни комисии, включително постоянна комисия *"Селско стопанство, устройство на територията, околната среда"* – 5 общински съветника.

Функциите на Общинския съвет са:

- ▶ да определя размера на такса „битови отпадъци” и таксата за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване по Закона за местните данъци и такси;
- ▶ да приема Програма за опазване на околната среда на общината и всяка последваща актуализация;
- ▶ да контролира изпълнението на програмата и ежегодното внасянето на отчети по изпълнението ѝ от кмета на общината;
- ▶ да приема наредби, касаещи управлението на околната среда на общината и др.

Общинската администрация е разделена на Обща администрация - 2 дирекции и в Специализирана администрация - 1 дирекция, които подпомагат кмета при осъществяване на правомощията му. Общата администрация осигурява технически дейността на Кмета на Общината, на неговата специализирана администрация и дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

Специализираната администрация включва дейности, които подпомагат и осигуряват осъществяването на правомощията на Кмета на Общината.

Общата администрация е организирана в две дирекции “Административно обслужване и човешки ресурси” и “Бюджет и финанси”.

Специализираната администрация е организирана в една дирекция “Специализирана администрация”.

Изпълнението на дейностите свързани с околната среда се осъществява от специализираната дирекция в съответствие със законодателството, местните нормативни и стратегически документи, като са възложени функции и по:

1. Разработване инвестиционни програми за реализиране на мероприятия на Общината в областта на инфраструктурата и околната среда и прави периодични отчети за тяхното изпълнение;
2. Планиране на регионално развитие, съобразно изискванията на Закона за регионалното развитие и подзаконовите му актове, както и в процесите на програмиране на местно ниво, в изпълнение на национални стратегии, програми и планове;
3. Изготвяне кратко-, средно- и дългосрочни стратегии и програми за подобряване и поддържане на техническата инфраструктура и околна среда;
4. Целесъобразно разходване на финансовите средства по бюджета на Общината за жилищно, комунално-битово строителство и благоустрояване при спазване на разпоредбите на действащото законодателство;
5. Организиране, координиране и контролиране инженерно-техническото обслужване на Общината;

6. Съгласуване, при необходимост, на инвестиционни проекти и документации във връзка с извършването на оценка за съответствието им със съществените изисквания към строежите;

7. Осъществяване дейности по изграждане и поддръжка на зелената система, съобразно действащите планове;

8. Контролиране състоянието на околната среда и дейностите по сметопочистване и сметоизвозване, като разработва програми и реализира мероприятия за опазването ѝ;

Дейността на дирекцията, както и задълженията на експертите и служителите са да:

☒ Координират цялостната дейност по спазване на специфичните изисквания към физически и юридически лица по отношение опазване и използване на компонентите и факторите на околната среда: атмосферният въздух, водите, ландшафтът, природните обекти, биологичното разнообразие, шум, ДДД дейности и безстопанствени животни;

☒ Анализират информацията за състоянието на околната среда и предлагат решения за подобряването ѝ;

☒ Изготвят местни нормативни актове за опазване, възстановяване, възпроизвеждане и развитие на околната среда;

☒ Участват и координират разработването на стратегии, планове, програми и проекти, касаещи опазване на околната среда на територията на общината;

☒ Координират изпълнението на общинските програми по опазване на компонентите на околната среда;

☒ Инициират и/или участват в рутинни или предизвикани проверки, касаещи замърсяване на територии и увреждане на околната среда;

☒ Координират и участват в съвместни мероприятия в ситуация на бедствия, аварии и катастрофи;

☒ Анализират и контролират информация за компонентите на околната среда, прилагат мерки за подобряването ѝ;

☒ Изготвят и предлагат проекто-бюджета за екологични инициативи и мероприятия;

☒ Дирекцията осъществява контакт и съвместни дейности с всички държавни институции (МОСВ, МЗ, МВР, МРРБ и др.), както и с неправителствени организации, имащи отношение към екологичната политика;

☒ Участват в организиране и провеждане на кампании и прояви на територията на Община Каолиново, касаещи опазване на околната среда;

☒ Участват и координират провеждането на мероприятия, касаещи опазване на околната среда;

☒ Изготвят отчети, справки и информации в съответствие с изискванията на нормативната уредба по управление на околната среда и по искане на компетентните институции;

☒ Участват при организирането на дейността за разделно събиране на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, излезли от употреба луминесцентни и

други лампи, съдържащи живак, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба МПС, излезли от употреба гуми, отработени масла и негодни за употреба батерии и акумулатори).

☒ Извършват публично обявяване на съобщението по ал. 1 от Закона за водите на разрешителни за водоземане;

☒ Координират работата по изпълнението на Наредба за отглеждане и регистрация на кучета

☒ Организируют работата на постоянната общинска епизоотична комисия и следи за изпълнение на взетите решения;

☒ Организируют подготовката и следят за изпълнението на дейностите по осъществяване на външните, масови ДДД-дейности (дезинсекция, дезинфекция и дератизация) на територията на Общината, както и за навременното уведомяване на контролния орган и засегнатото население;

☒ Координират работата по изпълнението на дейностите по развитие, поддържане и опазване на зелената система на територията на Община Каолиново и изготвя годишни отчети за изпълненото;

☒ Осъществяват превантивни процедури свързани с опазване на околната среда, издаване на становища, осигуряване на обществен достъп до дейностите свързани с оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), превантивен инструмент за идентифициране на евентуалните въздействия върху околната среда и човешкото здраве от строителството и експлоатацията на инвестиционните предложения във всички отрасли на икономиката и развитието на инфраструктурата, на ранния етап от тяхното проучване и разработване, преди да е взето решение за реализацията им на конкретно място при съответната технология, начин на строителство и др.;

☒ Провеждане на процедури, издаване на становища, осигуряване на обществен достъп до дейностите, свързани с екологична оценка, превантивен инструмент за оценяване на евентуалните значителни въздействия върху околната среда в резултат от прилагането на планове и програми от национално, регионално и местно равнище, които са в процес на изготвяне.

В Общината няма обособен отдел „Екология”, а функциите се изпълняват от ресорния заместник-кмет и назначения на трудов договор еколог в общинската администрация. Няма назначени на трудови договори за нуждите на Наредбата за опазване на обществения ред и чистота, контролори по чистотата, които да подпомагат дейностите по контрола върху управлението на отпадъците и върху гражданите и фирмите, относно ангажиментите им по третирането и управлението на различните видове отпадъци.

Сътрудничество с други институции, организации и дружества

За решаване на проблемите на околната среда общинската администрация си сътрудничи с централни, регионални и местни органи на ведомства, фирми и бизнес организации:

- Министерство на околната среда и водите
- Изпълнителна агенция по околна среда
- Областна администрация Шумен
- Регионална инспекция по околна среда Шумен
- Басейнова дирекция Дунавски район – Плевен
- Басейнова дирекция Черноморски район – Варна
- Регионална здравна инспекция Шумен, към МЗ
- Областна дирекция „Земеделие“ Шумен, към МЗ
- Регионална дирекция по горите Шумен, към ИАГ
- Държавно ловно стопанство „Паламара“, към СИДП Шумен
- Напоителни системи ЕАД клон Шумен
- Териториално статистическо бюро Шумен, към НСИ
- Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“
- "Водоснабдяване и Канализация" ЕАД Шумен
- Общини в Шуменска област
- Организации по оползотворяване, сметосъбиращи и почистващи фирми и др.

Информирание на обществеността

Съгласно чл.17 от Закона за опазване на околната среда, всеки има право на достъп до налична информация за състоянието на компонентите на околната среда, както и за дейностите или мерките, включително административни мерки, планове и програми, които оказват или са в състояние да оказват въздействие върху околната среда.

Информирането на населението на община Каолиново за състоянието на околната среда, за изпълнението на мерките от общинската програма за опазване на околната среда, както и за реализацията на проекти с екологична насоченост се осъществява чрез публикуването на

информация в интернет страницата на общината. Извършва се уведомяване на населението за инвестиционни предложения и допускане изработването на проекти на подробни устройствени планове.

Чрез специализираните си структури Община Каолиново събира и предоставя данни за състоянието на околната среда, информира обществеността за предстоящи екологични мероприятия, за разработване и обсъждане на проекти, за изпълнение на конкретни мероприятия и резултатите от тях и др. Чрез секретаря на общината, който от своя страна пренасочва получената информация към съответните информационни средства (официален сайт на Община Каолиново, медии, информационни табла на Община Каолиново). Режимът на поднасяната информация е ежедневен, периодичен и постоянен, в зависимост от значимостта и естеството на съобщението.

Ефективни форми за изграждане на екологична култура и гражданска позиция в населението са проектите, свързани с опазване и възстановяване на околната среда, които Община Каолиново разработва. Те са насочени към различни възрастови групи, като особено внимание се обръща на младите хора.

РАЗДЕЛ IV. АНАЛИЗ НА КОМПОНЕНТИТЕ И ФАКТОРИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. ВЪЗДУХ

Атмосферният въздух е елемент на околната среда, който оказва пряко и косвено въздействие върху здравословното състояние на човека. Атмосферното замърсяване е проблем на модерното общество, актуален най-вече за големите градове и индустриалните райони.

Спектърът от глобални проблеми, изискващ внимание е широк: изчерпването на озоновия слой, киселинните дъждове, нивата на озона и другите замърсители в приземните слоеве, промените в климата.

Тези проблеми действително са много тревожни, но изглеждат отдалечени от ежедневието на хората. За много здравни експерти и гражданите по-важното е директната връзка между качеството на въздуха в населените места и човешкото здраве.

Територията не е класифицирана като “гореща точка” по отношение замърсяването на атмосферния въздух. В сайта на Националния Институт по Метеорология и Хидрология, БАН - <http://www.meteo.bg/>, не са представени данни за замърсяването на района с азотен и серен диоксид, въглероден оксид, прах и др. Районът в който попада обекта не е обременен с емисии на вредни вещества тъй като освен разглеждания обект в близост няма сериозни промишлени замърсители.

Замърсяването в района на Община Каолиново се формира основно от битовото отопление, селскостопанските дейности и транспорта. Основното замърсяване е с прах, серен диоксид (SO_2), азотни оксиди (NO_x), оловни аерозоли и въглероден оксид (CO). Наднормени показатели вероятно формира замърсяването с прах и по-рядко със серен диоксид. Замърсяването на атмосферния въздух на територията на общината се дължи основно на битовото отопление през студения период, транспортния поток по градската улична мрежа, селскостопанските дейности в близост до градската територия.

Най-значим проблем е замърсяването на атмосферния въздух с фини прахови частици. Източниците на емисии на ФПЧ_{10} са битовото отопление и автомобилния транспорт.

Управлението на КАВ в райони, в които въз основа на предварителна оценка се очакват превишения на нормите, има за цел да гарантира, че концентрациите на замърсителите ще намалеят до нива под нормите до предварително зададена дата и след това ще се поддържат под тези норми. Тъй като концентрациите на замърсителите не са статични, а варират според фактори като местоположение, интензивност, честота, продължителност и височина на емисиите в атмосферния въздух, както и според условията на дисперсия, които силно зависят от метеорологични фактори като посока на вятъра, скорост на вятъра, валежи, условия за температурни инверсии и т.н., то целта ще се

постигне само, ако се поддържа известна разлика между реалните концентрации, които ще бъдат постигнати, и нормите, т.е. реалните концентрации като правило трябва да са значително по-ниски от нормите.

Процесът на управление на КАВ на местно може да бъде представен опростено като състоящ се от следните основни стъпки:

- ✓ Измерване на концентрациите на замърсителите на подходящи места чрез подходящи методи с необходимата продължителност; осигуряване на достатъчно качество на данните чрез прилагане на типичните методи за качествено осигуряване.

- ✓ Въз основа на наличните данни от измерванията и евентуално с помощта на допълнителни измервания, определяне дали концентрациите на замърсителите в района превишават нормите. В случай на превишения – определяне на честотата/размера на превишението.

- ✓ Анализ на причините за превишението (причина за замърсяването / емисионен източник, условия за дисперсия, особености в метеорологичната обстановка и т.н.). Моделирането на КАВ е важен инструмент за анализ на причините за превишението.

- ✓ За замърсителите, за които има превишение – търсене на подходящи мерки за подобрене на локалното качество на атмосферния въздух, които да доведат до достигане на нормите (най-вече мерки с голям потенциал за намаляване на концентрациите). Анализ на възможностите за провеждане на тези мерки и на разумен план-график, както и на въпросите по финансирането. Определяне на най-подходящите мерки след обсъждане с всички заинтересовани страни, и след информиране /участие на местната общественост.

- ✓ Осигуряване на навременното прилагане на мерките и контрол върху влиянието им върху КАВ. Ако се наложи, мерките ще трябва да се коригират при недостатъчен ефект на подобрене.

Оценката на качеството на атмосферния въздух и нивата на фини прахови частици (ФПЧ10) се извършва въз основа на анализ на факторите, които могат да имат принос към наднормените нива на замърсяване по отношение на:

- ✓ наличие на неблагоприятни климатични условия, в т.ч. ниски средноденонощни и средногодишни скорости на вятъра (под 2 m/s) или тихо време; образуване на мъгли; влияние на топографските условия (особености) на терена (напр. при котловинни и низинни форми на релефа); вертикално смесване на въздушни маси; противостоеене на въздушни маси с океански произход с такива от континентален произход;

- ✓ наличие на специфични за дадено място други дисперсионни характеристики (т.е. характеристики на разпространение на замърсителите);

- ✓ наличие на други природни източници (силни ветрове, пренос на природни частици от сухи райони и др.).

- ✓ наличие на големи промишлени източници на замърсяване;

- ✓ наличие на други фактори, които оказват влияние върху замърсяването на въздуха

(транспорт, бит, селско стопанство).

От националната мрежа за мониторинг има само една станция за община Шумен в самия град, която не е представителна за областта. АИС Шумен е градски фонов пункт (ГФ), с обхват 100 м – 2 км., т.е. посочените данни не са представителни за община Каолиново. Към момента на територията на община Каолиново няма изградена, съответно не функционира Автоматична измервателна станция, като част от НСМОС. Не са извършвани измервания и с МАС за определяне качеството на атмосферния въздух.

През 2020 г. (както и през предходните години) АИС Шумен не е регистрирала превишения на ПДК на SO₂ и NO₂. Същото се дължи на липсата на промишлени източници с технологични процеси формиращи замърсителите в по-високи концентрации. Както и през предходните години превишенията на СДН по показател фини прахови частици (ФПЧ₁₀), са регистрирани основно през зимния сезон. Причината са използваните през отоплителния сезон горива и горивни съоръжения в битовия сектор съчетано с определени метеорологични условия (атмосферно налягане, безветрие, инверсии). Високото пепелно съдържание във формираните отпадъчни газове при изгарянето на твърди горива (дърва и въглища) оказва основно влияние върху замърсяването на атмосферния въздух с прахови частици.

През 2020 г. АИС Шумен е регистрирала 31 превишения на средноденонощната норма (СДН - 50 µg/m³) по показател ФПЧ₁₀. Всички са отчетени през зимните месеци на годината – от октомври до март.

За територията на община Каолиново, обект на източници на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух е Обогатителна фабрика на „Каолин“ АД. Във връзка с изискванията на Закона за чистотата на атмосферния въздух и Наредба Д 6 (ДВ бр.31/1999 г., изм. и доп.) веднъж на две години дружеството провежда собствени периодични измервания (СПИ) на емисиите формирани от изпускащите устройства на функциониращите за технолагични нужди лентови сушилни „Чибек“.

Община Каолиново няма разработена „Програма за управление качеството на атмосферния въздух“. Предвид разпоредбата на чл. 27, ал.1 от Закона за чистотата на атмосферния въздух, която гласи, че „В случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и на нормите за отлагания, кметовете на общините разработват и общинските съвети приемат програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми по чл. 6 в установените за целта срокове, които са задължителни за изпълнение.“, ръководството на общината счита, че на територията на общината няма превишаване на нормите и съответно не е необходимо да се разработва програма.

Източниците на замърсяване на въздуха за община могат да бъдат класифицирани и групирани по относителен дял, както следва:

- слабо интензивен автомобилен транспорт (83% от автомобилния парк е на възраст над 10 год.)- мобилни източници;
- битови източници и предприятия, разположени в близост до жилищни райони-промишлени източници: бензиностанции и др. неподвижни технологични източници
- транспортни кръстовища, прелез и др. /неорганизиран източници/;

Въздействие върху качеството на атмосферния въздух на населените места оказват и формираните емисии от ДВГ на автомобилния транспорт, като най-съществено това се изразява през зимните месеци. Вследствие на понижените температури на околната среда нараства времето за достигане на устойчив – оптимален работен режим на ДВГ на автомобилите, при което се изпускат изгорели газове с по високи емисии на замърсителите (СхНх; СО; сажди). От значение е и непрекъснато нарастващия брой на МПС и съответно натоварения трафик, както и остарелия автомобилен парк. Замърсяването на атмосферния въздух от автотранспорта както обществен, така и личния е незначително. Транспортният трафик на Община Каолиново е слабо натоварен. На територията на населените места липсва градски транспорт.

Един от замърсителите, оказващ влияние на качеството на атмосферния въздух през зимата е битовия сектор. Отоплението на територията на общината е с индивидуални отоплителни уреди, в повечето случаи, на твърди горива. Това увеличава източниците на вредни емисии в приземния атмосферен слой и влошава качеството на атмосферния въздух. На отделянето на вредни емисии от горивните процеси в битовия сектор най-съществено влияние оказва качеството на горивата и климатичните условия. Горивните процеси за отопление са предимно в сезона на облачни дни с висока въздушна влажност, ниски температури и в дните за температурни инверсии. Като гориво за битови нужди се използва сравнително евтини горива – дърва и брикети.

Изводи:

1. Община Каолиново се характеризира с нисък потенциал на замърсяване – няма установено превишаване на ПДК, климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. Няма замервания за повърхностно натоварване на открити площи. Общината не попада в Район за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), което е свидетелство за ниската степен на замърсеност на въздуха.

2. Община Каолиново се характеризира с нисък потенциал на замърсяване - климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой.

3. Сред местните източници на замърсяване на въздуха най-значим е делът на битовото отопление с твърди горива и автотранспортът. Отоплителните инсталации са основен източник на замърсяване на въздуха през зимния сезон. С използване на екологично чисто гориво – газ за отоплителните инсталации, замърсяването чувствително

ще намалее. Желателно е да се търсят и използват нови енергийни източници, което би допринесло за значително намаление на емисиите, свързани с използването на течни и твърди горива, които за България се характеризират с високо съдържание на сяра.

4. За намаляване на количеството енергия за отопление е необходимо да се стимулират технологии, намаляващи топлинните загуби, изпълнението на топлоизолации и дограми с нисък коефициент на топлопроводимост и използването на алтернативни източници на енергия - напр. слънчева енергия, за което климатичните дадености в Общината са благоприятни.

2. ВОДИ

Рамковата Директива за водите въвежда нов подход в управлението на водите, като въвежда екологични норми и цели за качеството, обезпечаващи структурата и функционирането на водните екосистеми.

Основните принципи при опазване на водите са:

1. Недопускане заустването на непречистени отпадъчни води във водни обекти - изкуствени и естествени водоприемници, което се постига чрез:

- чрез интегрирано управление на водите в съчетание с останалите компоненти на околната среда
- осъществяване на ефективен контрол при управление на отпадъчните води и прекратяване на замърсяванията
- недопускане на нови източници на отпадъчни води да се въвеждат в експлоатация и заустват без пречиствателни съоръжения и непречистени
- провеждане политика на реконструкция на стари и неефективни пречиствателни съоръжения на предприятията, заустващи отпадъчни води с качества над определените норми
- спазване условията в разрешителните

2. Усъвършенстване и спазване институционалната система за мониторинг и контрол, гарантиращо добро състояние на отпадъчните води и повърхностните водни обекти, което се постига чрез подобряване на контролния мониторинг на обектите с отпадъчни води и повишен капацитет на екологичния статус;

3. Реализиране задълженията на Плановите за управление на речните басейни - ПУРБ, като основен планов документ за интегрирано управление на водите, което се постига чрез:

- Участие на РИОСВ Шумен, при разработване, съгласуване и утвърждаване на Плановите за управление риска от наводнение - намаляване щетите от замърсяване с отпадъчни води при наводнения и високи води;
- Изпълнение на мерките с отговорност на РИОСВ Шумен;
- Подпомагане и съдействие на дейностите и процедурите по планиране,

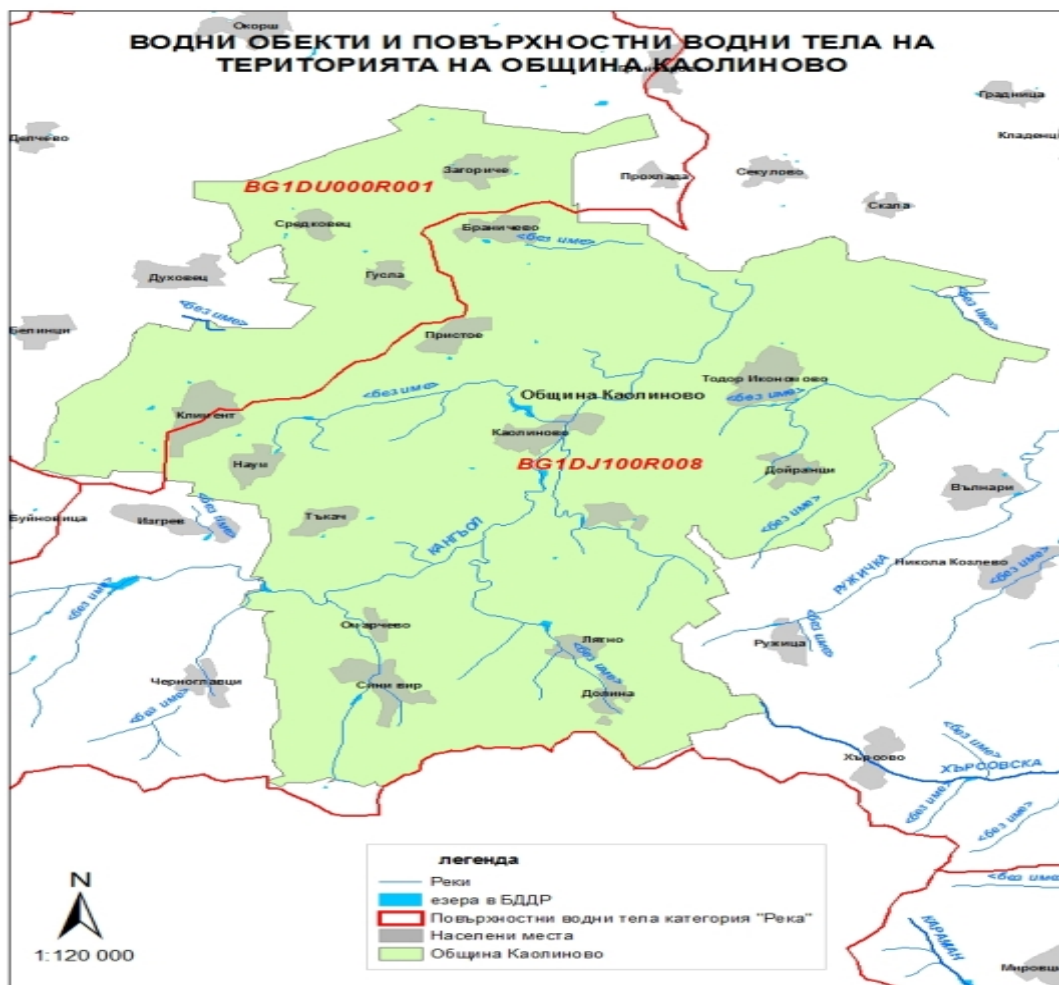
финансиране и изграждане, чрез съгласуване и съдействие реализацията на нови и реконструкция на ГПСОВ и канализационни мрежи на населените места;

В национален план Закона за водите (ЗВ) определя условията за опазването и използването на водите и водните обекти. Целта на ЗВ е осигуряване на единно и балансирано управление на водите в интерес на обществото, защита на здравето на населението и устойчивото развитие на страната. Във връзка с това в ЗВ са разгледани по-широко въпросите на собствеността върху водите, водните обекти и водостопанските системи и съоръжения; режимите на ползване на водите и водните обекти; опазването на водите и водните обекти; структурата и органите за управление на водите; формите за участие на частния сектор във водостопанската дейност; финансовата организация и икономическото регулиране и т.н. ЗВ изигра съществена роля за регулиране на обществените отношения в областта на водния сектор по един съвременен начин, адекватен на настъпилите през последното десетилетие промени в общественото устройство.

2.1. Повърхностни води

На територията на община Каолиново са разположени части от три повърхностни водни тела.

Първото е част от водосбора на р.Ружичка в поречие Дунавски Добруджански реки с европейски код BG1DJ100R008. Водното тяло е категория река, тип BGTR10 (типология 2009 г.) – пресъхващи (пониращи) реки. Една малка част от водно тяло BG1DU100R001 - река Дунав, също попада в територията на община Каолиново.

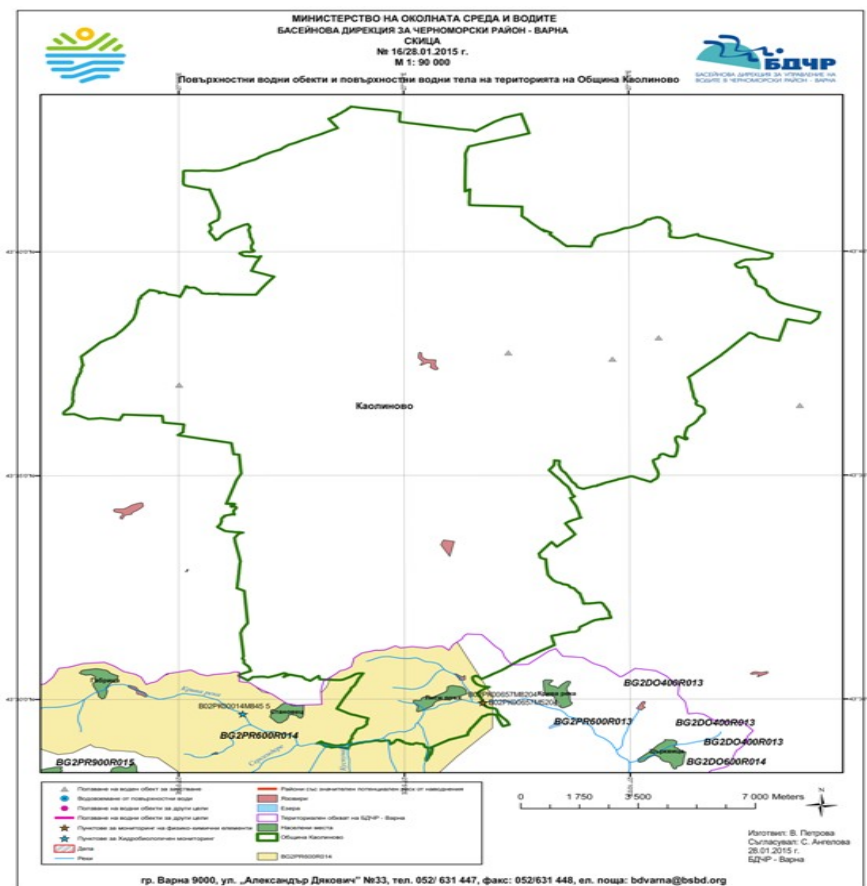
Фиг. IV.2.1.1 Водни обекти и повърхностни водни тела

Източник: Басейнова дирекция Дунавски район Плевен

Третото водно тяло е с код BG2PR600R014 (р. Крива до с. Лиси връх).

Първото и второто водни тела попадат на територията на Басейнова дирекция за управление на водите в Дунавски район – Плевен, а третото - Басейнова дирекция за управление на водите в Черноморски район – Варна.

Съгласно заповед на Министъра на околната среда и водите № РД - 602/09.06.2021 г. за мониторинг на водите, на територията на община Каолиново, попада следният пункт за физикохимичен и хидробиологичен мониторинг - BG2PR00657MS204 пункт р. Крива - след с. Лиси връх.

Фиг. IV.2.1.2. Водни обекти и повърхностни водни тела

Източник: Басейнова дирекция Черноморски район Варна

Съгласно направената оценка на състоянието на повърхностните водни тела в първия ПУРБ 2010-2015 г. водно тяло BG1DJ100R008 има умерено екологичното състояние и добро химическо състояние, а водно тяло BG1DJ109R001 е оценено в добро екологично и химическо състояние. Водно тяло с код BG2PR600R014 (р. Крива до с. Лиси връх) е определено през 2013 г. в умерено екологично състояние. Участъците от повърхностните водни тела на територията на общината не са натоварени с източници на замърсяване. При разглеждане на въздействието от натоварването в трите тела няма установени промени по отношение натиска от дифузни и точкови натоварвания.

Обобщена информация за състоянието на повърхностните водни тела на територията на община Каолиново и целите им за опазване, съгласно двата ПУРБ 2016 – 2021 г. е дадена в Таблица по-долу. Целите за опазване на околната среда на повърхностните водни тела се класифицират на база на тяхното екологично състояние в пет класа – много добро, добро, умерено, лошо и много лошо. Целта е постигане на добро състояние до 2027 година.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Таблица IV.4.2.1.1 Цели за опазване на околната среда за повърхностни водни тела на територията на община Каолиново

Код на водното тяло	Име на водното тяло	СМВТ /ИВТ*	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Цел 2015 г.	Цел 2021 г.	Цел 2027 г.	Цел след 2027 г.	Основание за прилагане на изключение от постигане на доброто състояние 2015 г.
BG1DJ900R1008	р. Хърсовска и р. Ружичка	не	умерено - отклонения (ел.пр., БПК 5, N-съединения, N и P-total, МЗБ, ФБ)	добро	Предотвратяване влошаването на екологичното състояние. Опазване, подобряване и възстановяване на повърхностното водно тяло. Предотвратяване на замърсяването и запазване на доброто химично състояние	Постигане на СКОС за ел.пр., БПК 5, N-съединения, N и Ptotal, МЗБ, ФБ за добро екологично състояние до 2021г. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние по останалите елементи за качество. Предотвратяване на замърсяването и запазване на добро химично състояние.	Запазване на добро екологично и химично състояние	Запазване на добро екологично и химично състояние	чл. 156в от ЗВ (4.4.от РДВ) до 2021г. - съгл. Приложение 5.1.2
BG1DJ109R001	р. Сенкьовица от извор до вливане в р. Дунав при Попина	не	добро	добро	Постигане и запазване на добро екологично и химично състояние	Запазване на добро екологично и химично състояние	Запазване на добро екологично и химично състояние	Запазване на добро екологично и химично състояние	Не приложимо
Код на водното тяло	Име на водното тяло	СМВТ /ИВТ*	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние	Цел 2015 г.	Цел 2021 г.	Цел 2027 г.	Цел след 2027 г.	Основание за прилагане на изключение от постигане на доброто състояние 2015 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

BG2PR600R014	р.Крива - от извора до след с.Лиси връх	не	Умерено – отклонения (БПК, N-NH ₄ , N-NO ₃ , N-total, P-PO ₄ , P-total)	добро	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; - запазване на добро екологично състояние по биологични елементи; - постигане и запазване на добро екологично състояние по физикохимични елементи - БПК, N-NH ₄ , N-NO ₃ , N-total, P-PO ₄ , P-total; 3. Запазване на добро химично състояние	1. Предотвратяване влошаването на екологичното състояние; 2. Опазване, подобряване и възстановяване на водното тяло за постигане на добро екологично състояние; - запазване на добро екологично състояние по биологични елементи; - постигане и запазване на добро екологично състояние по физикохимични елементи - БПК, N-NH ₄ , N-NO ₃ , N-total, P-PO ₄ , P-total; 3. Запазване на добро химично състояние	1. Запазване на добро екологично състояние; 2. Запазване на добро химично състояние	неприложимо
--------------	---	----	--	-------	--	--	--	-------------

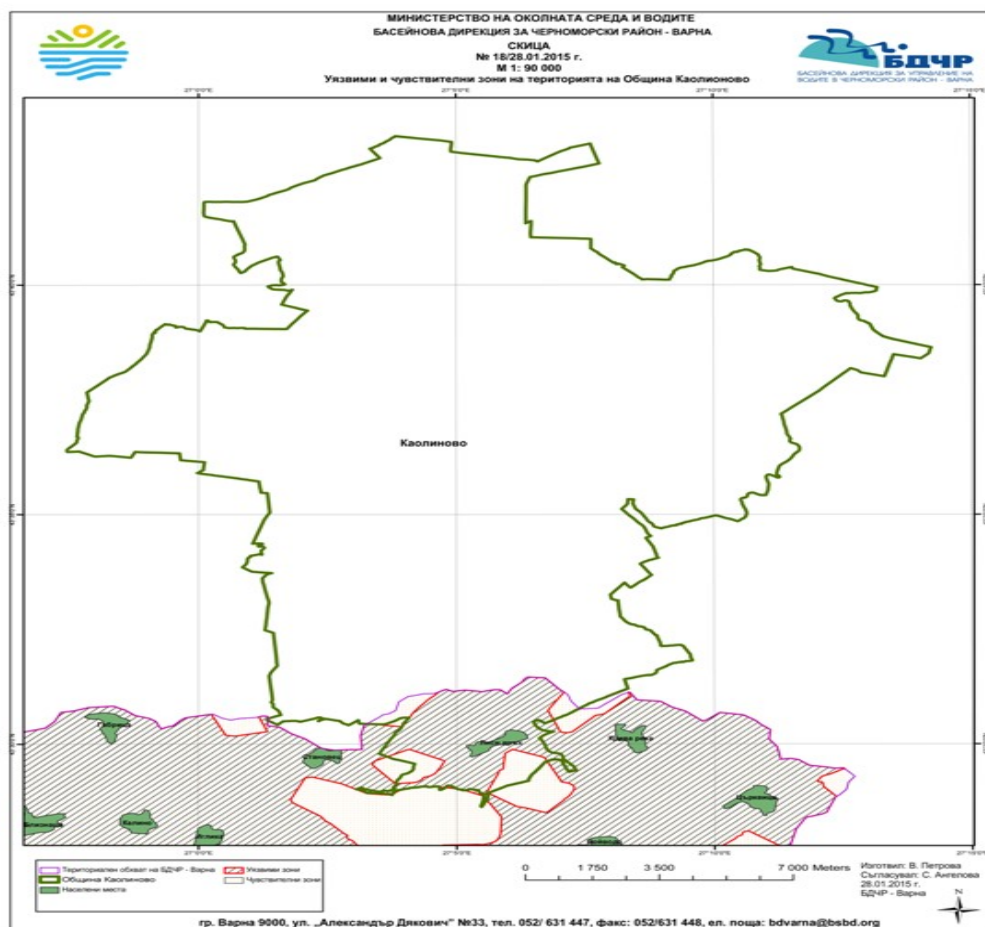
*СМВТ - Силномодифицирано водно тяло; ИВТ – Изкуствено водно тяло
Източник: ПУРБ 2016-2021 г. БДДР и БДЧР

Уязвими и чувствителни зони на територията на общината
Уязвимите и чувствителните зони, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 3 от Закона за водите

(ЗВ) представляват зони за защита на водите. БД водят регистър на тези зони, който включва и карти, на които е посочено местоположението на зоните и основанийето, съгласно което са обявени като такива.

Регистър на зоните за защита на водите е представен в ПУРБ в Дунавски и Черноморски район.

Фиг. IV.2.1.3 Уязвими и чувствителни зони

Източник: Басейнова дирекция Черноморски район Варна

Уязвима зона

Община Каолиново попада в уязвими зони, съгласно Заповед № РД 660/28.08.2019г. на Министъра на ОСВ за определяне на нитратно уязвимите зони. В приложения към заповедта са определени водните тела, които са замърсени или са застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници, териториите на общините или части от тях в обхвата на уязвимата зона по надморска височина и карта на зоната.

Чувствителна зона

Община Каолиново не попада в чувствителни зони, съгласно Заповед № РД

970/28.07.200 г. на Министъра на ОСВ. Чувствителните зони в повърхностните водни обекти в териториалния обхват на БДДР: с начало „р. Дунав, от границата при с. Ново село“ и край „р. Дунав, до границата при гр. Силистра“, както и „Всички водни обекти във водосбора на р. Дунав на територията на Р България“.

В случай, че даден водоприемник е обявен за чувствителна зона отпадъчните води от всички агломерации с над 10 000 еквивалент жители (е.ж.), които се заустват в него е необходимо освен биологичното пречистване да бъде осигурено и отстраняване на биогенните елементи азот и фосфор до съответните концентрации, регламентирани в Наредба № 6 от 9 ноември 2000 г. за емисионни норми за допустимото съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти. При изграждане или реконструкция градските пречиствателни станции за отпадъчни води на тези агломерации, трябва да предвидят освен съоръжения за биологично пречистване (биологично стъпало), но и допълнителни пречиствателни съоръжения за отстраняване на азота и фосфора. По този начин водоприемникът се предпазва от допълнителна еутрофикация и се цели подобряване в неговото състояние.

☞ Райони с потенциален риск от наводнения на територията на общината

В Дунавският район за басейново управление на основание с чл. 146г от ЗВ са определени райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН), съгласно Заповед № 88/21.08.2013г. на Директора на БДДР, и са утвърдени със Заповед № РДД 744/01.10.2013г. на Министъра на ОСВ. Предварителните РЗПРН са класифицирани в три степени на риск по отношение на човешкото здраве, стопанската дейност, околната среда и културно историческото наследство - нисък, среден и висок. Утвърдените РЗПРН съдържат само районите със степен на риск „висок“ и среден”

РЗПРН се определят на база на резултатите от предварителната оценка на риска от наводнения (ПОРН) по Критерии и методи за определяне и класифициране на риска и определяне на РЗПРН, утвърдени от Министъра на ОСВ, съгласно чл. 187 ал. 2 т. 6 от ЗВ.

На територията на община Каолиново не попадат райони със значителен потенциален риск от наводнения по чл. 146г от ЗВ.

2.2. Подземни води

Територията на Община Каолиново, област Шумен в частта ѝ управлявана от БДЧР Варна попада в обхвата на подземни водни тела от:

Подземно водно тяло с име „Пукнатинни води в хотрив-барем-апт Каспичан, Тервел, Крушари” и код BG2G000K1hb036, което според ПУРБ:

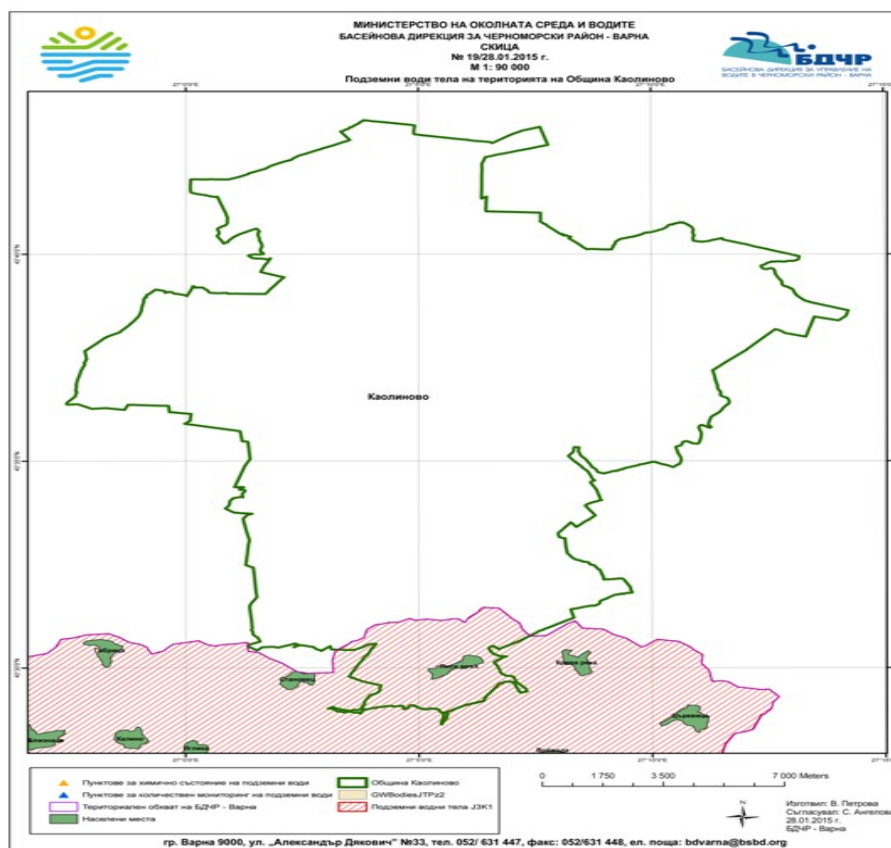
★ е в лошо химично състояние;

- ★ показатели над ПС – NO₃;
- ★ Категория на източника на замърсяване – дифузни източници: дренаж от градовете, инфраструктура без канализация, селскостопанска дифузия;
- ★ Характеристика на покриващите ПВТ пластове в зоната на подхранване – открит (инфилтрация на валежи в зоната на разкриване).

Подземно водно тяло с име „Карстови води в малм-валанж” и код BG2G000J3K1041, което според ПУРБ:

- ★ е в добро химично състояние;

Фиг. IV.2.2.1 Подземни водни тела

Източник: Басейнова дирекция Черноморски район с център Варна

Територията на Община Каолиново, област Шумен в частта ѝ управлявана от БДДР Плевен попада в обхвата на подземни водни тела от:

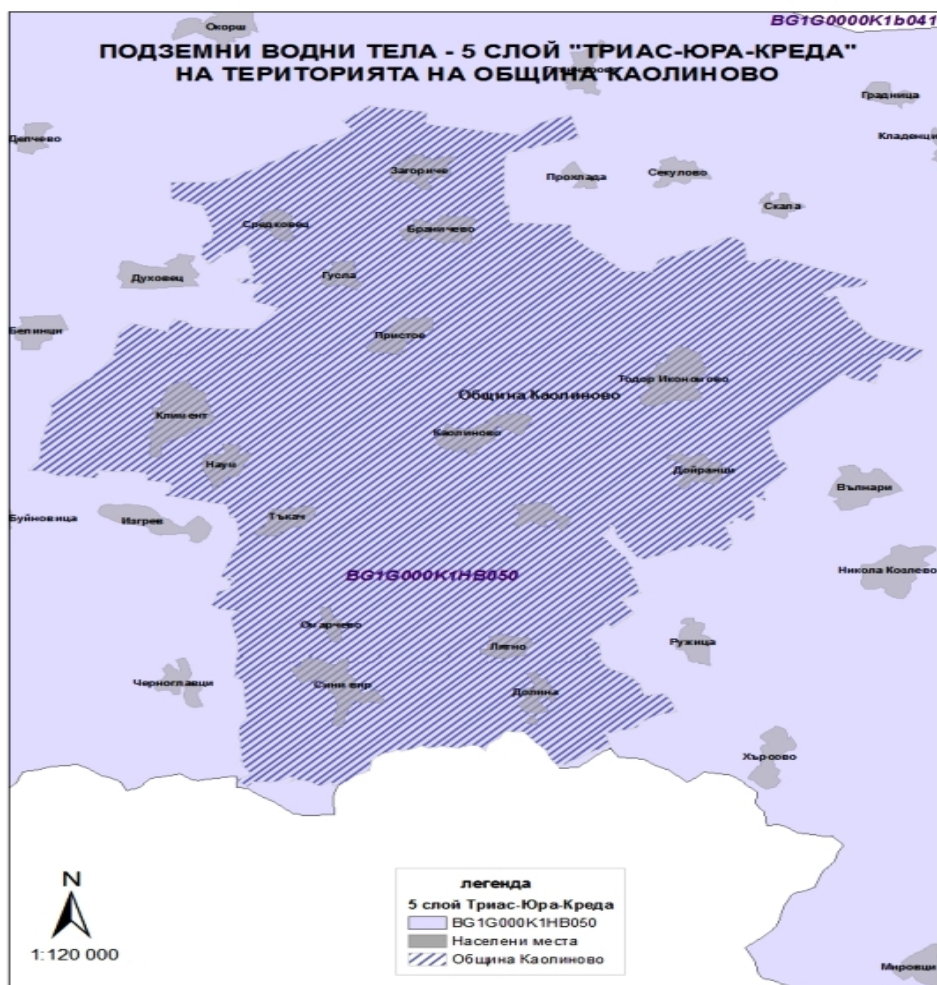
СЛОЙ 5 ТРИАС –ЮРА-КРЕДА

Подземно водно тяло с име „ Карстови води в Разградската формация” и код BG1G000K1NB050 , което според ПУРБ :

- ★ е в лошо химично състояние по нитрати ;

- ★ е определено като зона за защита на питейните води съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от Закона за водите (ЗВ) с код BG1DGW000K1hb050, като състоянието на зоната е лошо ;
- ★ попада в зони за защита на водите, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 3, буква „а” от ЗВ, в които водите са чувствителни към биогенни елементи – нитратно уязвима зона, съгласно Заповед № РД -930/25.10.2010 г. на министъра на околната среда и водите.

Фиг. IV.2.2.2 Подземни водни тела- 5 слой „Триас-юра-креда“

Източник: Басейнова дирекция за управление на водите Дунавски район с център Плевен

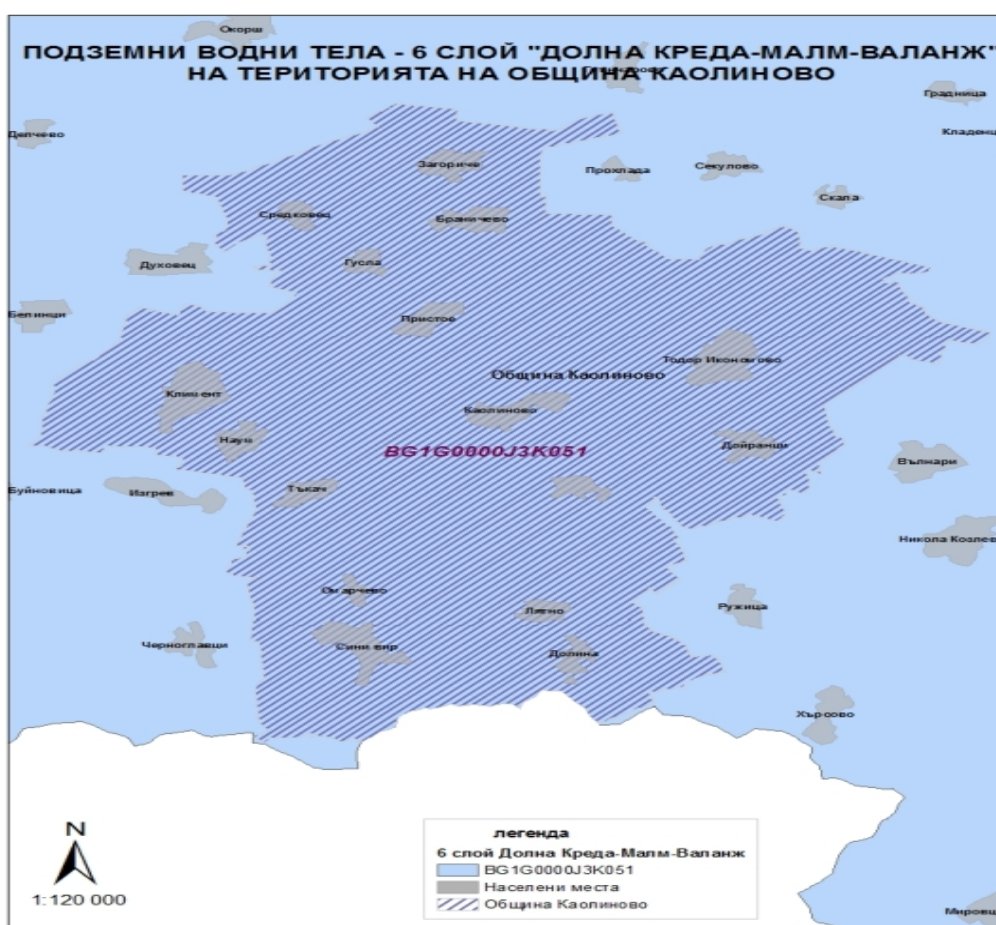
СЛОЙ 6- ДОЛНА КРЕДА -МАЛМ-ВАЛАНЖ

Подземно водно тяло с име „Карстови води в Малм-Валанжския басейн” и код BG1G0000J3K051, което според ПУРБ:

- ★ е в добро химично състояние;

- ★ е определено като зона за защита на питейните води съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от Закона за водите (ЗВ) с код BG1DGW0000J3K051, като състоянието на зоната е добро;
- ★ попада в зони за защита на водите, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 3, буква „а” от ЗВ, в които водите са чувствителни към биогенни елементи – нитратно уязвима зона, съгласно Заповед № РД -930/25.10.2010 г. на министъра на околната среда и водите.

На територията на Общината не попадат пунктове за мониторинг от националната програма за наблюдение на подземни води.

Фиг. VI.2.2.3 Подземни водни тела- 6 слой „Долна креда – Малм валанж“

Източник: Басейнова дирекция Дунавски район Плевен

Обобщена информация за състоянието на подземните водни тела на територията на община Каолиново и целите им за опазване, съгласно двата ПУРБ 2016 – 2021 г. е дадена в таблица по-долу.

Таблица IV.4.2.2.1 Цели за опазване на околната среда за подземни водни тела на територията на община Каолиново

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Код на водното тяло	Име на подземното водно тяло	количествено състояние	Химично състояние	Цел 2015 г.	Цел 2021 г.	Цел 2027 г.	Цел след 2027 г.	Основание за изключения от постигане на добро химично състояние
BG1G000K1NB050	Карстови води в Разградската формация	добро	Лошо (показател с отклонение от SKOC – NO3)	1.Постигане и запазване на добро количествено състояние; 2. Предотвратяване влошаването на химично състояние	1. Запазване на добро количествено състояние; 2. Предотвратяване на влошаването на химичното състояние по показател NO3; 3. Запазване на добро химично състояние по останалите показатели	1. Запазване на добро количествено състояние; 2. Постигане и запазване на добро химично състояние.	1. Запазване на добро количествено и химично състояние.	чл.156в от ЗВ до 2027г
BG1G0000J3K051	Карстови води в Малм-Валанжския басейн	добро	добро	Постигане и запазване на добро количествено и химично състояние	Запазване на добро количествено и химично състояние	Запазване на добро количествено и химично състояние	Запазване на добро количествено и химично състояние	-
Код на водното тяло	Име на подземното водно тяло	количествено състояние	Химично състояние	Цел 2015 г.	Цел 2021 г.	Цел 2027 г.	обосновка	Основание за изключения от постигане на добро химично състояние
BG2G000J3K1041	Карстови води малм-валанж	добро	добро	1. Запазване на добро химично състояние 2. Запазване на добро количествено състояние	1. Запазване на добро химично състояние 2. Запазване на добро количествено състояние	1. Запазване на добро химично състояние 2. Запазване на добро количествено състояние	Неприложими	-

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

BG2G000K1NB 036	Пукнатинни води в хотрив - барем - апт Каспичан, Тервел, Крушари	добро	Лошо (показател с отклоне- ние от СКОС – NO3)	1. Недопус- кане понадъш но влошаване на химичното състояние на ПВТ по показателя NO3.. 2. Запазван е на добро количеств ено състояние	1. Предотвратяване влошаване то на химичното състояние по показатели те NO3, намаляван е под ПС, обръщане на посоката на възходяща та тенденция. 2. Опазване, подобрява не и възстановя ване на водното тяло за постигане на добро химично състояние. 3. Запазване на добро количеств ено състояние. 4. Опазване на добро състояние в зоните за защита на водите около водоизточ ници за питейно- битово водоснабд яване чрез спазване на забраните и ограничен ията в Наредба 3/16.10.20 00г.	1. Предотвратяване влошаването на химичното състояние по показателит е NO3, намаляване под ПС, обръщане на посоката на възходящата тенденция. 2. Опазване, подобряване и възстановяв ане на водното тяло за постигане на добро химично състояние. 3. Запазване на добро количествен о състояние. 4. Опазване на добро състояние в зоните за защита на водите около водоизточни ци за питейно- битово водоснабдяв ане чрез спазване на забраните и ограничения та в Наредба 3/16.10.2000 г.	Естестве- ни условия- незащитен водоносен хоризонт с добра водопропу скливост и уязвим на повърхно- стни замърсите ли, Антропоге нно въздейст- вие – Развитие- то на земеделие то, като отглеждан е на монокулту ри и прилагане то на изкуствен и азотни торови в близкото минало, предизвик ва отрицател ни промени в състава на почвата и съответно на водите. Разходите за прилагане то на технологии за очистяване на ВТ са непропорц ионално високи.	чл.4.5. от РДВ, чл.156г.т.2, т.3, от ЗВ По малко строги екологични цели, налице са въздействия, които не са могли да бъдат избегнати поради характера на човешката дейност или на замърсяването и са постигнати: б) възможно най-малки промени в доброто състояние на подземните води; 3. не настъпва по нататъшно влошаване в състоянието на водите в засегнатото водно тяло
--------------------	--	-------	--	---	--	---	---	--

***СМВТ - Силномодифицирано водно тяло; ИВТ – Изкуствено водно тяло**

Източник: ПУРБ 2016-2021 г. БДДР и БДЧР

На територията на Общината не попадат минерални води от Приложение № 2 на Закона за водите.

На територията на Община Каолиново няма изградени напоителни и/или отводнителни системи и полета.

Проблем по отношение на водоснабдяването е остарялата водопроводна мрежа за питейна вода, която често аварира. Едни от най - належащите проблеми е включването на нови водоеми към водоснабдителната мрежа.

Проблем при водоснабдяването е отдавна е изтеклият експлоатационен период на водопроводите. Експлоатационната възраст обуславя големи загуби, намалена проводимост, чести аварии и влошено качество на питейните води.

В нито едно от населените места на Община Каолиново няма изградена канализация. На територията на Общината няма изградени ПСОВ. Към момента отпадъчните води от домакинствата и обществения сектор са заустени в септични ями, което създава предпоставки за замърсяване на почвата, повърхностните и подземни води. От друга страна липсата на дъждовна канализация създава условия за образуване на водосбори и залежаване на повърхностните води, което води до разрушаване на пътните платна и непроходимост на уличната мрежа. Като цяло се нарушава и екологично равновесие на територията на Общината в резултат на непречистените води.

Изграждането на канализация и пречиствателни станции ще спомогне за постигане на целите заложи в Рамковата директива по водите, ПУРБ на ИРБ и Директива 91/271/ЕЕС.

Към момента Община Каолиново има изготвени работни проекти за „Изграждане на канализационна мрежа, ПСОВ и реконструкция на водопроводна мрежа на гр. Каолиново и с.Тодор Икономово“.

☞ Хвостохранилища

На територията на общината се намира Хвостохранилище "Каолиново" - "Каолин" АД. Хвостохранилището е безотточно с капацитет 2 200 000 м³. В него се вливат отпадъчните води от обогатителна фабрика Каолиново.

Контрол на техническото състояние на тези обекти се осъществява основно от Областна комисия, в които участва представител на БДДР - Плевен и БДЧР- Варна.

На територията на Община Каолиново няма изградени напоителни и/или отводнителни системи и полета.

Проблем по отношение на водоснабдяването е остарялата водопроводна мрежа за питейна вода, която често аварира. Едни от най - належащите проблеми е включването на нови водоеми към водоснабдителната мрежа.

Проблем при водоснабдяването е отдавна е изтеклият експлоатационен период на водопроводите. Експлоатационната възраст обуславя големи загуби; намалена проводимост; чести аварии и влошено качество на питейните води.

В нито едно от населените места на Община Каолиново няма изградена канализация. На територията на Общината няма изградени ПСОВ. Към момента отпадъчните води от домакинствата и обществения сектор са заустени в септични ями, което създава предпоставки за замърсяване на почвата, повърхностните и подземни води. От друга страна липсата на дъждовна канализация създава условия за образуване на водосбори и залежаване на повърхностните води, което води до разрушаване на пътните платна и непроходимост на уличната мрежа. Като цяло се нарушава и екологично равновесие на територията на Общината в резултат на непречистените води.

Изграждането на канализация и пречистителни станции ще спомогне за постигане на целите заложи в Рамковата директива по водите, ПУРБ на ИРБ и Директива 91/271/ЕЕС.

Към момента Община Каолиново има изготвени работни проекти за „Изграждане на канализационна мрежа, ПСОВ на гр. Каолиново и с.Тодор Икономово“.

Изводи:

1. Липсва изградена канализационна мрежа в населените места.
2. Реализацията на проект за изграждане на канализационна мрежа и ЛПСОВ в град Каолиново и село Тодор Икономово ще намали неблагоприятното въздействие върху околната среда, т.като отпадъчните води ще бъдат пречистени, в съответствие с българските стандарти за управление на заустени води.

3. ПОЧВИ И НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ

Територията на България се характеризира с голямо разнообразие на почвената покривка, поради влиянието в България на четири големи почвени провинции - Степна и лесостепна източноевропейска, Средиземноморска южноевропейска, Горско атлантическа западноевропейска и Влажна субтропична черноморска. Представена е от 15 почвени типа, в които се разделят 42 подтипа.

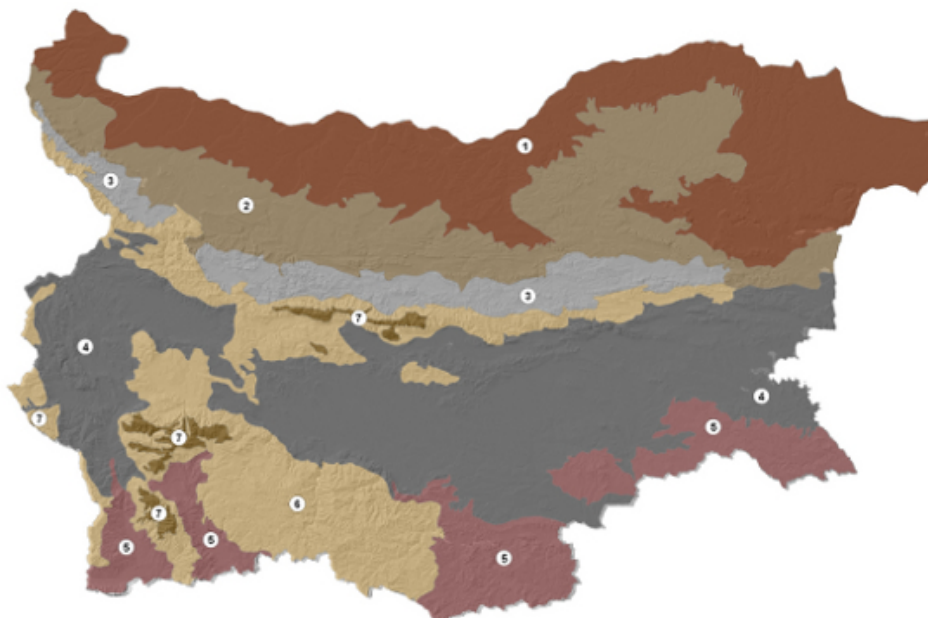
На територията на България се отделят следните три почвени зони:

- ★ Севернобългарска лесостепна почвена зона - обхваща Дунавската равнина и Предбалкана /до 600-700 м н.в/. В посока от север на юг промяната на

почвообразуващите скали, климата и растителната покривка обуславя и промяна на почвените типове и техните съчетания.

- ★ Южнобългарска ксеротермална почвена зона - обхваща територията на Южна България /до 700-800 м.н.в./. Поради по-разнообразния и по-топъл преходно-континентален климат и ксерофитна растителност са се формирали специфични почвени типове.
- ★ Планинска почвена зона - обхваща планинските райони /над 700-800 м.н.в./, покрити с широколистни и иглолистни гори, както и обширни пасища и ливади с различни вариации на планинския климат.

Пространствените съчетания на релеф, климат и растителност имат първостепенно значение за хоризонталното и вертикално разположение на главните почвени типове и за формирането на почвените зони. Почвената покривка е представена от 15 почвени типа, в които се поделят 42 подтипа. В обсега на Севернобългарската лесостепна почвена зона са разпространени зоналните почвени типове – черноземи (54% от площта на зоната) и сиви горски почви (39% от площта на зоната). Черноземните почви са разпространени в Дунавската равнина (западна и средна част), Южнодобружанското плато и Лудогорието. Привързани са към равнино-хълмистия релеф на равнината и лъсовата покривка, и сухия умерено-континентален климат и сухолюбива растителност. Характеризират се с повишена мощност на хумусния хоризонт (60-80 см), но с ниско хумусно съдържание (2-4%). Поделят се на: карбонатни, типични, излужени и деградирани.

- 1 - район на черноземите
- 2 - район на сиво-кафявите горски почви
- 3 - район на сиво-кафявите подзолисти почви
- 4 - район на чернозем-смолниците и канелените горски почви
- 5 - район на канелените горски почви на преходносредиземноморската подзона
- 6 - район на кафявите планински горски почви
- 7 - район на планинско-ливадни почви

Фиг. IV.4.1. Агроекологични райони на територията на Р България

Почвите в Лудогорието са силно повлияни от особеностите на скалната основа и от характера на релефа, климата и растителността. Във връзка с льосовата и льосовидната основа, сравнително сухия климат и наличието на сухолюбива лесостепна растителност от север към юг е разпространението на карбонатните, типичните и изслужените черноземи /оподзолените/ черноземи, които заемат 39% от обработваемата земя. Сивите и тъмносиви горски почви (61%) са образувани върху слюдести шисти, карбонатни пясъчници и др., под влияние на влаголюбива букова растителност, която постепенно е била унищожена и заменена с по-сухолюбива растителност. Поради изсичането на горите и интензивните ерозионни процеси, сивите горски почви се характеризират с маломощен хумусно-алувиален хоризонт, който варира от 5 до 30 см, като средно не надвишава 20 см дълбочина. Сивите и тъмносиви горски почви имат добра структура, пропускат въздуха и задържат влагата и бързо се затоплят през пролетта.

Съгласно почвената карта на България (Нинов, 1997), почвите в общината могат да се опишат по следния начин:

⇒ Ордери – E – почви със забележима повърхностна акумулация на наситена с бази органична материя

Типове – Черноземи (Chernozems, CH)

Подтип – 29 – обикновени (haplic, CHh)

⇒ Ордери – F – почви с акумулация на глина и сесквиоксиди и органична материя в подповърхностните хоризонти

Типове – Лесивирани (Luvisols, LV)

Подтип – 35 – обикновени (haplic, LVh)

Най-често срещаните видове почви на територията на община Каолиново са черноземите (силно еродирани) и сивите горски почви.

Земеползване

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

Териториалната структура на община Каолиново според вида територия се дели на урбанизирана, земеделска, горска, нарушени територии, територия заета от води и водни обекти, територия на транспорта.

Правилното използване на териториалните ресурси и природните дадености във всички аспекти и сфери на човешките дейности биха помогнали за развитие на общината. По данни на Общинска служба по земеделие Каолиново, поземления ресурс на Община Каолиново се разпределя така:

Таблица IV.4.1. Баланс по вид територия в Община Каолиново

Вид територия	Площ в дка	Площ %
Земеделски територии	205103,506	69.89
Горски територии	66650,410	22.72
Урбанизирани територии	17486,319	5.95
Територии заета от води и водни обекти	941,250	0.32
Територии на транспорта	1445,824	0.49
Нарушени територии	1825,068	0.63
Всичко:	293452,377	100

Източник: ОСЗ-Каолиново

Графика IV.4.1. Баланс по вид територия в Община Каолиново

Таблица IV.4.2. Баланс по категория на земята в Община Каолиново

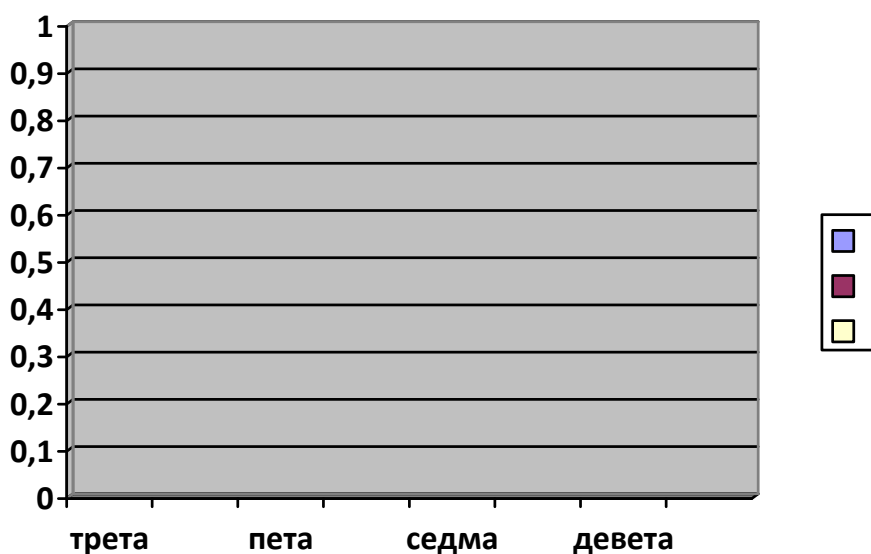
Вид категория	Площ в дка	Площ %
I първа	0	0.00
II втора	0	0.00
III трета	143577,465	36.820
IV четвърта	37331,173	20.885
V пета	11401,884	10.531

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

VI шеста	4238,808	4.527
VII седма	2130,990	7.446
IX девета	1006,452	2.126
X десета	1144,229	
Без категория	88889,698	
Всичко	293452,377	

Графика IV.4.2. Баланс по категория на земята в Община Каолиново

Източник: ОСЗ-Каолиново

Като природен ресурс, почвите са един от важните фактори за развитие на общината. От деградационните процеси, засягащи почвите в общината, най-съществен за екологичното състояние на района е ерозията, чието развитие е в степен, изискваща провеждане на конкретни противоерозионни мерки и действия. На територията на общината няма източници, предизвикващи замърсяване на почвите с тежки метали. Съгласно Годишен доклад за оценка на състоянието на околната среда на РИОСВ-Шумен за 2020 г., не са установени проблеми по отношение на почвите. В границите на община Каолиново няма данни за замърсяване на почвите с продукти за растителна защита. По почвен мониторинг II-ро ниво – “Вкисляване” след анализ на резултатите от изпитването не е констатирано превишаване по показатели спрямо базовите показатели. Не са констатирани замърсяване на терени с нефтопродукти.

Почвите в района на общината са относително чисти. Няма данни за замърсяването им от промишлени дейности, с нефтопродукти и с пестициди. Използват се добри земеделски практики. Повишава се информираността на обществото за екологичните и

икономическите ползи, както и необходимостта от предприемане на мерки за опазването на този компонент на околната среда.

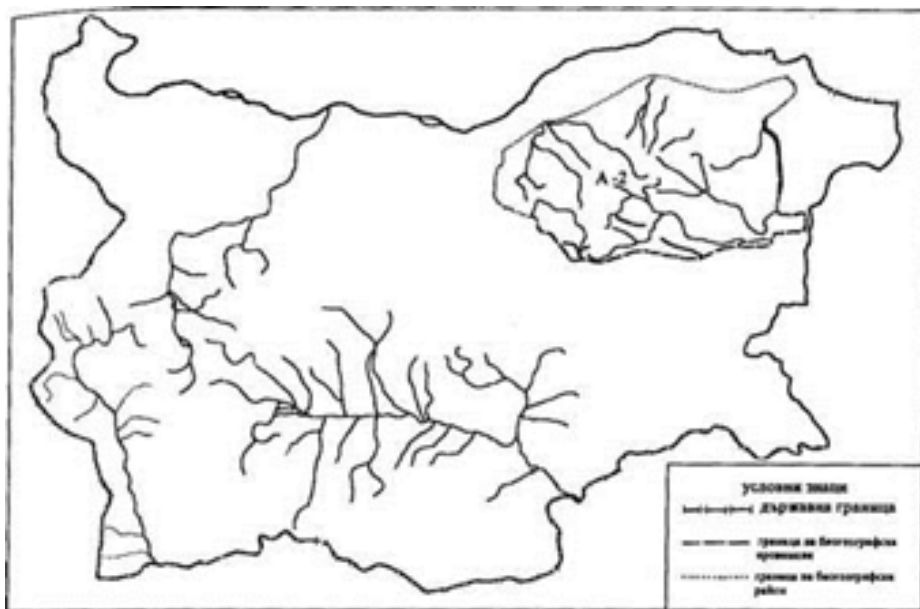
Съгласно Заповед № РД 09-59/ 02.02.2010 г. на Министъра на земеделието и храните на територията на община Каолиново са определени физически блокове, като земеделски земи с висока природна стойност (ВПС), което подпомага земеделските производители обработващи тези земи.

Приложение 2 към настоящата програма е *Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Каолиново за периода 2021-2028 г.*

4. НАЦИОНАЛНА ЕКОЛОГИЧНА МРЕЖА (НЕМ).

Национална Екологична Мрежа

Община Каолиново е разположена в Североизточна България. По Асенов А., 2006: Биогеография на България, тази част на страната се обособява в Лудогорски биогеографски район.

Фиг.№ IV.4.1 Биогеографска карта на България

Лудогорският район, обхваща едноименното плато, високите плата на Източната Дунавска равнина и Източния Предбалкан. На запад и север граничи с Дунавски район, на изток с Добруджанския и Черноморския район, а на юг със Старопланинския и Източностаропланинския район. В този си обхват Лудогорският район заема значително пространство, в което релефът от равнинно-платовиден на север преминава в платовиден, а

на юг нископланински. Характерът на релефа е определил наличието на значително по-малко антропогенизирани територии спрямо Дунавски район и запазване на естествената лесостепна растителност, която в най-южните части под влияние на височинната зоналност придобива облика на биома Aestilignosa. Доминиращия лесостепен еколого-физиологичен облик на растителността определя участието на Лудогорския район в структурата на Долнодунавската биогеографска провинция и биома Aestilignosa. Предходното положение на лесостепите и граничното положение на района между два биома предполага твърде континуален характер на неговите граници. Особено северната граница, която приблизително следи двеста метровата изохипса на релефа и източната граница, преминаваща по долината на Суха река, имат изявено условен характер. Смесените гори от дръжкоцветен дъб - *Quercus pedunculiflora* и летен дъб - *Quercus robur* заедно със степните храсталаци на ниския бадем - *Amygdalus nana* маркират границата с Добруджанския район. От друга страна хетерогенният островен характер на биотичните съобщества предполага различни позиции за детайлна биогеографска хорологизация на този район.

Съгласно изискванията на Закона за биологичното разнообразие, държавата изгражда Национална екологична мрежа, включваща защитени зони, в които могат да участват защитени територии и защитени територии, които не попадат в защитените зони.

Защитените зони са предназначени за опазване или възстановяване на благоприятното състояние на включените в тях природни местообитания, както и на видовете в техния естествен район на разпространение.

Национална екологична мрежа включва освен съществуващите територии, обявени по Закона за защитените територии, така и територии, обявени в отговор на ангажиментите, поети от Република България по Директива № 92/43/ЕЕС (за хабитатите) и Директива № 79/409/ЕЕС (за опазване на дивите птици). До голяма степен Националната екологична мрежа представлява българската част от европейската мрежа НАТУРА 2000.

☞ Защитена зона BG0000106 „Хърсовка река”

На територията на община Каолиново е разположена част от защитена зона (33) от НЕМ “Натура 2000” - “Хърсовска река” с код BG0000106, “ за опазване на природните местообитания (включена в списъка 33, приет с Решение на Министерски съвет № 661/16.10.2007 г. обн. ДВ бр.85/2007 г.). Към момента зоната не е обявена със заповед с наложени режими и ограничения, съгласно ЗБР.

В рамките на Община Каолиново, само землището на с. Тодор Икономово попада в границите на защитена зона BG0000106 “Хърсовска река”: с. Тодор Икономово – 525, 20 ха или 13,10% от общата землището или 1,43% от общата площ на зоната. Площта от 525, 20 ха, представлява около 1,79% от общата площ на общината.

Скалисто суходоліе на Хърсовска река, разположено в Добруджа, югоизточно от град

Силистра. На север достига до с. Войново, на юг до с. Безмер, като обхваща и суходолието на изток от село Попрусаново до село Средище. Мястото представлява суха речна долина, където водите се губят в карстовия терен. Значителна част от суходолието, главно по хълмовете, е покрита с първични дъбови гори от цер /*Quercus cerris*/, на места примесени с граница /*Quercus pubescens*/ и виргилиев дъб /*Quercus virgiliana*/. Речното корито е обрасло със смесени гори от обикновен габър /*Carpinus betulus*/ и полски клен /*Acer campestre*/, а на места и с вторични гори и храсталаци от келяв габър /*Carpinus orientalis*/, както и изкуствени тополови насаждения. Ливадите по суходолието са обрасли с ксеротермни тревни съобщества с преобладаване на белизма /*Dichanthium ischaemum*/, луковична ливадина /*Poa bulbosa*/ и др. и по-рядко с мезоксеротермна растителност (Бондев, 1991). Долината е сравнително права, но при село Кутловица образува много завои. На много места по суходолието има отделни ниски скали и скални масиви, които в южната и северната му част се издигат до 60-70 м височина. Около суходолията са разположени селскостопански площи.

Таблица № IV.4.1 Баланс на територията на 33 „Хърсовска река“

Характеристиката (баланс) на територията	% Покритие
Изкуствени горски монокултури	3
Не-горски райони, култивирани с дървесна растителност	1
Други земи (вкл градове, села, пътища, сметища, мини, индустриални обекти)	1
Водни площи във вътрешността (стоящи води, течащи води)	1
Храстови съобщества	6
Сухи тревни съобщества, степи	24
Друга орна земя	17
Широколистни листопадни гори	45
Иглолистни гори	1
Смесени гори	1

Източник: НАТУРА 2000

В района на Хърсовска река досега са установени 109 вида птици, от които 23 са вписани в Червената книга на България (1985). От срещаните се видове 47 са от европейско природозащитно значение (SPEC) (BirdLife International, 2004). Като световно застрашени в категория SPEC1 е включен 1 вид, а като застрашени в Европа съответно в категория SPEC2 - 15 вида, в SPEC3 - 45 вида. Мястото осигурява подходящи местообитания за 31 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 30 са вписани също в приложение I на Директива 79/409 на ЕС. Суходолието на Хърсовска река е едно от най-

значимите места в страната за червения ангъч */Tadorna ferruginea/*, късопръстия ястреб */Accipiter brevipes/*, черната каня */Milvus migrans/*, малкия креслив орел */Aquila pomarina/* и белоопашатия мишелов */Buteo rufinus/*, където тези видове гнездят в значителни количества. По Хърсовска река са се срещат представителни гнездови популации и група от видове, характерни за откритите пространства и преходните местообитания на границата на гората – градинската овесарка */Emberiza hortulana/*, синявицата */Coracias garrulus/*, горската чучулига */Lullula arborea/*, полската бърбрица */Anthus campestris/*, червеногърбата сврачка */Lanius collurio/* и челночелата сврачка */Lanius minor/*. В района преди много години са гнездили белоглавият лешояд */Gyps fulvus/* и скалният орел */Aquila chrysaetos/*. Реещите се птици използват суходолието на Хърсовска река като миграционен коридор – част от западно-черноморския прелетен път *Via Pontica*. Независимо че не са правеницялостни проучвания на миграционните потоци в района, е установено че от тук прелитат ята бели щъркели */Ciconia ciconia/*, а също и грабливи птици, включително световно застрашеният степен блатар */Circus macrourus/*.

Хърсовска река е заобиколена от земеделски земи и е частично изолирана от други територии поддържащи подобни местообитания, с изключение на ОВМ “Лудогорие”. Поради наличие на селища по границите на мястото достъпа до определени части от него е силно улеснен. Територията е чувствителна към дейности причиняващи безпокойство на птиците, особено на тези гнездящи по скалите – скално катерене, делта- и парапланеризъм, иманярство, както и туристически дейности през гнездовия период. Ловът и браконьерството също водят до безпокойство на птиците. В района се все още съществува като практика отстрелването на грабливи птици и сови за трофеи или под предлог че са вредни, както и вземането на млади птици от гнездата им. Сечите в горите, включително голите сечи, както и горските пожари влошават качеството на горските местообитания и безпокоят птиците по време на гнездовия период. Интензивното земеделие, включващо употребата на изкуствени торове, пестициди, инсектициди и дори отрови има директно отрицателно влияние върху птиците и тяхната хранителна база.

Целите на защитената зона са:

- ✓ запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- ✓ запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- ✓ възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видовете, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Предмет на опазване:

ТИПОВЕ МЕСТООБИТАНИЯ от Приложение I на Директива 92/43/ЕЕС							
КОД	Пр.	ИМЕ	% Покр.	Предст.	Отн. площ	Прир. ст.	Цялост. оц.
6110	*	Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alyso-Sedion albi	0.079	A	C	C	B
6210	*	Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (Festuco-Brometalia) (*важни местообитания на орхидеи)	1.03	B	C	A	A
6240	*	Субпанонски степни тревни съобщества	10	A	B	C	A
6250	*	Панонски лъсови степни тревни съобщества	1.275	A	C	B	B
8310		Неблагоустроени пещери	0.01	D			
91G0	*	Панонски гори с Quercus petraea и Carpinus betulus	0.707	C	C	C	C
91H0	*	Панонски гори с Quercus pubescens	0.246	B	C	B	B
91I0	*	Евро-сибирски степни гори с Quercus spp.	23.62	B	A	B	B
91M0		Балкано-панонски церово-горунови гори	34.302	B	C	B	B
91Z0		Мизийски гори от сребролистна липа	2.436	B	B	B	B

Съгласно данните от проект "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I", показват, че местообитания с кодове 6110; 6210; 6250; 8310; 91G0; 91H0; 91I0 и 91Z0 не са налични в землището на с. Тодор Икономово.

❖ 6240 *Субпанонски степни тревни съобщества

Отворени ксеротермни съобщества от степен тип, доминиран от туфести житни, полухрастчета и многогодишни тревисти растения от съюза Festucion vallesiacae и свързани с него синтаксони. Тези съобщества са развити предимно на склонове с южно изложение, върху плитки и деградирали хумусно-карбонатни почви, на варовици, мергели и пясъчно-глинести сипеи. Срещат се в районите с континентален климат, на надморска

височина до около 1000 м. Имат много разнообразен флористичен състав с участие, както на типични степни видове, така и много субсредиземноморски и ендемични видове. Растения: *Festuca vallesiaca*, *F. rupicola*, *Stipa capillata*, *S. tirsia*, *Dichanthium ischaemum*, *Melica ciliata*, *Crupina vulgaris*, *Orlaya grandiflora*, *Carex humilis*, *Allium flavum*, *A. moschatum*, *Hesperis tristis*, *Iris pumila*, *Ranunculus illyricus*, *Teucrium chamaedrys*, *T. polium*, *Medicago minima*, *Rhodax canus*, *Poa bulbosa*, *Scorzonera mollis*, *S. hispanica*, *Salvia nutans*, *Sanguisorba minor*, *Potentilla recta* agg., *Seseli rigidum*, *Sideritis montana*, *Alyssum alyssoides*, *Artemisia austriaca*, *Astragalus austriacus*, *A. onobrychis*, *Oxytropis pilosa*, *Herniaria incana*, *Gypsophila glomerata*, *Linum tenuifolium*, *L. tauricum*, *L. austriacum*, *Satureja montana*, *Achillea clypeolata*, *Vinca herbacea*. PAL.CLASS.: 34.315 Естествени и полустествени тревни формации *Субпанонски степни тревни съобщества 6240 63 1 2 8 *Субпанонски степни тревни съобщества Естествени и полустествени тревни формации 6240 PAL.CLASS.: 34.315 Северна България – Предбалкана, Дунавската равнина, и по-ограничено в Западна България.

Съгласно данните от проект "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I", показват, че това местообитание по дедуктивен модел се среща на площ от около 200 дка в землището на с. Тодор Икономово, което е около 0,72% от общата площ на местообитанието в зоната.

Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 2772,69 ха.

❖ 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори

Субконтинентални ксеротермни дъбови гори, доминирани основно от *Quercus cerris* и *Q. frainetto*. В предпланините участва и *Q. petraea* agg., а в Странджа – *Q. polycarpa*. Формират ксеротермния дъбов пояс между 150-600 (800) м в цялата страна. Срещат се на сухи, но сравнително богати сиви горски и канелени почви. Флористичният им състав е разнообразен и зависи от екологичните условия. Условно могат да бъдат разделени на три групи: А) Континентални смесени дъбови гори – срещат се по местата с континентален и преходно-континентален климат. Б) Субсредиземноморски смесени дъбови гори – те са разпространени в южните части на страната и в състава им участват много средиземноморски елементи. В) Евксински гори на *Quercus polycarpa* – разпространени са само в Странджа и Източна Стара планина. В състава им участват много вечнозелени видове. Растения: А) *Quercus petraea* agg., *Q. cerris*, *Q. frainetto*, *Acer tataricum*, *Ligustrum vulgare*, *Festuca heterophylla*, *Brachypodium sylvaticum*, *Potentilla micrantha*, *Tanacetum corymbosum*, *Campanula persicifolia*, *Viscaria vulgaris*, *Lychnis coronaria*, *Silene viridiflora*, *Hieracium racemosum*, *Galium pseudoaristatum*, *Lathyrus niger*, *Peucedanum alsaticum*, *Bupleurum praelatum*, *Helleborus odorus*, *Crocus flavus*, *Physospermum cornubiense*. Б) *Quercus cerris*, *Q. frainetto*, *Q. pubescens*, *Fraxinus ornus*, *Acer monspessulanum*, *A. hyrcanum*, *Paliurus spina-christi*, *Colutea arborescens*, *Coronilla emerus*, *Juniperus oxycedrus*, *Huetia cynapioides*, *Steffanovia daucoides*, *Cistus incanus*, *Asphodeline liburnica*, *Hypericum montbretii*. В) *Quercus polycarpa*, *Q. frainetto*, *Fagus orientalis*, *Rhododendron ponticum*,

Daphne pontica, *Ilex colchica*, *Epimedium pubigerum*, *Calluna vulgaris*, *Erica arborea*, *Hypericum calycinum*, *Ruscus coccinea*, *Primula acaulis* ssp. *rubra*. В цялата страна до около 800 (1000) м н.в. Формират плавни преходи с евросибирските степни гори (9110) в Северна България, с горите на космат дъб в Южна България; и с източния бук в Странджа и Източна Стара планина.

Съгласно данните от проект "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I", показват, че това местообитание по дедуктивен модел се среща на площ от около 50 ха в землището на с. Тодор Икономово, което е около 0,94% от общата площ на местообитанието в зоната.

Теренните данни показват, че то е силно фрагментирано, поради проведени горско-стопански мероприятия.

Общата площ на местообитанието в границите на зоната е 5300,93 ха.

Резултатите от проект "Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове - фаза I", показват, видове предмет на опазване и техните местообитания в защитена зона BG0000106 "Хърсовска река" не попадат в землището на с. Тодор Икономово.

5.ОТПАДЪЦИ

Неразделна част от подобряването на екологичната обстановка е ефективното управление на отпадъците, включващо подобряване на инфраструктурата и дейностите свързани с отпадъците. Във всички населени места на територията на община Каолиново се извършва организирано събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци, като системата обхваща 100% от населението на общината. Общината е осигурила съдове и техника за събиране и извозване на смесените битови отпадъци.

Битовите отпадъци, образувани на територията на общината преминават през сепарираща инсталация, находяща се с. Близнаци, общ. Хитрино, стопанисвана от „Декра Строй“ ЕООД, притежаващ документ по чл. 35 от ЗУО № 15 – РД – 444 – 00 от 12.02.2020 г.

Необходимо да се увеличи процента на разделно събираните отпадъци. Да се въведе компостиране на отпадъците по домовете и в общината (от поддържане на зелените площи, храстите и дърветата в парковете и градините). Всички тези препоръки са залегнали в Общинската програма за управление на отпадъците. Цялостната интегрирана система за управление на отпадъците ще допринесе за постигане на поставените екологични цели на общината, като запазване на най-важния ресурс - земята от замърсяване.

Смесените битови отпадъци от всички населени места на територията на община Каолиново, след преминаване през сепарираща инсталация се депонират на Регионално депо кв. Дивдядово за неопасни отпадъци за общините Шумен, Венец, Велики Преслав, Каолиново, Каспичан, Нови пазар, Смядово, Хитрино и Нови Пазар, отговарящо на

нормативните изисквания.

На територията на общината няма действащи депа за отпадъци и няма съществуващи стари замърсявания с битови и други отпадъци.

Чрез сътрудничество с Организации по оползотворяване на масово разпространени отпадъци, притежаващи разрешения от МОСВ, Община Каолиново е осигурила инфраструктура за събиране, транспортиране и последващо оползотворяване на масово разпространени отпадъци, както следва:

- за отпадъци от опаковки - договор с “БУЛЕКОПАК” АД.
- за негодни за употреба батерии и акумулатори „ЕКОБАТЕРИ“ АД гр.София
- за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване – „ЕЛТЕХРЕСУРС“ АД гр.софия ;

В изпълнение на законодателното изискване за регионално управление на битовите отпадъци, Община Каолиново членува в Регионално сдружение за управление на отпадъците на Регион Шумен, заедно с общините Шумен, Венец, Велики Преслав, Каолиново, Каспичан, Нови пазар, Смядово, Хитрино и Нови Пазар.

Очаква се прилагането на интегрирания подход за управление на отпадъци да спомогне за развитието на фактора „Отпадъци“, което ще намали влиянието му върху компонентите на околната среда и ще намали риска за човешкото здраве.

Действията на общинската администрация са насочени и към намаляване на безконтролното изхвърляне на отпадъците от строителни и строително-ремонтни дейности край междуселищните пътища и на нерегламентираните сметища.

За обезвреждането на натрупани на територията на община Каолиново пестициди и хербициди с изтекъл срок на годност през 2000 г. общината е реализирала проект, с който същите са събрани и затворени за съхранение в контейнери тип “Б Б-куб” по технологията на фирма “ БАЛ БОК ИНЖЕНЕРИНГ” – АД гр.София. Контейнерите “Б Б-куб” са 10 бр. и са разположени на определената им площадка в с. Сини вир, като се съхраняват 11350 кг прахообразни и 5000 литра течни залежалии негодни за употреба ПРЗ. Осигурява се периодично наблюдение на контейнерите. При извършени контролни проверки, относно начина на съхранението не са констатирани нарушения.

В границите на общината не са разположени предприятия, които работят с отровни вещества и не съхраняват такива. На територията на община Каолиново няма съществуващи предприятия, класифицирани като предприятия с нисък или висок потенциален риск.

Формираните утайки от пречистване на отпадъчните води, след изграждане на ПСОВ Тодор Икономово, ще се оползотворяват съгласно програма за управление на утайки, която ще бъде съобразена с действащата нормативна уредба.

Приложение 3 към настоящата програма е **Програма за управление на отпадъците на община Каолиново за периода 2021-2028 г.** Програмата обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общината, съгласно изискванията на Закона за

управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 53/13.07.2012 г. изм. и доп.) и подзаконовите нормативни актове. Тя се разработва като секторна политика, съгласно чл. 52 ал. 2 от Закона за управление на отпадъците и е неразделна част от Общинската програма за околна среда. Програмата се разработва и се приема за период, съвпадащ с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците.

6. ВРЕДНИ ФИЗИЧНИ ФАКТОРИ

Шум

Шумът от автомобилния транспорт е основен фактор за шумови нива в общината. Шумът, излъчван в околната среда от транспортните средства (автобуси и леки коли) е епизодичен с ниво около 60 dBA. В определени моменти (форсиране на двигателя, звукови сигнали, затваряне на врати и др.) шумът е импулсен и може да достигне сравнително високи нива.

Граничните стойности на показателите за шум в околната среда $L_{ден}$, $L_{вечер}$ и $L_{нощ}$ са посочени в приложение № 2 от Наредба № 6/ 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението, издадена от МЗ и МОСВ (Обн. ДВ. бр.58 от 18 Юли 2006г.) и са както следва:

Таблица IV.3.1 Показатели за шум

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях		Еквивалентно ниво на шума в dB(A)		
		ден	вечер	нощ
1.	Жилищни зони и територии	55	50	45
2.	Централни градски части	60	55	50
3	Производствено-складови територии и зони	70	70	70

Връзката между застроените територии в общината, както и тази с другите общини и населени места се осъществява единствено чрез изградената пътна мрежа, която минава през населените места и създава допълнително шумово натоварване там. Основните източници на шум на територията на общината са вътрешноселищния и транзитен автомобилен транспорт, както и различни дейности на населението с промишлен характер,

работилници, търговски и строителни обекти, паркинги и др.

В община Каолиново понастоящем няма въведена мониторингова система за измерване нивото на шума, излъчван от различните източници и нивото на шума в местата на въздействие.

През 2020 г. са осъществени са контролни измервания от РИОСВ Шумен на показателите на шум излъчван в околната среда от предприятията на „Каолин” АД и „Надежда” ООД – МПП с. Климент. Не са регистрирани стойности на излъчвания шум превишаващи граничните нива за съответните територии, регламентирани с Наредба № 6 към Закона за защита на шума в околната среда.

На територията на града няма работещи шумни предприятия и обекти, което спомага нивото на шума в различните устройствени зони да бъде в границите на допустимите норми.

Шумовото замърсяване от автомобилния транспорт зависи и от вида на преминаващите автомобили (леки, товарни), състоянието им, скоростта, пътните и климатични условия.

За намаляване на шума от транспортните средства трябва да се подобри пътната инфраструктура. С тази цел се предвижда реконструкция и рехабилитация на съществуващата улично-пътна мрежа в общината.

Съгласно Закона за защита от шума в околната среда, РИОСВ - Шумен организира извършване на измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван в околната среда от промишлени инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда. Осъществяваният контрол е превантивен, текущ и последващ.

За територията на общината няма данни за превишения нивата на шума на производствените предприятия, намиращи се в обособените производствени зони. Има различни локални източници на шум (работилници, търговски обекти, заведения и др.) с ограничен обхват на шумово въздействие. Няма данни за превишения на шума в жилищните зони.

Други вредни физични фактори

На територията на община Каолиново няма изградени обекти и други антропогенни източници, които са доказани замърсители, допринасящи за промяна в радиационната обстановка. Не са известни данни за разположени на територията на общината значителни източници на нейонизиращи лъчения. Няма установено завишаване на естествения радиационен фон.

Като правило, източници на електромагнитни полета са и радиопредавателите на къси, средни и дълги вълни, частните радиостанции на УКВ, телевизионни предаватели и ретранслатори, подстанции за високо напрежение - открити и закрити, електропроводи, трафопостове, храняващи жилищни квартали, късовълнови и УКВ системи за мобилни

комуникации на транспорта, полицията, бърза помощ и др., радарни системи на КАТ, авиотранспорта, за ТВ и други сателитни връзки, лични системи за комуникации (радиолюбителски предаватели). За посочените предаватели няма експертни оценки, не е определяна хигиенно-защитна зона спрямо жилищната и работната среда. Не съществува информация дали интензитета на РЧ полетата е в границите или над нивата на пределно допустимото ниво (ПДН) - 3 V/m за жилищни квартали и 60 V/m за работна среда (БДС 14525 и Наредба № 9 от 1991 г. на МЗ). Липсата на данни от измервания, информация за експертизи и други проучвания показва, че източниците на ЕМП не са предмет на наблюдение и контрол както по време на проектирането и изграждането, така и при експлоатацията им.

7. ВЛИЯНИЕ НА ГЛОБАЛНИТЕ КЛИМАТИЧНИ ПРОМЕНИ, ПРИРОДНИ РИСКОВЕ, РИСКОВИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ

Според изчисления индекс на уязвимост от климатичните промени за регионите по NUTS 2 за целия ЕС, Община Каолиново като част от Североизточен район (СИР) попада в четвърта група с най-висока уязвимост. За този регион най-чувствителните сектори на климатичните изменения са селското стопанство, туризмът, управлението на водните ресурси и горския фонд. Най-отчетливо е влиянието на глобалните климатични промени при средните годишни температури и средните годишни валежи. По данни на НИМХ, средната температура през 2017 г. за СИРП спрямо средната температура за базисен период 1961-1990 г. показва продължаваща тенденция за покачване. Климатичните сценарии за България са разработени в НИМХ-БАН в рамките на Проект СЕСИЛИА. Проведени са симулации на регионалния климат за бъдещето, за два интервала: „близко бъдеще“ (2021 – 2050 г.) и „далечно бъдеще“ (2071-2100 г.), като резултатите за тенденциите са за средната годишна температура на въздуха и средната годишна валежна сума, съпоставени спрямо сегашен референтен климатичен период (1961 – 1990 г.). По отношение на температурата за региона, както и за цялата страна, се очаква положителен тренд, т.е. очаква се увеличение на средногодишната температура, като това увеличение е с около 1,5-2 °C за близкото и между 2,5 и 3,5 °C за далечното бъдеще. При валежите се очаква отрицателна тенденция (намаление), като и в двата периода изменението е средно между 5 и 10 mm (в отделни части до 15-20 mm). В последните години (2018-2019) се наблюдава тенденция за много дълга есен и мека зима, с малко валежи от сняг и закъсняла, по-хладна пролет. Наблюдават се климатични изменения, но липсват данни и регионални прогнозни модели дали тези изменения се отчитат като трайни, съответно дали налагат промяна в

поведението на различни обществени и икономически сектори, които пряко зависят от тези изменения (селско стопанство, водоснабдяване, поддържане на изградената зелена система и др.) Последствията от изменението на климата водят до по-екстремни метеорологични събития, като по-чести и по-интензивни горещи вълни, наводнения, суша и бури. Наблюдаваните промени в климата вече оказват широко въздействие върху екосистемите, върху икономиката и човешкото здраве и благосъстояние на региона. Това изисква разработване и прилагане на по-добри и погъвкави стратегии, хармонизиране на политики и мерки за адаптация, които са от ключово значение за смекчаване на това въздействие.

Цялата територия на общината е включена в програмата за защита от градушки чрез активно въздействие върху градоносните облаци. Идентифицирането на териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия, главно наводнения, свлачища, пожари и др. и регламентиране на необходимите превантивни мерки е постоянна и неотменна грижа на всяка община.

Мерки за борба срещу изменението на климата

Съгласно Националния план за действие по изменение на климата за периода 2013-2020 г. (Трети Национален план за действие по изменение на климата) съществен аспект при координирането на дейностите по изменение на климата на национално ниво е отчитането на специфичната роля и функциите на общините. Дейностите за борба с изменението на климата в почти всички сектори имат местно измерение – било поради връзката им с плановете и програмите на общинско ниво, или поради това, че се изпълняват чрез местни проекти.

Националният план за действие поставя на общините определени отговорности по изпълнението на мерките в различните

сектори на икономиката, като най-съществени са мерките за общините в сектор „Енергетика“ и сектор „Отпадъци“.

Основната отговорност за общинското управление на енергетиката, която се явява основен източник на емисии на парникови газове е на местните власти. Общинското планиране на енергийната ефективност е задължително и според новия Закон за енергийна ефективност. Правилното планиране на енергийната ефективност на общинско ниво, както и провеждането на информационни мероприятия за разясняване на ползите от енергийната ефективност е едно от основните задължения на община Каолиново по отношение на борбата срещу изменението на климата.

През 2019 г. е разработена и приета краткосрочна програма за насърчаване използването на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) и биогорива в община Каолиново 2019-2022 г. Съгласно директива 2009/28/ЕО задължителната национална цел за България през 2020 г. дялът на енергията от ВИ да достигне 16% дял от брутното потребление на енергия, включително 10% дял на енергията от ВИ в транспорта.

Цел на програмата:

- да покаже ангажираността на общинското ръководство към определянето и решаването на енергийните проблеми в общината чрез използване на ВЕИ;
- да направи качествена оценка на наличния и прогнозен потенциал на ресурса на съответния вид енергия от ВИ;
- да покаже възможните схеми за подпомагане на обществени и частни проекти за производство и потребление на енергия от ВИ;
- да определи цел и краткосрочни мерки за действие на общината по използване на ВЕИ в периода 2019-2022г.;
- да определи измерими мерки и проекти на общината по използването на ВЕИ в периода 2019-2022г.

Уличното осветление е един от основните консуматори на ел. енергия за община Каолиново и представлява 29% от общото потребление на общината от електропотреблението. Поддръжката е от външна фирма, осигурено е високоефективно LED- осветление с автоматично регулиране.

Като енергия от възобновяеми източници се има предвид следните видове енергия: вятърна енергия; слънчева енергия; аеротермална енергия- енергия, съхранявана като топлинна енергия в атмосферния въздух; геотермална енергия - енергия, съхранявана под формата на топлина под повърхността на твърдата почва; хидротермална енергия – енергия, съхранявана като топлина в повърхностните води; океанска енергия; водна (водноелектрическа енергия); енергия от биомаса; газ от биомаса; сметищен газ; газ от пречиствателни станции от отпадни води.

В Програмата е анализиран потенциала за ползване на различните видове ВЕИ:

1. Потенциалът на слънчевата енергия в региона на община Каолиново е слънце греене:

- 31 март - 30 октомври: 1750 часа;
- 31 октомври - 30 март: до 500 часа.

Ресурсът на слънчева енергия за общината е 1450-1500 kWh/кв.м.

Обективните природни условия в община Каолиново позволяват развитие на слънчевата енергия в две основни направления: системи за производство на топла вода и фотоволтаични системи за производство на електроенергия.

2. Вятърна енергия

Община Каолиново попада в зона А на малък ветроенергиен потенциал. При тези условия могат да бъдат инсталирани вятърни генератори до няколко десетки kW. Такива генератори са инсталирани в селата Лятно и Долина от фирма „Ружица Уинд“ ООД.

3. Водна енергия

На територията на община Каолиново няма потенциал за изграждане на ВЕЦ.

4. Геотермална, хидротермална и аеротермална енергии

Община Каолиново не разполага с геотермални извори и няма потенциал за развитие на този вид ВЕИ. Но използването на термopомпи за геотермална, аеротермална и хидротермална енергия има огромен потенциал за приложение, както в общинските сгради, така и в частните домове и индустрията. Термopомпите могат успешно да се използват в тях за отопление, охлаждане и за топла гореща вода за бита.

5. Енергия от биомаса

Биомасата като енергиен източник включва следните продукти:

- Дървесина и отпадъци от нея.
- Селскостопански растителни отпадъци.
- Селскостопански животински отпадъци.
- Селскостопански продукти за получаване на биогорива.
- Отпадни мазнини от хранителната промишленост.
- Сметищен газ.

В програмата се препоръчва като потенциал за ВЕИ да се използват само отпадъците от селското и горско стопанство, битови отпадъци и малоценна дървесина.

Една от перспективите в Общината по отношение на енергийната ефективност е изграждането на малки фотоволтаични системи в близост до потребителите, например

инсталирането на слънчеви колектори в общинските сгради и едно- и многофамилните жилища.

РАЗДЕЛ V. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT-анализ)

SWOT – анализът представлява: Анализът на силните страни на Община Каолиново, възможностите да се възползваме от тях, вътрешните слаби страни на Общината и възможностите да ги преодолеем или сведем до минимум, външните възможности /перспективи/ за Общината, както и външните заплахи, които са пречка за развитието и представляват риск за реализацията на програмата. Вследствие на този етап се предлага типа стратегия, която е подходяща да реализира Общината в бъдеще.

Целта на този анализ е да се оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в региона на Община Каолиново са най-ефективни, в кои може да се постигне най-добър успех и хармонично развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи.

В технологията на стратегическото планиране SWOT анализът има ключово значение. Благодарение на него получените резултати от „анализа на средата” могат да се приоритизират и да бъдат структурирани по начин, позволяващ извличането на генералните стратегически цели, които ще преследва Община Каолиново през следващите години. За целите на анализа е използвана цялата налична информация за съществуващото положение и тенденциите по компоненти на околната среда.

СИЛНИ СТРАНИ (STRENGTHS)	ВЪЗМОЖНОСТИ (OPPORTUNITIES)
✓ Благоприятни физико-географски условия и съхранена околна среда ✓ Добро транспортно – комуникационно местоположение на общинския център ✓ Добре изградена зелена система ✓ Липса на значими замърсители ✓ Изпълнен проект за рекултивация на съществуващото закрито общинско депо в Каолиново ✓ Проектна готовност за реконструкция на улици и пътища ✓ Подменено на 100% улично осветление с енергоспестяващи осветителни тела; ✓ Проектна готовност за реконструкция на ВиК мрежата; ✓ Добра образователна система; ✓ Общината е богата на полезни изкопаеми	✓ Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазване на околната среда; ✓ Благоустройство и озеленяване на населените места ✓ Реконструкция и основен ремонт на улици и пътища ✓ Проектна готовност за изграждане на ПСОВ Каолиново и на ПСОВ Тодор Икономово ✓ Разширяване, доизграждане и основен ремонт на елементите на инженерната инфраструктура ✓ Развитие на леката и хранително-вкусовата промишленост, неоказващи вредно въздействие върху състоянието на околната среда; ✓ Развитие на животновъдство, излизащо

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

✓ Добре подготвена общинска администрация – качествено обслужване на населението, подготовка и реализация на проекти за подобряване на градската среда; ✓ 100% обхваната територия на общината от системата за организирано събиране и извозване на отпадъците; ✓ Действаща система за разделно събиране на отпадъци от опаковки; ✓ Наличие на работещи документи, свързани с управление на околната среда: - o общинска програма за опазване на околната среда 2015-2020 г. - o Програма за управление на отпадъците - o План за интегрирано развитие на Община Каолиново за 2020-2027 - o Окончателен проект на Общ устройствен план на община Каолиново - o Общинска програма за БЕИ	от рамките на домакинствата и малките стопанства към средноголеми и големи ферми; ✓ Създаване на условия за блокиране миграцията на тежки метали, отделяни от транспорта чрез използване на устойчиви растителни видове ✓ Създаване на шумо и прахоизолиращи прегради на места със по-силно замърсяване ✓ Доразвиване на зелените площи ✓ Фитосанитарна оценка и паспортизиране на дървесната растителност ✓ Развитие на биологичното земеделие ✓ Наличие на условия за развитие на селски и еко туризъм
СЛАБИ СТРАНИ (WEAKNESSES)	ЗАПЛАХИ (THREATS)
✓ Лошо състояние на улиците особено в по-малките населени места, липса на обществен транспорт до малките населени места; ✓ Неизградена канализационна мрежа в населените места ✓ Лошо състояние на част от съществуващата водопроводна система ✓ Липса на изградени ЛПСОВ ✓ Висока неефективност на водния сектор, големи загуби на водопрееносната мрежа и недостиг на питейна вода в някои населени места ✓ Недостатъчна степен на благоустрояване на населените места ✓ Остаряла и в лошо състояние дървесна растителност; ✓ Липса на Зелен кадастър и	✓ Неизпълнение или забавяне на инвестиционни инфраструктурни проекти, важни за развитието на общината; ✓ Г л о б а л н о и з м е н е н и е на климата, водещо до изместване на климатичните зони и поражение на ресурсни проблеми; ✓ Л и п с а н а с о б с т в е н и финансови ресурси за екологични проекти; ✓ Н и с к а п о к у п а т е л н а способност на населението, водеща до т р у д н а р е а л и з а ц и я н а

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

паспортизация на дървесната растителност; ✓ Липса на цялостен почвен мониторинг; ✓ Липса на собствени финансови средства за съфинансиране на големи проекти в областта на опазването на околната среда. ✓ Нерешени проблеми със замърсяването на водите ✓ Формиране на отрицателен естествен и механичен прираст ✓ Липса на промишлени предприятия ✓ Висока безработица и миграция на младите хора ✓ Недостатъчни приходи от такса битови отпадъци, които не покриват действително извършения разход.	селскостопанската продукция от екологосъобразно земеделие; ✓ Нарастването на енергийните нужди може да доведе до неекологосъобразни решения; ✓ Задълбочаване на демографските проблеми; ✓ Продължаваща тенденция за внос на стари автомобили; ✓ Завишаване делът на транспорта като замърсител на въздуха и почвите; ✓ Недобро фитосанитарно състояние на дървесната растителност в населените места; ✓ Увеличаване броя на продължително безработните лица ✓ Насочване на интереса на инвеститорите към големите общини в страната ✓ Продължаваща зависимост от централната власт ✓ Недостиг на питейна вода за някои селища и замърсяване от непречистени отпадни води ✓ Високи разходи по прилагане на екологичното законодателство
--	---

РАЗДЕЛ VI. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Общинското ръководство на Каолиново работи сериозно за подобряване на икономическото, битово-социалното, културното и демографско състояние на жителите на всички населени места. Всички тези дейности са пряко или косвено свързани и с решаването на проблемите на околната среда. Община Каолиново предоставя информация за предприеманите действия, предстоящи проекти, организира обществени обсъждания, открити сесии на Общински съвет на всички проекти, мероприятия и решения относно развитието на населените места и околната среда. Задължително е да се организират срещи с жителите, да се информират за екологичните мероприятия и да бъде привлечено по различни начини да прави предложения за решаване и се ангажира в изпълнението им.

Визията описва крайното желано състояние на околната среда на Община Каолиново според представите на населението и на общинското ръководство:

УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ, ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ В ОБЩИНА КАОЛИНОВО, ЧРЕЗ РАЦИОНАЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ

Визията описва перспективите за развитие на Общината в близките години и има за задача да фокусира управленските процеси и да даде рамката за използването на наличните ресурси по такъв начин през периода до 2028 г. за подобряване облика на община Каолиново за живот с по-висок стандарт, повишена заетост и потенциал на човешките ресурси с достъпна и изградена среда в населените места.

Чрез нея се цели постигане на съгласуваност между целите на политиката за устройство на територията и тази за регионалното развитие като задължително условие за динамично, устойчиво и балансирано развитие на територията на община Каолиново. В тази връзка следва да се осигурява процеса на постигане на устойчивост на селищната мрежа и изграждане на качествена жилищна среда, която да гарантира благоприятно социално-икономическо и екологично развитие на общината.

Крайният резултат и изводите направени от анализите за визия са ориентирани към различните сфери на развитие на местно ниво. Отделните аспекти от Визията на Община Каолиново, вземайки под внимание основните принципи за устойчиво развитие могат да се формулират по следният начин:

Околна среда

- Свеждане до минимум замърсяването с битови отпадъци в урбанизираните и извънселищни територии на населени места
- Рационално използване на природните ресурси
- Свеждане до минимум замърсяването на въздуха от автомобилния транспорт
- Интегрирано управление на околната среда

Използване на земите целесъобразно

- Въвеждане на система за устойчиво управление на териториите.
- Обусловени предпоставки за балансирано използване на територията на Община Каолиново за комерсиални, жилищни, индустриални или рекреативни цели.

Инфраструктура

- Подобряване на транспортната инфраструктура
- Шумоизолиращи екрани – зелени пояси
- Разделно събиране на отпадъците
- Естетично оформени и поддържани зони за отдих
- Спортни терени в населените места
- Съобразена за хората с увреждания инфраструктура

Демографски параметри

- Адекватни социални условия за жителите на община Каолиново
- Балансиран прираст на населението

Икономически растеж

- Икономически растеж на дребният и среден бизнес
- Разширена търговска структура и стокообмен в международен аспект
- Намаляване на безработицата
- Повишен стандарт на живот
- Система за възобновяеми източници на енергия
- Развитие на селски екотуризъм

Здраве

- Добри условия за здравословен начин на живот
- Здравно образование

Качество на живот

- Материална осигуреност на местното население
- Социална интеграция
- Пълноценно и хармонично развитие на обществото по отношение спорта, културата и отдиха;

- Повишена обществена активност и участие в процесите на развитие и политиката на общината

Местна власт

- Повишена роля на местната власт
- Сnižена степен на бюрокрация
- Адекватна демократична и рационална административна структура
- Ефективно обслужване на населението

Обхват на Програмата

Териториален: територията на Община Каолиново

Секторен: основните компоненти на околната среда – въздух, води, почви, биологично разнообразие и факторите на въздействие - отпадъци, шум, повишаване на екологичната култура на населението

Времеви: 2021 – 2028 година

Основание за разработване на Програмата – чл. 79, ал.1 от Закона за опазване на околната среда.

Програмата за опазване и възстановяване на околната среда на Община Каолиново е разработена в съответствие с Методическите указания на МОСВ за разработване на общински програми по околна среда.

РАЗДЕЛ VII. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

В процеса на анализ на всички данни, имащи отношение към състоянието на околната среда, се установиха силните и слабите страни на община Каолиново по отношение на възможностите ѝ да формулира ефективни политики за опазването на околната среда. Идентифицираха се ѝ възможностите за надграждане над постигнато при изпълнение на дейностите за опазване на околната среда, както и възможните заплахи възпрепятстващи процеса.

Определени са целите, достигането на които, ще доведе до подобряване състоянието на околната среда в общината и ще оправдае очакванията на обществеността и на всички заинтересовани страни за осигуряването на чиста околна среда.

Стратегическа цел 1 – „Поддържане и подобряване качеството на живот на населението в общината, чрез създаване на условия за устойчиво управление на околната среда, запазване природните дадености в региона“

За постигането на тази Стратегическа цел е необходимо да бъдат изпълнение следните специфични цели и приоритети:

Специфична цел 1.1. Редуциране нишата на риска от замърсяване на околната среда чрез подобряване на инфраструктурата и осигуряване на други съпътстващи дейности

Приоритет 1.1.1. Поддържане качеството на атмосферния въздух

Въздухът осигурява условията за живот на хората, като от неговото състояние е ключов фактор, който рефлектира на здравият статус на населението. В този смисъл стремежът за неговото подобряване на качеството е от витално значение за населението на Община Каолиново.

Позитивното развитие ще се отбележи при осъществяване на контрол над източниците на замърсяване, разработване и прилагане система за стимулиране на населението и фирмите за топлоизолация на сградите, намаляване на емисиите на вредни вещества от автомобилния транспорт и битовия сектор, оптимизиране на транспортната мрежа.

Приоритет 1.1.2. Изграждане, доизграждане и реконструкция на водопреносната инфраструктура на територията на община Каолиново, изграждане на канализационна инфраструктура и изграждане на ПСОВ в с. Тодор Икономово

Водопреносната мрежа в населените места от община Каолиново в голяма степен е амортизирана. Отчита се необходимостта от нейната реконструкция и осъвременяване. От ключово значение за създаване на добро качество за живот на местните жители е осигуряването на достатъчно по количество и качество вода за питейни и стопански нужди. Изграждането на канализационна мрежа и изграждането на ПСОВ за отпадъчни води с. Тодор Икономово ще доведе до намаляване замърсяването на повърхностните и

подземни води, почвите и ще намали вредните емисии. Изпълнението на приоритета, налага предприемането на набор от мерки, насочени към осигуряването на проектна готовност, организация за тяхното изпълнение и осигуряването на финансиране чрез подходящи външни източници.

Приоритет 1.1.3. Оптимизиране на системата за управление на отпадъците на територията на общината

Екологосъобразното управление на отпадъците е от съществено значение за редуциране на неблагоприятното им въздействие върху околната среда и човешкото здраве. В съответствие с принципите и политиката на ЕС Община Каолиново има за цел да сведе този фактор до минимум. Основните посоки на работа мога да бъдат представен са насочени към намаляване на общото ниво генерирани отпадъци, по-добро оползотворяване на системата за разделно събиране и прекратяване на практиките по нерегламентирано изхвърляне, оптимизиране на системата за контрол на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци и създаване на условия за разделно събиране, които да обхванат 100% от населението.

Приоритет 1.1.4. Благоустрояване на населените места

Този приоритет предвижда изпълнението на дейности, с които предстои да се осигури подобряване физическата и жизнена среда в общината като основна предпоставка за осигуряване на устойчива и екологична среда с по-високо качество на живот и нови възможности за икономическо и социално развитие. Основните дейности, които се предвиждат са реконструкция и основен ремонт на пътища, тротоарни настилки, обновяване на сградния фонд на училищата от общината както и на обществени и административни сгради, благоустрояване на спортни комплекси в някои неселени места и др.

Приоритет 1.1.5. Повишаване на енергийната ефективност и използване на алтернативни източници на енергия

Повишаването на енергийната ефективност и минимизиране на загубите, носи преки ползи за подобряване на състоянието на околната средата, доколкото спомага да се ограничи енергийното търсене. Това от своя страна намалява натиска над околната среда, което се изразява в по-малко използване на дърва за огрев, намаление на количеството енергия генерирано от ТЕЦ-ове, и в този смисъл общо намаляване на вредните емисии, опазване на горите и други природни ресурси.

За периода на Програмата се предвижда дейностите ще бъдат съсредоточени както в реализацията на проекти за използване на възобновяеми и алтернативни източници на енергия, така и в осъществяването на оперативни мерки за повишаване на енергийната ефективност, които са на микро ниво. Част от предвидените мерки включват реконструкция на уличното осветление в населените места от общината, саниране на обществени сгради и др.

Специфична цел 1.2. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие, увеличаване на зелените площи в общината

Приоритет 1.2.1. Опазване и съхранение на биологичното разнообразие на територията на Община Каолиново

Биологично разнообразие е подложено на въздействието на широк спектър от заплахи в резултат на човешката дейност от една страна и от друга са налице естествените процеси, протичащи в екосистемите, които също са обект на овладяване. Заплахите, независимо дали взети поотделно или в комбинация с други неблагоприятстващи опазването на околната среда фактори, засягат в различна степен различните организмови групи, като оказват пряко или косвено влияние върху видовете, съобществата и природните местообитания. Най-важните и видими заплахи за биологичното разнообразие и същевременно предизвикателства за овладяването им, са свързани с потенциалната загуба на местообитания, причинени от дейности в различните сектори на икономиката, в това число, инфраструктурни проекти, урбанизация на природни територии, нерегламентирани сечи в горите, унищожаването на животни и растения, в повечето случаи предизвикано от ползването на биологични ресурси; генетичната ерозия и внасянето на неместни видове по естествен път или в резултат на човешката дейност, които представляват заплаха за генетичната чистота на местните популации или увреждат качествата на природните местообитания; замърсяването на въздуха и ефектът на глобално изменение на климата.

Многообразието от природни обекти е показател за наличие на богата природна среда, включваща редица защитени растителни и животински видове. Устойчивото управление и разумно използване на природните ресурси, трябва да бъде обект на целенасочена и добре формулирана местна политика, която взема под внимание целия контекст от събития, политики и перспективи. Без запазена природа и съхранено биологично разнообразие, не само в защитените територии и зони, не е възможно да бъде постигнато оптималното състояние на околната среда в Община Каолиново, поради което е приоритетно да се формулират политики и отделят средства в тази посока..

Приоритет 1.2.2. Развитие на зелените площи за широко обществено ползване в общината и поддържане на наситена парковата среда

Предвиждат се дейности, които са насочени основно към обновяване на парковата среда и поддържане и увеличаване на зелените площи в общината. Към момента има прогрес, доколкото общината успява да реализира проект в тази насока/ Този приоритет може да се постигне с помощта на реализиране на готови проекти в областта, финансирани от ПУДООС (в рамките на ежегодно провежданата Националната кампания „Чиста околна среда”), със средства от общинския бюджет както и други външни източници. Разширяването на парковата среда ще допринесе за по отворен към околната среда начин на живот и ще рефлектира на здравния статус на населението.

Специфична цел 1.3. Ефективно и ефикасно използване и управление на горските ресурси и осигуряване на превенция за справяне с климатичните промени и природни бедствия

Приоритет 1.3.1. Прилагане на превантивни мерки за справяне с климатичните промени, природни бедствия и екологични рискове

Пожарите са една от най-големите опасности за унищожаването и замърсяването на компонентите на околната среда. Те водят до загуба на органично вещество и местообитания, ерозия на почвата и са един от най-големите източници на въглероден диоксид в атмосферата, оказващ влияние върху изменението на климата. Развитието им може да доведе до унищожаване на биологични единици в т.ч и защитени видове.

Необходимо е прилагането на мерки за приоритетно възстановяване и превенция на горските територии, засегнати и унищожени от пожари, съхнене, паша и незаконни сечи, с цел увеличаване площта на горите и повишаване тяхната устойчивост, производителност и капацитет за усвояване на въглероден диоксид, за да се адаптират към климатичните промени.

Като превантивна мярка общината ще подкрепи провеждането на занятия по горската педагогика на деца от детските градини и от 1 до 4 клас. Световната практика показва, че обучението на деца в тази насока дава добри резултати ако се започне в ранна възраст. Горската педагогика е най-резултатният и достъпен начин, използван от лесовъдите в Европа за възстановяване на връзката между обществото и природата (горите), възстановяването на контакта между съвременния човек и околната среда и развиването по този начин на разбиране и усещане за природните процеси. Едновременно с това ГП запознава обществото с ролята и значението на лесовъдите за поддържането и съхраняването на горските екосистеми и осигуряването на техните многостранни и полезни екологични функции. Дейностите на горската педагогика ще се осъществяват на открито в гората – сред природата. Те ще осигурят информация за околната среда, нейната защита и устойчиво управление. Това е най-ефективният начин за превенция при опазването на горските екосистеми и всички техни функции сред обществото.

Други мерки, които следва да бъдат предприети са насочени към създаване и актуализация на база данни за рискови зони, изграждане на система за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, почистване на корита на реки и изграждане на защитни съоръжения.

От ключово значение е предприемането на мерки, посветени на възстановяването на горски масиви, засегнати от бедствия – наводнения, пожари и др. чрез залесяване и повишаване качествата на горските култури, като фактори за противодействие на наводненията и вредното въздействие на климатичните промени.

Стратегическа цел 2 – „Подобряване на административния капацитет за управление на околната среда, повишаване на екологичната култура, информираност и активно участие на гражданите при формулиране на политиките за опазването на околната среда решаване на екологични проблеми”

Изпълнението на тази Стратегическа цел се осъществява чрез следните специфични цели и приоритети:

Специфична цел 2.1. Повишаване на квалификацията на служителите от общинската администрация за прилагане на екологичното законодателство и синхронизиране на общинските нормативни документи с националните изисквания в областта на околната среда

Приоритет 2.1.1. Създаване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на служителите от местната администрация отговарящи за управлението и опазването на околната среда

В административната структура на Община Каолиново, основните функции, посветени на изпълнението на дейности в областта на политиката по опазване на околната среда са възложени на специализираната дирекция, която е подчинена на заместник-кмет със сходно поле на дейност.

Динамиката на трансформацията в нормативната уредба, касаеща европейските изисквания и произтичащите от това промени налагат повишаване качеството на административните услуги както и квалификацията на общинските служители. В тази връзка е необходимо служителите в дирекцията да бъдат адекватно подготвени и обучавани във всяка едно направление, касаещо околната среда. Това е възможно да се постигне, посредством множество участия в организирани работни срещи/семинари на регионално и национално ниво, специализирани обучения, финансиране на общината на допълнителните квалификационни степени и подкрепа в цялостния процес на повишаване на квалификацията на служителите.

Приоритет 2.1.2. Актуализация и допълване на общинските наредби и програми в областта на околната среда

Съществуващата и действаща към настоящият момент нормативна уредба на Община Каолиново, отговаря на програмните документи и политики посочени в националната правна рамка и съдържа конкретни разпоредби, по отношение правата и задълженията на местната власт в направленията „Околна среда” и „Управление на отпадъците”.

С оглед на динамичните процеси на промяна на европейското и национално законодателство е необходимо общинската нормативна уредба в областта да бъде съобразена и актуализирана своевременно. Това се отнася и до общинските програми в областта на околната среда

При настъпили промени във външната или вътрешна среда, в които се формират политиките за опазване на околната среда, в приоритетите на общината, в националното

законодателство и/или европейското такова или при промени в други фактори със стратегическо значение, същите ще бъдат допълвани и актуализирани.

Специфична цел 2.2. Привличане на обществеността при вземане на решения по въпроси свързани с околната среда и повишаване екологичната култура на населението

Приоритет 2.2.1. Насърчаването на участието на обществеността при решаването на проблемите свързани с опазването на околната среда

Гражданското участие в процеса формулиране на политики за опазване и възстановяване на компонентите на околната среда е от същинско значение условие за постигане на целите на програмата.

Така се дава възможност на общественост в община Каолиново да идентифицира екологичните дефицити, проблеми и недостатъци в населените места и предлагат идеи

за тяхното разрешаване. Дейностите допринасят за повишаването на принципи на представителност и гражданско участие, като за изпълнението на този ангажимент трябва да включат както информационни кампании така и обучение за НПО и активни граждански групи, които да бъдат въвличани чрез различни форми на участие (обществени обсъждания/допитвания, форуми, кръгли маси дискусии и др.).

Приоритет 2.2.2. Повишаване на общественото съзнание и културата за изграждането на нови модели на поведение на обществото, щадащи околната среда и съдействащи за устойчивото развитие

Повишаване културата за опазването на околната среда на населението на община Каолиново е ключова предпоставка за адекватното прилагане на екологичното законодателство в областта на околната среда. Познаването на екологичните проблеми и негативните последствия, произтичащи от тях от страна на гражданите, би довело до участието им в процеса на вземане на решения по отношение цялостното облагородяването на състоянието на околната среда.

Дейностите по информиране на обществеността трябва да обхванат всички възрастови групи като поднасянето на информацията трябва да бъде периодичното и посредством инструментите за поддържане на актуална информация на интернет страницата и информационното табло на общината; социалните мрежи, екологични кампании, както и публикации и медии.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

VIII. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ				
ПРИОРИТЕТ	МЯРКА/ДЕЙНОСТ	НЕОБХОДИМИ СРЕДСТВА/ИЗТОЧНИК НА ФИНАНСИРАНЕ	ОТГОВОРНА ИНСТИТУЦИЯ	ВРЕМЕНИ ГРАФИК
1	2	3	4	5
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1. „ПОДДЪРЖАНЕ И ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ НА НАСЕЛЕНИЕТО В ОБЩИНАТА, ЧРЕЗ СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ЗАПАЗВАНЕ ПРИРОДНИТЕ ДАДЕНОСТИ В РЕГИОНА”				
Специфична цел 1.1. Редуциране на риска от замърсяване на околната среда чрез подобряване на инфраструктурата и осигуряване на други съпътстващи дейности				
Приоритет 1.1.1 Поддържане качеството на атмосферния въздух	1.1.1.1 Подобряване на енергийната ефективност и използване на алтернативни източници на енергия. Разработване и прилагане на система за стимулиране на населението и фирмите за топлоизолация на сградите	Няма изготвени разчети Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници	Община Каолиново	2021-2028 г.
	1.1.1.2 Реконструкция и рехабилитация на общинската пътна мрежа	Няма изготвени разчети Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници		
	1.1.1.3 Почистване на най-натоварените пътни артерии от прах и осигуряване на поддържането им в добро техническо състояние. Редовно почистване на улиците, вкл. чрез измиване.	50 000 лв Общински бюджет		
	1.1.1.4 Създаване на екип за контрол върху превозващи пръст и строителни отпадъци товарни автомобили.	10 000 лв Общински бюджет		

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

	1.1.1.5 Осигуряване на технически условия и установяване на постоянен контрол за ограничаване на нерегламентираното паркиране върху зелени площи и тротоарни настилки	5 000 лв Общински бюджет		
	1.1.1.6 Екраниране на пътните платна с растителност, както за пътищата от републиканската мрежа, така и за пътните артерии в населените места, където това е възможно. Екраниране с растителен пояс около населените места в посока земеделските земи и райони с открити площи.	60 000 лв Общински бюджет		
Приоритет 1.1.2. Изграждане, доизграждане и реконструкция на водопреносната инфраструктура на територията на община Каолиново, изграждане на канализационна инфраструктура и изграждане на ЛПСОВ в с. Тодор Икономово	1.1.2.1 Ремонт, реконструкция и разширяване на водопреносната инфраструктура	5 000 000 – 50 000 000 лв Централен бюджет/ Външни източници	Община Каолиново	2021-2028 г.
	1.1.2.2 Премахване от употреба на азбесто-циментови тръбопроводи за водоснабдителната мрежа и замяна с нови	1 000 000 – 10 000 000 лв Централен бюджет/ Външни източници		
	1.1.2.3 Реализация на инвестиционен проект за изграждане на канализационна инфраструктура в с.Т.Икономово	Няма актуализиран разчет		
	1.1.2.4 Реализация на инвестиционен проект за изграждане на ЛПСОВ в с. Т.Икономово	Няма актуализиран разчет		

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Приоритет 1.1.3. Оптимизиране на системата за управление на отпадъците на територията на общината	1.1.3.1 Оптимизиране на системата за контрол на нерегламентираното изхвърляне на отпадъци	10 000 Общински бюджет	Община Каолиново	2022-2028 г.
	1.1.3.2 Създаване на условия за разделно събиране (чрез закупуване на контейнери за текстилни отпадъци и строителни отпадъци), които да обхванат 100% от населението.	200 000 Общински бюджет		
Приоритет 1.1.4. Благоустрояване на населените места	1.1.4.1 Ремонт и реконструкция на сгради, които са собственост на общината (училища, детски градини и др.)	1 000 000 – 10 000 000 лв Централен бюджет/ Външни източници	Община Каолиново	2023-2028 г.
	1.1.4.2 Изграждане и ремонт на улици, обновяване и ремонт на всички детски площадки	1 000 000 – 10 000 000 лв Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници		
Приоритет 1.1.5. Повишаване на енергийната ефективност и използване на алтернативни източници на енергия	1.1.5.1 Адаптиране на слънчеви колектори за осигуряване на битово горещо водоснабдяване в обекти общинска собственост, за производство на ел. енергия за собствени нужди и разработване и прилагане н мерки за въвеждане на хибридно улично осветление	500 000 – 1 000 000 лв Общински бюджет/ Външни източници	Община Каолиново	2023-2028 г.
	1.1.5.2 Саниране на сгради, които са собственост на общината	500 000 – 1 000 000 лв Общински бюджет/ Външни източници		
Специфична цел 1.2. Опазване и поддържане на биологичното разнообразие, увеличаване на зелените площи в общината				

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Приоритет 1.2.1. Опазване и съхранение на биологичното разнообразие на територията на Община Каолиново	1.2.1.1 Картиране на биологичното разнообразие и на лечебните билки на територията на общината	Няма изготвени разчети Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници	Община Каолиново НПО	2022-2028 г.
	1.2.1.2 Проучване на възможности за финансиране на проекти за опазване и подобряване на биоразнообразието в общината	Няма изготвени разчети Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници		
Приоритет 1.2.2. Развитие на зелените площи за широко обществено ползване в общината и поддържане на наситена парковата среда	1.2.2.1 Поддържане на зелените площи и градинките на територията на Община Каолиново	100 000 Общински бюджет	Община Каолиново	2021-2028 г
	1.2.2.2 Реконструкция и рехабилитация на спортни съоръжения и детски площадки	40 000 Общински бюджет		
	1.2.2.3 Развитие и разгръщане на парковите пространства на територията на цялата община	300 000 Общински бюджет/Външни източници		
Специфична цел 1.3. Ефективно и ефикасно използване и управление на горските ресурси и осигуряване на превенция за справяне с климатичните промени и природни бедствия				
Приоритет 1.3.1. Прилагане на превантивни мерки за справяне с климатичните промени, природни бедствия и	1.3.1.1 Залесяване на опожарени горски територии и извършване на превантивни дейности в общината за предотвратяване на горски пожари	300 000 Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници	Община Каолиново	2022-2028 г.
	1.3.1.2 Почистване на корита на реки и изграждане на защитни съоръжения	100 000		

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

екологични рискове		Общински бюджет		
	1.3.1.3 Създаване и обновяване на система за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения	200 000 Общински бюджет		
	1.3.1.4 Провеждане на занятия по Горска педагогика с деца в предучилищна и начална образователна степен	10 000 Общински бюджет/Външни източници		

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2 – „ПОДОБРЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ПОВИШАВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНАТА КУЛТУРА, ИНФОРМИРАНост И АКТИВНО УЧАСТИЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ПРИ ФОРМУЛИРАНЕ НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА РЕШАВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ”

Специфична цел 2.1. Повишаване на квалификацията на служителите от общинската администрация за прилагане на екологичното законодателство и синхронизиране на общинските нормативни документи с националните изисквания в областта на околната среда

Приоритет 2.1.1. Създаване на възможности за повишаване на професионалната квалификация на служителите от местната администрация отговарящи за	2.1.1.1 Повишаване на административния капацитет на служители от общинската администрация в контекста на прилагането на екологичното законодателство (участие в семинари, форуми, кръгли маси, конференции обучения и др.)	Няма изготвени разчети Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници	ОбщинаКаолиново НПО	2021-2028 г.
	2.1.1.2 Създаване на партньорства с други общини за съвместно кандидатстване по програми и проекти, касаещи околната среда	Няма изготвени разчети Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници		

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

управлението и опазването на околната среда	2.1.1.3 Подобряване на капацитета за работа по проекти за външно финансиране	5 000 Общински бюджет/Външни източници		
	2.1.1.4 Подобряване на информационната обезпеченост в контекста на процеса на управление на околната среда	3 000 Общински бюджет/Външни източници		
Приоритет 2.1.2. Актуализация и допълване на общинските наредби и програми в областта на околната среда	2.1.2.1 Синхронизиране на местната нормативна уредба с националното и европейско законодателство	15 000 Общински бюджет	Община Каолиново	2021-2028 г
	2.1.2.2 Засилване на контрола по отношение опазване на околната среда	40 000 Общински бюджет		
	2.1.2.3 Проучване на добри практики в областта на опазването на околната среда и тяхното отразяване в общинските наредби за последващото им приложение	1 000 Общински бюджет/Външни източници		
Специфична цел 2.2. Привличане на обществеността при вземане на решения по въпроси свързани с околната среда и повишаване екологичната култура на населението				
Приоритет 2.2.1. Насърчаването на участието на обществеността при решаването на проблемите свързани с опазването на околната	2.2.1.1 Поддържане на актуална информация за състоянието на околната среда на сайта на общината	Няма изготвени разчети Централен бюджет/Общински бюджет/Външни източници	Община Каолиново НПО	2021-2028 г.
	2.2.1.2 Участие в национални , регионални и общински кампании свързани, посветени на опазването на околната среда	5 000 Общински бюджет/Външни		

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

среда		източници		
	2.2.1.3 Организиране на обществени обсъждания, кръгли маси и дискусии по екологични проблеми	3 000 Общински бюджет/Външни източници		
Приоритет 2.2.2. на повишаване на общественото съзнание и културата за изграждането на нови модели на поведение на обществото, щадящи околната среда и съдействащи за устойчивото развитие	2.2.2.1 Провеждане на педагогическа, логистическа и координационна работа с учебните и детски заведения в общината по проблемите, свързани с опазването на околната среда	3000 Общински бюджет	Община Каолиново	2021-2028 г.
	2.2.2.2 Провеждане на кампании с обществеността в посока намаляване на общото ниво генерирани отпадъци.	2000 Общински бюджет		
	2.2.2.3 Провеждане на кампании с обществеността в посока по-добро оползотворяване на системата за разделно събиране	2000 Общински бюджет/ Външни източници		
	2.2.2.4 Провеждане на кампании с обществеността в посока по-добро утилизирание на създадената система за събиране на битови и строителни отпадъци и прекратяване на практиките по нерегламентирано изхвърляне	2500 Общински бюджет/ Външни източници		
	2.2.2.5 Провеждане на информационна кампания за възможностите при използването на ВЕИ, информиране жителите на общината за възможните финансови схеми при реализирането им.	1000 Общински бюджет/Външни източници		

РАЗДЕЛ IX. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

За установяване на степента на изпълнение на целите на Общинската програма за опазване на околната среда се предвижда система за наблюдение и оценка, която ще работи при условията на:

- Използване на показатели за наблюдение и оценка
- Съответствие с принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност

Наблюдението и оценката следва да проследяват ежегодно до каква степен са изпълнени конкретните задачи (чрез показателите) за постигане целите на ОПООС и спазени ли са тези основни принципи. В случаи, че не са изпълнени задачите за съответния период или не са съблюдавани принципите на публичност, прозрачност и равнопоставеност се извършва анализ на причините за това и какви действия следва да бъдат предприети с оглед на тяхното реализиране.

По отношение реализацията на заложените в програмата цели и мероприятия, основната дейност за координация, изпълнение и отчет е задължение Дирекция “Специализирана администрация” с всички експерти и служители и задължение на еколога на Община Каолиново да проследи планиране, изпълнение, срокове.

Разпределението на задачите от плана за действие е задължение на Директор дирекция “Специализирана администрация” към съответните експерти по специалности и включване в Програмата на Община Каолиново за съответната година.

За наблюдение и оценка на изпълнението на ОПООС, координиращ орган е РИОСВ.

В съответствие с изискванията на Закона за опазване на околната среда до 30 март всяка година е необходимо Кметът да внася отчет за изпълнение на програмата пред Общинския съвет, който да бъде изпращан и в РИОСВ – Шумен.

Източници на финансиране на екологични проекти

Основните национални и международни източници за финансиране на екологични проекти са:

- Централен бюджет;
- Общински бюджет;
- Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС);
- Европейски фонд за регионално развитие;
- Финансови ресурси по линия на МОСВ;
- Програма “LIFE”;
- Оперативна програма „Околна среда“ 2021-2027 г.;
- Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

- Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2021-2027 г.;
- Програма за развитие на селските райони
- Механизъм „съвместно изпълнени” в рамките на протокола от Киото към Рамковата конвенция по изменение на климата;
- Споразуменията за двустранно сътрудничество;
- Международни организации, финансови институции и др.

РАЗДЕЛ X. МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ

Процесите на мониторинг и контрол, както и механизмите, които те въплъщават в себе си, имат определени цели и функции по отношение на реализацията на публичните политики в областта на околната среда, като осигуряване на прозрачност, отчетност, отговорност на управлението, качеството на изпълнението, създаване на механизми за участие, постигане на съгласие, повишаване на ефективността и ефикасността на включените в програмата мерки и политики и изграждането на стратегическа визия. В този смисъл дейностите за мониторинг и контрол ще бъдат прилагани в следните аспекти:

Прозрачност

Прозрачността е основна характеристика на демократичния процес и позволява на гражданите да осъществяват форми на контрол в процеса на вземане на политически решения и в частност формулирането на публични политики и програми. В този смисъл, трябва да се отбележи, че при реализацията настоящата програма, отговорните за нейното изпълнение структури трябва да осигуряват свободен достъп до информация за състоянието на околната среда и за цялостното изпълнение на програмата, към заинтересованите страни и обществеността, като цяло. Свободният достъп ще гарантирана проследимостта на прилагането на интегрираните мерки, в т.ч. очакваните резултати, цели, положителни въздействие и други ефекти.

Отчетност

Мониторингът има за цел да обезпечи осигуряването на информация за степента на достижимост на наредените цели, изпълнението на мерките, за ефективността, ефикасността и рационалността на използване на публични ресурси и за степента на постигнато въздействие. Дейностите по мониторинг и контрол по отношение на отчетността ще се извършват като се генерира информация за нивото на изпълнение на всяка една от разписаните мерки, стойността на разходваните средства и създадените ефекти. Отчетността трябва да се гарантира с представяне на годишни доклади за изпълнението на Програмата, които да са публично достъпни.

Отговорност на управлението

Общинското ръководство, общинският съвет и служителите в публичния сектор следва да отговарят пред заинтересованите страни и обществеността за упражняването на техните правомощия, да вземат мерки при критика или изисквания, поставени от

гражданите, както и да поемат отговорност за грешки и некомпетентност. В този смисъл е важно да се разработят механизми на мониторинг и контрол по отношение на регулярното повишаване на уменията и квалификация на отговорните лица, както и да се изградят различни нива на проверка на качеството във връзка с начина на отчитане и изпълнението на програмата.

Подобряване на качеството на изпълнението

По време на прилагането на мерките за мониторинг и контрол за изпълнение на програмата е необходимо да се изгражда капацитет за създаване, реализиране и изпълнение на качествени политики при оптимално съчетаване на резултати с ресурси. Необходимо е се да анализира как изпълнението на различните мерки, част от Програмата биват постигнати, на каква цена и какви резултати се постигат с тях. Отговорните фактори за провеждане на политиките за опазването на околната среда трябва да изготвят препоръки към ръководството на Общината за оптимизиране на публичните политики.

Създаване на механизми за участие в процеса на формулиране и провеждане на политики

Контролните функции имат за цел да гарантират спазването на принципа за представителност и свободен достъп до процеса на формулиране на политиките в областта на околната среда. По този начин ще бъде възможно гражданите да получават възможност да участват във вземането на решения по отношение на оценката и промените при реализацията на публичните политики и програми – пряко или опосредствано от легитимните институции, които представляват техните интереси. Подходящо е да се провеждат кръгли маси и други мероприятия, които да позволяват да се засили контролната роля на обществеността при изпълнението на програмата.

Постигане на съгласие и обществен консенсус

Балансираното управление се базира на съгласуване на различните обществени интереси, като целта е да постигне обществен консенсус за провеждане на политиките. Характерно за тази характеристика е стремежа към включване на заинтересованите страни, които получават различни форми за упражняване на влияние върху осъществяваните мерки, предмет на настоящата програма.

Повишаване на ефективността и ефикасността на заложените мерки и изграждането на стратегическа визия

Дейностите по мониторинг и контрол трябва да служат като инструмент за предефинирането на политики по опазване на околната среда чрез актуализиране на настоящата програма или през други инструменти. Това трябва да се случва при

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

неефективно и неефикасно изпълнение на програмата, при промяна на потребностите на Общината, при редуциране на бюджета или увеличаването на възможностите на Общината. Необходимо е в процеса на изпълнение на Програмата да се събира информация, относно всички преки и косвени фактори, които имат отношение към цялостното опазване на околната среда.

Изпълнението на Програмата и постигане на планираните цели и действия, са задължение основно на специализираната дирекция. Разпределението на задачите от плана за действие е задължение на Заместник-кмета по „Устройство на територията и строителство“ към съответните експерти по специалности и включване в програмата на общината за съответната година.

На основание на чл. 79, ал. 5 от Закона за опазване на околната среда, Кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост и предложения за нейното допълване и актуализиране. В годишния отчет се отбелязва напредъка при постигането на набелязаните цели и приоритети на ПООС, отчитат се настъпилите промени в екологичната обстановка, измененията в законовата и нормативна база и произтичащите от това промени в отговорностите и задълженията на местните власти, както и препоръки за подобряване на резултатите от наблюдението на изпълнението на програмата. Актуализация на общинската програма по опазване на околната среда се извършва при съществена промяна на нормативната база и условията, при които е разработена.

В съответствие с изискванията на чл. 79, ал. 6 от Закона за опазване на околната среда, годишните отчети, които Кметът на общината внася в Общинския съвет, се предоставят за информация в РИОСВ Шумен.

За информиране на обществеността отчетите по изпълнение на ПООС могат да бъдат публикувани на официалния сайт на община Каолиново - <https://kaolinovo.bg/>

Настоящата Общинска програма за опазване на околната среда е отворен документ, който следва да бъде актуализиран при възникване на нови обстоятелства и документи.

XI. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. Раздел „Лечебни растения“

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на община Каолиново за периода 2021-2028 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3. Програма за управление на отпадъците на община Каолиново 2021-2028 г.

РАЗДЕЛ

„ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1

Програма за опазване на околната среда 2021-2028

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

I	Въведение	3
II	Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Каолиново.....	7
III	Анализ на дейности за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения за осигуряване на устойчивото им ползване	28
IV	Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения	37
V	Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях	42
VI	Предложения за актуализиране на местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по- висока степен	46
VII.	Прогнозни количества на ресурсите и период на възстановяване	47
VIII	Приложения	48
VIII.1	Периоди предвидени за възстановяване на лечебни растения, съобразени с посочените в чл. 6 от Наредба № 2/ 20.01.2004 година (за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения)	49
VIII.2	Списък на видовете, поставени под специален режим, за които събирането и издаването на разрешителни за тях ще се извършва в зависимост от ежегодните заповеди на Министъра на околната среда и водите и съответно на Директора на РИОСВ –Шумен	50
VIII.3	Примерен образец на заявление и разрешително за ползване на лечебни растения	53

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Растенията са използвани от най-дълбока древност като средство за храна, лечение, облекло и украса. тези от тях, които съдържат фармакологично активни вещества и оказват едно или друго въздействие върху живия организъм, са наречени лечебни растения. Народът ни ги назовава със старобългарска дума биле или билка.

От съществуващите в света около 500 000 растителни вида по-малко от 5% са проучени за фармакологично активни вещества. Това показва, че съществува огромен резерв от още непроучени видове и възможности за откриване на нови лечебни растения. В нашата страна съществува голямо богатство и разнообразие на растителни видове, които са около 3600 на брой. От тях се употребяват около 650 лечебни растения, като 300 вида се събират ежегодно у нас. Благодарение на разнообразните климатични и почвени условия нашите билки съдържат висок процент биологично активни вещества. Те са богати на разнообразни химични съединения като алкалоиди, гликозиди, сапонини, полизахариди, дъбилни вещества (танини), флавоноиди, лигнани, кумарини, етерични и тлъсти масла, витамини, микроелементи и др. На много от тях е изучено фармакологичното и лечебното действие и приложение. Често богатият опит на народната медицина е служил като отправен момент за откриване на потенциални лечебни средства от растенията

Страната ни се нарежда на едно от челните места в Европа по биоразнообразие на растенията. Растителният свят представлява незаменим източник на нови лекарства. Развитието на научните изследвания в областта на фармацевтиката и фармакологията биха били немислими без използването на природните дадености, в частност растенията, които продължават да са неизчерпаем ресурс за получаване на биоактивни вещества. В днешния свят все по-голямо внимание се обръща на екологично чистите райони, в които могат да се открият растения, притежаващи неизвестни досега пробиотични и биоактивни съставки. Съвременната наука открива нови приложения и употреба на тези вещества, заместващи с успех традиционните лекарствени средства и методи.

Лечебните растения в естествените им находища трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност.

Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации от видове лечебни растения.

В последните години значително нараства интереса към лечебните растения. Те са били и си остават ефективно средство при лечението на редица заболявания. Растенията са достъпна и евтина суровина за приготвянето на лечебни препарати, чайове, напитки и др.

Съществуващата в страната икономическа криза принуждава значителен брой хора да събират билки и плодове с търговска цел.

Основание за разработване

Съгласно изискванията на чл.50, т.3 от Закона за лечебните растения (ЗЛР) за опазване и устойчиво ползване на лечебните растения към общинската програма за опазване на околната среда се разработва специален раздел "Лечебни растения", което е задължение на кмета на общината.

Нормативна база

В нормативно отношение ползването на лечебните растения е регламентирано в:

► **Закон за лечебните растения (ЗЛР)**, Обн. ДВ. бр.29 от 7.04.2000 г., посл. изм. ДВ. бр.17 от 26.02.2021 г. в който събирането на лечебни растения се осъществява, чрез издаване на разрешително за тяхното бране. То се издава на основание чл. 21, ал.2; чл. 22, т. 2 и чл. 26 от цитирания по-горе закон. Разрешителното се издава от: Директора на Държавно лесничество, Кмета на общината, Областния управител, Директора на дирекция национален парк.

► **Наредба №2 от 20.01.2004 год. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебните растения**, издадена от Министерство на околната среда и водите, Обн. ДВ. бр.14 от 20.02.2004 г. уточняваща начина и периода на събиране на лечебни растения, използването на инструменти и изисквания за опазване на находищата на лечебните растения при тяхното бране.

► **Наредба №5 от 19 юли 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки**, издадена от Министерство на здравеопазването и Министерство на околната среда и водите, Обн. ДВ. бр.85 от 28.09.2004 г., посл. изм. ДВ бр.66 от 10.08.2018 г.,

► **Заповеди** на Министъра на околната среда и водите за лечебните растения под специален режим (по ЗЛР, чл. 10, ал. 1, 2 и 3);

Природозащитното значение на лечебните растения, установени на територията на общината се определя чрез проверка за актуалност в различните нормативни документи, природозащитни регистри и червени списъци с национално и международно значение и принадлежността им към съответна категория на застрашеност или административно ограничение (забрана за събиране или ограничителен режим), както следва:

На национално ниво:

- Закон за биологичното разнообразие;

- Закон за лечебните растения и заповед на МОСВ за специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответните години;
 - Червена книга на Република България (Пеев и др. (ред.) 2011 – електронно издание - <http://e-ecodb.bas.bg/rdb/bg/vol1/>);
 - Red List of Bulgarian vascular plants – Petrova, A.& Vladimirov, V. (eds) 2009.
- На международно ниво:*
- Директива 92/43 на Съвета на ЕИО за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна;
 - Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска конвенция);
 - “European Red List of Vascular Plants” - Bilz, M., Kell, S.P., Maxted, N. and Lansdown, R.V. 2011
 - Конвенция за международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES);
 - Разпореждане (ЕС) N 338/97 (Medicinal species, listing in the annex of Regulation (EC) N 338/97).

Цел и задачи

Целта на настоящия раздел „Лечебни растения“ е запазване на ресурсите от съществуващите видове лечебни растения на територията на община Каолиново, както и уреждане управлението на дейностите по опазването и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки. Задачите които си поставя раздела са:

- ▶ Опазване на лечебните растения в естествените им находища;
- ▶ Поддържане и съхранение на екосистемите съдържащи лечебни растения;
- ▶ Опазване на естествените местообитания на лечебните растения.

В България се извършва основно първична преработка на билките: сушене, замразяване, рязане, пакетиране, което не добавя повече от 5% стойност. Толкова е и максималната печалба на билкозаготвителите. Затова, за да увеличат приходите си, те се стремят да изнасят все по-големи количества билки и нерядко ощетяват дивата природа. Единици са фирмите в България, които вече ползват високотехнологично оборудване при обработването на билките и изнасят на пазара у нас и в чужбина преработени крайни продукти, на много по-високи цени. Суровина само в изсушен вид струва единица, а в преработен вид, като краен продукт може да струва 10-15 дори 100 пъти по-скъпо. Към това трябва да се стремят фирмите, обработващи билки в България - високотехнологична преработка, производство на етерични масла, тинктури, добавки и др.

С настоящия раздел „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и

свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

Съгласно ЗЛР, лечебните растения на територията на Република България се използват съгласно принципите за устойчиво ползване и един от подходите, които позволява прилагането на този принцип е планиране и контролиране на ползването на полезна биомаса от диворастващите популации на лечебните растения.

Основните принципи при планиране на ползването на лечебни растения са: минимално ползване на проблемни видове; използване на щадящи способи и техники за събиране; сигурно и ефективно първично преработване за реализация и ползване на базата на разработен планов документ. В тази връзка раздел „Лечебни растения“ в ОПООС на община Каолиново повишава своето значение като документ, осигуряващ устойчиво ползване на тези ценни природни ресурси.

Според ЗЛР разделът „Лечебни растения“ към ПООС е планов документ за опазване и устойчиво ползване на ресурсите от лечебни растения в общината.

Съгласно чл. 46 от ЗЛР Кметът ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като:

1. Организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда;
2. Издава разрешителни за ползване на лечебните растения от земи, води и водни обекти - общинска собственост;
3. Издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения;
4. Предоставя на Министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях.

II. ОПИСАНИЕ НА МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО НА ЕСТЕСТВЕНИТЕ НАХОДИЩА НА ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, УСЛОВИЯ В МЕСТООБИТАНИЯТА, КОЛИЧЕСТВО И СЪСТОЯНИЕ НА РЕСУРСИТЕ

Умелото съчетаване на народния опит с научната медицина е довеждало и ще довежда до ползотворни резултати. Химичните съединения изолирани от лечебни растения, често служат като ориентир, като модел за синтезиране на аналогични или още по-ефективни лекарства. В практиката се използват най-често изсушени растителни части, наречени дроги. Дрогите намират приложение под различна форма, като се употребяват самостоятелно или в смес или служат за изолиране.

Лечебните растения са важна част от растителните ресурси на България. Приложението на растителните дроги в българската народна и официална медицина датира от векове. Лечебните и ароматните растения имат важно място в бита на българското домакинство - голям брой растения се използват за хранителни, козметични и технически цели. През последните десетилетия лечебните растения имат важно икономическо значение.

Особеното географско положение на нашата страна - като южна граница на средноевропейската флора, северна на средиземноморската и западна за източноазиатската определя действително богатото разнообразие на българската флора /3567 вида/ и в частност на лечебните растения. Установяването на общия брой растения, употребявани като лечебни е сравнително трудна задача. Според някои автори техният брой, имайки предвид данните от народната медицина, фитохимичните, фармакологичните и терапевтични изследвания е 750 /21%/, а според други не повече от 250 - 300. Според търговските номенклатури на доскорошните монополисти по добива и реализацията на билки - „Билкокооп” и Държавно аптечно предприятие, у нас се заготвят 336 дроги от 248 вида. От тях 207 /85%/ са представители на дивата ни флора, а 37 /15%/ са интродуцирани и се отглеждат като хранителни, технически и декоративни растения.

Повечето лечебни растения в България се отнасят към биологичния тип на многогодишните тревисти растения - 49%. Едногодишните видове са 19%, храстите 15%, а дърветата 11%. Най-малочислен е типът на двугодишните видове - 6%. Размножаването е основно, чрез семена или спори, но при голяма част от многогодишните видове е застъпено вегетативното размножаване.

На територията на община Каолиново се срещат горски ресурси и естествени находища на лечебни растения, диворастващи плодове и билки. Находищата на лечебни растения са на групи, разпръснати, на петна или се срещат по единично и се използват за предимно за лични нужди. Съгласно разпоредбите на ЗЛР, изкупуването и/или първичната обработка на билки се извършва от билкозаготовителни пунктове.

Към 31.12.2020 г. на територията на община Каолиново са регистрирани шест билкозаготвителни пунктове за изкупуване на лечебни растения, по данни на РИОСВ Шумен.

От общинска администрация Каолиново за периода 2015-2020 г. има издадено само едно разрешително за събиране на билки (цвят бяз - 500 кг) през 2016 г., съгласно разпоредбите на чл.22 от Закона за лечебните растения.

От ТП ДЛС „Паламара“ за 2020 г. са издадени десет броя разрешителни, както следва:

- 10000 кг. бяз – цвят – с. Тодор Икономово
- 5000 кг глог – цвят – с. Тодор Икономово
- 5000 кг липа – цвят – с. Тодор Икономово
- 5000 кг глог – лист – с. Тодор Икономово
- 100000 кг коприва – стрък – с. Тодор Икономово
- 5000 кг коприва – корен – с. Тодор Икономово
- 5000 кг липа – цвят – гр. Каолиново
- 3000 кг липа – лист – гр. Каолиново
- 4500 кг липа – цвят – с. Долина, с. Лиси връх
- 2000 кг липа – цвят – с. Пристое

Няма официални данни за събраните от територията на община Каолиново билки, т.като в билкозаготвителния пункт ежегодно се изкупуват видове билки които са събрани от териториите на няколко общини.

Билкозаготвителите изкупуват разнообразни лечебни растения, според търсенето на пазара. Ежегодно се събират цвят бяз, коприва, липа, глог, шипка и др., на най-вече тези които намират широко приложение във фармацевтичната, козметичната и парфюмерийна промишленост, а също за производство на чай, тинктури и лечебни био- продукти.

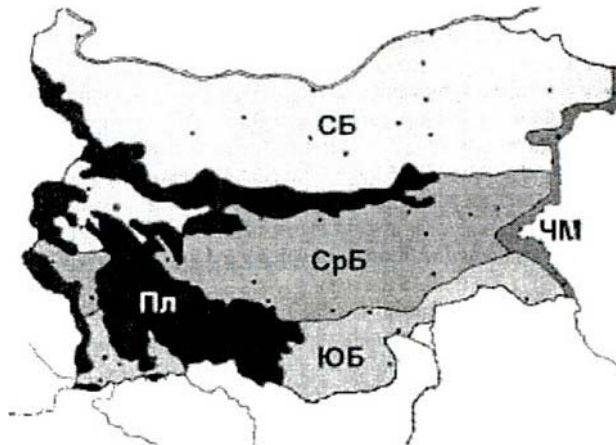
Интерес за населението на община Каолиново и обект на събиране за лична употреба представляват следните билки: липа, цвят бяз, коприва и мента.

От географска гледна точка територията на общината попада в Овчеполско-Роякския район на Лудогорско-Добруджанската подобласт в Дунавската равнинно-хълмиста област на физикогеографския комплекс „Севернобългарска провинция“. (География на България, 1989). В биогеографско отношение, според Груев и Кузманов (1988), територията на общината попада също в Северобългарския район (СБ) - Фиг.П.1. Това е най-големият по площ екогеографски район в страната - характерен с много близки почвено - климатични показатели и малка денивелация в надморското равнище на цялата територия.

По възприетото флористично райониране на България (Кожухаров ред. и кол. 1995), територията на общината попада във флористичния район на Североизточна България. По синурните пространства, край полските пътища в района и в свободните от обработка земи са констатирани видове висши растения с лечебна стойност. Като цяло съвместното действие на биотичните и абиотични фактори определя условията в местообитанието на

лечебните растения на територията като благоприятни за съществуването, размножаването, развитието и запазването им.

Фиг. II.1 Биогеографски райони на България

От ТП ДЛС „Паламара“ е изготвен следния анализ на потенциалните възможности за добив лечебни растения от находищата им на територията на стопанството през 2020 г.:

„Горскоплодни дървесни видове – брекиня (*Sorbus torminalis*), круша (*Pyrus communis*), махалебка (*Prunus mahaleb*), киселица (*Malus sylvestris*), скоруша (*Sorbus domestica*), офика (*Sorbus aucuparia*), череша обикновена (*Cerasus avium*) и мукина (*Sorbus aria*), в естествено състояние се срещат единично в състава на горите. Състоянието им е добро, но ресурсите са твърде разпръснати и в незначителни количества, за да имат някакво значение за билкосъбиране. В ТП ДЛС „Паламара“ те се използват предимно с ловностопанска цел. Бяла върба (*Salix alba*), върба трошлива (*Salix fragilis*) и ракиа (*Salix purpurea*) могат да се употребяват за добив на кора, листа, реси и клонки за производство на плетени занаятчийски изделия.

От храстовите видове доста разпространен е дрянът (*Cornus mas*), чийто плодове съдържат глюкозиди, плодови киселини, витамини и други вещества. Той се среща повсеместно, но плодоноси на по-откритите места, което фактически ограничава реалните ресурси от този лечебен вид. Успоредно с дряна е разпространен червеният глог (*Crataegus monogyna*). Той също плодоноси предимно по периферията на гората, но е доста попродуктивен и има значителни потенциални ресурси от цвят и плодове. В по-равнинните части на стопанството, главно на голите площи и по краищата на горските комплекси са се среща Шипка (*Rosa canina*). Районът е благоприятен за развитието и. Цъфтежът и плодоносенето ѝ е обилно, често се среща заедно с глога и дряна, но макар и единично, е разпространена повсеместно и като част от подлеса на гората, и по голите площи. Тя е доста устойчив вид и може да се срещне както на много бедни месторастения и скални терени, така и върху дълбоки плодородни почви. Обилно плодоноси, а плодовете ѝ са особено ценни с голямото си съдържание на витамин С. Къпините (*Rubus hirtus*) трудно виреят под склопа на насажденията, но много бързо се развиват и разпространяват,

когато намерят благоприятни условия. Срещат се навсякъде покрай камионните пътища, в сечищата или сред най-младите насаждения и култури. Коренищата и листата им са в достатъчни количества. Единично в смесени храстови формации се среща обикновена леска (*Corylus avellana*). Придмит на добив могат да бъдат плодовете, листата и клоните за листников фураж. До момента в района стопанството не е констатиран особен интерес към този вид. Смардликата (*Cotinus coggygria*). Се среща доста често под склопа на насажденията, но на отделни места тя покрива някои нелесопригодни голини и поляни, като достига височина до 1-1.5 м. Листата на смардликата са особено ценни, защото съдържат до 25% дъбилни вещества, етерични масла, флавоноиди и други. Месторастенията са предимно бедни и покаменливи. Химичния състав на растението естествено го предпазва от паша.

На места в дъбовите гори, много често се среща паразитното растение е бръшлян (*Hedera helix*). Той покрива не само свободната от растителност повърхност, но и с помощта на адвентивните си корени обвива отделни дървета. Тук могат да се споменат и други лианообразни растения - поветът (*Clematis vitalba*) и дивата тиква (*Bryonia alba*), които се срещат навсякъде покрай пътища, слогове и огради. Обвиват се предимно около храсти и дървета по краищата на горските комплекси. Има възможности да се събират надземните части и коренищата, но количествата са незначителни. Много ценни билки са и някои тревисти растения, които се срещат в района на ТП ДЛС „Паламара“, главно по поляните, дивечовите ниви и ливади. На първо място това е жълтият кантарион (*Hypericum perforatum*). Жълтият кантарион е международно признато и търсено лечебно растение. По горските поляни, дивечови ливади и ниви се срещат и големи количества риган (*Origanum vulgare*), бял равнец (*Achillea millefolium*), червен кантарион (*Centaurea erythraea*), лайка (*Matricaria chamomilla*), жълт равнец (*Achillea clupeolata*), гръмотрън (*Ononis spinosa*), миши уши (*Hieracium pilosella*), мащерка (*Thymus glabrescens*), подбиче (*Teucrium chamaedrys*), здравец горски (*Geranium sylvaticum*), еньовче същинско (*Galium verum*), жълтурче (*Ranunculus ficaria*), лепка (*Galium aparine*), луличка обикновена (*Linaria vulgaris*), лютиче пълзящо (*Ranunculus repens*), минзухар есенен (*Crocus pallasii*), млечка обикновена (*Euphorbia cyparissias*), кърпикожух (*Colchicum autumnale*), мъртва коприва бяла (*Lamium album*), ранилист горски (*Stachys silvatica*), салеп обикновен (*Orchis provincialis*), секирче ливадно (*Lathyrus pratensis*), слез горски (*Malva sylvestris*) и тинтява жълта (*Gentiana lutea*). Тези лечебни растения са запазени в добро състояние и могат да бъдат добивани. Месторастенията им са на свежи до сухи, средно богати и богати почви и се намират далече от изкуствено наторявани терени. По-водолюбиви лечебни растения като копривата (*Urtica dioica*), полския хвощ (*Equisetum arvense*), глухарчето (*Taraxacum officinale*), ментата (*Mentha spicata*), джоджена (*Mentha piperita*) и водната мента (*Mentha aquatica*) са установени на отделни места по поречията на реките. По-специално внимание тук може да се обърне на различните видове бяз – тревист (*Sambucus ebulus*) и черен (*Sambucus nigra*), които се срещат предимно на влажни месторастения, под склопа на насажденията и тополовите култури, край реки и потоци. С лечебна цел се използват

почти всички части на тези растения, като най-ценни са цветът и плодовете. Те съдържат етерични масла, органични киселини, витамини, танини, захари и други, но употребявани в големи количества са отровни. Те са стари лекарствени растения, едни от най-употребяваните в народната медицина. Рано напролет, както навсякъде в страната и тук цъфтят: кукурякът (*Helleborus odorus*), пролетен минзухар (*Crocus chrysanthus*), лечебна иглика (*Primula veris*), теменуга миризлива (*viola odorata*), кокиче снежно (*Galanthus nivalis*), но разпространението им е доста по-ограничено. По горските поляни, по северните склоновете се среща горската ягода (*Fragaria vesca*).“

Към настоящият момент се извършва инвентаризация на горските територии. Съгласно утвърдено от ИАГ (www.iag.bg), „Задание за инвентаризация на горските територии и изработване на планове за ловностопанската дейност, дейностите по опазване на горите от пожари, и горскостопански план за горските територии - държавна собственост, в района на дейност на ТП „Държавно ловно стопанство Паламара“, област Шумен“, към горскостопанския план трябва да се разработи отделна глава “Лечебни растения”, при спазване на разпоредбите на чл. 55 от Закона за лечебните растения, като се опишат основните защитени и лечебни растения, техните обитания и възможен добив. Горскостопанския план е в процес на разработване.

Находищата на лечебни растения в територии общинска собственост са предимно повсеместно разпространени, но без особено стопанско значение, някои се срещат по единично или на групи и се използват най-вече за лични нужди.

Общината не поддържа регистър на лечебните растения, тъй като количеството, което се събира от тях на територията ѝ е от горския фонд.

На тази база е изготвена таблица II.1 съдържаща еколого-биологична характеристика на по-важните видове лечебни растения в община Каолиново.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Таблица № II.1 Списък на лечебните растения, определени като такива с приложение към Закона за лечебните растения, срещащи се в земеделски земи, гори и в границите на населените места собственост на Община Каолиново

Българско име	Латинско име	Семейство	Кратко описание и ресурсно значение	Срещаемост
Блатия (върболист) 	Lythrum salicaria L.	lythraceae Сем. Блатиеви	Многогодишно тревисто растение. 60-150 см високо, изправено, ръбесто стъбло. Листата са последователни. Цветовете са червени, розови или бели, събрани в метличести съцветия. Плодът е продълговата, яйцевидна, двугнезна кутийка. Цъфтеж: юни – август. Употребяема част: Използват се цъфтящите върхни части на стъблата. площ: на петна	Расте на петна по влажни ливади край реки и потоци. Среща се по поречието на река Крива. Ресурсите му са максимално използвани.
Блян черен (змийско цвете) 	Hyoscyamus niger L	Solanaceae Сем. Картофови	Двегодишно тревисто растение (по-рядко едногодишно) с неприятна миризма. Стъбло – право, разклонено, окосмено и достига на височина до 50-80 см. - листа – при основата си имат дръжки и образуват розетка. - цветове – едри, жълто-кафяви с виолетови нишки. Цъфтеж: май – септември Употребяема част: листата, които се берат по време на цъфтеж.	Среща се на петна из пустеещи и буренясали места. Ресурсите му са неизползвани.
Бреза обикновена 	Betula pendula Roth.	Betulaceae Сем. Брезови	Високо до 25 м дърво или храст до 2—3 м. с гладка, тънка, бяла кора, която се обелва на хоризонтални ивици. Младите клони са прави, по-старите са увиснали, осеяни със смолисти брадавички. Листата са ромбовидни или сърцевидни, заострени на върха, по ръба двойно назъбени, в основата си целокрайни. Отгоре листата са тъмни и лъскави, докато отдолу са по-светлозелени. Мъжките съцветия са дълги, цилиндрични, увиснали реси,	Расте из горите, сечищата и по скалистите места — в зоната на иглолистните и буковите гори. Отглежда се и като декоративно растение в паркове и градини.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			а женските — къси, изправени, цилиндрични, 2-4 см дълги и 8-10 мм в диаметър. Цъфтеж: април – май. За лечебни цели се използват листата (Folia Betulae), листните пъпки (Gemmae Betulae) и кората (Cortex Betulae). Листата се събират през юни—септември, когато напълно са развити. Пъпките и кората — през април — май, по време на движение на соковете в растението и преди разпукването на пъпките.	
Бръшлян 	Hedera helix L.	Araliaceae Сем. Бръшлянови	Вечнозелено увивно или пълзящо растение с хватателни коренчета по стъблата. Листата са дълги 3-10 см., кожести, лъскави, по цветоносните клонки яйцевидни или елипсовидни. Цъфти август-септември. Плодовете узряват на следващата пролет. Използват се листата.	Расте на петна в широколистните и смесени гори, по-рядко и по скали. Повсеместно е разпространен. Без ресурсно значение
Бъз нисък (Бъзак) 	Sambucus ebulus L.	Caprifoliaceae Сем. Бъзови	Многогодишно тревисто растение с дълго, пълзящо, силно разклонено коренище, което цъфти през периода от май до август. Стъблото е едногодишно, високо до 2 м. Листата са нечифтоперести, с ланцетни прилистници, обикновено с 5—9 продълговати, заострени и назъбени листчета. Цветовете са бели или червеникави, събрани в едри съцветия на върха на стъблото. Плодът е черна ягода.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради и в пустеещи тревни местообитания. Ресурсите му са максимално използвани.
Бъз черен 	Sambucus nigra L.	Adoxaceae Сем. Мешковицови	Листопаден храст или ниско дърво високо 2-6 m със сива кора и мека бяла сърцевина. Листата са срещуположно разположени, сложни нечифто-перести с 3-7 продълговато яйцевидни, заострени и назъбени листчета. Цветовете са жълтеникаво-бели, събрани в	Повсеместно Среща се като единично дърво на територията на цялата община. Без ресурсно значение

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			многоцветни щитовидни съцветия достигащи до 20 cm в диаметър. Чашката и венчето са 5 делни. Плодът е сферична, сочна, черновиолетова ягода, 5-6 mm в диаметър, най-често с 3 продълговати семена. Цъфти април-юни.	
Бял пелин 	Artemisia absinthium	Asteraceae Сем. Сложноцветни	Многогодишно сребристо тревисто растение със своеобразен приятен аромат и силно горчив вкус. Стъблото е от 40-120 cm високо, в горната част разклонено, в основата вдървеняло. Листата от двете страни са покрити със сребристи копринести власинки. Всички цветове са тръбести, жълти, без чашка. Плодът е около 1 mm дълъг, кафяв, продълговат, заострен. Цъфти от юли до септември. Използват се цъфтящите облистени върхни части, отрязани на около 25 cm от върха. Събират се в началото на цъфтежа. Не се смесва с черния пелин, на който листата отгоре са тъмнозелени, голи, а отдолу бели.	Расте на петна, на групи по тревисти и места, из храсталаци градини, около населените места
Великденче лечебно 	Veronica officinalis L.	Plantaginaceae Сем. Живовелекови	Великденчето е многогодишно тревисто растение с пълзящо или повдигнато стъбло, високо до 30 cm. Цъфти през пролетта и началото на лятото. Използва се надземната част - стрък (Herba Veronicae).	На петна във гористи и храсталачни места, по горски поляни и край пътеки предимно в горски фонд ресурсите му са умерено използвани.
Ветрогон полски 	Eryngium campestre L.	Apiaceae Сем. Сеникови	Многогодишно тревисто растение. Расте по сухи тревисти места - пасища, сухи ливади, край пътища и други повлияни от човешка дейност места, също и като плевел в различни земеделски култури. Употребявана част: корените (Radix Eryngii) и стръкове (Herba Eryngii).	Среща се много често по ливади от всякакъв тип. Ресурсите му са използвани.
Върба бяла	Salix alba L.	Salicaceae	Дърво с широка корона и	Среща се

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

		Сем. Върбови	тъмносива, дълбоко надлъжно напукана тъмносива до сиво-кафява кора, високо до 25-30 м. Младите клонки на върха със сребристи власинки, по-късно голи. Расте по влажни места. Максималният диаметър на ствола ѝ е 1 метър. Леторастите са със сиво-кафяв до зелено-кафяв цвят. Използвани части: листа и върбовата кора (дрога Cortex Salicis), която се събира рано напролет.	поединично в поречията на реките в района. Ресурсите ѝ са използвани.
Глог обикновен 	Crataegus monogyna	Rosaceae Сем.Розоцветни	Храст или дърво, до 5-6 м. високо, с листа последователни, клони бодливи и образуват гъста корона. През пролетта цъфти с бели цветове. Плодовете са червени на цвят и с яйцевидна форма, месести и с едра костилка. Използват се цветовете, листата, корените и плодовете на глога.	Среща се често както в горски фонд, така и в покрайнините му и по сухи ливади и хълмове. Ресурсите му са използвани.
Глухарче обикновено 	Taraxacum officinale Web.	Asteraceae Сем. Сложноцветни	Многогодишно тревисто растение с височина до 30 см, чиято надземна част се състои от розетка от листа и цилиндрично, кухо стъбло, на върха на което се намира една цветна кошничка. Листата са неправилно изрязана петура, с едри заострени дялове. Цветната кошничка се състои от жълти, езичести цветове. Плодът е елипсовиден. Растението развива късо коренище, преминаващо в дебел месест корен, дълъг до 20 см. Цъфти от ранна пролет до есента. Употребяема част: Най-често за билка се използва корен от глухарче - Radix Taraxaci, като се използват се корените, събрани през есента, когато листната розетка започва да увяхва.	Видът му е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и в обработвани площи – ниви и овощни градини Ресурсите му са използвани.
Детелина ливадна	Trifolium pratense L.	Fabaceae Сем. Бобови	Многогодишно тревисто растение от семейство Бобови. Стеблата от са разклонени от основата, 10—80 см високи, изправени,	Видът е широко разпространен на територията на цялата община,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			възходящи или полулежачи. Листата са тройни на дълги дръжки. Цветовете са двуполови, сферични главички, с диаметър 2-3 см. Венчето е пурпурн-очервено или розово (рядко бяло или кремаво), Плодът е едносеменен ципест боб, обхванат от чашката. Цъфти май — юли Употреба - прясна през цялото лято Изсушена - целогодишно. Използват се цъфтящите надземни части и листата.	включително и в регулацията на селищата
Живовлек голям 	Plantago major	Plantaginaceae Сем. Живовлекови	Многогодишно тревисто растение с късо коренище и безлистно цветоносно стъбло. Листата са разположени в приосновна розетка и имат дълги дръжки. Формата им е яйцевидна до елиптична. По повърхността имат силно изпъкнали жилки. Цветоносният стрък е цилиндричен, а цветовете са събрани на върха като клас. Расте по влажни места край пътища до 1500 метра надморска височина. Листата се събират само, когато са напълно развити през лятото по време на цъфтеж. Употребяват се листата.	Расте на петна из ливади и пасища по сухи и песъчливи места. Среща се край пътища, по насапи, тревисти места и други повлияни от човешката дейност места – Ресурсите му са максимално използваемии.
Живовлек теснолист 	Plantago lanceolata L.	Plantaginaceae Сем. Живовлекови	Многогодишно тревисто растение с голо, безлистно цветоносно стъбло, високо 10-15 см. и листа, събрани в приосновната розетка. Листата са с къси дръжки, ланцентни. Цветовете са дребни, беззникави. Цъфти през май и август. Употребяема част: Използват се листата, семената и пресният сок.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или в състава на различни типове пасищна растителност, но и като плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. Ресурсите му са максимално

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

				използваеми.
Звъника лечебна (Жълт кантарион) 	Hypericum perforatum L.	Hypericaceae Сем. Звъникови	Многогодишно тревисто растение, силно разклонено, голо, високо от 30 до 100 см. Листата са срещуположни, без дръжки, овално елипсовидни, дълги 1 -3 см. Цветовете са жълти, събрани на върха на стъблото в съцветиетелница. Тичинките са много, сраснали в основата си в 3 сночета. Плодът е тригнезден кутийка. Цъфти май-септември. Употребяема част: Събират се стръкове от жълт кантарион - Herba Hyperici.. Надземната част се събира в началото или през времето на цъфтенето чрез отрязване на облистените стъбла с цветовете и пъпките на около 20 см. от върха.	Видът е и широко разпространен на територията на цялата община като рудерал, край пътища, обработваеми площи, пасища, изоставени ниви, лозя. Ресурсите му са максимално използваеми
Златен дъжд 	Laburnum anagyroides	Fabaceae Сем. Бобови	Медоносно красиво цъфтящо растение - храст или малко дърво, листата са триделни, като всеки дял е с овална до елипсовидно-яйцевидна форма, с гладка горна повърхност и покрита с власинки долна. Цветовете са малки и жълти, фино напръскани на горното венчелистче с тъмноревени до лилави багри. Събрани са в гроздовидни съцветия, цъфти през месеците май и юни. Плодовете представляват шушулки оцветени в различни нюанси на кафявото при узряване. Всички части на растението съдържат цитизин и отровни.	Предпочита слънчеви изложения, но добре вирее и на полусянка. Среща се предимно в горския фонд
Камшик 	Agrimonia eupatoria L.	Rosaceae Сем.Розоцветн и	Цъфти през месеците юни - септември. Среща се по тревисти и храсталачести места. Използвана част: Стрък от камшик - Herba Agrimoniae.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като бурен, край огради, пътища и гори от

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

				всякакъв вид и много по рядко вторично навлиза в изоставени обработваеми площи /овощни градини/. Ресурсите му са максимално използваеми.
Киселец 	Rumex acetosa L.	Polygonaceae Сем. Лападови	Киселецът е вид многогодишно тревисто растение от семейство Лападови, растящо в изобилие по поляните. В народната медицина намира приложение надземната част на растението. Киселецът е многогодишно тревисто растение с дълбоки корени, изправено, набраздено, със зелена или виолетово-червена окраска стебло, достигащо на височина до 100 см. Приосновните листа на киселеца са зелени, месести, с дълги дръжки и достигащи на дължина 7-15 см. Горните листа са тъмно-червени, целокрайни, месести, обхващащи стеблото, приседнали или с къси дръжки. Цветовете на киселеца са зеленикави или червеникаво-зелени, еднородни, събрани на върха на стеблото в прости, неразклонени метлици. Плодът на киселеца е тристенно, яйцевидно, тъмно-кафяво орехче с червеникави крилца. След узряването си семената на киселеца стават лъскави и кафяви. Цъфти през май-юли	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и по-рядко в обработваеми площи. Ресурсите му са максимално използваеми.
Коприва обикновена 	Urtica dioica	Urticaceae Сем. Копривови	Многогодишно тревисто растение. , високо до 1.5 м., с дълго пълзящо коренище. Стъблото е четириръбесто, изправено, дървено при основата. Листата са срещуположни, продълговати, сърцевидни. Цялото растение е покрито с парливи	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			власинки. Цветовете са еднополови, дребни, жълтозелени. Цъфти от май до септември. Употребяема част: С лечебна цел се използват листата и коренищата. Листата се събират от май до септември, а коренищата от септември до ноември. Стъблата се окосяват и листата се обират, докато растението е още свежо. Коренищата се изчистват по пръст и тънки коренчета и се измиват веднага.	бурен или плевел край огради, пътища и в обработваеми площи. Ресурсите му са максимално използвани
Кукуряк миризлив 	Helleborus odoras	Ranunculaceae Сем. Лютикови	Многогодишно тревисто растение с хоризонтално, пълзящо, разклонено коренище. Стъблата са изправени до 40 см. високи. Цветовете са жълтозелени с диаметър 5-7 см. увиснали. Плодът е сборен. Цъфти през ранна пролет от февруари до май. Използват се коренищата с корените.	Среща се в големи количества по всички общински земи. Расте из храсталациите, поляните и разсветлените гори. Ограничено използвано.
Къпина полска 	Rubus caesius	Rosaceae Сем.Розоцветни	Дрога на къпина- Приложение намират корените (Radix Rubi fruticosi), листата (Folia Rubi fruticosi) и плодовете (Fructus Rubi fruticosi). Корените се събират през късна есен, изчистват се, нарязват се и бързо се изсушават. Листата се събират през лятото по време на пълното им развитие в сухо време и се сушат при обикновена температура. Плодовете се берат, когато са напълно узрели, в сухо време. Сушенето им се извършва по начало при температура 30 — 40°C, а към края до 60°C.	Среща се доста често на територията на цялата община, включително и в селищата, като рудерал по влажни и сенчести места Преобладава в горски фонд, поречията на реките и край обработваеми площи. Ресурсите му са използвани

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Лайка 	<i>Chamomilla recutita</i>	Asteraceae Сем. Сложноцветни	Едногодишно тревисто растение. Стъблото е изправено, високо до 50 см. Цялото растение и особено цветните кошнички имат характерна приятна миризма и остър възгорчив вкус. Цъфти от май до август. За лечебна цел се използват цветните кошнички. Брането се извършва ръчно или със специални гребени. Цветовете се откъсват с дръжка, не подълга от 3 см.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като бурен край огради и пътища. Ресурсите му са ограничено използвани поради забележима тенденция към намаляване през последните години.
Липа сребролистна 	<i>Tilia tomentosa</i>	Tiliaceae Сем. Липови	Дърво високо до 30 m, разклонени с гъста корона. Листата са до 10 cm, отгоре тъмнозелени, отдолу с гъсти сиво-белезникави власинки, последователни с неправилна сърцевидна форма. Цветовете са събрани в полусенник. Съцветията на дребнолистната и среднолистната липа са дребни, обикновено са 5-7, дори до 15 цветчета Цъфти юни-юли. Използват се съцветията със и без присъщ-ветниците, събрани по време на цъфтене. Събирана дрога - Цвят от сребролистна липа - Flos Tilia Tomentosae.	Среща се предимно в горския фонд и в покрайнините на горите Ресурсите ѝ са използвани.
Лютиче 	<i>Ranunculus repens</i>	Ranunculaceae Сем.Лютикови	Пълзящото лютиче е многогодишно тревисто растение с височина до 40 cm. Притежава силно коренище образуващо здрави шнуровидни корени. От него всяка пролет изникват цветоносните стъбла. Цъфти през май, цветовете са златистожълти с диаметър 2-3 cm.	Среща се доста често по влажни места, вкл. и в селищата край реки, бари, канавки, чешми и др. водоеми на територията на цялата община. Ресурсите му са използвани.
Маточина	<i>Melissa officinalis</i>	Lamiaceae сем.	Многогодишно тревисто растение с приятна лимонена миризма. Стъблото е	Расте по единично между вековни

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

		Устноцветни	четириръбесто, разклонено, 30–80 см. високо, покрито с жлезисти и прости власинки. Цветовете са бледожълти, бели или розови. Листата са срещуположни с дръжки широки яйцевидно ромбични или продълговати. Плодът е съставен от 4 едносеменни яйцевидни орехчета. Цъфти юни - септември.	дървета и гъсти храсталаци, и редки гори по тревисти и каменисти места Ресурсите са използвани.
Машерка дългостъблена 	Thymus longidentatus	Lamiaceae сем. Устноцветни	Стъблата са тънки, листата са вечнозелени и в повечето видове, са подредни в срещуположни двойки, на форма са овални, ненарязани и малки, между 4 и 20 mm на дължина. Цветовете са в гъсти терминални съцветия с неравни чашки с триделна горна устна и цепната долна устна. Венчето е тубуларно, дълго 4 – 10 mm, бяло, розово или виолетово. Събират се стръковете с листата и цветовете.	Среща се доста често по сухи ливади, тревисти места, край пътища и орници, храсталаци и разредени горички. Ресурсите са използвани.
Мента полска 	Mentha aroensis (L.)	Lamiaceae сем. Устноцветни	Силоно изменчив вид, представен и у нас с доста много вариетети. Цъфти през втората половина на лятото и в началото на есента. Расте по периферията на блата, по мочурливи места и разливи. Използва се изсушената надземна част на растението или само листата. Събира се във време на цъфтенето.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община като рудерал, , край пътища , обработвани площи, пасища, изоставени ниви, лозя, предимно на по влажни места и ресурсите са максимално използвани.
Овчарска торбичка 	Capsella bursa-pastoris (L.) Medic.	Brassicaceae Сем. Кръстоцветни	Цъфти март-август. Среща се по тревисти места, край пътища, пустеещи места. Събира се стрък от овчарска торбичка - Herba Bursae pastoris.	- Видът е широко разпространен на територията на цялата община , включително и в регулация на селищата, най-често като бурен или плевел край

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

				огради, пътища и в обработваеми площи-ниви, люцерна, зеленчукови градини, лозя. Ресурсите му са максимално използваеми.
Омайниче 	Geum urbanum L.	Rosaceae Сем.Розоцветни	Многогодишно тревисто растение, листата са перести, с малки странични назъбени листчета, постепенно нарастващи към върха на листа. Върхното листче много по-голямо от страничните, широко закръглено. Стъблото е просто (неразклонено), с един до два цвята, до 15 cm високо. Венчелистчетата са 12-18 mm, златистожълти. Плодовете са космати, с дълго нишковидно стълбче, без съчленение. Цъфти май-август. Употребява се стрък от омайниче и цветовете. Без ресурсно значение Използват се коренището и надземната част на растението. Използват се коренищата (Rhizoma Gei tirbanae, Rhizoma Caryophyllatac) и надземната част (Herba Gei urbanac)	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулация на селищата, най-често като бурен край огради, пътища и гори от всякакъв вид. Ресурсите му са максимално използваеми.
Полски мак 	Papaver rhoeas		Многогодишно тревисто растение с тънко, дълго, разклонено коренище. Листата са с дълги дръжки, почти кръгли, 10-20 cm в диаметър, в основата сърцевидни. Цветовете са златистожълти - крайните са езичести, а средните са тръбести. На върха на всяко стъбло се образува по една цветна кошничка, до 2 cm в диаметър. Цъфти февруари до април. Използват се листата и цветните кошнички.	Расте на петна по влажни места, най-често край брегове на реки и потоци, а също из влажни ниви в цялата община
Равнец бял	Achillea millefolium	Asteraceae Сем. Сложноцветни	Многогодишно тревисто растение с пълзящи подземни издънки, с право неразклонено стъбло. На върха на стъблото цветните	Среща се нарядко по сухи хълмове. Ресурсите му са практически

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			кошнички са събрани в гъст щит. Всяка кошничка се състои от 5 периферни бели езичести цветове. Цъфти през месеците от май до септември. Среща се по тревисти места, ливади, храсталаци. Използвани части стръкове от бял равнец - <i>Herba Millefolii</i> и цветни кошнички от бял равнец - <i>Anthodium Achilleae Millefolii</i> .	неизползваеми.
Репей дребен 	<i>Arctium minus</i>	Asteraceae Сем. Сложноцветни	Двугодишно тревисто растение. Дрога на репей-Корени. Съдържание на репей Горчиви вещества (вероятно сесквитер-пенови лактони), стероли, до 45% инулин. Без ресурсно значение	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради, пътища и по-рядко в обработваеми площи. Ресурсите му са максимално използваеми.
Риган обикновен 	<i>Origanum vulgare</i> L.	Lamiaceae сем. Устноцветни	Многогодишно тревисто растение с пълзящо коренище. Стъблата са 30-80 см. високи, изправени. Листата са срещуположни с дръжки. Цветовете са много дребни, светло-червени или розовови-летови. Събрани са в класовидни групи, които образуват щитчета. Чашката е тръбеста с 5 зъбчета. Венчето е двуустно. Цъфти през юли - септември. Използват се цветоносните връхни части, събрани по време на цъфтеж, като се отрязват на около 20 см. от върха. Масово използваем.	Среща се наредко по сухи ливади. Ресурсите му са използваеми.
Смрадлика	<i>Cotinus coggygria</i> Scop.	Anacardiaceae Сем. Смрадликови	Храст или ниско дърво до 4 метра високо с дълбока коренова система. Познато още като тетра. Цъфти май-юли. Отровно при вътрешно приложение. Събират се	Рядко се среща в малки количества около населените места, в

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

			листата на смрадликата - Folia Cotini. Потенциална заплаха за видът е свръх експлоатацията на находищата му. Препоръчва се еднократното черпене от популацията да не превишава 70% от нея. Повторно черпене от находищата при наличие на по-големи запаси се препоръчва след 2-3 години.	храсталаци, по сухи и каменисти почви, често върху варовити терени. Ресурсите му са използвани.
Топола черна 	Populus nigra	Salicaceae Сем. Върбови	Широколистен дървесен вид бързорастящо листопадно дърво с плитка коренова система. Достига на височина до 30 м. Короната е широко разперена, като една част от клоните са хоризонтални, а другите са приповдигнати. Кората на старите дървета е дълбоко напукана и тъмносива. Младите леторасли са цилиндрични и жълтеникави първоначално, след което посивяват и стават лъскави и голи. Пъпките са ароматни и лепкави при разпукване. Листата (5 – 10 см дължина) са яйцевидно-триъгълни до ромбично-продълговати.	Среща се в поречията на реки и като единични дървета в широколистните гори. Ресурсите ѝ са използвани.
Трепетлика 	Populus tremula	Salicaceae Сем. Върбови	Дървото достига височина до 40 m. Кората му дълго време запазва зелено-кафявия цвят на младите клонки. Цветните пъпки са по-едри и топчести, а вегетативните са продълговато яйцевидни и лепкави. Листата са до 12 cm, с овална форма и дълги странично сплеснати дръжки. Цветовете са еднopolови двудомни, събрани в овласени реси. Семената са дребни, жълто-зелени и овласени.	Единични дървета в горите и горските поляни. Ресурсите ѝ са използвани.
Трънка 	Primus spinosa L.	Rosaceae Сем. Розоцветни	Широколистен голям храст или малко дърво, достигащо до 5 метра във височина, със силно разклонено стъбло. Цъфти през март и април, а плодовете узряват някъде през октомври. Използвана част: плодове, листа, цветове	Среща се често както в горски фонд, така и в покрайнините му и по сухи ливади и хълмове. Без ресурсно значение

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Раздел „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“

Шипка 	<i>Rosa canina</i> L.	Rosaceae Сем. Розоцветни	Листопаден храст с прави или извити стъбла, стигащи на дължина до 3 м., и покрити с твърди, бодливи, сърповидно извити шипове. Цветоносните стъбла понякога са без шипове. Цветовете са розови или бели. Плодчетата са едносеменни орехчета, затворени в месесто цветно легло, което се разраства и образува яркочервен, яйцевиден до сферичен плод-шипка. Цъфти май-юли, а плодовете узряват през есента.	Видът е разпространен, както в в горския фонд, така и в покрайнините му и по сухи ливади и хълмове и около населени места. Ресурсите му са използвани.
Усойниче обикновено 	<i>Echium vulgare</i> L.	Boraginaceae Сем.Грапаволитни	Двегодишно тревисто растение с изправено, покрито с разперени твърди власинки неразклонено стъбло, достигащо на височина 30-90 см. Листата му са ланцетни. Цветовете са събрани в класовидно съцветие, достигащо на височина 20 см. с дълбока пет-делна чашка с дължина до 12 мм. Венчето е с тръбичка, неправилна пет-делна коронка, чиито горни дялове са двойно по-дълги от долните. Първоначално цветовете са розово-червени и впоследствие стават сини. Има 5 стърчащи тичинки и горен яйчник. Плодът на обикновеното усойниче е овална пирамида, достигащ на дължина до 3 мм.	Видът е широко разпространен на територията на цялата община, включително и в регулацията на селищата, най-често като бурен или плевел край огради и пътища и по рядко в обработваеми площи. Ресурсите му са максимално използвани.
Ягода горска 	<i>Fragaria vesca</i> L.	Rosaceae Сем. Розоцветни	Тревисто многогодишно растение с осева коренова система. Листата са триделни, като отделните листчета са със силно назъбени ръбове, свързан с дълга листна дръжка на право към основата на растението. Има двуполови цветове, които са изградени от правилен двоен околоцветник, който се състои от 10 листчета, разделени на два кръга по 5. Освен това цветът се състои и от пет бели на цвят венчелистчета.	Често се среща предимно в горския фонд, но и по сухи ливади в цялата община. Ресурсите му са използвани.

Оценката на запасите в находищата на лечебните растения е важна за доброто управление на тези ценни природни ресурси и е регламентирана в Закона за лечебните растения (Чл. 55-57). Тя дава информация за това къде са находищата, какъв годишен добив може да се очаква от тях, какви са заплахите. Въз основа на нея за всяка територия могат да определят за какви количества да издадат разрешителни за ползване, без да увредят находищата и да им попречат да се самовъзобновят. Оценка на запасите се прави предимно на най-значимите за стопанско ползване и най-компактни находища, каквито на общински територии няма. Такава трябва да се извършва и за видове, които са под специален режим на опазване и ползване или представляват интерес от природозащитен или научен характер (редки, застрашени видове и др.).

Общината логично е със силно изразен антропогенен характер поради равнинния обхват, като коренната растителност е силно ограничена. В резултат са се развили значително по-сухоустойчиви дървесни, храстови и тревисти видове, сред които култивирани и много рудерални тревни елементи. По-голямата част от тях са обработваеми и се ползват като ниви и трайни насаждения. В резултат на запустяването от последните години масово се развива бяла акация (*Robinia pseudoacacia*), а на места се забелязват петна от инвазивните айлант (*Ailanthus altissima*) и храстовидна аморфа (*Amorpha fruticosa*). Бившите ниви бързо се покриват с рудерална тревна растителност и храсти от шипка (*Rosa canina*), трънка (*Prunus spinosa*), глог (*Crataegus monogyna*), обикновено птиче грозде (*Ligustrum vulgare*), драка (*Paliurus spina – Christi*), къпина (*Rubus* sp.).

Оценка на запаси лечебни растения, находящи се в горския фонд се съдържа в:

- Действащият горскостопанския план на държавно ловно стопанство „Паламара“, което е териториално поделение на „Североизточно държавно предприятие“ ДП – гр. Шумен и стопанисва горите и земите от държавния горския фонд на територията на община Каолиново;
- Към настоящият момент се извършва инвентаризация на горските територии. Съгласно утвърдено от ИАГ (www.iag.bg), „Задание за инвентаризация на горските територии и изработване на планове за ловностопанската дейност, дейностите по опазване на горите от пожари, и горскостопански план за горските територии - държавна собственост, в района на дейност на ТП „Държавно ловно стопанство Паламара“, област Шумен“, към новия горскостопанския план трябва да се разработи отделна глава „Лечебни растения“, при спазване на разпоредбите на чл. 55 от Закона за лечебните растения, като се опишат основните защитени и лечебни растения, техните обитания и възможен добив.

Всички растителни видове на територията на общината са широко и повсеместно разпространени в страната и няма такива, които да са включени в Приложения № 2 и 3 на ЗБР, както и такива от Червена книга на Република България, съвместно издание на

Българска академия на науките и Министерство на околната среда и водите (2001). Не са локализирани и известни находища на редки, защитени и ендемични растителни видове, характерни за биогеографската единица.

В района няма находища на лечебни растения, поставени под специален режим на опазване и ползване, със стопанско значение, съгласно Заповед № РД-115/13.02.2015 г. на Министъра на околната среда и водите.

III. АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЕКОСИСТЕМИТЕ, ВКЛЮЧВАЩИ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА УСТОЙЧИВОТО ИМ ПОЛЗВАНЕ И ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ

Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите на територията на община Каолиново, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популациите. Лечебните растения са забележителни и ценни, поради съдържащите се в тях биологичноактивни вещества, способни да влияят в различни посоки върху жизнените процеси, протичащи в организма на животните и човека. Основните от тях са алкалоиди /около 900 открити до сега вида/, гликозиди, сапонини, витамини, ензими, етерични масла, фитонциди, мазнини, фосфатиди, восъци, въглехидрати, дъбилни вещества, белтъчини, растителни хормони, неорганични вещества.

Повечето лечебни растения в България се отнасят към биологичния тип на многогодишните тревисти растения - 49%. Едногодишните видове са 19%, храстите 15%, а дърветата 11%. Най-малочислен е типът на двугодишните видове - 6%. Размножаването е основно, чрез семена или спори, но при голяма част от многогодишните видове е застъпено вегетативното размножаване.

Най-голям процент от видовете български лечебни растения се срещат в поясите на широколистните, смесени и иглолистни гори - 92%. Не малка част са плевелни и рудерални видове, развиващи се в планините и низините до 1500 м надморска височина. Около 40 вида се култивират, като от тях по-голямата част са елементи на озеленяването и вторично се използват и за получаване на дроги. Пряко по предназначение се използват 14 вида. Най-широко място в създадените плантации имат диланка, медицинска ружа, маточина, лавандула, мента, градински чай, по-рядко жълт мак, *Salvia sclarhea*, чувен, бял трън, невен, лайка и др.

В морфологично отношение използваните дроги се разпределят приблизително така: корени - 25 вида, коренища - 6, грудки - 1, листа - 32, стръкове - 73, цветове и съцветия - 24, плодове - 13, кори - 7, семена - 2.

Един от най-успешните подходи за опазване на местообитания и находища на лечебни растения е обявяването на защитени територии – резервати, национални и природни паркове, защитени местности. В тях се прилагат мерки и ограничения при ползване на лечебните растения. Така се съхраняват популации, които са ценен ресурс за

научни изследвания и обучение, както и източник на генетичен материал за възстановяване на увредени или унищожени находища. Голям брой защитени местности у нас са обявени с цел опазване на находищата на редки видове лечебни растения. Пример за това, в област Шумен, са защитените находища на блатно кокиче (*Leucosium aestivum* L.), в землищата на селата Осмар и Кочово, община Велики Преслав.

Съгласно ЗЛР, лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност. Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Мерките за опазване на находищата включват дейности за поддържане на условията, при които вирее даденото растение – влажност, осветяване, защита от вятър и/или подпомагане на неговото развитие като подсяване със семена от растението и др.

Основните подходи за опазване на находищата са два:

- Да се оставят, при събирането, част от най-добрите екземпляри за естествено семенно размножаване и възстановяване на находището.
- Да не се бере всяка година от едно и също находище и да се оставя период на възстановяване на ресурсите.

Ползването на лечебните растения и опазването на техните ресурси включва:

1. събирането на билки от диворастващи и култивирани лечебни растения;
2. придобиването на билки за първична обработка или преработка;
3. събирането на генетичен материал от диворастващи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящият раздел „Лечебни растения“ към Програма за опазване на околната среда на община Каолиново за периода 2021-2028 г.

Нарастващото търсене на суровини от лечебни растения води до по-силно отрицателно въздействие върху видовете и техните находища. Много ценни видове лечебни растения са намалели и дори са заплашени от изчезване поради неправилно и прекомерно бране. Затова трябва стриктно да се спазват определени правила при събирането и ползването им. Само по този начин могат да се добият билки с най-добро лечебно действие и същевременно да се даде възможност на дивите находища да се самовъзобновяват и да съществуват години напред. Отговорността за опазването на диворастващите лечебни растения лежи, както върху билкозаготвителите и берачите, така и върху всички занимаващи се с тази дейност.

Основни принципи и правила на добрите събирачески практики са:

- Устойчивост – берачите да събират билките по такъв начин и в такива количества, че да осигурят по-бърз темп на възобновяване на суровината, от темпа на събиране.
- Предпазване от замърсяване, повреждане и от там понижаване на качеството – всичко, с което билковата суровина влиза в контакт трябва да бъде безупречно чисто.
- Осигуряване на максимална ефикасност на активните съставки, чрез събиране в правилния сезон и част от деня за всеки вид.
- Документация и проследяемост – документиране на процеса на добиване с цел да се следи произхода на суровините и възстановяването на експлоатирани находища.
- Подбиране на подходящи метеорологични условия за извършване на събирането.
- Събиране само на използваемата част от лечебното растение, спазвайки правилата за бране на конкретния вид.
- Експлоатация на находищата с осигуряване на период на покой за възстановяване на ресурсите.
- Спазване на законовите изискванията – Закона за лечебните растения и наредбите към него и другите свързани нормативни изисквания.

Събиране на лечебни растения

Най-добрите лечебни успехи се постигат с прясно набрани билки, които при тежки заболявания са абсолютно задължителни, за да има ефект. Пресните билки могат да бъдат набрани през ранна пролет понякога още в края на месец февруари - до месец ноември. Някои от тях могат да бъдат намерени през зимата под снежната покривка, ако преди това е отбелязано местонахождението им.

За изсушените билки, е важно да бъдат събрани само здрави, чисти растения, по които няма паразити и в момента на най-голямото им съдържание на лечебни вещества, в слънчеви дни в сухо състояние, когато росата вече е преминала. което е както следва: При ЦВЕТЧЕТАТА - в началото на цъфтежа; ЛИСТАТА - преди и по време на цъфтенето; КОРЕНИТЕ - изразяват се в ранната пролет или през есента; ПЛОДОВЕТЕ - събират се по време на зреенето.

Неподходящи места за събиране са химически наторявани ниви, поляни, брегове на замърсени, заразени води, жп гари и места в близост до оживени улици, магистрали и промишлени предприятия.

Цветчетата и листата да не се натискат при събирането и за това да не се използват найлонови пликчета и чанти. Билките почват да се “потят” и по-късно при съхранението

почерняват.

Сушене на лечебни растения

Преди да се сложат да съхнат билките не се мият, а само се нарязват на дребно. След това се слагат на рядко върху кърпи или нещампована хартия и се сушат колкото може по-бързо на сянка или в проветриви топли помещения (тавани). При корени, кори или много сочни растителни части, често пъти се препоръчва изсушаване с изкуствена топлина.

Температурата не трябва да надвишава 35°C. Добре измити корени, иматът и върбовката е най-добре да се нарежат преди да се сложат да съхнат.

Само сухи като клечки билки могат да бъдат съхранени за зимата. Най-подходящи за целта са стъкленици или картонени кутии с капак. Билките да не се излагат на светлина (да се използват цветни стъкленици най-подходящи за зелените).

Опазване на лечебните растения

Морфологична част на събиране

В резултат на нарасналия интерес към лечебните растения нараства както броят на използваните видове, така и количеството, в което те се събират за местни нужди и за износ. България е голям износител на билки на световния пазар, което води до голяма опасност от унищожаване на редица растения, ако не се вземат мерки да се регламентира тяхното събиране.

От най-разпространените на територията на община Каолиново лечебни растения интерес за събиране и изкупуване има към следните им морфологични части:

Липа - цвят и листа;

Коприва - корени и листа;

Обикновен глог - цвят с листа и плодове;

Бъз - цвят;

Жълт кантарион - стрък;

Билки за лични нужди

Съгласно Допълнителната разпоредба от Закона за лечебните растения, ал.1, т.18 „билки за лични нужди“ са билките в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- корени, коренища, луковици или грудки - до 1 кг.;
- стръкове - до 2 кг.;
- листа - до 1 кг.;
- кори - до 0,5 кг.;
- цветове - до 0,5 кг.;
- семена - до 0,1 кг.;
- плодове - до 10 кг.;
- пъпки - до 0,5 кг.;
- талус - до 1 кг.

Заплахите за видовете със стопанско значение вкл. и консервационнозначимите от

тях, са най-разнообразни и зависят от начина на трайно ползване на общинските имоти, в които са най-важните им находища, от особеностите на растежа и развитие на всеки вид, от стопанския интерес към съответните терени, в които има находища на даден вид и др. фактори.

За видовете, които се срещат в земеделски земи, които по начин на трайно ползване са най-общо „пасища, мери“ или „ливади“, основните заплахи са промени в начина на трайно ползване в обработваеми земи – ниви, трайни насаждения, зеленчукови градини и свързаното с тези дейности разораване. При такива дейности напълно се унищожават находищата на лечебните видове растения. Други тип заплахи са свързани с влошаване на качеството на местообитанията напр. на пасища и ливади. Причини за това могат да бъдат прекомерно изпасване от домашни животни, неправилни срокове на косене, обрастване с дървета и храсти при неподдържането им и др. В тези случаи настъпва по-бързо или по-бавно намаляване на популациите на лечебните видове и постепенното им изчезване от тези местообитания.

За лечебните видове, свързани с горски местообитания, основна заплаха са стопанските дейности в горите - сечите, които променят екологичните характеристики на местообитанията на лечебни видове и влошават условията за тяхното съществуване. За водните лечебни видове заплахите са свързани основно с влошаване на екологичното състояние на водоемите (мочурища, блата и др.), в които те се срещат. Такива дейности за пресушаванията, промени в речното течение и др.

Заплахи съществуват дори за плевелни и рудерални видове лечебни растения особено такива, свързани с екстензивно обработвани земеделски земи. При тях смяната на екстензивните практики с интензивни (използване на изкуствени торове, хербициди, тревни смеси за подсяване на пасища и ливади) също води до обедняване и изчезване на популациите им.

Като обща заплаха за всички лечебни видове и неправилната им експлоатация вкл. свръхексплоатация на ресурсите им. Заради това е много важно да се определи колкото се може по-точно възможните норми за експлоатация в резултат на обективна ресурсна оценка.

Мерки за опазване и устойчиво ползване на природните ресурси:

1. Дейности по поддържане и управление на пасища и ливади, като определяне на правилната пасищна натовареност и контрол, правилни срокове за косене на ливадите, почистване на дървесна и храстова растителност и др.
2. Екологосъобразно земеделие и животновъдство.
3. Екологосъобразно стопанисване на горите, така че да не се променя драстично тяхната екологична структура и оттам условията за различните видове лечебни растения.
4. Дейности по опазване и възстановяване на ресурсите на лечебни видове.

Механизмите за това са най-разнообразни – от създаване на защитени територии насочени към опазване и устойчиво ползване на ресурсно-значими лечебни видове, до

пряко подпомагане на възпроизводството на лечебни видове, при които се отчита намаляване на ресурсите на територията на общината и др.

Конкретните условия на общинските територии на община Каолиново показват наличието на минимален ресурси на лечебни видове, без особено стопанско ползване. Поради което изброените заплахи и дейности за опазване на различните екосистеми нямат отражение върху видовете.

Права и задължения на местната власт

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост. Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината. Разрешителното задължително придружава събраните билки до и в билкозаготвителния пункт и складовете към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за лечебните растения разрешително за ползване на лечебните растения се издава от:

1. директора на държавното горско стопанство или на държавното ловно стопанство в определения им териториален обхват - когато ползването е от горски територии - държавна собственост, както и за такива, предоставени им за управление въз основа на договор - след заплащане на такса в държавното горско стопанство или в държавното ловно стопанство;
2. кмета на общината, когато ползването е от:
 - а) земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
 - б) територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;
 - в) земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; разрешително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за преотстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне;
3. лице с висше лесовъдско образование, оправомощено от кмета на съответната община и регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии - общинска собственост, след заплащане на такса в общината, както и за такива, предоставени на общината за управление въз основа на договор;
4. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър за упражняване на лесовъдска практика - за горски територии, за което горско сдружение е сключило договор;
5. лице с висше лесовъдско образование, регистрирано в публичния регистър

за упражняване на лесовъдска практика - за горските територии извън посочените в т. 1 и 5, за които собственикът има сключен договор за конкретния имот.

РИОСВ – Шумен осъществява контрол върху издадените разрешителни за ползване на лечебните растения.

Съгласно чл. 24, ал. 1 от Закона за лечебните растения таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - държавна собственост, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет. Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите по ал. 1.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за: плановите документи; дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища; научни изследвания и наблюдение на лечебните растения; изграждане и поддържане на специализираните: карта, регистър и информационна система за лечебните растения; култивиране и преработка на лечебните растения; обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения; други дейности, свързани с управлението и контрола по Закона за лечебните растения.

Съгласно Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите на територията на Община Каолиново, издаването на разрешително за ползване на лечебни растения е след заплащане на такса реграментирана в чл.38.

Съгласно чл. 26 от Закона за лечебните растения разрешителното за ползване се издава на билкозаготвител - юридическо лице, или на физическо лице, което събира билки за продажба или генетичен материал от лечебни растения, и определя:

1. вида на ползването;
2. разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части;
3. района или конкретното находище;
4. начина на ползване;
5. срока на ползване;
6. други условия, свързани с опазване на находището;
7. лицата, извършващи ползването, ако те са различни от титуляря на разрешителното.

Когато разрешителното е издадено на билкозаготвител - юридическо лице, в него поименно се записват физическите лица, с които той организира събирането; броят на тези лица не може да бъде по-голям от 20 души.

Разрешителното се издава преди осъществяване на ползването.

Когато разрешителното е издадено на билкозаготвител - юридическо лице, в него поименно се записват физическите лица, с които той организира събирането; броят на тези лица не може да бъде по-голям от 20 души.

Разрешителното се издава преди осъществяване на ползването. Билкозаготвителят е

длъжен:

1. да уведоми съответната регионална инспекция по околната среда и водите за организираните от него билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях;
2. да изкупува само билки, за които е издадено позволително от компетентните за това органи или удостоверение за култивиране;
3. да съхранява позволителните и/или удостоверенията по т. 2 в срок до 31 март на следващата календарна година;
4. да води книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в регионалната инспекция по околната среда и водите;
5. да осигурява достъп на контролните органи по Закона за лечебните растения за проверка на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
6. до 20 януари да представя в съответната регионална инспекция по околната среда и водите обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки и техния произход по позволително, както и за складовите наличности.

За периода 2015-2020 г. по данни на общинска администрация Каолиново, има само едно издадено през 2016 г. позволително за ползване на лечебни растения на територията на общината.

При издаване на позволителни ще бъдат спазени следните условия:

- Период за ползване: Листа – преди цъфтеж. Цветовете – в началото на цъфтежа или при пълен цъфтеж;
- Начин на ползване: Листа – чрез отрязване на целите облистени стъбла и последващо отделяне на листата. Цветовете – чрез откъсване или отрязване на целите съцветия;
- Препоръчителни инструменти: режещи инструменти (ножици, сърп, нож) - да бъдат без ръжда по режещите повърхности;
- Изисквания за опазване на находището: да не се допуска увреждане на други части на растенията и други растения. Да не се чупят и кършат безразборно клоните на дърветата.

Ползвателят на позволителното за ползване на лечебни растения е длъжен:

- Да не допуска ползване на лечебните растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Да не допуска ползване на защитени от закона лечебни растения;
- Да почиства прилежащите територии след приключване на ползването;
- След изтичането на посочените в позволителното срокове да не се разпорежда с останалите недобити лечебни растения, които остават за

общината;

- При извършване на ползването да носи винаги в себе си разрешителното.

Когато билките са добити от култивирани насаждения, според нормативните изисквания те се придружават от удостоверения, за които все още няма утвърдена законова форма. Тези удостоверения се издават от Кмета на общината след проверки, които установяват дали количеството на добитите билки отговаря на площта на култивираните насаждения - така може да се прецени, дали не са използвани билки от естествени находища, което е важно за тези лечебните растения, които са защитени или са под специален режим на опазване и ползване.

На територията на общината земеделските стопани през стопанската 2019/2020 година са регистрирали, че обработват малко над 184 дка като други етерично-маслени и лекарствени култури.

IV. ПРИОРИТЕТНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ И РАЗНООБРАЗИЕТО НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

Нормативно определени мерки за опазване на лечебните растения

За да може пълноценно да се използват билките и да се опазят находищата от лечебни растения е необходимо да се знае как и кога се събират те – през кое годишно време и в коя фаза на развитието им. Направеният преглед на състоянието на най-важните лечебни растения в общината определя главните и оперативни цели на управление, свързани с опазване и поддържане на разнообразието на екосистемите и на видовете лечебни растения, като създава предпоставки за развитие на следните приоритети с отношение към този сектор:

1. Развитие на екотуризъм и съпътстващи дейности. Това допринася за повишаване на конкурентноспособността на местната икономика и екологосъобразния начин на ползване на ресурсите чрез опазване на дивата природа, както и на нейното разумно и устойчиво използване от местното население.

2. Превръщането на природните дадености в поминък за част от населението.

3. Осъществяване на образователни дейности за постигане на устойчиво развитие и добро управление, свързано със съхраняване на природата и нарастването на дела на лечебните растения в местната икономика.

4. Устойчиво и балансирано развитие на земеделието, в т.ч. и в посока за култивиране на диворастящи лечебни растения и превръщането им в основа за развитие на малък бизнес. Биологически неоправданата експлоатация е само една страна на общото негативно влияние на антропогенния фактор. Както на глобално ниво, така и на територията на община Каолиново с най-големи последствия в това отношение са процесите на урбанизация, изхвърлянето и натрупването на отпадъци. Рязката промяна в екологичните условия на средата също води до влошаване състоянието на находищата. Особено силни са последствията от пожари, разораване на естествени тревни ценози,

нарушаване на водния режим. Силно негативно влияние оказва промяната на естествената и характерна за района растителност, предизвикана от неправилно подбрани или изведени лесокултурни мероприятия – голи и изборни сечи, създаване на масиви от монокултури, в т.ч. и нетипичните за района иглолистни видове. В негативна посока действат и разораването или отводняването на ливади и пасища, прекомерната паша и строителството. Върху запасите на лечебни растения силно влияние оказва и начина на експлоатация на находищата. Неприродосъобразното събиране, липсата на период за възстановяване и покой, нарушаването на нормалното семенно и вегетативно размножаване са основните причини за понижаване възможностите на естествените находища като източник на суровини. Съвременното българско природозащитно законодателство е структурирано така, че осигурява няколко степени на защита на растенията, в т.ч. и на лечебните. Според изискванията на чл. 35 от Закона за биологичното разнообразие растителните и животинските видове от дивата флора и фауна на Република България се опазват в естествената им среда чрез:

1. съхраняване на техните местообитания в Националната екологична мрежа;
2. поставяне на видовете под режим на защита или на регулирано ползване;
3. поддържане или възстановяване на условията в местообитанията, съобразно екологичните изисквания на съответния вид;
4. разработване и прилагане на планове за действие за видове с различна степен на застрашеност;
5. повторно въвеждане в природата на изчезнали видове и попълване на популациите на редки и застрашени видове;
6. контрол и регулиране на неместни видове, които са или биха могли да бъдат въведени целенасочено или случайно в природата и застрашават местни видове

Под режим на опазване и регулирано ползване от природата се поставят видовете диви растения, включени в приложение №4 от ЗБР. В зависимост от състоянието на популациите и биологичните изисквания на отделните видове, режимите и условията за ползването им обхващат:

1. предписания за достъп до определени райони;
2. временна или местна забрана за ползване на вида или определени популации;
3. срокове, правила и методи за ползване;
4. въвеждане на разрешителен режим или определяне на квоти за ползване на екземпляри;
5. условия за покупка, продажба, притежаване, предлагане за продажба или транспортиране с цел продажба или изнасяне зад граница на екземпляри или части от тях;
6. условия за отглеждане и размножаване на животински и растителни видове при контролирани от човека условия.

Управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки, е

регламентирано със Закона за лечебните растения, под разпоредбите на който попадат 743 вида растения. Собствениците на гори, земи и водни площи, в които има находища на лечебни растения, са длъжни да прилагат мерките за опазването им, предвидени от съответните планове, програми и проекти. Забранява се ползването на лечебни растения по начини и средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие.

Община Каолиново е с не пълно изследвано биоразнообразие. Общинското ръководство се стреми да осъществи дейностите свързани със съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и особености на ландшафта за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие.

Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации от видове лечебни растения.

Заплахи:

I. За пряко унищожаване

Естествени

1. Рязка промяна в условията на живот - природни бедствия - пожари, ветровали, снеголоми и др.
2. Ерозията на почвата и подвижен субстрат - сипеен характер.
3. Глобалното затопляне на климата

Антропогенни

1. Унищожаване и разреждане на горите
2. Туристическата инвазия - замърсяване с битови отпадъци и утъпкване
3. Браконьерството
4. Прекомерна паша и утъпкване на почвата
5. Палене на огън
6. Неконтролирано и прекомерно събиране на цветя, лечебни растения, плодове и др.
7. Неправилен начин за събиране на лечебни растения

II. За промяна на хабитатите

Естествени

1. Рязка промяна в екологичните условията на живот - природни бедствия - пожари, ветровали, снеголоми и др.
2. Ерозията на почвата и подвижен субстрат - сипеен характер.
3. Глобалното затопляне на климата

Антропогенни

1. Унищожаване и разреждане на горите и внасяне или подмяна на широколистната с иглолистна растителност
2. Строителство на пътища

3. Курортно строителство
4. Прекомерна паша и утъпкване на почвата
5. Палене на огън

При издаването на разрешителни на територията на Община Каолиново ще се осъществява контрол по отношение на:

- Уведомяване на РИОСВ Шумен за организираниите билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител;
- Водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ Шумен;
- Периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация;
- Спазване на законоустановения срок (до 20 януари) за представяне в РИОСВ на обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности;
- Водене на регистър на издадените разрешителни за ползване на лечебни растения на общински територии;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на разрешителното за ползване със заповед на кмета на общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата

За изпълнение целите на настоящия раздел „Лечебни растения“, приложение 1 на ПООС 2021-2028 ще бъдат предприети следните мерки:

- ▶ Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- ▶ Провеждане на информационна и разяснителна кампания сред населението, запознаването им с видовете лечебни растения, начина на събиране на билките и нормативната уредба;
- ▶ Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- ▶ Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на общински територии, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с Наредбата по чл.27 от ЗЛР;
- ▶ Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- ▶ Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти,

около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;

- ▶ Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от ЗЛР;

- ▶ Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;

- ▶ Контрол върху дейността на лицата, събиращи билки от лечебни растения;

- ▶ Картиране на лечебните растения на територията на общината при необходимост;

- ▶ Ежегодно издаване на заповед на Кмета на Общината за забрана брането на ранноцъфтящи пролетни цветя от естествените им находища;

- ▶ Ежегодно издаване на заповед на Кмета на Общината за забрана на брането на липов цвят.

- ▶ Приемане на образци от Общински съвет Каолиново съгласно Закона за лечебните растения – (приложение към настоящата програма);

- ▶ Недопускане на палене на стърнища и предотвратяване на горски пожари

Лечебните растения са важна част от природните растителни ресурси и национално природно богатство. Те имат важно място в бита на повечето български домакинства, а през последните десетилетия добиват и важно икономическо значение. За да се опази и съхрани този ресурс, то той трябва да се ползва устойчиво, в количества и по начин които не водят до трайно намаляване на генетичния или ресурсния им потенциал и позволяват дългосрочното задоволяване на нуждите на сегашните и бъдещите поколения

V. ИЗБОР И РЕГЛАМЕНТ НА ТЕРИТОРИИ, КОИТО НЕ СА ЗАЩИТЕНИ, НО ИЗИСКВАТ ПОДХОДЯЩО УПРАВЛЕНИЕ С ЦЕЛ УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ В ТЯХ

Територията на община Каолиново не попада в границите на защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии, не попада и в границите на защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие.

Находищата на лечебни растения на териториите общинска собственост са предимно повсеместно разпространени, но без особено стопанско значение, някои се срещат по единично или на групи и се използват най-вече за лични нужди. Общината не поддържа регистър на лечебните растения, тъй като количеството, което се събира от тях на територията ѝ е ограничено.

В Община Каолиново не са установени територии, които да изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения тях.

VI. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА АКТУАЛИЗИРАНЕ НА МЕСТНИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ ЗА НАЧИНИТЕ НА ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ СЪОБРАЗНО ИЗИСКВАНИЯТА НА НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ И ПЛАНОВИТЕ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО-ВИСОКА СТЕПЕН

В Наредба № 1 за поддържане и опазване на обществения ред и чистотата на територията на община Кааолиново да бъдат добавени следните текстове:

„ забранява събирането на семена, резници, брането на билки, без разрешително, както и унищожаването и увреждането на находищата на лечебни растения на територията на общината. Собствениците на гори, земи, води или водни обекти, в които има находища на лечебни растения са длъжни да прилагат мерките за опазване на лечебните растения, предвидени в Закона за лечебните растения и раздел „Лечебни растения“ в общинската програма за опазване на околната среда.

Позволителните за събиране на лечебни растения в земи и гори общинска собственост се издават от Кмета на общината, въз основа на писмено заявление от заинтересованото лице, което трябва да е регистриран билкозаготвитель в РИОСВ - Шумен, съгласно Закона за лечебните растения.

Забранява се ползването на лечебни растения по начин и със средства, които водят до увреждане на местообитанията им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие.

Забранява се събирането, изкупуването, първичната обработка и търговията с билки от лечебни растения под специален режим на опазване и ползване в нарушение на заповедта за обявяването им.“

В чл.38, ал.2 от *Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услугите на територията на Община Каолиново*, са подробно регламентирани таксите, които се заплащат при издаването на позволително за ползване на лечебни растения, както следва:

„Чл. 38. (2) За ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти Общинска собственост, се заплащат такси в размер както следва:

I. Билки (в сурово състояние)

1. Грудки, корени, коренища:

- божур, иглика, лудо биле, ранилист, решетка, ягода горска – 0,09 лв./кг.
- кукуряк, папрат мъжка, папрат сладка, чемерика – 0,07 лв./кг.
- бъзак, гръмотрън, синя жлъчка, - 0,02 лв./кг.
- глухарче, девесил, оман чер, пищялка – 0,01 лв./кг.
- други – 0,03 лв./кг.

2. Листа:

- мечо грозде – 0,08 лв./кг.
- боровинка червена, лудо биле – 0.04 лв./ кг.

- бръшлян, чобанка – 0,03 лв./кг.
- глог, живовляк, леска, липа, люляк, оман чер, ягода горска – 0,02 лв./кг.
- бреза, върба, къпина, лопен, малина, подбел – 0,01 лв./кг.
- други – 0,03 лв./кг.

3. Стръкове:

- блатно кокиче – 0,10 лв./кг.
- горицвет, лазаркиня – 0,08 лв./кг.
- гълъбови очици, зайча сянка, залист бодлив, лечебен исоп, прозориче жълто, шапиче – 0,05 лв./кг.
- зимзелен, лудо биле, ранилист, теменуга миризлива, чубрица, планинска – 0,04 лв./кг.
- дяволска уста, кантарион жълт, кантарион червен, мащерка, очанка, риган обикновен – 0,03 лв./кг.
- великденче, върбинка, жаблек, златна пръчица, изсипливче, камшик, лепка, медуница, миши уши, пача трева, пелин обикновен, подъбче бяло, подъбче червено, пчелник, равнец бял – 0,02 лв./кг.
- врабчови чревца, вратига, глухарче, еньовче, змийско мляко, имел бял, комунига жълта, мокреш, оман чер, росопас, теменуга, трицветна, хвощ – 0,01 лв./кг.
- други – 0,03 лв./кг.

4. Цветове

- липа – 0,10 лв./кг.
- божур, иглика – 0,05 лв./кг.
- метличина, паричка, подбел, ралица, слез, тъжник блатен – 0,03 лв./кг.
- акация бяла, равнец бърз – 0,01 лв./кг.
- вратига, глог, равнец бял - лв./кг
- други – 0,03 лв./кг

5. Плодове

- боровинка червена и черна, хвойна червена – 0,15 лв./кг
- хвойна сибирска – 0,10 лв./кг.
- кисел трън, капина, малина – 0,04 лв./кг
- бърз, глог, конски кестен, киселица 0,02 лв./кг
- бързак, трънка – 0,01 лв./кг
- други - лв./кг

6. Семена

- есенен минзухар – 0,15 лв./кг
- други - лв./кг

7. Пъпки

- странични борови връхчета – 0,15 лв./кг
- бяла бреза, черна топола – 0,10 лв./кг

8. Кори

- мъждрян, ясен – 0,20 лв./кг
- зърнастец, кисел трън, леска – 0,10 лв./кг
- върба – 0,05 лв./кг
- дъб – 0,03 лв./кг
- бреза – 0,02 лв./кг
- други – 0,03 лв./кг

9. Лишен

- исландски – 0,10 лв./кг

10. Водорасли – 0,30 лв./кг

II. Генетичен материал за култивирано отглеждане включително при лабораторни условия, за създаване на колекции или за възстановяване на други места в природата

1. От защитени лечебни растения

- плодове 100г – 20,00 лв.

- семена 100г – 50,00 лв.

- резници 1 бр. – 2,00 лв.

2. От лечебни растения

- луковици, грудки, коренища от всички видове, с изключение на описаните, 1 бр. – 0,10 лв.

- лук (всички видове), перуника (всички видове) 1 бр. – 0,20 лв.

- ботурче есенно (есенна циклама) 1 бр. – 1,00 лв.

- плодове 100г – 2,00 лв.

- семена 100г – 5,00 лв.

- резници 1 бр. – 0,10 лв.“

Всяка година, при постъпило искане, според горепосочената наредба и Закона за лечебните растения ще да се издават разрешителни за бране на лечебните растения.

Всички дейности свързани с лечебните растения, които се извършват на територията на община Каолиново са в съответствие с приетото законодателство на Република България.

За изпълнение на изискванията на нормативната уредба е необходимо да бъдат изготвени и предложени за обсъждане и приемане от Общински съвет Каолиново образци на документи (удостоверение и позволително) съгласно изискванията на ЗЛР.

**ВИ. ПРОГНОЗНИ КОЛИЧЕСТВА НА РЕСУРСИТЕ И ПЕРИОД НА
ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ**

№	семејство	Вид/описание по морфологични части, предмет на събиране и ползване	Период на вегетация	Очаквано /прогнозно/ количество	Количество по чл. 5 от Наредба №2/2004г.	Период за възстановяване чл. 6 от Наредба №2/2004г.
1.	<i>Tilia tomentosa</i> /Сребролистна липа/	Цвят	май/ юни	10 т.	7т.	Не е необходим
2.	<i>Grataegus monogyna</i> /Глог обикновен/	плод	септември- октомври	1 т.	700кг	Не е необходим
3.	<i>Urtica dioica</i> /Коприва/	Листа	май/ юни	2 т.	1 т 400 кг	Не е необходим
4.	<i>Sambucus nigra L.</i> /Бъз/	Цвят	април/ юни	7 т.	4 т. 900 кг	Не е необходим
5.	<i>Rosa canina L</i> /Шипка/	Плод	септември- октомври	2 т.	1 т 400 кг	Не е необходим
6.	<i>Chamomilla recutita</i> /Лечебна лайка/	Цвят	май/ юни	1 т.	700 кг.	Не е необходим
7.	<i>Hypericum perforatum L.</i> /Жълт кантарион/	Цвят Листа	май- септември	1 т.	700 кг.	Един месец

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. Периоди предвидени за възстановяване на лечебни растения, съобразени с посочените в чл. 6 от Наредба № 2/ 20.01.2004 година (за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения) периоди

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. Списък на видовете, поставени под специален режим, за които събирането и издаването на позволителни за тях ще се извършва в зависимост от ежегодните заповеди на Министъра на околната среда и водите и съответно на Директора на РИОСВ –Шумен

ПРИЛОЖЕНИЕ 3. Примерен образец на заявление и позволително за ползване на лечебни растения

ПРИЛОЖЕНИЕ 1.

Периоди предвидени за възстановяване на лечебни растения, съобразени с посочените в чл. 6 от Наредба № 2/ 20.01.2004 година

(за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения)

Експлоатацията на находищата се редува с период на възстановяване на ресурсите.

I. Продължителност на периода за възстановяване:

1. при събиране на корени и коренища от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (гръмотрън бодлив, копитник, коприва, лапад алпийски, прозорче горско, решетка безстъблена, теменуга миризлива, чемерика лобелиева, чобанка хибридна, чувен и други) – 2 години;

2. при събиране на корени и коренища от видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия (дива тиква, здравец обикновен, иглика лечебна, лудо биле, мъжка папрат, орехче обикновено, сладка папрат и други) – 3 години;

3. при събиране на грудки (божур червен, змиряник петлист, орехче ливадно) – 2 години;

4. при събиране на листа (боровинка черна и червена, лудо биле, малина, медуница лечебна, подбел, смрадлика, чемерика лобелиева и други) – 1 година;

5. при събиране на стръкове от видове, които трудно възстановяват ресурсите си (горицвет пролетен, иглика лечебна, тинтява горска, тлъстига лютив и други) – 4 години;

6. при събиране на съцветия от иглика лечебна и лопен гъстоцветен – 2 години;

7. плодове и семена от есенен минзухар и зърнеш – 2 години.

II. Не е необходим период за възстановяване при събиране на следните билки:

1. коренища от вълча ябълка обикновена, коприва, орлова папрат, репей и троскот;

2. стръкове от видове, които лесно възстановяват ресурсите си (ветрогон полски, великденче лечебно, вратига, дяволска уста обикновена, звъника лечебна, змийско мляко, коприва, кучешко грозде черно, пчелинок обикновен, равнец хилядолистен и други);

3. цветни пъпки, цветове и съцветия (бъз черен, глог червен, лайка, липа – дребнолистна, едролистна и сребролистна, подбел, равнец хилядолистен, слез горски и

други);

4. плодове и семена с изключение на тези по горепосочената точка 7.

Съгласно чл. 5 от Наредба №2 от 20 януари 2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения не се допуска събиране на билки в количества надвишаващи, следните стойности определени като проценти от наличието в находището запаси.

1. За корени, коренища, грудки и луковици от видове които лесно възстановяват ресурсите си (напр. вълча ябълка, обикновено глухаре, гръмотрън бодлив, девисил, лапад алпийски, оман черен, орлова папрат, прозорче горско, теменуга миризлива, чемерика лобелиева, чобанка хибридна и др) – до 70%;
 2. За корени, коренища, грудки и луковици, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия (напр. божур червен, здравец обикновен, змиряник петнист, иглика лечебна, мъжка папрат, орехче ливадно, орехче обикновено, ранилист лечебен, сладка папрат обикновена и др.)
– до 40%;
 3. За кори, листни и стъблени пъпки (напр. бреза обикновена, бор, върба бяла, дъб летен, леска обикновена и др.) – до 40%
 4. За листа (напр. бреза обикновена, живовлек голям, живовлек ланцетовиден, коприва, леска обикновена, малина, смрадлика и др) – до 70%;
 5. За стръкове (напр. великденче лечебно, звъника лечебна, иглика лечебна, камшик лечебен, коприва, мащерка, напръстник вълнест, подъбиче обикновено, равнец хилядолистен, ранилист лечебен, риган обикновен, тлъстика лютива, шапие и др) - до 70%;
 6. За цветни пъпки, цветове, съцветия и цветни кошнички, плодове и семена (напр. боровинка червена и черна, бърз черен, глог червен, драка, зърнеш, иглика лечебна, лайка, липа – дребнолиста, едролиста, сребролиста, лопен гъстоцветен, мразовец есенен, орехче ливадно, офика, подбел, шипка и др)
- До 70% за едногодишните и до 80% за многогодишните видове.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2.

Списък на видовете, поставени под специален режим, за които събирането и издаването на позволителни за тях ще се извършва в зависимост от ежегодните заповеди на Министъра на околната среда и водите и съответно на Директора на РИОСВ – Шумен

Съгласно Заповед №РД-162/25.02.2021 г., г на Министъра на околната среда и водите на основание чл. 10., ал. 1, 2, 3 от Закона за лечебни растения се определят допустими за събиране от естествените находища, извън територията на националните паркове, количества от следните видове билки:

1. Божур червен (*Paeonia peregrine* Mill);
2. Зърнастец елшовиден (*Frangula alnus* Mill);
3. Иглика лечебна (*Primula veris* L.)
4. Катраника, пелин бял (*Artemisia alba* Turra);
5. Лазаркиня, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.)
6. Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.)
7. Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.)
8. Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.)
9. Тлъстига лютивя, жълто прозориче (*Sedum acre* L.);
10. Трън кисел (*Berberis vulgaris* L.);
11. Шапиче (*Alchemilla vulgaris* complex);

Ежегодно със своя заповед Министъра на околната среда и водите, забранява събирането и на следните лечебни растения подложени на специален режим на опазване:

- Бенедиктински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.)
- Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.)
- Горицвет, пролетен (*Adonis vernalis* L.)
- Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.)
- Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.)
- Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.)
- Ислански лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.)
- Исоп лечебен (*Hysopus officinalis* L. s. sp. *aristatus*) - Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill.)
- Какула едроцветна (*Salvia tomentosa* Mill)
- Копитник (*Asarum europaeum* L.)
- Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng)
- Момина сълза (*Convallaria majalis* L.)

- Оман бял (*Inula helenium* L.)
- Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum* Crantz)
- Пелин сантонинов (*Artemisia antonicum* L.)
- Пирински (мурсалски алибушки) чай (*Sideritis scardica* Grisb.)
- Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand);
- Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.);
- Риган бял (*Origanum vulgare* L. Ssp. *Hirtum* (Link) Ietswaart)
- Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.);
- Салеп (*Orchis* sp. *diversa*);
- Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.);
- Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh. L. s. *elago*);
- Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.)

Ограниченията и забраните за гореописаните лечебни растения не се отнасят за количества билки, събирани за лични нужди. Изключението не се прилага за Пирински (мурсалски алибушки) чай.

Под режим на опазване и регулирано ползване от природата са лечебни растения, посочени в приложение № 4 на Закона за опазване на биологичното разнообразие:

1. Бодлив залист, рускус (*Ruscus aculeatus*)
2. Подезичен залист, миши трън (*Ruscus hipoglossum*)
3. Момкова сълза (*Polygonatum officinale*)
4. Блатно кокиче (*Leucojum aestivum*)
5. Иглика (*Primula vulgaris*)
6. Червен божур (*Peonia peregrina*)
7. Есенен минзухар (*Crocus pallasii*)
8. Лечебна зайча сянка (*Asparagus officinalis*)
9. Залист бодлив (*Ruscus aculeatus*)
10. Синчец обикновен (*Scilla bifolia*)

Традиционни видове лечебни растения, подложени на ползване:

1. Горска ягода (*Fragaria vesca*)
2. Червен кантарион (*Centaureum erythraea*)
3. Мащерка (*Thymus*)
4. Подъбиче (*Thorncroftia Thuspeinanta*)

ПРИЛОЖЕНИЕ 3.

Примерен образец на заявление и позволително за ползване на лечебни
растения

ДО
КМЕТА НА
ОБЩИНА КАОЛИНОВО

Вх.№

З А Я В Л Е Н И Е

(Съгласно чл. 34 от Закон за лечебните растения)

от.....,
(име, презиме, фамилия)

В качеството си на
(собственик, управител, пълномощник, собственик на фирма и т.н.)

на
(юридическо лице, едноличен търговец)

постоянен адрес/седалище
.....
(община, населено място, ж.к., вход, етаж, апартамент, улица, номер)

тел. за връзка ЕГН

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КМЕТ,

Моля на основание чл. 21, ал.2 и чл. 22, т. 2 от Закона за лечебните растения да ми издадете позволително за ползване на, в размер накг. свежо.....(вид лечебно растение, морфологична част) тегло, в периода от.....до.....20.....г. в.....за..... (местност, землище, район и др.) Продажба (първична обработка).

Прилагам: Списък на билкоберачите съдържащ трите имена и подпис.

Дата:

Подпис:

(име, фамилия)

ПОЗВОЛИТЕЛНО

На основание чл.21, ал.2, чл.22, т.2 и чл.26 от Закона за лечебните растения, въз основа на постъпило заявлениеотсе

разрешава: да събере.....(кг).....(билка) в(състояние) за периода от..... в.....(местонахождение) по следния начин на ползване:

1. Събирането да се извършва от находища, в които лечебните растения не са подложени на отрицателно въздействие на естествени или предизвикани от човешката дейност фактори.
2. Обект на събиране са само растителните части, които се използват като билки.
3. Събирането се извършва при подходящи атмосферни условия и годишно време с оглед получаване на качествени билки.
4. Не се допуска увреждане на находищата в резултат на дейността.
5. Не се събират билки в замърсени с тежки метали, пестициди, др. химически или минерални вещества, животински или битови отпадъци райони.
6. Цветовете, плодовете и семената се събират, без да се увреждат другите части на растенията.
7. При събиране на надземните растителни части не се допуска изкореняване на растенията.
8. Не се събират билки от млади, не добре развити или увредени лечебни растения.
9. Повторното събиране на билки от определен район или находище се извършва след възстановяване на популацията.
10. Не се допуска събиране на билки в количества, надвишаващи следните стойности, определени като процент от наличните в находището запаси:80%
- 11.Продължителност на периода за възстановяване на находището:

Съгласно чл.6 , ал.3, т.3 от Наредба No 2/20.01.2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения на МОСВ: не е необходим период на възстановяване.

12. Билките се събират в различен период /фаза/ от вегетацията на растенията, както следва:

.....

13. Начини за събиране на билки:

.....

14. За намаляване на механичното увреждане при събирането и

транспортирането им билките се поставят в подходящи съдове, без да се мачкат, притискат, уплътняват и запарват.

15. Събирането на билки се извършва с подходящи инструменти, като те трябва да се поддържат чисти, без ръжда по режещите повърхности.

16. При събиране на билките да се спазват хигиенни изисквания, съгласно чл.14 от Наредба No 2/20.01.2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения на МОСВ.

17. Лицата, които събират билки са длъжни да поддържат добра лична хигиена, да носят подходящо облекло.

18. Да не се допуска събиране на билки от отровни, силно действащи, алергизиращи растения от бременни жени, кърмачки и деца.

19. Забранява се на лица, страдащи от остри заразни заболявания, с отворени рани или кожни инфекции да събират билки.

20. Събраните билки до пренасянето им в билкозаготвителния пункт се съхраняват на сухо място, без достъп на насекоми, гризачи, птици и домашни животни.

21. Организатора на дейността преди всяка кампания провежда инструктаж на лицата, събиращи билки, като ги запознава с изискванията на чл.21, ал.1 от Наредба No 2/20.01.2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения на МОСВ.

22. Събирането на билките ще се извърши от:

При извършване на организирано събиране на билки по начини извън регламентираните в Наредба No 2/20.01.2004г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения на МОСВ виновните лица ще бъдат санкционирани по чл.73 от ЗЛР с глоба до 3 000 лева, съответно с имуществена санкция до 5 000 лева.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ, УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПОЧВИТЕ

**ПРИЛОЖЕНИЕ № 2
Програма за опазване
на околната среда**

2021 - 2028 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

I	Въведение	3
II	Връзка с други стратегически документи от по-високо йерархично ниво	4
III	Цели и принципи на програмата	7
IV	Почви на територията на община Каолиново	9
V	Анализ на въздействието на деградационните процеси върху почвите и тенденции на проявление в община Каолиново.....	16
VI	Влияние на горския и селскостопански отрасли върху състоянието на почвите в община Каолиново.....	26
VII	Мерки за устойчиво управление на земите	27
VIII	SWOT анализ	32
IX	План за действие	33

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Почвената покривка е особено важен компонент на природната среда. Образувана в продължение на милиони години, тя се явява огледало за състоянието на ландшафтите и в нея се отразяват и пречупват взаимовръзките между останалите компоненти на природната среда /скали, води, климат, растителност, дейност на човека/.

Почвата е сложно, динамично и живо тяло, което може да се разглежда като живата кожа на Земята. Състои се от минерални и органични компоненти, както и от въздух и вода. Тя е един от важните природни ресурси, основа за съществуването на хората, животните и растенията. В природните или управляеми екосистеми тя изпълнява определени функции: осигурява среда за развитието на растенията и реализирането на тяхната биопродуктивност, регулира и разпределя водния отток, съхранява водата и служи като буфер на околната среда, като инактивира или разрушава екологично опасните субстанции. Почвата поддържа генетичните ресурси и е среда на обитание за многобройни живи организми. Тя е физическа основа на социално – икономическата структура на човешкото общество, източник е на сурови материали и съхранява геогенното и културно наследство на човечеството.

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021–2028 г.) на община Каолиново се разработва на основание чл. 26 от Закона за почвите (Обн. ДВ. бр. 89 от 6 Ноември 2007 г., изм. ДВ. бр. 98 от 28 Ноември 2018 г.).

Програмата е програмен документ с дефинирани цели, приорити и мерки за практическо приложение на политиките за опазване на почвените ресурси на местно ниво, съобразно Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.). Програмата е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на община Каолиново за периода 2021 – 2028 г., съгласно чл. 26 от ЗП.

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (ПОУПВП) на община Каолиново обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи. Програмата е разработена за период, който да съвпада с периода на действие на Общинската програма за опазване на околната среда за периода 2021-2028 г. и е в съответствие с целите и предвижданията на Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.).

II. ВРЪЗКА С ДРУГИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ ОТ ПОВИСОКО ЙЕРАРХИЧНО НИВО

Налице са глобални и европейски усилия и инициативи, насочени към опазване на почвата, като например Глобалното партньорство в областта на почвата, както и политики и 18 директиви на ЕС, включително общата селскостопанска политика. В тях са разгледани широк спектър от области — от намаляване на емисиите на замърсители и устойчиво използване на земята до повишаване на осведомеността. По-доброто прилагане на тези политики и директиви е стъпка напред за опазване на биоразнообразието на почвите. Много от целите за устойчиво развитие са свързани с почвата - от чиста вода и смекчаване на последиците от изменението на климата, до нулев глад, но без здрава почва тези цели няма да бъдат постигнати.

Опазването на почвите е и неразделна част от цялостната политика за опазване на околната среда в страната. В тази връзка при разработването на Програмата за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2021 – 2028 г.) са взети предвид следните нормативни документи:

Закон за почвите - рамков закон за опазването на почвите и техните функции, тяхното устойчиво ползване и възстановяване като компонент на ОС, позовавайки се на следните принципи: екосистемен и интегриран подход; устойчиво ползване на почвите; приоритет на превантивния контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции; прилагане на добри практики при ползването на почвите; замърсителят плаща за причинените вреди; информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от опазването на почвите от увреждане и за мерките за опазването им. Рамковият закон за почвите определя компетентните органи и дефинира техните компетенции при осъществяването на държавната политика по опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на национално, регионално и местно ниво.

Закон за опазване на околната среда (ЗООС) - регламентира държавната политика по опазване на околната среда и интегрирането ѝ в секторните политики. ЗООС е рамков закон, който регламентира основните положения и принципи на управлението на обществените отношения, свързани с опазването на околната среда. В Раздел III-ти Опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите на Глава трета (Опазване и ползване на компонентите на околната среда и управление на отпадъците) са включени всички теми, свързани с опазването, устойчивото ползване и възстановяването на почвата, които гарантират ефективна защита на човешкото здраве и на функциите на почвата, като се отчита, че почвата е ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Наредба за инвентаризацията и проучванията на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мероприятия - определя редът и начинът за провеждане на инвентаризация и проучване на площи със замърсена почва (Закон за почвите, съгласно чл. 20, ал. 2 във връзка с чл. 12, т. 6 - замърсяване на почвата). Инвентаризацията и проучванията на площи се извършват с цел да се определят площите със съмнение за замърсяване на почвите и площите с доказано замърсени почви, които да бъдат подложени на мерки за въздействие. В зависимост от проучванията се регламентират мерки за: възстановяване, ограничителни, защитни, както и мерки за обезопасяване.

Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени почви - определя редът и начинът за провеждане на инвентаризация и проучвания на площи с почви, увредени от ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване и намаляване на почвеното органично вещество; необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на извършените възстановителни мероприятия за земеделски и горски земи. Инвентаризацията и проучванията се извършват с цел да се установят площите с потенциални и действителни рискове за увреждане на почвите и нарушаване на техните функции в резултат на деградационните процеси.

Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите - специализираната наредба, въвеждаща система за оценка на замърсявания на почвата, базирана на равнището на концентрация на индивидуалните замърсители в почвата (неорганични и органични). Определят се три равнища на концентрация за всеки замърсител при 3 стойности на рН, изразени като числени стойности именно: предохранителни, максимално допустими и интервенционни стойности.

Наредба № 4 за мониторинг на почвите - урежда редът за провеждане на мониторинг на почвите, чрез създаване на Национална система за мониторинг на почвите (НСМП). Тя е част от Националната система за мониторинг на околната среда и включва събиране, оценка и обобщаване на информация за почвите, както и поддържането на информационна система за състоянието на почвите и тяхното изменение. Целта е оценка на актуалното състояние на почвите, своевременно идентифициране, анализ и прогнозиране развитието на деградационните процеси. НСМП предоставя информация за провеждане на ефективна национална политика и обслужва обществените нужди от информация за състоянието на почвите и тяхното изменение.

Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт - на рекултивация подлежат всички обекти разписани в чл. 11, ал.1 от Закона за опазване на земеделските земи: рудници, кариери и други земи с нарушен почвен профил; сгуроотвали, хвостохранилища, сметища и други депа за отпадъци; стари корита на

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

реки; трасета на изоставени канали, пътища, железопътни линии и строителни площадки, след демонтаж на инженерните съоръжения, облицовки и горно строене. Рекултивацията на земите е двуетапен процес, който включва техническа и биологична рекултивация. С нея се възстановява годността на земята за земеделско или горскостопанско ползване. При невъзможност се създава друг вид ползване, като се оформя подходящ ландшафт.

Закон за опазване на земеделските земи - урежда опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи и се определят условията и редът за промяна на тяхното предназначение. Законът обръща внимание главно върху опазването на функциите на земеделските земи в селското стопанство. Глава трета „Възстановяване и подобряване на продуктивните качества на земеделските земи” представя и контролира нарушенията на тези земи от промишлено, урбанизационно и друго антропогенно естество. При изпълнения на проекти е приемливо, при определени обстоятелства, да се въведе изискване за оценка на риска от възникване на ерозионни процеси.

Закон за водите – урежда собствеността и управлението на водите на територията на Република България като общонационален неделим природен ресурс и собствеността на водностопанските системи и съоръжения. Обръща внимание на всички фактори, които могат да причинят риск от замърсяване на повърхностните и подземни води, риск от наводнения, ранни системи за предупреждение от бедствия и аварии.

Наредба № 2 от 13.09.2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници - издадена на основание чл. 135, т. 5 от Закона за водите и отменя Наредба № 2 от 2000 г. за опазване на повърхностните и подземни водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (обн., ДВ, бр. 87 от 2000 г.). Със заповед на министъра на околната среда и водите № РД-146/ 25.2.2015 г. за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони.

Закон за управление на отпадъците (ЗУО) - урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, както и формите на контрол върху тези дейности. Определя изискванията към продуктите, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни или масово разпространени отпадъци, както и йерархията при управлението на отпадъците.

При разработването на настоящата програма, са взети предвид и редица европейски и национални стратегически документи, в т.ч.: Тематична стратегия по опазване на почвата (Thematic Soil Strategy) (COM (2006) 231); Предложение за

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Рамкова директива по почвите (Soil Framework Directive (COM(2006) 232).; Пътна карта за ефективно използване на ресурсите в Европа; Стратегически план за развитие на горския сектор 2014-2023 г.; Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.); МОСВ: “Деградационни процеси на почвите и възможни мерки за устойчиво управление на земите в България”- основен доклад и други.

III. ЦЕЛИ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

Почвата е основата за всички хранителни вериги и за биологичното разнообразие. Здравите почви са решение на основните предизвикателства, които са описани в Европейския зелен пакт, включително неутралност по отношение на климата, чиста и кръгова икономика, обръщане на процеса на загуба на биологично разнообразие, осигуряване на здравословна храна, опазване на човешкото здраве, спиране на опустиняването и влошаването на качеството на земите.

През последните години Европейският съюз обръща особено внимание на необходимостта от формиране и провеждане на политика за опазване и устойчиво ползване и възстановяване на почвите. В стратегията за устойчиво развитие на ЕС се подчертава необходимостта, държавите-членки да подобрят управлението и да избягват прекомерната експлоатация на ограничените природни ресурси, каквито са и почвите.

Стратегията за почвите се основава на вече предложени действия в Стратегията за химикалите и Плана за действие за нулево замърсяване. В съответствие с амбицията за нулево замърсяване, замърсяването на почвата следва да бъде намалено до 2050 г. до равнища, които не са вредни за хората и околната среда.

Значителните увреждания на почвите се считат за необратими, или могат да бъдат ограничени само с големи усилия и средства. В същото време, почвите осигуряват прехрана, доходи, икономически стабилитет не само на отделните физически лица, но и на държавата като цяло. Освен продуктивната функция, осигуряваща производство на храни и биомаса, почвите притежават и редица други изключително важни функции като буферна, носеща, филтрираща, източник на суровини, местообитание за биологични видове, съхраняваща генетичните ресурси и опазваща историческото и културно наследство на човека. Ето защо е толкова важно да се провежда целенасочена ефективна национална и общинска политика, която да отчита не само необходимостта от опазването на почвата като ресурс, но и нейното устойчиво ползване и възстановяване.

Основно предизвикателство се явява опазване функциите на почвите, тяхното устойчиво ползване и възстановяване. Акцентът следва да се постави върху превантивната защита на почвите и въвеждането на мерки за тяхното устойчиво управление.

Почвената деградация оказва влияние върху качеството на въздуха, водата, биоразнообразието, затова подобряването качествата на почвата, с цел опазване на другите компоненти на околната среда и човешкото здраве е другото основно предизвикателство.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Процесите, увреждащи почвите (ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, свлачища) и неправилното им ползване често имат по-големи последици от очакваното. Предприемането на мерки за намаляване на тези процеси е необходимо, за да се избегне тяхното бъдещо задълбочаване и за да се ограничи заплахата, която представляват за околната среда и човешкото здраве. Необходими са действия при източника на увреждане на почвите и предприемане на строги мерки за контрол, за да се осигури безопасност на храните и здравето на населението като резултат от замърсяване на почвите.

Протоколът от Киото подчертава, че почвата е основен резервоар на въглерод, който трябва да бъде защитен и да се увеличава, когато е възможно, тъй като запазването на органичен въглерод в почвите при добрите земеделски практики може да допринесе за смекчаване на негативните въздействия от изменението на климата и поддържане на почвеното плодородие.

Тематичната стратегия за почви на ЕС, както и Конвенция на ООН за борба с опустиняването определят, че са необходими мерки за подобряване на знанието и повишаване на информираността, споделянето на добри практики между страните-членки, тъй като малка част от обществото отчита важността на опазването на почвите и пренебрегва риска, който носи увредената почва за околната среда и човешкото здраве. Включването на въпросите за устойчиво управление на почвените ресурси в програмите за обучение ще помогне за разбирането още в най-ранна възраст на специфичните проблеми, пред които е изправен този компонент на околната среда включително за риска, който носи замърсена почва за здравето на всеки един от нас и колко важно е почвите да бъдат опазвани.

Във връзка с посочените предизвикателства, генералната стратегическа цел, която се поставя в програмата е: “Устойчиво ползване на почвите, осигуряващо съхраняване функциите на почвата, висока продуктивност, поддържане на екосистемната цялост, а където е необходимо, предотвратяване на вредното въздействие върху почвите на територията на община Каолиново“.

Това ще стане чрез идентифициране и анализиране на проблемите в областта на ползването на земеделските земи, намиране на решения за тях, устойчиво използване на почвените ресурси, обединяване на усилията на местната администрация, НПО, бизнеса и гражданите на територията на община Каолиново. След това ще бъдат набелязани мерките и проектите, които Общината ще изпълнява.

В съответствие с Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.), в програмата са формулирани 4 приоритета, за постигане на генералната цел, както следва:

- ❖ Приоритет 1: Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

- ❖ Приоритет 2: Предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите.
- ❖ Приоритет 3: Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване.
- ❖ Приоритет 4: Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите.

IV. ПОЧВИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА КАОЛИНОВО

Община Каолиново е разположена в североизточната част на Лудогорието. Намира се най-северно в пределите на Шуменска област, върху площ от 293 км². В състава на общината са включени 15 населени места – 1 град и 14 села. На изток общината граничи с община Никола Козлево (област Шумен), на североизток с община Тервел (област Добрич), на север с община Дулово (област Силистра), на запад с община Венец (област Шумен) и община Исперих (област Разград), на юг с община Нови пазар и община Хитрино (област Шумен).

Град Каолиново е единственото населено място на територията на общината от градски тип. Разположен е на около 50 км северно от общинския център, на 4.8 км. от главен път I-7 . Директна пътна връзка градът има със селата Тъкач (6.6км), Пристое (4.8км), Тодор Икономово(4.6км), Лятно (8.4км), Дойранци (8.3км)..

Фигура IV.1 Географско местоположение на община Каолиново

Общата площ на територията на Община Каолиново е 29 313.15 ха. Площта на урбанизираните територии в Общината са 1531.03 ха, което е 5.22% от общата площ на общината.

Община Каолиново е съставена от 16 населени места- гр.Каолиново (общински център), с.Браничево, с. Гусла, с.Дойранци, с. Долина, с.Загориче, с.Климент, с.Лиси връх, с.Лятно, с.Наум, с.Пристое, с.Сини вир, с.Омарчево, с.Средковец, с.Тодор Икономово и с.Тъкач.

Изменение на функционалното предназначение на някои територии, съгласно Общият устройствен план на община Каолиново е представено следващата таблица.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Таблица IV.1. Баланс на територията на община Каолиново и бъдещо развитие в устройствени зони

ОБЩИНА КАОЛИНОВО											
		ВИДОВЕ ТЕРИТОРИИ	СЪЩЕСТВУВАЩО ПОЛОЖЕНИЕ				ПРОЕКТ				
			в границите на населенит е места	извън границите на населените места	ОБЩО за ОБЩИНАТА		в границите на населенит е места	извън границите на населените места	ОБЩО за ОБЩИНАТА		ИЗМЕНЕНИЕ
I	ТЕРИТОРИИ С ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ		площ (ха)	площ (ха)	площ (ха)	% от територията	площ (ха)	площ (ха)	площ (ха)	% от територията	площ (ха)
1		Урбанизирани територии									
	1.1	Жилищни функции	991.02	0.00	991.02	3.38	1062.35	0.00	1062.35	3.62	71.33
	1.2	Терени за обществено-обслужващи функции	59.66	0.00	59.66	0.20	62.24	0.00	62.24	0.21	2.58
	1.3	Територии за спорт и атракции	10.88	20.67	31.55	0.11	33.01	4.93	37.94	0.13	6.39
	1.4	Територии за смесена обществено-обслужваща производствено-складова дейност	0.00	0.00	0.00	0.00	112.42	0.00	112.42	0.38	112.42
	1.5	Терени за производствено-складови и стопански функции	122.04	237.30	359.34	1.22	132.09	151.23	283.32	0.97	-76.02
	1.6	Терени за озеленяване, паркове и градини	54.51	16.02	70.53	0.24	58.61	16.02	74.62	0.25	4.09
	1.7	Терени за гробищни паркове	0.56	47.28	47.83	0.16	3.04	48.00	51.04	0.17	3.21
	1.8	Терени без определено предназначение или липсват данни	11.54	0.00	11.54	0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	-11.54
	1.9	Други урбанизирани територии извън населените места	0.00	46.57	46.57	0.16	0.00	0.24	0.24	0.00	-46.33
2		Земеделски територии									
	2.1	Ниви	0.00	17002.83	17002.83	57.94	0.00	16938.96	16938.96	57.72	-63.88
	2.2	Трайни насаждения	0.00	419.82	419.82	1.43	0.00	400.82	400.82	1.37	-19.00
	2.3	Необработваеми земи	0.00	2148.37	2148.37	7.32	0.00	2281.67	2281.67	7.78	133.31
	2.3.1	дерета, пясъци, оврази, ями и др.	0.00	150.11	150.11	0.51	0.00	0.00	0.00	0.00	-150.11
3		Горски територии									

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО

2021-2028 г.

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

3.1	Гори и горски земи	0.00	6638.75	6638.75	22.62	0.00	0.00	0.00	0.00	-6638.75
3.1.1	Стопански гори	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	6418.82	6418.82	21.87	6418.82
3.1.2	Защитни гори	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	78.30	78.30	0.27	78.30
3.1.3	Специални гори	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	172.56	172.56	0.59	172.56
3.1.4	Други горски територии в земеделски земи	0.00	70.43	70.43	0.24	0.00	70.44	70.44	0.24	0.01
4	Територии заети от водни площи	2.40	82.50	84.89	0.29	2.73	83.18	85.90	0.29	1.01
5	Територии за транспорт и комуникации	277.33	677.68	955.00	3.25	292.43	663.48	955.91	3.26	0.91
6	Територии за инженерно-техническа инфраструктура	1.06	13.74	14.80	0.05	1.96	13.53	15.49	0.05	0.69
II	ЗАЩИТЕНИ И НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ									
1	Територии за опазване на културното наследство	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.52	0.52	0.00	0.52
2	Територии за добив на полезни изкопаеми	0.00	219.03	219.03	0.75	0.00	219.03	219.03	0.75	0.00
3	Депозити за отпадъци	0.00	21.29	21.29	0.07	0.00	21.29	21.29	0.07	0.00
4	Територии за природозащита - природна забележителност	0.00	1.89	1.89	0.01	1.37	0.00	1.37	0.00	-0.52
	Общо:	1530.99	27814.27	29345.26	100.00	1762.24	27583.02	29345.26	100.00	0.00
II I	ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ (припокриващи се)									
1	Защитена зона "Хърсовска река"	0.00	525.20	525.20	1.79	0.00	525.20	525.20	1.79	0.00
2	Санитарно-охранителна зона на водоизточник	34.75	450.38	485.12	1.65	35.10	454.34	489.44	1.67	4.32
3	Територии за превантивна устройствена защита за опазване на НКН	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	34.45	34.45	0.12	34.45
	Общо:	34.75	975.58	1010.32	3.44	35.10	1013.99	1049.09	3.57	38.77
I V	Припокриващи се територии									
1	Режим на допустима промяна на предназначението в СОП	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	37.37	37.37	0.13	37.37

Източник: Общ устройствен план на Община Каолиново

Общият устройствен план на Община Каолиново е одобрен с Решение № 289 от 21.11.2017 г. на Общински съвет Каолиново, обнародвано в ДВ бр. 101 от 19.12.2017 г. Видно от таблицата, функционални изменения са претърпяли най-много земеделските територии, свързани с разширението на регулационните граници на населените места и формирането на устройствените зони.

Предвид промените в общият баланс на територията на общината се наблюдават и определени промени в общата структура на общинската територия както следва:

Таблица VI. 2. Намаляване на количеството на земеделските земи съгласно ОУП

Вид земеделска територия	Съществуващо положение		Проект		Разлика в ха
	ха	%	ха	%	
Ниви	17002.83	57.94	16938.96	57.72	-63.88
Трайни насаждения	419.82	1.43	400.82	1.37	-19.00
Необработваеми земи	2148.37	7.32	2281.67	7.78	133.31

Планът не предвижда съществени промени на земеползването.

Почвената покривка е обусловена от геоложки строеж и отразява влиянието на континенталните климатични условия, релефа и растителната покривка.

Територията на България се характеризира с голямо разнообразие на почвената покривка, поради влиянието в България на четири големи почвени провинции - Степна и лесостепна източноевропейска, Средиземноморска южноевропейска, Горско атлантическа западноевропейска и Влажна субтропична черноморска. Представена е от 15 почвени типа, в които се поделят 42 подтипа.

На територията на България се отделят следните три почвени зони:

- ❖ Севернобългарска лесостепна почвена зона - обхваща Дунавската равнина и Предбалкана /до 600-700 м н.в./. В посока от север на юг промяната на почвообразуващите скали, климата и растителната покривка обуславя и промяна на почвените типове и техните съчетания.
- ❖ Южнобългарска ксеротермална почвена зона - обхваща територията на Южна България /до 700-800 м.н.в./. Поради по-разнообразния и по-топъл преходно-континентален климат и ксерофитна растителност са се формирали специфични почвени типове.
- ❖ Планинска почвена зона - обхваща планинските райони /над 700-800 м.н.в./, покрити с широколистни и иглолистни гори, както и обширни пасища и ливади с различни вариации на планинския климат.

Пространствените съчетания на релеф, климат и растителност имат

първостепенно значение за хоризонталното и вертикално разположение на главните почвени типове и за формирането на почвените зони. Почвената покривка е представена от 15 почвени типа, в които се поделят 42 подтипа. В обсега на Севернобългарската лесостепна почвена зона са разпространени зоналните почвени типове – черноземи (54% от площта на зоната) и сиви горски почви (39% от площта на зоната). Черноземните почви са разпространени в Дунавската равнина (западна и средна част), Южnodобружанското плато и Лудогорието. Привързани са към равнинно-хълмистия релеф на равнината и льосовата покривка, и сухия умерено-континентален климат и сухолюбива растителност. Характеризират се с повишена мощност на хумусния хоризонт (60-80 см), но с ниско хумусно съдържание (2-4%). Поделят се на: карбонатни, типични, излужени и деградирали.

Фиг. IV.2 Агроекологични райони на територията на Р България

Почвите в Лудогорието са силно повлияни от особеностите на скалната основа и от характера на релефа, климата и растителността. Във връзка с льосовата и льосовидната основа, сравнително сухия климат и наличието на сухолюбива лесостепна растителност от север към юг е разпространението на карбонатните, типичните и излужените черноземи /оподзолените/ черноземи, които заемат 39% от обработваемата земя. Сивите и тъмносиви горски почви (61%) са образувани върху

слюдести шисти, карбонатни пясъчници и др., под влияние на влаголюбива букова растителност, която постепенно е била унищожена и заменена с по-сухолюбива растителност. Поради изсичането на горите и интензивните ерозионни процеси, сивите горски почви се характеризират с маломощен хумусно-алувиален хоризонт, който варира от 5 до 30 см, като средно не надвишава 20 см дълбочина. Сивите и тъмносиви горски почви имат добра структура, пропускат въздуха и задържат влагата и бързо се затоплят през пролетта.

Съгласно почвената карта на България (Нинов, 1997), почвите в общината могат да се опишат по следния начин:

- Ордери – E – почви със забележима повърхностна акумулация на наситена с бази органична материя
Типове – Черноземи (Chernozems, CH)
Подтип – 29 – обикновени (haplic, CHh)
- Ордери – F – почви с акумулация на глина и сесквиоксиди и органична материя в подповърхностните хоризонти
Типове – Лесивирани (Luvisols, LV)
Подтип – 35 – обикновени (haplic, LVh)

Най-често срещаните видове почви на територията на община Каолиново са черноземите и сивите горски почви.

Физичните, физико-химичните и химичните свойства на черноземите са силно повлияни от ерозионните процеси. По механичен състав почвите са пясъкливо-глинести. От механичните фракции преобладават частиците на "едрия прах". Съдържанието на физична глина в повърхностния слой е от порядъка на 48%. По съдържание на органични вещества почвите са средно хумусни.

Карбонатните и типичните черноземи са формирани са върху льосовидни изветрителни продукти. Характеризират се с добре обособен хумусен хоризонт и слабо развит преходен. Притежават рохкав строеж и добър въздушен и топлинен режим. Отличават се с добро естествено плодородие. Неблагоприятните им свойства са: голяма водопропускливост и неблагоприятен фосфатен режим. Карбонатните черноземи съдържат специфични образowania - карбонатни мицели.

Типичните черноземи са формирани върху разкъсана льосова основа. В морфологично отношение не се различават съществено от карбонатните черноземи, с тази разлика, че карбонатите при тях се наблюдават във височинния интервал 25-60 см. Мощността на хумусния хоризонт е 50-70 см. Поради идентичните свойства на типичните черноземи с тези на карбонатните те се обединяват в една обща агро-производствена група.

Излужените черноземи са формирани са върху изветрителни продукти на мергели и льосовидни материали. Характеризират се със сравнително мощен хумусен хоризонт,

висок запас на органическо вещество, тежко-песъчливо глинест механичен състав и високо потенциално и ефективно плодородие.

Излужените черноземи са сред най-плодородните почви. Това се дължи на тежкия механичен състав (песъчливо-глинест, като количеството на глината се увеличава в дълбочина) и добрата водозадържаща способност. Формирани са върху льосовиден и песъчливо-глинест субстрат.

Разклоненията на Самуиловските височини са заети от сиви горски почви, характеризиращи се с плитък хумусен хоризонт 20-30 см., на отделни места ерозиран. Те имат неблагоприятни физически свойства – пропускливост, ниска аерация, които се обуславят от плътния и глинест алувиален хоризонт. Голяма част от тях са ерозирани, бедни на хранителни вещества. Най-целесъобразно е една част от тези почви, които са в значителна степен засегнати от ерозията да се залесят, а по равнинните терени да се използват за невзискателни култури.

Поради изсичането на горите и интензивните ерозионни процеси, сивите горски почви се характеризират с маломощен хумусно-алувиален хоризонт, който варира от 5 до 30 см., като средно не надвишава 20 см. дълбочина. Сивите и тъмносиви горски почви имат добра структура, пропускат въздуха и задържат влагата и бързо се затоплят през пролетта.

Териториалната структура на община Каолиново според вида територия се дели на урбанизирана, земеделска, горска, нарушени територии, територия заета от води и водни обекти, територия на транспорта.

Правилното използване на териториалните ресурси и природните дадености във всички аспекти и сфери на човешките дейности биха помогнали за развитие на общината.

По данни на Общинска служба по земеделие Каолиново, поземления ресурс на Община Каолиново се разпределя така:

Таблица IV.3. Баланс по вид територия в Община Каолиново

Вид територия	Площ в дка	Площ %
Земеделски територии	205103,506	69.89
Горски територии	66650,410	22.72
Урбанизирани територии	17486,319	5.95
Територии заета от води и водни обекти	941,250	0.32
Територии на транспорта	1445,824	0.49
Нарушени територии	1825,068	0.63
Всичко:	293452,377	100

Източник: ОСЗ-Каолиново

Таблица IV.4. Баланс по категория на земята в Община Каолиново

Вид категория	Площ в дка	Площ %
I първа	0	0.00
II втора	0	0.00
III трета	143577,465	36.820
IV четвърта	37331,173	20.885
V пета	11401,884	10.531
VI шеста	4238,808	4.527
VII седма	2130,990	7.446
IX девета	1006,452	2.126
X десета	1144,229	
Без категория	88889,698	
Всичко	293452,377	

Като природен ресурс, почвите са един от важните фактори за развитие на общината. От деградационните процеси, засягащи почвите в общината, най-съществен за екологичното състояние на района е ерозията, чието развитие е в степен, изискваща провеждане на конкретни противоерозионни мерки и действия. На територията на общината няма източници, предизвикващи замърсяване на почвите с тежки метали. Съгласно Годишен доклад за оценка на състоянието на околната среда на РИОСВ-Шумен за 2020 г., не са установени проблеми по отношение на почвите. В границите на община Каолиново няма данни за замърсяване на почвите с продукти за растителна защита. По почвен мониторинг II-ро ниво – “Вкисляване” след анализ на резултатите от изпитването не е констатирано превишаване по показатели спрямо базовите показатели. Не са констатирани замърсяване на терени с нефтопродукти.

Почвите в района на общината са относително чисти. Няма данни за замърсяването им от промишлени дейности, с нефтопродукти и с пестициди. Използват се добри земеделски практики. Повишава се информираността на обществото за екологичните и икономическите ползи, както и необходимостта от предприемане на мерки за опазването на този компонент на околната среда.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Съгласно Заповед № РД 09-59/02.02.2010 г. на Министъра на земеделието и храните на територията на община Каолиново са определени физически блокове, като земеделски земи с висока природна стойност (ВПС), което подпомага земеделските производители обработващи тези земи.

V. АНАЛИЗ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ДЕГРАДАЦИОННИТЕ ПРОЦЕСИ ВЪРХУ ПОЧВИТЕ И ТЕНДЕНЦИИ НА ПРОЯВЛЕНИЕ В ОБЩИНА КАОЛИНОВО

Почвите предоставят много широк диапазон от жизненоважни функции на екосистемите, като изпълняват основна роля в производството на храна, както и производството на възобновяеми материали като дървен материал, осигуряват местообитания както за подземното, така и за надземното биологично разнообразие, филтрират и изравняват оттока на водата към водоемите, отстраняват замърсителите и намаляват честотата и риска от наводнения и суши. Почвите също така изпълняват и естетически функции благодарение на ландшафта. Почвата, като компонент на околната среда е незаменим, ограничен и практически невъзстановим природен ресурс, което налага опазването му от вредни въздействия и унищожаване, както и неговото устойчиво ползване.

Замърсяването на земята и почвата също е глобален проблем. Въздухът и водата могат да пренасят замърсители, включително азотни съединения и микропластмасови частици, по целия свят и да ги депонират върху земната повърхност. Някои замърсители се разпадат в почвата с времето, но други остават завинаги. В много случаи земята и почвите ѝ са крайната дестинация, където в течение на времето се натрупват различни замърсители. Рисковете от тези химикали и различните им съединения не са напълно известни в целия им обхват. Същевременно въз основа на обектите, от които са взети проби, е установено, че замърсяването на земята и почвата може да има значително въздействие върху здравето на човека, както и върху биологичното разнообразие на почвите и здравето на екосистемите. Тези замърсители могат да засегнат живеещите в почвата организми и евентуално да замърсят храната и питейна вода.

Почвата е ограничен, незаменим и практически невъзобновим природен ресурс. В зависимост от факторите на почвообразуване – биотични и абиотични се формира почвена покривка с различна мощност на почвения профил и хумусния хоризонт, с различен механичен състав, почвена реакция, структура, различно съдържание и запасеност с органично вещество и хранителни елементи, различни, водни, въздушни и топлинни режими.

Деградацията на почвата включва протичането на редица процеси, които водят до пълно или частично нарушаване на една или повече от нейните функции. Основните заплахи за нарушаване на функциите на почвите са дефинирани в Закона за почвите и включват: ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване и свлачища.

Ерозия на почвата

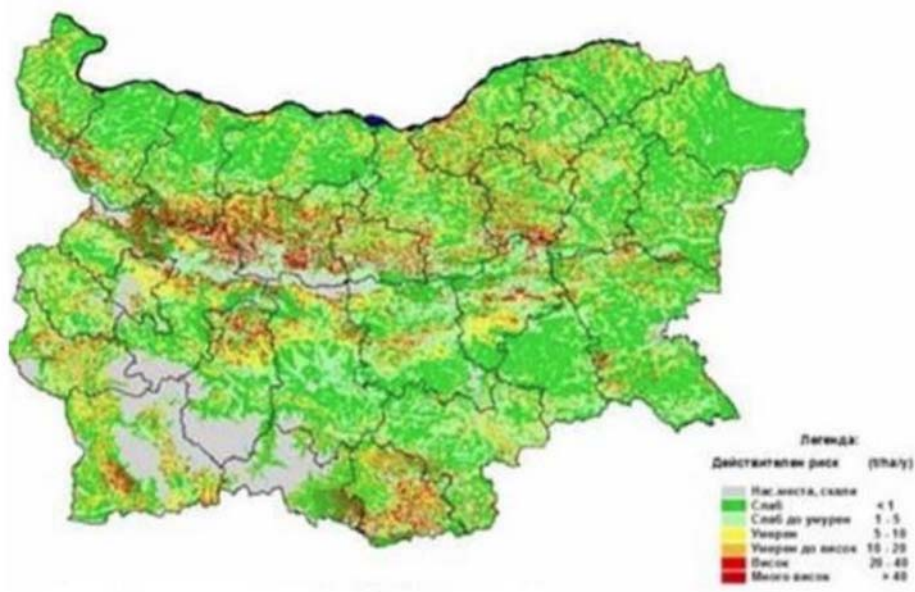

Като най-сериозна заплаха за деградацията на почвите в България се определя ерозията, което произтича от природните дадености, начинът на земеползване, обработката на почвата, несъобразена с нейните специфични характеристики, технологията да отглеждане на земеделските култури, прилагане на необосновани сеитбообращения.

Ерозията влияе съществено върху екологичните и икономически функции на почвата. Негативното въздействие се дължи на намалената мощност на хумусния хоризонт и дълбочина на коренообитаемия слой, понижено съдържание на органично вещество, количество на хранителните елементи и запаси на почвена влага, деградация на почвената структура, образуване на почвена кора; загуба на биоразнообразие; замърсяване на водните течения, поява на еутрофикация, акумулация на наноси в по-долу лежащите територии по склоновете.

Водоплощна ерозия

Водоплощната ерозия причинява най-големи щети на почвата у нас, тъй като е тясно свързана с наклона на терена. При наклон по-голям от 1° се наблюдава поява на ерозионни процеси. Този фактор е в тясна връзка с валежите и тяхната интензивност, което води до деградивното механично въздействие на водата върху почвата. В следствие на което много от обработваемите земи се лишават от повърхностния слой почва, образуват се бразди, ровини, оврази, което ги прави негодни за селскостопанска експлоатация. Над 65 % от почвите в България проявяват средна до много силна податливост на ерозия.

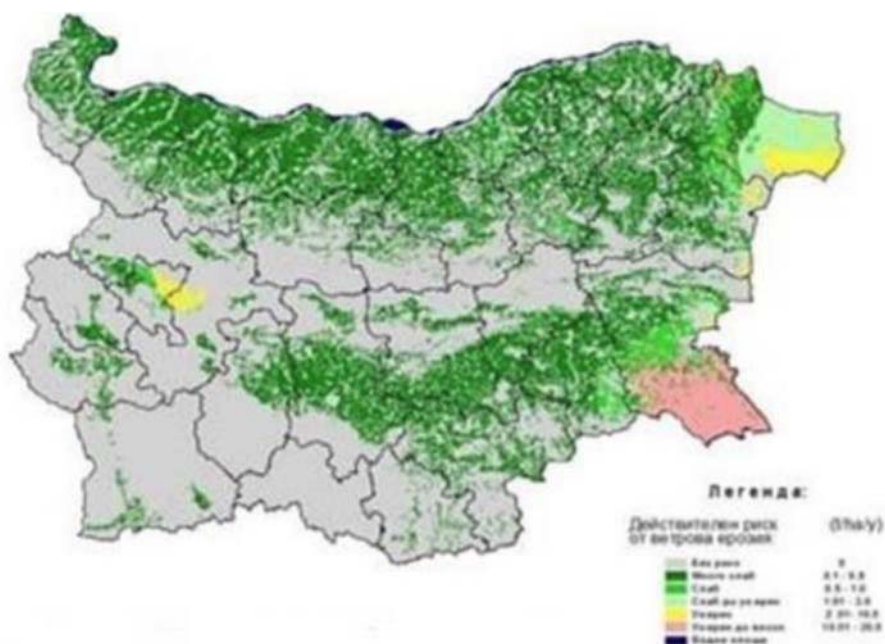
Фиг.V.1 Водоплощна ерозия на територията на Р България

Ерозирали терени в общината се наблюдават предимно в наклони и обезлесени райони, като скоростта на ерозия е различна при различните типове растителна покривка. Видът на почвообработките и начина на трайно ползване на земите са основните фактори определящи на процеса на водоплощна ерозия ако се изключат природните и климатични фактори.

Ветрова ерозия

За развитието на този процес основна роля има вятъра и неговата скорост. За разлика от водоплощната ерозия, която е в тясна връзка с водата и наклона на терена, ветровата ерозия се проявява главно при големи и открити равнини и места със засушливи територии. На такива благоприятни места вятъра проявява своята сила, посока и скорост. Вятъра по важност е на първо място като предпоставка за развитие на дефлационни процеси, след него се подреждат валежите, относителната влажност и температурата на въздуха. Площите в България, засегнати от ветрова ерозия са представени на следващата фигура.

Фиг.V.2 Ветрова ерозия на територията на Р България

От ветровата и водна ерозия са обхванати склоновете на Самуиловските възвишения, района на с. Лиси връх, Сини вир, Долина. Склоновете и бреговете форми на терена са заети от ерозирали, плитки и каменливи почви. Характеризират се със силно скъсен хумусен хоризонт, на места напълно отнесен от ерозията. Имат много

ниски агропроизводствени качества и са неподходящи за отглеждане на селскостопански култури.

Вкисляване на почвата

Вкисляването на почвите се извършва главно под въздействие на природни и антропогенни фактори. Източник на повишена киселинност в почвата при естествени условия са главно органичните киселини, образуващи се при разлагане на растителните остатъци и просмукващи се с атмосферната влага в почвата. Почвата се вкислява по-интензивно, когато с реколтата се изнасят значителни количества Са и Mg и не се връщат обратно в почвата. На територията на общината няма вкислени почви.

През 2020 г. е извършено пробонабиране по почвен мониторинг II-ро ниво – функционална подсистема “Контрол и опазване на почвите от вкисляване” в 3 пункта /полигона/ – в землищата на с. Венец, с. Риш и с. Менгишево по схема на ротиращите диагонали. Не са констатирани проблеми относно вкисляване на почвите.

Засоляване на почвата

Засоляването на почвите е процес, при който се увеличава съдържанието на водноразтворимите соли и/или обменен натрий в почвите в количества, влияещи негативно на техните свойства, респективно на продуктивния им потенциал.

Предвид, че този деградационен процес се наблюдава на ограничени територии с близки минерализирани подземни води или е вторично проявен при неправилно торене и напояване, той не представлява значим проблем за почви.

За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове. На територията на общината се е наложила практиката за прилагане на добрите земеделски практики и използване на течна торова маса.

На територията на област Шумен не са определени пунктове за наблюдение на засоляване на почвите.

Уплътняване на почвата

Негативното въздействие на уплътняването се изразява в понижена аерация на почвата, свързана с нарушаване на водно-въздушния и топлинния ѝ баланс, намаляване на водопропускливостта и понижаване на почвеното плодородие. Уплътняването на почвата води и до намаляване потенциала на повърхностния отток, с което се повишава интензивността на водно-ерозионните процеси и рискът от наводнения. В страната няма мониторингови данни по отношение уплътняването на почвите. Според експертни оценки се приема, че около 506 000 ha (4.5 %) от почвите в страната са засегнати от този деградационен процес. Няма тенденция за увеличаване на площите с уплътнени почви.

Засушаване

Основен процес и проблем, който влияе върху състава и функциите на почвите. В доклада на Национален институт по метеорология и хидрология към БАН „Сушата в България“, София 2011 г. под редакцията на проф. дфн. Александров е направено пространствено разпределение на районите в България, уязвими към засушаване. Там е посочено, че въпреки големия брой на изследванията върху засушаванията в чужбина и България все още не е разработена единна методика за тяхното изучаване поради сложността на явлениято и многостранността на неговото проявление и въздействие. „Основен методичен проблем при изучаване на засушаванията е тяхната типизация. Обикновено се различават четири-пет типа засушаване: почвено, атмосферно, почвено-атмосферно, хидрологично и социално-икономическо.

Почвеното засушаване настъпва при продължителен безвалежен период, който може да настъпи през всеки месец или сезон. При почвеното засушаване коренообитаемият слой просъхва и растенията страдат от недостиг на вода. Всъщност, почвеното засушаване представлява продължителен период, при който се нарушава водния баланс в почвата и на растителните екосистеми, влошава се физиологичното състояние на растенията и добивите рязко спадат. При атмосферната суша, освен ниските валежи се наблюдават високи температури и ниска влажност на въздуха. Чести явления са сухите и горещи ветрове и вследствие на голямата евапотранспирация се нарушава водния баланс на растенията. Растенията се намират в най-неблагоприятни условия при настъпване на почвено- атмосферно засушаване. Комплексът от почвени и метеорологични условия се характеризира с много малки запаси от почвена влага, ниски количества валеж, високи температури, ниска влажност на въздуха и силни горещи ветрове.

През отделните сезони засушаването се отличава с някои характерни особености. *Пролетната суша* се характеризира с невисоки температури, ниска влажност и силни ветрове, което влошава условията за сеитба, поникване и нормално начално развитие. Забавянето на поникването влошава условията на развитието на агроекосистемите през целия вегетационен период. При такива условия рязко нараства популацията на редица вредители, които нанасят и допълнителни щети. Пролетните засушавания са особено характерни за Северозападна България (40% от случаите) и Черноморското крайбрежие (50%). *Летните суши* се характеризират с високи температури, ниска влажност на въздуха и интензивно сумарно изпарение (физическо и транспирация). Това са типични почвено- атмосферни засушавания, особено когато продуктивната почвена влага започва рязко да пада под 70% от пределната полска влагемност. Растенията увяхват, спират растежа си, пожълтяват и изсъхват, когато почвената влага падне под влажността на завяхване. Особено опасно е, когато засушаването е съчетано със суховеи. Интензивните летни засушавания са най-продължителни по Черноморското крайбрежие и в Горнотракийската низина. *Есента сушата* се отразява неблагоприятно върху провеждането на есенната дълбока

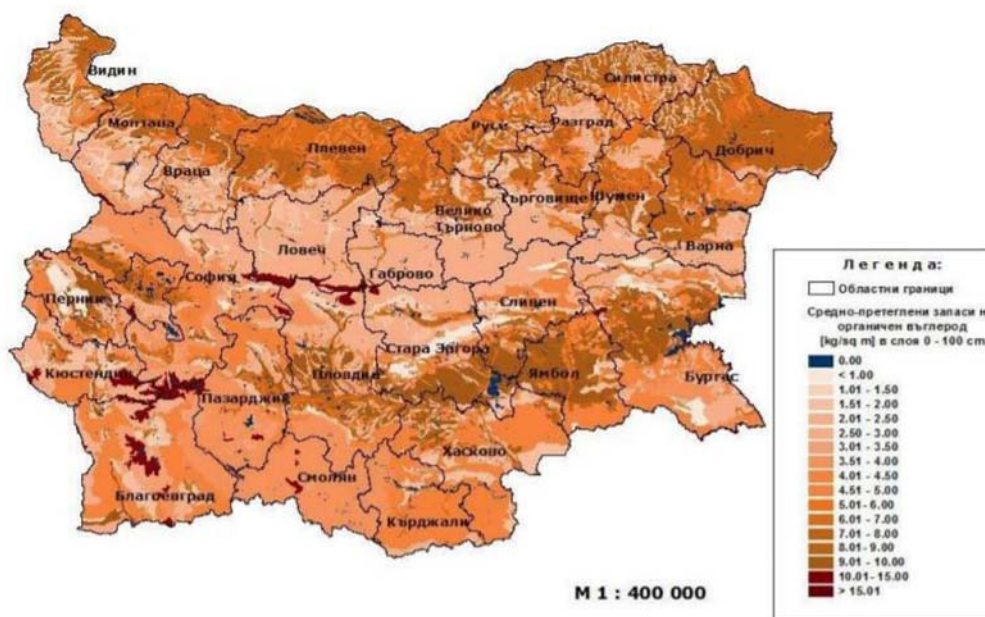

оран, сеитбата и поникването на есенниците, които навлизат в зимата недостатъчно развити и често страдат от измръзване. Тези засушавания са характерни за Черноморското крайбрежие, Североизточна България и Горнотракийската низина“.

Намаляване на почвеното органично вещество

Почвите играят важна роля в кръговрата на въглерода на земята, тъй като съдържат голяма част от запасите на въглерод. Това е важно не само за глобалния баланс на въглерода, но също така и за настоящия и бъдещ продуктивен потенциал. Почвите от селскостопанския фонд силно се различават по концентрация на въглерод и свързаните с това свойства.

Съгласно представената по-долу карта, най-висока е запасеността при тип Черноземи, разпространени за територията на общината и вариращи в границите 9 - 10 kg/m² за слоя 0 – 100 cm

Фиг.V.3 Запасеност на почвата с органично вещество в kg/m² за слоя 0-100 cm на територията на Р България.

Замърсяване на почвата

Замърсяване с тежки метали и металоиди

Различните почви имат различна устойчивост към химическо замърсяване, поради което концентрациите на тежки метали – „предохранителни“, „максимално допустими“ и „интервенционни“ са определени в зависимост от редица показатели на почвата като рН, механичен състав, дълбочина, начин на ползване на земите – обработваеми,

постоянно затревени, населени места, паркове, спортни площадки и индустриални/производствени терени.

На територията на общината няма източници, предизвикващи замърсяване на почвите с тежки метали. Като цяло превишаването не преминава “Максимално допустима концентрация” (МДК) за съдържание на тежки метали в почвите. Съгласно т. 3 на § 1 от Допълнителните разпоредби на Наредба №3 от 1.08.2008 г. за нормите на допустимо съдържание на вредни вещества в почвите, “Максимално допустима концентрация” е съдържание на вредни вещества в почвите в mg/kg, превишаването, на която при определени условия води до нарушаване на почвените функции и до опасност за околната среда и здравето на човека.

Съгласно „Годишен доклад за оценка на състоянието на околната среда на РИОСВ-Шумен за 2020 г.“, на територията на РИОСВ – гр. Шумен, броят на пунктовете за обследване от мрежата за широкомащабен почвен мониторинг I-во ниво е 25. През 2020г. в изпълнение на утвърдената програма от ИАОС - София по почвен мониторинг I-во ниво - широкомащабен мониторинг, Регионалната лаборатория - гр. Шумен е извършила пробонабиране от две дълбочини от 6 пункта пункт № 352 с. Методиево, общ. Върбица; пункт № 355 с. Ясенково, общ. Смядово; № 367 с. Драгоево, общ. Велики Преслав; пункт № 369 с. Коньовец, общ. Шумен; № 370 с. Становец, общ. Хитрино; № 382 с. Бял бряг, общ. Смядово. Предстои изпитване на пробите по показатели: почвена реакция, специфична електропроводимост, биогенни елементи - общ азот, общ азот по Келдал, общ фосфор, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, рН (H₂O), рН (CaCl₂), специфична електрическа проводимост, обемна плътност, както и тежки метали- Zn, Cu, Pb, Cr, Co, Ni, и As, Ng, полициклични ароматни въглеводороди, полихлорирани бифенили и органохлорни пестициди.

Замърсяване с радиоактивни елементи

Замърсяването на почвите с радионуклиди е свързано главно с прилагания в миналото in situ метод за екстракция на уран чрез сондажи и използване на сярна киселина като разтворители.

Почвите, замърсени с радионуклиди, са концентрирани около площадките за добив на уран (понастоящем закрити). След прекратяването на уранодобива и уранопереработката във всички обекти са изпълнени редица дейности по биологична рекултивация. На територията на общината не са установени почви, които да са замърсени с радиоактивни елементи.

Замърсяване с органични замърсители

Излезлите от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност представляват опасни отпадъци и за тях се прилагат съответните разпоредби на ЗУО, касаещи третиране на тези отпадъци. Едни от

основните устойчиви органични замърсители са хлорорганичните пестициди, които масово са използвани в селското стопанство през 60-те години на миналия век.

За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове. На територията на общината се е наложила практиката за прилагане на добрите земеделски практики и използване на течна торова маса. Няма данни от Националната система за мониторинг на почви на почвени проби от района за замърсяване с нитрати вследствие предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.

За обезвреждането на натрупани на територията на община Каолиново пестициди и хербициди с изтекъл срок на годност през 2000 г. общината е реализирала проект, с който същите са събрани и затворени за съхранение в контейнери тип “Б Б-куб” по технологията на фирма “БАЛ БОК ИНЖЕНЕРИНГ” – АД гр.София. Контейнерите “Б Б-куб” са 10 бр. и са разположени на определената им площадка в с. Сини вир, като се съхраняват 11350 кг прахообразни и 5000 литра течни залежалии негодни за употреба ПРЗ. Осигурява се периодично наблюдение на контейнерите. При извършени контролни проверки, относно начина на съхранението не са констатирани нарушения.

Замърсяване с нефтопродукти

Регистрират се ограничени локани замърсявания на почвата с нефтопродукти, предимно като разливи около бензиностанции, но техните площадки са запечатани и не представляват опасност за компонентите на околната среда

Замърсяване с отпадъци

Общинското депо за битови отпадъци се е намирало северозападно от гр.Каолиново, на около 60 - 65 м от регулационните граници на населеното място. Използвано е било от общинския център и кварталите. Терена не е бил ограден, нямал е контролно - пропускателен пункт и входящ контрол на отпадъците. Към момента сметището не е действащо. Оператор и собственик на депото е Община Каолиново. Съгласно наличната документация относно състоянието на депото, същото е спряно от експлоатация нерегламентирано сметище, със заповед на Директора на РИОСВ гр. Шумен. Площадката на депото – попада в имот № 025021 с начин на трайно ползване “депо за битови отпадъци /сметище/” по картата на възстановената собственост на гр.Каолиново, ЕКАТТЕ 36079, община Каолиново, област Шумен, е с вид собственост – общинска и с площ 7,245 дка. (имот № 025021 в който е било разположено сметището е образуван от имоти № 025008 и № 025019. Имот № 025019 е образуван при делба на имот № 025007, за който е издадена заповедта на РИОСВ гр. Шумен).

Изпълнен е проект за рекултивацията на общинското депо за битови отпадъци в имот с № 025021 и към настоящият момент имотът е с начин на трайно ползване “пасище”. Средствата за рекултивация на депото са осигурени от Предприятието за

управление на дейностите по околна среда и към настоящият момент на територията на община Каолиново няма разположено действащо депо за отпадъци.

На територията на община Каолиново са закрити и ликвидирани и селските и квартални сметища за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци.

Въпреки, предприетите действия и усилия от страна на община Каолиново, нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци) все още съществува, най-често в малките населени места, край дерета на реките и прилежащите им територии. При установяване на нерегламентирано замърсяване с отпадъци, служители от общинската администрация изготвят констативни протоколи до сметопочистващата фирма, обслужваща съответния район, с предписания за почистване на замърсяването.

Експерти от РИОСВ Шумен също извършват периодични проверки на речните легла и прилежащите територии и при установяване на нерегламентирано замърсяване, задължават кметовете на общините да предприемат действия за почистването им, както и недопускането на последващо замърсяване.

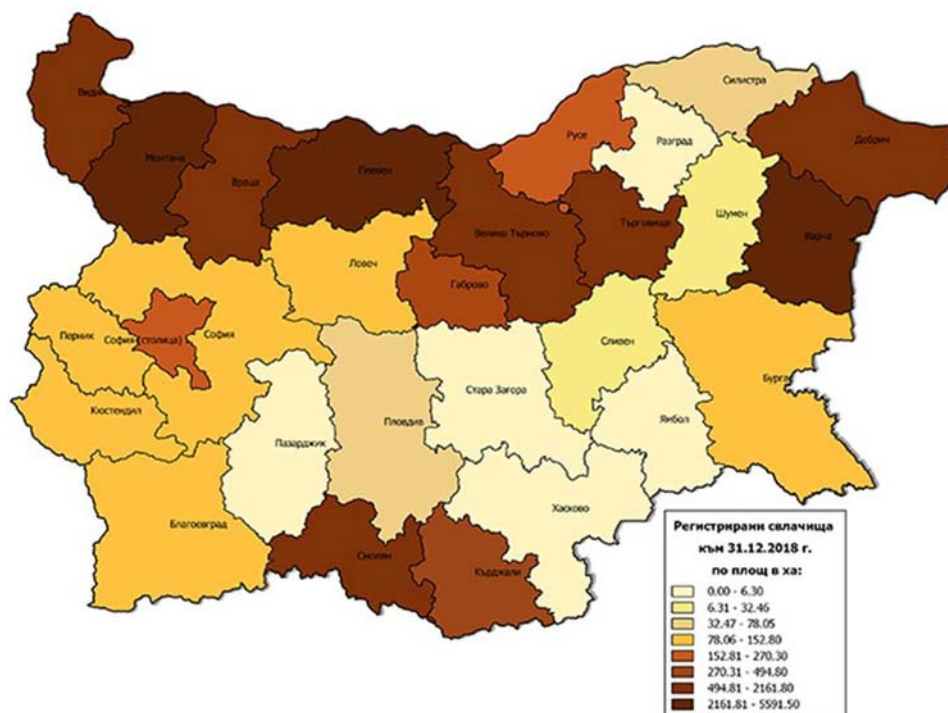
При извършване на проверките по чистотата на населените места от експертите на РИОСВ, констатираните видове отпадъци са основно от битов характер, голям е процента и на строителните отпадъци, биоразградимите и животинска торова маса.

Въпреки усилията, които полагат общината, все още е недостатъчен контролът от тяхна страна за недопускане на замърсяване на почвите със смесени битови и строителни отпадъци.

Свлачища

Свлачищата нанасят щети върху инженерната инфраструктура и облика на територията във всички области в страната. Активизирането на свлачищата се обуславя от неблагоприятни природни явления като земетресения, движения на разломи, колебания в нивата на подземни води и др. В отключването на свлачищните процеси въздействие може да окаже и човешката дейност – при извършване на дълбоки изкопи, прекарване на пътища, добив на полезни изкопаеми и др. Като цяло в България тенденцията е към увеличаване на свлачищните процеси, като те обикновено се засилват след снеготопене и обилни валежи.

На следващата карта е представено разпределението на площите в страната, засегнати от свлачищни процеси.

Фиг. V.4 Регистрирани свлачища на територията на Р България към 2018 г.

Факторите, влияещи за проявата на свлачищните процеси са предимно глинения строеж, подпочвените води и стръмните терени. Като се изхожда от тези съображения свлачища могат да се развият по стръмните склонове и склоновете на овразите, при извършване на изкопни работи, изсичане на растителността и др.

Основни изводи

- ✓ На територията на общината не са налични почви, замърсени с тежки метали;
- ✓ На територията на общината не са регистрирани замърсявания на почвата в следствие на употребата на пестициди;
- ✓ Няма информация за заблатени почви;
- ✓ Ерозионни процеси са развити и се дължат на характерът на основните скали и почвата, както и нерационалното използване на пасищата и горите;
- ✓ Вкисляване на почвите не е констатирано;
- ✓ Почвите на територията на общината са характеризират с добра запасеност с почвено органично вещества.

VI. ВЛИЯНИЕ НА ГОРСКИЯ И СЕЛСКОСТОПАНСКИЯ ОТРАСЛИ ВЪРХУ СЪСТОЯНИЕТО НА ПОЧВИТЕ В ОБЩИНА КАОЛИНОВО

В зависимост от факторите на почвообразуване – биотични и абиотични се формира почвена покривка с различна мощност на почвения профил и хумусния хоризонт, с различен механичен състав, почвена реакция, структура, различно съдържание и запасеност с органично вещество и хранителни елементи, различни, водни, въздушни и топлинни режими. Почвата е сложна, многофазна, жива система, която осигурява живота на земята. Въздействието от антропогенна дейност редициква проявата на различни деградационни процеси, които силно влошават функциите на почвите, влияят негативно върху плодородието и продуктивните им възможности. Това дава отражение върху начина на земеползване и развитието на екосистемите.

Управлението на почвените ресурси включва всички дейности, добри практики и процедури, свързани с опазването и подобряването на способността на почвата да изпълнява всичките си функции и да повишава продуктивните си възможности. Целта е постигане на ефективни промени в биологичната ѝ активност, физичния и химичния състав, структурата, които да намалят степента на деградацията, да повишат усвояемостта на хранителните вещества, количеството и качеството на растителната продукция. Това може да се постигне чрез прилагане на подходящо райониране на земеделските култури и сортове, използването на научно обосновани мероприятия за конкретните условия - сеитбообръщения, балансирано торене, почвени подобрители, мелиоративни мероприятия и др.

Решенията, които се вземат по отношение на земеползването трябва да се прилагат така, че почвите да се използват и защитават по начин, който съхранява тяхната способност да изпълняват функциите си: продуктивна функция, осигуряваща производство на храни и биомаса, буферна, носеща, филтрираща, пречиствателна способност по отношение на дрениращите води, източник на суровини, екологични функции, свързани с кръговрата на веществата в биосферата и опазване на биоразнообразието, опазваща историческото и културно наследство на човека. Важно е да се провежда целенасочена и ефективна политика на национално, регионално и местно ниво (национална, областна, регионална и общинска политика), която да отчита необходимостта от опазването на почвата, нейното устойчиво ползване и възстановяване. Акцентът трябва да се постави върху превантивната защита на почвите от деградация и въвеждането на мерки за тяхното устойчиво управление.

Нуждаем се от земеделие, за да отглеждаме храната си, но някои неустойчиви селскостопански практики продължават да замърсяват почвите.

Растенията се нуждаят, освен всичко друго, от хранителни вещества, за да растат, а интензивното земеделие може да изчерпи хранителните вещества в почвата по-бързо, отколкото природата ги възстановява. Торове компенсират този недостиг чрез внасяне на допълнителни хранителни вещества. За съжаление, често растенията не

поемат цялото количество и излишъкът, който първоначално е в почвата, рано или късно навлиза в езерата и реките. Веднъж попаднал във водите, излишъкът на азот често води до прекомерно развитие на растенията и водораслите, чието разграждане може сериозно да намали нивата на кислород във водата, като уврежда животинските и растителните видове в тази екосистема.

Медта се използва широко като фунгицид в лозя и овощни градини от десетилетия. Неотдавнашно широкомащабно проучване показва, че концентрацията на мед в лозята е три пъти по-висока от средната за европейските почви. Към фуражите за животни се добавя мед, която се въвежда в околната среда при разпръскването на оборския тор върху пасища и други земеделски земи.

Кадмият е друг силно токсичен метал, който се среща в минералните фосфорни торове. Някои „органични торове“, например утайки от пречистване от отпадъчни води, оборски тор, компост и биологични отпадъци, също могат да въведат широкообхватна комбинация от тежки метали и органични замърсители, ако не са добре регулирани.

Химикали от дългосрочната употреба на пестициди се откриват в почвени проби в цяла Европа. Над 80 % от почвите, изследвани в едно проучване, съдържат остатъчни вещества от пестициди, като 58 % съдържат два или повече вида остатъчни вещества.

Община Каолиново принадлежи към селските райони на страната. Селското стопанство е структуроопределящ отрасъл в местната икономика. Наличните значителни поземлени ресурси, съставляващи 70% от общата територия на общината и благоприятните почвено-климатични условия превръщат земеделието в основен източник на доходи. Реално обработваемата земя в общината е 174 хил. дка, от тях приблизително 4 хил. дка са неизползваеми/пустеещи. Средно на жител на общината се падат по 13.61 дка, което значително превишава средния размер за страната. В общината има 15 землища.

Обработваемата земя на територията на общината се стопанисва както следва - около 65 хил. дка от арендатори и около 100 хил. дка от частни лица (собственици, наследници и дребни земеделски стопани).

Броят на регистрираните земеделски производители за периода 2014-2020 е достигнал 474. Данните за 2019г. показват тенденция на увеличаване броя на регистрираните земеделски производители в общината. Необходима е широка информационна кампания за поетите задължения на страната за въвеждане на европейски стандарти за качество и прилагане на общата селскостопанска политика, задълженията на земеделските производители, които произтичат от това, както и правата, които ще имат за финансово подпомагане в новия програмен период и допълнителната помощ от ЕС за възстановяване от Ковид 19 и „Зелената сделка“.

Произвеждат се главно зърнени и зърнено – фуражни култури, както и традиционни масиви от трайни насаждения – сливи, ябълки и череши. От техническите култури се отглеждат – тютюн и слънчоглед. Между 5 и 10 хил. дка всяка година в

Общината остават необработени площи земи.

Значителен поминък в общината създава отглеждането на тютюн. Намаляването на квотата за производство на тютюн в областта налага бързо реструктуриране на производството и адаптиране на тютюнопроизводителите към новите пазарни условия чрез отглеждане на алтернативни култури и търсене на други източници на доход.

Като природен ресурс, почвите са един от важните фактори за развитие на основния отрасъл на аграрния сектор-растениевъдството. Те благоприятстват развитието на зърно- производството и частично на зеленчукопроизводството. Този природен ресурс се използва ефективно и подпомага развитието на икономиката на общината.

Почвите в района на общината са относително чисти. Няма данни за замърсяването им от промишлени дейности, с нефтопродукти и с пестициди. Използват се добри земеделски практики. Повишава се информираността на обществото за екологичните и икономическите ползи, както и необходимостта от предприемане на мерки за опазването на този компонент на околната среда.

Съгласно Заповед № РД 09-59/02.02.2010 г. на Министъра на земеделието и храните на територията на община Каолиново са определени физически блокове, като земеделски земи с висока природна стойност (ВПС), което подпомага земеделските производители обработващи тези земи

Основните показатели характеризиращи почвеното плодородие са: общ азот, лесно достъпен фосфор и калий, съдържание на хумус и калциев карбонат, рН във водата и калиев хлорид, всички те се определят въз основа на почвени анализи. Тези показатели за плодородие, подлежат на промяна през периода на експлоатация на почвата в процеса на земеделското производство.

За разглеждания регион селскостопанския отрасъл не оказва влияние върху състоянието на почвите в общината. Като антропогенен фактор върху замърсяването на почвата в областта може да се разглежда нередовна оран, лоша селекция на селскостопански култури и насаждения, принудително отглеждане на култури, които се отглеждат на наклонен терен, обезлесяване и други фактори, които водят до ерозивни процеси. В резултат на изброените по-горе антропогенни дейности съществува опасност от унищожаване на големи площи от най-плодородната земя, в т.ч. намаляване на производственият и капацитет.

Основната цел на класическото селскостопанско производство е да увеличи максимално добива на единица земеделска площ. За постигне тази цел се изразходват огромни количества невъзобновяеми природни ресурси и енергия, както и различни видове агрохимикали - пестициди, минерални торове и др. Пестицидите са химически съединения или смеси, които се използват за елиминиране, контрол и унищожаване на растителните и други видове вредители. За разлика от повечето замърсители, които се въвеждат в околната среда без конкретна цел, пестицидите се въвеждат с намерението

да помогнат на хората в „борбата“ с вредните микроорганизми и многобройни вредители с цел увеличаване на добивите.

Внесените в почвата пестициди могат, в зависимост от дозата и вида на използвания препарат, да променят състава на почвената микрофлора. Почвените фунгициди и фумиганти обикновено имат отрицателен ефект върху почвената микрофлора. Общ показател за ефекта на пестицидите върху микрофлората е биологичната активност на почвата или интензивността на дишане на почвата (сорбция на O₂/кислород, отделяне на CO₂/въглероден диоксид). Хербицидите се разлагат сравнително бързо в почвата и прилагането им в препоръчителни дози не влияе неблагоприятно върху микрофлората на почвата. При въвеждането им в почвата в увеличени дози, се появява временно прегрупиране на състава на микрофлората. Характерът и степента на действие се обуславят от свойствата на препарата, съдържанието му в почвата, почвата и климатичните условия.

За повишаване на добивите от земеделска продукция при обработването на земеделските земи в района на общината се използват естествени и изкуствени торове. На територията на община Каолиново се е наложила практиката за прилагане на добрите земеделски практики и използване на течна торова маса. Няма данни от Националната система за мониторинг на почви на почвени проби от района за замърсяване с нитрати вследствие предозирано и/или безконтролно наторяване на земеделски земи.

Екологичното състояние на почвата и способността ѝ да осъществява основните си функции са взаимно свързани както помежду си, така и с останалите компоненти на околната среда. За деградацията на почвите в горските земи, влошаване на свойствата, а оттам и на продуктивния потенциал, най-значително влияние оказват ерозионните процеси и изменения на свойствата им, настъпващи в резултат на горски пожари.

Антропогенното въздействие може да предизвика или усили процеса на деградация на почвата. То може да е в резултат на:

- Неподходящи обработки на горските почви, ерозионни процеси и липса на мероприятия за борба с ерозията, загуба на хранителни вещества, замърсяване на почвите
- Отстраняване на естествената растителност – превръщане на горските земи в обработваеми земеделски земи
- Прекомерно ползване на дървесина за огрев, строителен материал

Пожарите, в резултат на които горската растителност е унищожена напълно или се поврежда в различна степен, водят до загуби на органично вещество, разрушаване на структурата и последваща ерозия. Деградацията на почвата настъпва в резултат на частичното или пълно унищожаване на дървесната растителност, мъртвата горска постилка и тревната растителност. Това води до изменение на процентното съдържание на фракции на макроагрегатния и механичния състав на почвата.

VII. МЕРКИ ЗА УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ НА ЗЕМИТЕ

Превенцията е най-ефективният и най-евтиният начин за осигуряване на здравословни почви - и по-чиста вода и въздух - в дългосрочен план. Всяка инициатива, насочена към предотвратяване и намаляване на замърсяването - от проектиране на продуктите, по-добро рециклиране, управление на отпадъците, сеитбооборот, прецизно земеделие и намалена употреба на пестициди и торове до по-чист транспорт и промишленост — както и към подпомагане на органите да прилагат ефективни мерки, ще допринесе за намаляване на натиска върху тези жизненоважни екосистеми.

Наличието на деградация на земните ресурси (почви, води, растения и животни) води до намаляване на продуктивността на екосистемите и на сигурността по отношение по-нататъшното ползване на суровини и услуги от екосистемите. В повечето случаи деградацията на земите е резултат от комплексното действие на множество фактори (естествени и антропогенни), а деградационните процеси, които са взаимно обвързани, влияят отрицателно най-често на повече от един от земните ресурси.

Ограничаването и преодоляването на деградационните процеси на земите може да се осъществи чрез прилагане на добри земеделски практики, включващи комплекс от мерки с почвозащитно и оттокорегулиращо действие за интегрирано опазване на почвите и водите, специфично за дадени почвено – климатични и топографски условия, с цел: осигуряване на защитна покривка на почвената повърхност от растителност или растителни остатъци в периодите с висока ерозионност на валежите и вятъра; повишаване на инфилтрационната способност на почвата; поддържане и възстановяване на почвата; повишаване на запасите от почвено органично вещество и използване на машини и технологии за почвообработка с минимален натиск върху почвената повърхност

Мерки за ограничаване на деградационните процеси при горските земи

- Провеждане на лесовъдски и технически мероприятия
- Системно провеждане на отделни сечи
- Предотвратяване на горски пожари
- Сnižаване степента на пожарна опасност на насажденията
- Бързо установяване на възникналите пожари, ограничаване на разпространяването им и успешното им гасене
- Отстраняване на отпадъците след сечите
- Поставяне на табели с противопожарно съдържание и за уточняване на местата за палене на огън

Мерки,отнасящи се до устройство на територията и начина на земеползване

- разработване и реализиране на земеустройствени планове (с елементи на уедряване на поземлените имоти като важно условие за устойчивото развитие на агроекосистемите);
- възстановяване и поддържане на инфраструктурата на земеделските територии
- засилване на контрола по отношение предотвратяването на пожари в земеделските земи
- внедряване на правилна структура на отглежданите земеделски култури и организиране на високопродуктивни сеитбооръщения
- увеличаване дела на трайните насаждения, фуражните, техническите, медицинските и етерично-маслените култури
- увеличаване дела на културите за производство на алтернативни горива (рапица, мискантус и др.)
- преминаване към поясно земеделие: оформяне на пояси с различна ширина при подреждане на културите в сеитбообръщането
- внедряване на почвозащитни обработки, включително контурна обработка на земи, разположени на склонове или по хоризонталите с цел създаване на дълбоки препятствия по пътя повърхностно оттичащите се води и увеличаване запасите от вода в почвата.

Мерки за преодоляване на токсичността от замърсяването с тежки метали

- въвеждане на ограничителен режим на земеползване и отглеждане на подходящи култури за съответните равнища на замърсяване
- внедряване на оборски тор, торф и други органични материали с високи сорбационни свойства, който неутрализират токсичния ефект на замърсителите
- Отнемане на замърсения слой на почвата и замяна с чиста почва

Мерки за увеличаване и поддържане съдържанието на органично вещество в почвата

- Отглеждане на култури които продуцират по – голямо количество растителни отпадъци
- Прилагане на зелено торене, въвеждане на междинни култури, използване на животински и други органични торове за увеличаване на органичното вещество в почвата
- Намаляване честотата на обработката на почвата през годината.

РИОСВ Шумен, контролира и следи ситуацията и предприема мерки за опазване на почвата на територията на общината. Състоянието на почвата включва извършване на проверки за запазване, подобряване на структурата и плодородието на почвата. Освен всичко друго, защитата на почвата включва дейности на засилен контрол, относно:

- ✓ съхранение и употреба на препарати за растителна защита;
- ✓ опазване на почвата от водна и ветрова ерозия;
- ✓ контрол за опазване на хумуса от разхищение;
- ✓ рекултивиране на нарушени терени.

Въз основа на установената ситуация РИОСВ-Шумен изисква вземането на мерки за ограничаване на замърсяването на почвата, сред които в зависимост от вида на почвата, могат да бъдат:

- ✓ използването на биоторове за спиране на по-нататъшното разграждане и повишаване плодородността на почвата;
- ✓ насърчаване използването на пестициди (хербициди, почвени инсектициди), които не оказват отрицателно въздействие върху почвата;
- ✓ въвеждане на биологично земеделие;

Понастоящем за територията на община Каолиново се прилагат някои от следните мерки за защита от ерозия и опазване на земите от замърсяване, които обхващат следните дейности:

- ❖ на територията на ТП на ДЛС Паламара са извършват залесителни мероприятия с цел бързото възстановяване на ландшафта и овладяване на ерозионните процеси.
- ❖ почистване на локални (незаконни) сметища (струпване на всякакъв вид отпадък, най-вече битови и строителни) около население места.
- ❖ Изпълнена рекултивация на старите общински депа.

VIII. SWOT АНАЛИЗ

Главната цел на SWOT-анализа е да се извърши взаимнообвързана оценка на вътрешните за дадена организация или регион силни (Strengths) и слаби (Weaknesses) страни, както и на външните за организацията или региона възможности (Opportunities) и заплахи (Threats). Приема се, че вътрешните страни (силните и слабите страни) могат да се контролират от организацията, докато външните фактори (възможности и заплахи) определят състоянието на средата, в която се развива организацията или региона.

В световната практика SWOT-анализът се е утвърдил като задължителен елемент на стратегическото планиране. Значението на SWOT-анализа се подсилва и от факта, че той е регламентиран като задължителна процедура при всички планове и програми, свързани с усвояването на структурните фондове и инструменти на Европейския съюз.

Резултатите от SWOT-анализа позволяват точно формулиране на приоритетите и целите на програмата. Резултатите от SWOT-анализа позволяват да се планират и реализират конкретни мерки за коригиране на състоянието

Силни страни	Слаби страни
- Липса на почви, замърсени с тежки метали; - Липса на заблатени и засолени почви; - Липса на киселини почви; - Почвено-климатичните характеристики дават възможност за отглеждане на зърнено-технически култури; - Висока степен на използваемост на земеделските земи; - Направена е инвентаризация на склад за негодни за употреба ПРЗ - Правят се ежегодни проверки от РИОСВ за замърсяване на почвената покривка, както регулярни така и по сигнал; - Почвите са в добро екологично състояние по отношение на замърсяването с устойчиви органични замърсители;	- Недостатъчно кадри и административен капацитет на общината за управление на почвите; - Замърсяването с отпадъци и опожаряването на стърнища и суха тревна растителност е основна причина, водеща до увреждане на повърхностния слой на почвата и до нарушение на нейната микробиологична структура и водния ѝ баланс. - Части от територията на общината са обхванати от ерозионни процеси
Възможности	Заплахи
- Проучване състоянието на почвите и получаване на данни за наднормено замърсяване, картиране на резултатите от проучванията и предприемане на действия по подобряване на състоянието на почвите; - Благоприятни условия за развитие на биоземеделие; - Управление на финансови инструменти от ЕС, които насърчават земеделието и устойчивото ползване на земите.	- Непълно усвояване на финансовите инструменти на ЕС, насърчаващи земеделието, устойчивото ползване на земите и опазването на почвите; - Загуба на биоразнообразие при естествено и антропогенно въздействие; - Риск към почвено засушаване и почвено-атмосферно засушаване;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО

2021-2028 г.

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

IX. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	Средст ва (х.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Приоритет 1: Подобряване на административния капацитет, правните инструменти по прилагане на екологичното законодателство и информационната обезпеченост с цел устойчиво управление на почвите;								
1. Повишаване капацитета на общинската администрация по отношение на опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почви.	Ежегодно след приемане на програмата	2	Държавен бюджет, Общински бюджет, Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г.	Служителите на местно имат административен капацитет по отношение на ефективно управление на почвените ресурси	Повишен капацитета на служителите от областните и общински администрации	Брой обучени служители	МОСВ, МЗХГ	Община, Научни организации, НПО
2. Обмен на знания и добри практики по проблемите по опазване, устойчиво ползване и управление на почвите	Ежегодно след приемане на програмата	2	МОСВ, Държавен бюджет, общински бюджет	Осъществен обмен на знания и добри практики на национално, ЕС и международно ниво по проблемите по опазване и устойчиво управление на почвите.	Брой проведени информационни срещи/семинари/конференции	Брой служители от общинската администрация	МОСВ, МРРБ	Община
3. Ефективен превантивен, текущ и последващ контрол по опазване и устойчиво ползване на почвите и ограничаване на процесите, които ги увреждат	Ежегодно след приемане на програмата	-	-	Изпълнение на агажменти на кмета на общината, произтичащи от ЗП	Недопускане на увреждане на почвите, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвата	Брой направени предписания. Брой наложени санкции. Намалена площ на увредени почви	Община	Областни администрации
4. Засилване на контрола върху спазване на забраната за палене на стърнища	Ежегодно след приемане на програмата	-	-	Предотвратена загуба на органично вещество следствие от незаконно палене на стърнища.	Недопускане на пожари в стърнища	Брой проверки, Брой изпратени предписания	Община	Областни управители, РИОСВ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО

2021-2028 г.

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	средства (х.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
						Брой санкции за периода		
Приоритет 2: Предотвратяване възникване на деградационни процеси, възстановяване и съхраняване функциите на почвите								
5. Създаване на защитни пояси и линейни залесявания покрай границите на земеделските имоти, край пътища и др. за защита от ветрове	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Държавен бюджет, Донорски организации, Бизнес, ПРСР, Общински бюджет	Ограничена ерозия в земеделските имоти, ограничено количество на твърд отток в каналите, крайпътните канавки и пътищата.	Ежегодни данни за земеделски площи и пътища в ha, защитени от ветрове.	Площ в (ха), със създадени линейни залесявания Данни за площите общо за периода	МЗХГ, Община	Земеделски стопани, Бизнес
6. Усвояване на ерозиранни земи за отглеждане на алтернативни култури – лекарствени, етеричномаслени, агролесовъдство.	Ежегодно след приемане на програмата	Съгласно проект	Частни инвестиции, ПРСР, Общински бюджет	Намалени площи с пустеещи земи, ограничена степен на ерозия и повишени добити от получена продукция.	Площ в ха на ерозиранни пустеещи земи, заети с алтернативни култури – ежегодни данни.	Ерозиранни пустеещи земи в ха усвоени за отглеждане на лекарствени, етерично-маслени култури и агролесовъдств о – общо за периода	МЗХГ,	Община

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО

2021-2028 г.

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Мярка/дейност	Етапи и срокове за постигане	средства (х.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Приоритет 3: Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване								
7. Залесяване на земи с ниска категория, негодни за земеделско ползване	Ежегодно	Съгласно проект	Държавен бюджет, Общински бюджет, ПРСР	Залесени площи на негодни за земеделско ползване почви	Приложение на различни техники на агролесовъдство то на земите с по- ниска категория – ежегодни данни в ha	Залесени площи (ха) от земите с по-ниска категория. Общо за периода	МЗХГ, Община	
8. Залесяване на горите, пострадали от природни бедствия	Ежегодно	Съгласно проект	Държавен бюджет, общински бюджет ПРСР* 2014-2020	Намалено отрицателното въздействие на сечи, съхнене, паша и други видове ползване на горите върху устойчивостта на земите.	Брой финансирани проекти, отпуснати средства за възстановяване на горски площ	хектара гори, върху които са проведени мероприятия за възстановяване	МЗХГ, Община	Собственици на земи
9.Ограничаване на строителството в зелените площи и покритие на градските райони с растителност чрез общите устройствени планове (ОУП) на населените места	Постоянен		Държавен бюджет	Намалени площи със „запечатани“ почви в зелените площи; Адаптиране към климатичните промени.	Брой реализирани ОУП, и площи в градските райони, покрити с растителност.	Общ брой реализирани ОУП, съобразени с мярката.	Общини	МРРБ

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО

2021-2028 г.

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

Мярка/действие	Етапи и срокове за постигане	средства (х.лв.)	Източници на финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции	
					Текущи	Целеви	Водеща	Партньор
Приоритет 4: Ангажиране на обществеността в процесите по управление, устойчиво ползване и опазване на почвите								
10. Провеждане на информационни кампании, свързани с популяризиране на въпросите за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите	ежегодно	5	Държавен бюджет – МОСВ, областни/общинки бюджети	Информирана и ангажирана общественост, земеделски стопани и дребен бизнес по въпросите, свързани с опазване, устойчиво ползване и възстановяван е на почвите	брой на проведените семинари/информационни кампании	Брой проведени информационн и кампании за периода	Общини	НПО, Научни организации и
11. Провеждане на консултации от общините на всички етапи с обществеността и други заинтересовани страни в процеса на разработване на областни и общински програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите	До 2028 г.	5	Държавен бюджет, ОПОС 2021 - 2027	Заинтересованите страни са включени в процеса на разработване на областни и общински програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяван е на почвите.	Провеждане на консултации с обществеността по отделните етапи на разработването на Областните и Общински програми и	Всички програми за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите са консултирани с обществеността	Общини	Обществено стта и засегнатите страни.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване на почвите

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

ПРОГРАМА

ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

2021 – 2028 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3
Програма за опазване
на околната среда
2021-2028

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ:

ЗООС	- Закон за опазване на околната среда
ЗУО	– Закон за управление на отпадъците
ПУДООС	– Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ИАООС	- Изпълнителна агенция по опазване на околната среда
ИУЕЕО	- Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУГ	- Излезли от употреба гумми
МРО	- Масово разпространени отпадъци
НПО	– Неправителствени организации
НПУО	- Национален план за управление на отпадъците
НУБА	- Негодни за употреба акумулаторни батерии
МЗХ	– Министерство на земеделието и горите
МОСВ	– Министерство на околната среда и водите
ОбС	– Общински съвет
Об	– Общински бюджет
МОСВ	- Министерство на околната среда и водите
МПС	- Моторни превозни средства
МФ	– Министерство на финансите
БО	– Битови отпадъци
МЗ	– Министерство на здравеопазването
РЗИ	– Регионална здравна инспекция
ДБ	– Държавен бюджет
ПСОВ	– Пречиствателна станция за отпадъчни води

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

	Списък на използваните съкращения	3
I	ВЪВЕДЕНИЕ	4
II.	ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ В ОБЩИНА КАОЛИНОВО И ПРОГНОЗИ ЗА БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ.....	16
III.	SWOT АНАЛИЗ.....	22
IV.	ЦЕЛИ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.....	25
V.	ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ С ПОДПРОГРАМИ С МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ.....	27
V.1	Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци, включително и предотвратяване образуването на хранителни отпадъци.....	30
V.2	Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци.....	39
V.3	Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради.....	44
V.4	Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на амалиране на риска от депонирани отпадъци.....	49
V.5	Подпрограма за намаляване на количеството и на риска депонирани битови отпадъци.....	55
VI.	КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ОБЩИНСКИ, РЕГИОНАЛНИ И НАЦИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ.....	59
VII	СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА КАОЛИНОВО 2021-2028 г.....	64
VIII	ПРИЛОЖЕНИЯ	66
VIII.1	Приложение 1 Анализи на настоящото състояние на управлението на отпадъците в община Каолиново.....	67
VIII.2	Прогнози	115

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата програма има ключова роля за ефективното и ефикасно управление на отпадъците на територията на община Каолиново, като съдържа преглед на текущото състояние на общината, по отношение управлението на отпадъците, както и регламентира целите, принципите, мерките, начините на изпълнение, начините за контрол, начините за финансиране на дейностите и очакваните резултати за изпълнение на задълженията на Общинската администрация по отношение на управлението на отпадъците. Тя е инструмент за подобряване на организацията за управление на отпадъците в общината и създава предпоставки количествата генерирани отпадъци от населението, селското стопанство и промишлеността да бъдат намалени.

Програмата за управление на отпадъците на територията на община Каолиново 2021-2028 г. е разработена за период, който съвпада с действието на Националния план за управление на отпадъците (НПУО 2021-2028 г.) приет с Решение № 459 от 17 юни 2021 г. на Министерски съвет и при необходимост ще бъде актуализирана при промяна във фактическите или нормативни условия. Националният план е съобразен с изискванията на Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, като са отчетени общите принципи за опазване на околната среда като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействие върху човешкото здраве, икономиката и обществото. Приоритет „Отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда“ за периода 2021-2027 г. е насочен към специфична цел „Насърчаване на прехода към кръгова икономика“ и ще се финансират мерки, чрез които отпадъците ще се подготвят за повторна употреба и поправка, ще се рециклират или генерирането им ще бъде предотвратено, както и дейности, свързани с осведомеността на населението и промяна в нагласите му.

Устойчивото управление на непрекъснато нарастващото количество отпадъци е едно от най-значителните предизвикателства пред съвременното общество. Образованите отпадъци от жизнената дейност на човека, от производството и търговията изискват незабавни действия за намаляване на общото им количество, повторната им употреба, увеличаване на рециклирането и тяхното оползотворяване. Основната цел е да се предотврати или ограничи неблагоприятното влияние на отпадъците върху човешкото здраве и природната среда. С напредване развитието на технологичните процеси за третиране на отпадъците, все повече се усъвършенстват възможностите за тяхното използване като алтернативен енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране.

Общинската програма за управление на отпадъците е един от най-важните инструменти за прилагане на законодателството за отпадъците на местно ниво. Тя се разработва в съответствие с нормативните изисквания на чл. 52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), във връзка с чл.15, ал.1, т.3, чл.57 и чл.59 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Програмата за управление на отпадъците е секторна програма и е

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на община Каолиново.

Програмата обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общината, съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 53/13.07.2012 г. изм. и доп.) и подзаконовите нормативни актове. Тя се разработва като секторна политика, съгласно чл. 52 ал. 2 от Закона за управление на отпадъците и е неразделна част от Общинската програма за околна среда.

С НПУО се цели намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и здравето на населението, както и постигане на максимално ефективно използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места. Важна част е създаването на максимални условия за предотвратяване образуването на отпадъци.

В настоящата програма са взети под внимание както европейските тенденции за решаване на проблемите с отпадъците, така и специфичните местни условия, заложи в Плана за интегрирано развитие на Община Каолиново за периода 2021 – 2027 г., в резултат на което са определени целите и приоритетите.

Направен е анализ на съществуващото състояние по отношение управлението на отпадъците, на база на който са идентифицирани проблемите и са формулирани целите. Към всяка подпрограма е разработен план за действие в които са посочени необходимите мерки, отговорните институции и необходимите финансови средства.

Основните резултати които се очакват от изпълнението на програмата са свързани с предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци; увеличаване на количествата на оползотворени отпадъци; подобряване на организацията по събиране и транспортиране, екологосъобразно обезвреждане, вкл. предотвратяване на риска за човешкото здраве.

Регион за управление на отпадъците

Община Каолиново участва в регион за управление на отпадъците Шумен съгласно НПУО 2014-2020 г.

Обхват на програмата

Съгласно чл. 52, ал. 2 от *Закона за управление на отпадъците*, ДВ бр. 53/13.07.2012 г. Програмата е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда.

В обхвата на настоящата Програма попадат дейностите, свързани с формираните на територията на община Каолиново отпадъци, изведени и приоритизирани на база идентифицираните проблеми, които общинското ръководство трябва да реши, за да се постигне екологосъобразното им управление.

Програмата за управление на отпадъците на община Каолиново обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на общините в съответствие с нормативните документи по опазване на околната среда.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО 2021-2028 г.

Програма за управление на отпадъците

Настоящата програма е с период на действие от 2021 до 2028 г. и подлежи на актуализация в следните случаи на изменения в Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. и/или при всяка значима промяна в нормативната област на дейностите по управление на отпадъците.

Предмет на програмата са дейностите по управление на отпадъците които са в приложното поле на ЗУО и в същото време управлението им е от компетенциите на общинските власти

- ✓ Битови отпадъци;
- ✓ Производствени отпадъци - утайки от ПСОВ
- ✓ Строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради
- ✓ Опасни отпадъци - битови

Съвременните методи за разработване на програмата следват стъпките на стратегическото планиране. Най-общо казано този подход дава отговор на три главни въпроса:

- Къде сме сега? - Анализ на ситуацията;
- Какво искаме да постигнем ? - Определяне на целите;
- Как да го направим ? - Стратегия, план за действие.

Стратегията трябва да бъде ориентирана към постепенно въвеждане на системи за управление на отпадъците, които да осигуряват минимално въздействие върху околната среда.

Принципи при управлението на отпадъците

При определянето и приоритизирането на мерките, заложи в програмата, са спазвани основните принципи за управление на отпадъците, залегнали в международните правни актове, по които Р. България е страна, както и общата европейска и националната политика в тази област:

- ▶ „Предотвратяване“ - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно;
- ▶ „Разширена отговорност на производителя“ и „Замърсителят плаща“ - лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- ▶ „Превантивност“ - проблемите с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап за предотвратяване на замърсяването;
- ▶ „Близост“ и „самодостатъчност“ - отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близо до мястото на тяхното образуване;
- ▶ „Участие на обществеността“ - заинтересованите страни, както и широката

общественост имат възможност да участват в разработването на планове за управление на отпадъците и имат достъп до тях след одобрението им;

- ▶ „Интегрирано управление на отпадъците“ - комплекс от законодателна, институционална и технологична дейност, целяща предотвратяване образуването на отпадъци или тяхното редуциране чрез рационално оползотворяване изразяващо се в повторната им употреба и увеличаването на рециклирането им;
- ▶ „Най-добри налични техники, неизискващи прекомерни разходи“ - консултативен процес за вземане на решения, в който се отчитат относителните преимущества на различните възможности за управление на отпадъците, имащи отношение към опазването на околната среда, на приемлива цена;
- ▶ „Устойчиво развитие“ - използване на природите ресурси по начин, който не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения.

Йерархия на управлението на отпадъците

Йерархията определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията за управление на отпадъците е предпоставка за осигуряване на ефективно използване на ресурсите. Йерархията задава пет възможни начина за правителствените институции, местните власти и бизнеса за организиране на дейностите с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

Целта на йерархията е да илюстрира модел на интегриран подход за управление на отпадъците, като прилагането ѝ в посочената последователност ще допринесе за създаването на устойчива политика по управлението им.

ПУО е част от цялостната общинска система за планиране. При разработване на програмата са взети предвид основните постановки за развитието на община Каолиново с

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО 2021-2028 г.

Програма за управление на отпадъците

хоризонт към 2030 - План за интегрирано развитие на Община Каолиново за периода 2021 – 2027 г.

Целите, набелязани в настоящата Програма за управление на отпадъците и свързаните с тях мерки са на база анализ на съществуващото състояние и идентифициране на проблемите. За всяка от посочените мерки в Плана за действие, ще бъдат определени необходимите финансови средства за обезпечаване на прилагането на програмата за периода 2021 -2028 година.

Отпадъците не само повърхностно замърсяват околната среда, но и ограничават използваемостта на земята, създават хигиенни проблеми и дразнят естетическите възприятия на хората. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси, те се превръщат в многофакторен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението. От друга страна отпадъците са ценен енергиен и суровинен източник и тяхното минимизиране и повторната употреба води до съхранение на природни ресурси.

Ето защо управлението им е сложен и многообхватен процес, изискващ интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база, и не на последно място висока обществена отговорност.

Новата и ефективна стратегия за управление на твърдите битови отпадъци ще:

- ▶ повиши привлекателността на населените места в общината;
- ▶ намали и предотврати риска за здравето на хората;
- ▶ подобри състоянието на околната среда и нейната привлекателност;
- ▶ намали замърсяването на реки, води и почви;
- ▶ намали потреблението на природни ресурси за сметка на преработка на отпадъци;
- ▶ подобри условията за икономическо развитие и чистотата в населените места;
- ▶ подобри условията за развитие на селското стопанство в общината, например чрез производство на компост от органични отпадъци;
- ▶ подобри качеството и разшири обхвата на предлаганите услуги по третиране на отпадъци.

Нормативна рамка

✓ *Законодателството на ЕС:*

- Рамково законодателство: Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на
- Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви и Регламент (ЕО) № 1013/2006 за трансграничен превоз на отпадъци.
- Законодателство относно операции и съоръжения по третиране на отпадъци: Директива за индустриални емисии 2010/75/ЕС /относно изгаряне на отпадъци и

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

изисквания за комплексни разрешителни за определени инсталации за третиране на отпадъци/ и Директива 1999/31/ЕО на Съвета от 26 април 1999 г. относно депонирането на отпадъци.

- Законодателство относно специфични потоци отпадъци и включва следните базови директиви: Директива 2006/66/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 септември 2006 г. относно батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕИО; Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване; Директива 94/62/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 1994 г. относно опаковките и отпадъците от опаковки; Директива (ЕС) 2019/904 Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда; Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно излезлите от употреба моторни превозни средства; Директива 2020/362/ЕС на Комисията от 17 декември 2019 г. за изменение на приложение II към Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно излезлите от употреба превозни средства; Директива 96/59/ЕО на Съвета от 16 септември 1996 г. за обезвреждането на полихлорирани бифенили и полихлорирани терфенили; Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда, и по-специално на почвата, при използване на утайки от отпадъчни води в земеделието и Директива 78/176/ЕИО на Съвета от 20 февруари 1978 г. относно отпадъците от производство на титанов диоксид.

✓ *Национално законодателство*

- Закон за управление на отпадъците;
- Закон за опазване на околната среда;
- Закон за устройство на територията;
- Закон за местните данъци и такси;
- Закон за ратификация на Базелската Конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане;
- Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Наредбата определя изискванията за предоставяне на информация на НСИ и ИАОС относно отпадъците и съоръженията и инсталациите за отпадъци, вкл. информация от общините.;
- Наредба № 2 от 23.07.2014 г. за класификацията на отпадъците. Наредбата въвежда европейската класификация на отпадъците, задължителна за прилагане и от общините.
- Наредба № 4 от 5.04.2013 г. за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци;

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

- Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, Обн. ДВ. бр.80 от 13 Септември 2013 г.
- Наредба №7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;
- Наредба №7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Приета с ПМС № 20 от 25.01.2017 г., Обн. ДВ. бр.11 от 31 Януари 2017 г.
- Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ.. бр.98 от 8 Декември 2017 г.;
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки Обн. ДВ. бр.85 от 6 Ноември 2012г.
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци Обн. ДВ. бр.29 от 30 Март 1999 г.;
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието Обн. ДВ. бр.63 от 12 Август 2016 г.
- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти - 08.01.2013 г.;
- Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства, Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013 г.
- Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване, Обн. ДВ. бр.100 от 19 Ноември 2013 г.
- Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори, Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013 г.
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми, Обн. ДВ. бр.73 от 25 Септември 2012 г.
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, Обн. ДВ. бр.57 от 2 Юли 2004 г.
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, Обн. ДВ. бр.25 от 18 Март 2003 г.
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, обн., ДВ, бр. 73 от 11.09.2007 г.

Географски, демографски и социално-икономически характеристики на Община Каолиново

Община Каолиново е разположена в североизточната част на Лудогорието. Намира се най-северно в пределите на Шуменска област, върху площ от 293 км². В състава на общината са включени 16 населени места – 1 град и 15 села. На изток общината граничи с община Никола Козлево (област Шумен), на североизток с община Тервел (област Добрич), на север с община Дулово (област Силистра), на запад с община Венец (област Шумен) и община Исперих (област Разград), на юг с община Нови пазар и община Хитрино (област Шумен).

Фиг.№ 1 Административно – териториално устройство на Област Шумен и прилежащите и общини

Община Каолиново е съставена от 16 населени места- гр.Каолиново (общински център), с.Браничево, с. Гусла, с.Дойранци, с. Долина, с.Загориче, с.Климент, с.Лиси връх, с.Лятно, с.Наум, с.Пристое, с.Сини вир, с.Омарчево, с.Средковец, с.Тодор Икономово и с.Тъкач.

Град Каолиново, който е общински център, е единственото населено място на територията на общината от градски тип. Разположен е на около 50 км северно от областния център, на 4.8 км. от главен път I-7 . Директна пътна връзка градът има със селата Тъкач (6.6км), Пристое(4.8км), Тодор Икономово(4.6км), Лятно (8.4км), Дойранци (8.3км).

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

Най-малкото по площ населено място е с.Гусла с площ от 40.03 ха , а най-голямото е с.Тодор Икономово- 204.24 ха.

Таблица 1 Брой на населението на Община Каолиново за периода 2016-2020 г.

№		(брой)				
		2016	2017	2018	2019	2020
		Общо	Общо	Общо	Общо	Общо
	община Каолиново	12551	12646	12771	13025	12888
1	с. Браничево	1339	1341	1369	1388	1373
2	с. Гусла	604	611	611	620	604
3	с. Дойранци	469	462	465	472	462
4	с. Долина	483	467	471	486	475
5	с. Загориче	866	881	926	959	932
6	гр. Каолиново	1501	1527	1529	1527	1512
7	с. Климент	1076	1127	1169	1241	1242
8	с. Лиси връх	46	39	40	37	34
9	с. Лятно	574	578	575	561	552
10	с. Наум	447	452	439	472	473
11	с. Омарчево	24	26	26	25	25
12	с. Пристое	961	968	981	1019	1021
13	с. Сини вир	567	563	562	555	544
14	с. Средковец	650	665	664	668	663
15	с. Тодор Икономово	2229	2229	2217	2264	2245
16	с. Тъкач	715	710	727	731	731

Източник: Национален статистически институт , www.nsi.

Съгласно класификацията на Националната концепция за пространствено развитие на България 2013-2025г., община Каолиново, заедно с още 138 общини се намира в 5-то йерархично ниво. Това са общински центрове – села или много малки градове, където се осъществява първичното обслужване на населението на общините и където са налични работни места извън селскостопанската заетост – в сферата на социалните услуги, търговията, администрацията, промишленото и занаятчийското производство, образованието и културата. Важно условие за свързаността с останалите селища в общините и достъпа до тези услуги са удобните, изградени и поддържани, комуникационно- транспортните връзки.

Релеф

Според физикогеографската подялба на Република България, община Каолиново е разположена в западната част на източната подобласт на Дунавската хълмиста равнина, част от обширната Долнодунавска низина. Тази част от подобластта се нарича

“Лудогорие” и представлява обширно, вълнообразно, дълбоко насечено плато. На изток граничи с Добруджанското плато, на юг е отделено с Разградско - Поповските и Самуилските височини, на запад достига до долината на Русенски Лом.

Релефът на общината е равнинно – хълмист и платовиден. Надморската височина е между 100 и 500 м. Землищата на общината представляват висока, слабо нагъната равнина и има низинно-хълмист характер. В миналото по-голямата част от тази територия е била горски масиви, които постепенно са били изсечени за увеличаване на обработваемата земя.

Климат

В климатично отношение района на Общината попада в умерено-континенталната климатична подобласт на Европейско-континенталната климатична област и се характеризира с горещо лято и студена зима. Валежите са по-ниски от средните за страната, но са по-обилни в сравнение с останалите области в Лудогорието. Годишният ход на валежите в този район има подчертано континентален характер. Максимумът е през юни, а минимумът - през февруари. Валежите от сняг са в периода ноември – април. Най-студените месеци през годината са януари и февруари. Средната годишна температура е 10,3°C. Минималните температури през зимата в някои случаи падат до - 25°C. Не са изключения и резките понижения на температурите през пролетта и есента. Като най-топли се очертават месеците юли и август. Типичен пролетен месец е април, а типичен есенен - октомври. Годишната сума на валежите за с. Тодор Икономово, обл. Шумен през 2010 година е 774 л кв.м , през май са измерени 117 л кв.метър - най-валежния месец за 2010год.

Преобладаващи ветрове за община Каолиново са западните, северните и североизточните, а с най-малка повтораемост са южните, източните и югозападните. Случаите на тихо време са около 56% от общия брой на наблюдаваните дни. Средната скорост на вятъра е 2,2 м/сек. Бурните ветрове със скорост 30-40 м/сек. са рядкост. Те се явяват при преминаването на циклон през страната.

Води

Районът е със слабо развита хидрографска мрежа. Водният баланс се подхранва и поддържа от валежните води. Същите захранват и най-мощният водообилен хоризонт в Североизточна България – малм-валанжинския, в предвид близостта му до съвременната повърхност в теменната част на Северобългарския свод.

С най-голямо стопанско значение за района са пукнатинно карстовите до карстови по тип и напорни по характер подземни води, формирани в малм -валанжинските карбонатни седименти /варовици, доломити/ от Каспичанската свита. Те имат повсеместно разпространение в Североизточна България, като образуват общ водоносен хоризонт със значителни експлоатационни ресурси. По данни от проучвателни сондажи и

изградени тръбни кладенци в района - с.Браничево, с.Тодор Икономово, гр.Каолиново, с. Сини вир могат да се черпят от 8 до 20 л/с от един сондаж.

На територията на община Каолиново са разположени части от три повърхностни водни тела.

Първото е част от повърхностно водно тяло, с европейски код BG1DJ100R008 което е част от водосбора на р.Ружичка в поречие Дунавски Добруджански реки. Една малка част от водно тяло BG1DU100R001 - река Дунав, също попада в територията на община Каолиново. И третото водно тяло е с код BG2PR600R014 (р. Крива до с. Лиси връх).

Почви

Най-често срещаните видове почви на територията на община Каолиново са черноземите и сивите горски почви.

Физичните, физико-химичните и химичните свойства на черноземите са силно повлияни от ерозионните процеси. По механичен състав почвите са пясъкливо-глинести. От механичните фракции преобладават частиците на "едрия прах". Съдържанието на физична глина в повърхностния слой е от порядъка на 48%. По съдържание на органични вещества почвите са средно хумусни.

Голям дял от почвената покривка на територията на общината са заети от тъмносиви, сиви и светлосиви горски почви. Тъмносивите горски почви са образувани върху льосовиден субстрат. Характерна тяхна особеност е диференциацията на профила по механичен състав. Въпреки сравнително ниските стойности на хумуса и общия азот за тези почви, благодарение на голямата им мощност се осигуряват необходимите хранителни вещества. Сивите горски почви са свързани с по-активното почвообразуващо участие на горската растителност и по-малка мощност на хумосно-елувиалния хоризонт на почвообразувания субстрат. Светлосивите /псевдоподзолисти/ горски почви са сравнително добре запасени с хранителни вещества, по-често са плиткокарбонатни. Хумусният хоризонт е средно мощен.

Сеизмичност

България е разделена при последното сеизмично райониране на пет сеизмични зони. Това са Кресненската, Горнооряховската, Пловдивската, Софийската и Шабленската сеизмични зони.

Съгласно сеизмичната карта на България, общината попада в зоната на VII степен. Коефициентът за сеизмичност е 0.10. Не се наблюдават активни физикогеоложки явления и процеси - свлачища, пропадане, срутвания.

Биологично разнообразие

Според растително-географското райониране на България територията на общината попада в Източно-Дунавската равнинна област. Тя се простира от западния вододел на р. Русенски Лом до границата ѝ с крайбрежната Черноморска зона. Оттук на изток добре

изразената праволинейна морфотектонска граница на Източната дунавска равнина с Предбалкана следи подножието на северния разседно обусловен склон на Преславската планина. Още по на изток до контакта с Черноморската зона тя следи долината на река Голяма Камчия.

Естествената растителност е лесостепна и степна и заема ограничени пространства – територии, неизползвани за земеделие, обикновено по вододелните била. Тревният тип растителност е представен предимно от вторичен тип растителност, който е адаптиран към ареала на унищожените гори. Според горскорастителното райониране попада в Мизийска горскорастителна област, подобласт Лудогорие, Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори. Горският фонд се състои от 6 по-големи комплекси и множество малки, пръснати из работните земи, с различна форма и големина.

Животинският свят на територията на общината показва разнообразие предимно по отношение на бозайниците и по-малко по отношение на птиците, земноводните и влечугите. Най-разпространени са дивите свине, но се срещат и типични степни бозайници като степен пор, европейски лалугер, хомяк, заек, таралеж. Птичето разнообразие се представя от посевна врана, сива яребица, пъдпъдък, а край водните обекти се среща малката и обикновена дропла.

Територията на община Каолиново не попада в границите на защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии.

В териториалният обхват на общината попада част от защитена зона от Национална екологична мрежа съгласно Закона за биологичното разнообразие (обн. ДВ 77/2002 г.) BG0000106 “Хърсовска река“ за опазване на природните местообитания (включена в списъка 33, приет с Решение на Министерски съвет № 661/16.10.2007 г. обн. ДВ бр.85/2007 г.).

II. ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ В ОБЩИНА КАОЛИНОВО

В този раздел са представени основни данни и тенденции, в резултат от проведения анализ на настоящото състояние на управлението на отпадъците на територията на община Каолиново, както и произтичащите от тях изводи и препоръки, които са основа за формулиране на мерките за постигане на целите на настоящия програмен документ.

Изводи от анализа на действащите нормативни и програмни документи на Община Каолиново в контекста на правата и задълженията на общините в областта на управление на отпадъците.

Община Каолиново е разработила местна нормативна уредба в съответствие с изискванията на националното законодателство, в т.ч. Закона за управление на отпадъците, Закона за местните данъци и такси, Закона за местното самоуправление и местната администрация, детайлизираща разпоредбите относно управлението на отпадъците съобразно спецификата на общината. Разработени са и програмни документи за провеждане на политиката на общината в тази област.

На основата на извършения анализ могат да се направят следните основни изводи:

➤ Националната нормативна рамка в областта на управление на отпадъците съдържа конкретни разпоредби, регламентиращи обхвата, правата и задълженията на органите на местното самоуправление и местната администрация по отношение на управлението на отпадъците.

➤ Действащата *Наредба за управление на отпадъците на територията на община Каолиново* е приета от Общински съвет - Каолиново с Решение №12 по Протокол №3/ 24.11.2015 г. на основание чл. 22 от действащия ЗУО. Наредбата съдържа детайлни разпоредби, регламентиращи управлението на отпадъците на територията на община Каолиново. Разработена в пълно съответствие с изискванията на националното

законодателство по управление на отпадъците и отговаря на изискванията на ЗУО за съдържание на наредбата.

➤ В останалите общински нормативни актове, обект на анализа, могат да бъдат направени допълнения с оглед уреждане на максимално широк кръг от въпроси, както е препоръчано в заключението на анализа.

➤ Община Каолиново разработва и изпълнява общински програми за управление на отпадъците в съответствие с действащото към момента на изготвянето им национално законодателство и национални програмни документи в областта на управление на отпадъците.

➤ Основната част от мерките, включени в Плана за действие на *Общинската Програма за управление на дейностите по отпадъци за периода 2015-2020 г.* са реализирани.

➤ Общинската администрация осъществява текущ контрол по напредъка и изготвя периодични отчети за изпълнението на програмните документи, в законоустановените срокове, които представя пред Общински съвет - Каолиново.

Изводи от анализа на отпадъците и прогнозите за отпадъците.

➤ Нормата на натрупване на битовите отпадъци в община Каолиново е по-ниска от приетата за страната норма на натрупване за тип населени места, съответстващи на населените места в общината. Наличието на сходство с тенденциите в страната показва, че в общината действат обичайните фактори, свързани с генерирането на битови отпадъци.

➤ Община Каолиново разполага с анализ на морфологичния състав на битовите отпадъци. В рамките на ос 2 "Околна среда и инфраструктура" на Българо- швейцарската програма за сътрудничество е реализиран проект "Пилотни модели за екологосъобразно събиране и временно съхранение на опасни битови отпадъци". По проектна идея на дирекция "Управление на отпадъците и опазване на почвите" на МОСВ е осъществена дейността по определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България на база на договор №12471/ 13.08.2018 г., сключен между ПУДООС и "Еко-морфология България" ДЗЗД.

➤ Планираният капацитет на предвидените за изграждане регионални съоръжения е достатъчен за третиране на образуваните битови отпадъци от Регион Шумен, съгласно изготвените прогнози, и постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, заложи в националното законодателство, за които са отговорни местните власти.

➤ В община Каолиново понастоящем не е застъпена практиката за повторна употреба и рециклиране на отпадъци от строителство и разрушаване. На територията на общината не се експлоатира депо за строителни отпадъци. В тази връзка е подписан договор между община Каолиново и „Голдън фийлд“ от 20.04.2021 г. Предмет на

договора е входящ контрол и временно съхранение на строителни отпадъци извозени от територията на общината.

Изводи от анализа на инфраструктурата за управление на отпадъците.

➤ Във всички населени места на територията на община Каолиново се извършва организирано събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци, като системата обхваща 100% от населението на общината.

➤ Общината е осигурила съдове и техника за събиране и извозване на смесените битови отпадъци.

➤ В изпълнение на законодателното изискване за регионално управление на битовите отпадъци, Община Хитрино членува в Регионално сдружение за управление на отпадъците на Регион Шумен, заедно с общините Шумен, Венец, Велики Преслав, Каолиново, Каспичан, Нови пазар, Смядово, Хитрино и Нови Пазар.

➤ Битовите отпадъци, образувани на територията на общината преминават през сепарираща инсталация, находяща се с. Близнаци, общ. Хитрино, стопанисвана от „Декра Строй“ ЕООД, притежаващ документ по чл. 35 от ЗУО № 15 – РД – 444 – 00 от 12.02.2020 г.

➤ След сепариращата инсталация битови отпадъци се депонират на Регионалното депо за неопасни отпадъци за общините Шумен, Венец, Велики Преслав, Каолиново, Каспичан, Нови пазар, Смядово, Хитрино и Нови Пазар, отговарящо на нормативните изисквания.

➤ Чрез сътрудничество с Организации по оползотворяване на масово разпространени отпадъци, притежаващи разрешения от МОСВ, Община Каолиново е осигурила инфраструктура за събиране, транспортиране и последващо оползотворяване на масово разпространени отпадъци, както следва:

- за отпадъци от опаковки - договор с “Булекопак” АД.
- за негодни за употреба батерии и акумулатори “ ЕКОБАТЕРИ” АД гр. София;
- за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване – „ЕЛТЕХРЕСУРС“ АД гр. София;

➤ Към момента на разработване на програмата, на територията на община Каолиново, както и в Регион за управление на отпадъците Шумен не функционират съоръжения и инсталации за компостиране на битови отпадъци.

Изводи от анализа на замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществени мерки за тяхното възстановяване.

➤ До 2009 г. на територията на община Каолиново са експлоатира: общинско депо за неопасни отпадъци, разположено в ПИ № 025021 в землището на гр. Каолиново. Със заповед на Директора на РИОСВ гр. Шумен, общинското депо е спряно от експлоатация като нерегламентирано сметище. Общината е кандидатствала за финансиране с проект за "Рекултивация на съществуващото общинско депо за битови отпадъци в гр. Каолиново, обл. Шумен", включващ техническа и биологична рекултивация на депото. Проектът е одобрен и през 2015 г. е изпълнен. След завършване на биологичната рекултивацията на общинското депо за битови отпадъци, имотът е с начин на трайно ползване "пасище, мера". Средствата за рекултивация на депото са осигурени от Предприятието за управление на дейностите по околна среда.

➤ Източник на финансиране на дейностите по следексплоатационни грижи и мониторинг на депото са приходите от такса битови отпадъци, както е регламентирано в Закона за местните данъци и такси. Средствата за дейностите следва да се включват в ежегодните план-сметки за необходимите разходи по ЗМДТ за битови отпадъци.

Изводи от анализа на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците и осъществяването на управленските и контролните функции.

➤ Възложените с националната нормативна уредба правомощия на кмета на общината във връзка с управлението на отпадъците са обезпечени в голяма степен с функции на звената в общинската администрация.

➤ На настоящия етап не са възложени функции относно биоразградимите и биоотпадъците, тъй като общината все още не е въвела система за разделно събиране и оползотворяване на този вид отпадъци.

Изводи от анализа на организационните схеми и форми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите.

➤ Въведените организационни схеми и форми за управление на отпадъците в община Каолиново са добра основа за прилагане на принципите „Разширена отговорност на производителя” и „Замърсителят плаща”.

➤ Принципът „разширена отговорност на производителя” се прилага напълно на територията на общината по отношение на три групи масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, негодни за употреба батерии и акумулатори, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване), като дейностите се извършват от Организации по оползотворяване на съответния вид масово разпространени отпадъци, с които Община Каолиново е сключила договори за сътрудничество.

➤ Община Каолиново осъществява последователна политика за по-пълно прилагане на принципа „замърсителят плаща“ при предоставянето на услугите за събиране, транспортиране и третиране на битовите отпадъци. Общината е осигурила възможност физическите и юридическите лица да заплащат такса „битови отпадъци“ според количеството на битовите отпадъци съобразно вида, броя и честотата на извозване на ползваните през годината стандартни съдове за изхвърляне на битови отпадъци.

➤ Понастоящем общината е сключила договор с от „Декра Строй“ ЕООД за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци до претоварната станция. Заплащането на услугата се извършва от събраната такса битови отпадъци;

➤ Депонирането на битовите отпадъците от всички населени места на територията на община Каолиново, след преминаването им през Претоварната станция с. Близнаци, се извършва на Регионалното депо за неопасни отпадъци, съгласно сключено споразумение между общините в Регион Шумен. Община Каолиново заплаща определената сума за депониране на тон отпадък на регионалното депо от събраната такса битови отпадъци в бюджета на общината, както и обезпеченията и отчисленията за депониране на отпадъци по чл. 60 и чл. 64 от ЗУО, чрез които се осигурява финансов ресурс за осъществяване на мониторинг на депото и следексплоатационни грижи.

➤ Предвид факта, че на територията на община Каолиново, както и в Регион за управление на отпадъци Шумен няма изградени съоръжения и инсталации за компостиране или друго оползотворяване на зелени, хранителни и кухненски биоотпадъци, понастоящем не се предоставят услуги по тяхното разделно събиране, транспортиране и оползотворяване.

➤ Редът за определяне и събиране на такса „битови отпадъци” и услугите, за които се заплаща таксата са регламентирани с Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Каолиново.

➤ Разходите за дейности по управление на битовите отпадъци надвишават приходите от такса „битови отпадъци“ и в тази връзка се прибягва до разходването на

допълнителни средства от бюджета на общината.

Изводи от анализа на информирането на обществеността по въпросите на управлението на отпадъците.

- Общината изпълнява съвместни мерки за информиране на обществеността с Организацията по оползотворяване на масово разпространени отпадъци, за което е включила конкретни клаузи в договорите за сътрудничество с тези организации.
- Община Каолиново използва различни форми за повишаване на общественото съзнание и привличане и насърчаване на обществеността за участие в дейностите с отпадъци - целеви кампании, разпространение на информационни материали и др.
- Община Каолиново изпълнява ангажиментите за информиране и консултации с обществеността, произтичащи от екологичното и друго законодателство. Проектите на общински нормативни и програмни документи се предоставят на интернет страницата на Общински съвет - Каолиново. Всички постъпили уведомления за реализация на инвестиционни предложения се оповестяват на интернет страницата на общината.

Изводи от анализа на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци.

- Информация и документация във връзка с управлението на отпадъците в община Каолиново се събира и обработва от различни структурни звена от общинската администрация, в съответствие с функционалните им характеристики съгласно Устройствения правилник на Общинска администрация - Каолиново.
- Взаимодействието между отделните звена се осъществява основно на базата на документооборота на хартиен и електронен носител. Наличната информация в отделните структурни звена е организирана по начин, който не винаги позволява сравнителен анализ на данните - налична е в различни разбивки;
- Препоръчва се въвеждане на единна информационна система в общината, която да обхваща целия процес по управление на отпадъците и на база на първичната информация да осигурява контрол и отчетност на всички етапи от процесите, да служи за изготвяне на анализи за планиране и вземане на управленски решения.

III. SWOT АНАЛИЗ

SWOT анализът е един от най-често практикуваните методи за стратегически анализ при подготовка на документи на публичната политика. SWOT анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегическия анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите “силни страни” и “слаби страни”. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на “възможности” и “заплахи”.

SWOT анализът е класически метод за стратегическо планиране и в същото време и аббревиатура, зад която стоят следните думи:

✚ S (Strenghts) – Силни страни

Силни страни. Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

✚ W (Weaknesses) – Слаби страни

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

✚ O (Opportunities) – Възможности

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

✚ T (Threats) – Заплахи

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най - големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ	ВЪНШНИ ФАКТОРИ
СИЛНИ СТРАНИ	ВЪЗМОЖНОСТИ
▪ Структурирана система за управление на отпадъците. ▪ Наличен опит за привличане на финансови средства. ▪ Добре структурирана техническа инфраструктура. ▪ Системата за управление на отпадъците обхваща цялата територия на общината. ▪ Достатъчна техника и съдове за ТБО. Липсват терени и територии, силно замърсени с отпадъци. ▪ Изискване от страна на	▪ Създаване на интегрирана общинска информационна система за управление на отпадъците с осигурен обществен достъп. ▪ Повишаване информираността на населението чрез въвеждане на нови и интерактивни форми на екологично образование и обучение. ▪ Провеждане на разяснителна кампания предимно в училищата и детските градини за повишаване на екологичното възпитание ▪ Навлизане на частния сектор и т.н.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

обществеността за по-чиста околна среда и значението за околна среда ▪ Съществува необходимата институционална, нормативна и стратегическа рамка за управление на околната среда. ▪ Натрупан капацитет от/за изпълнение на проекти. ▪ Съхранен екологичен потенциал (вкл. липса на големи индустриални замърсители. ▪ Добре работещо партньорство между институциите, имащи отношение към управлението на отпадъците ▪ Съществуваща общинска нормативна уредба по управление на отпадъците ▪ Участие в регионалното сдружение на общините за управление на отпадъците – регион Шумен ▪ Въведена е система за разделно събиране на рециклируеми отпадъци (хартия, пластмаси, стъкло) от опаковки ▪ Сключени са договори с лицензирани фирми за управление на специфични потоци отпадъци ▪ Общината е с много ниско ниво на генерирани отпадъци на 1 жител ▪ Установен е механизъм позволяващ участието на обществеността при вземане на решения, касаещи управлението на отпадъците	публично-частни партньорства в дейността по управление на отпадъците ▪ Актуализация на местните наредби в съответствие на нормативната документи по околна среда ▪ Оценка ефективността на разходните центрове и необходимостта от актуализация при определяне на “такса за битови отпадъци” ▪ Провеждане на кампании, свързани с национални и местни инициативи ▪ Реализация на програма за предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци ▪ Избор на площадка и компостиране на биоразградими отпадъци
ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ	ВЪНШНИ ФАКТОРИ
СЛАБИ СТРАНИ	ЗАПЛАХИ
▪ Ниско ниво на доходите и висока степен на безработица. ▪ Липса на ефективен контрол – липса на инспекторско звено, привеждащо в действие местната Наредба по управление на отпадъците, а от там и ненаказуемост на	▪ Честа промяна на националната нормативна уредба относно управлението на отпадъците ▪ Забавяне реализацията на проектите за изграждане на регионални съоръжение за сепариране и компостиране

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

нарушителите. ▪ Липса на ефективни местни НПО работещи в областта на околната среда ▪ Нерегламентирано замърсяване на отделни площадки със строителни, биоразградими и други отпадъци от бита ▪ Недобро стопанисване на съдовете за смет, водещо до повреждането и амортизация преди изтичане на срока за подмяна. ▪ Липса на данни за специфични отпадъчни потоци ▪ Не се извършва оползотворяване на строителни отпадъци ▪ Тенденция на нарастване на разходите за управление на битовите отпадъци. ▪ Ограничени финансови средства за извършване на дейностите по управление на отпадъците.	▪ Неизпълнението на нормативните задължения се преследва от контролните органи и води до налагане на санкции и глоби. ▪ Наличие на централизирана система за финансиране и правила за изготвяне на общинския бюджет ▪ Намиращите се почти винаги в състояние на “бюджетен дефицит” български общини извършват много от предвидените действия “в крачка” без да могат да реализират дългосрочни инвестиционни програми ▪ Непълно използване на постъпващите средства от такса битови отпадъци по предназначение ▪ Слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците. ▪ Високо ниво на депониране на биоразградими отпадъци. ▪ Предстоящо повишаване на Такса БО за населението, вследствие преминаване към друга методика – отчитане количеството на отпадъците. ▪ Недостатъчна държавна подкрепа за изпълнение на законовите задължения към местната власт в сферата на отпадъците.
---	---

IV. ЦЕЛИ НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 2021-2028 г.

Отправна точка за определяне на стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците за периода до 2028 г. на община Каолиново са:

- целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите, респ. предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.,
- направените изводи и препоръки от извършените анализи на текущото състояние на управлението на отпадъците на територията на община Каолиново, представени по-горе в т.ІІІ,
- SWOT анализът на управление на отпадъците, представен по-горе в т.ІV.

Целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективното използване на ресурсите са посочени в националните нормативни и програмни документи за отпадъците. ЗУО и наредбите по прилагането му поставят конкретни количествени цели, които общините следва да изпълнят поетапно до 2035 г. както следва:

- ✓ най-късно до 31 декември 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци, а именно:
 - 31 декември 2021 г. - 51 на сто;
 - 31 декември 2022 г. - 52 на сто;
 - 31 декември 2023 г. - 53 на сто;
 - 31 декември 2024 г. - 54 на сто;
 - 31 декември 2025 г. - 55 на сто
- ✓ най-късно до 31 декември 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- ✓ най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
- ✓ най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло), а именно:
 - до 31 декември 2025 г. - най-малко до 50 на сто от общото им тегло;
 - до 31 декември 2030 г. - най-малко до 30 на сто от общото им тегло.

Целите се изпълняват от общините в РСУО, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на съответната регионална система.

Генералната дългосрочна цел на Програмата е: да допринесе за устойчивото развитие на община Каолиново чрез определяне на необходимите мерки за изграждане и

реализиране на интегрирана система за управление на отпадъците в общината, като елемент на регионалната система за управление на отпадъците в регион Шумен, която да доведе до намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от генерираните отпадъци, подобряване ефективността на използване на отпадъците като ресурс, увеличаване отговорностите на замърсителите, стимулиране на инвестициите за управление на отпадъците.

Генералната стратегическа цел в сферата на управление на отпадъците е:

Общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива

Стратегическите цели, чието постигане през периода на Програмата ще допринесе за изпълнението на генералната цел, са:

Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;

Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци;

Стратегическа цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци.

За постигането на стратегическите цели са разработени подпрограми с мерки, съдържащи План за действие, в който са посочени основните дейности, отговорните институции и възможните източници за финансиране за осигуряване изпълнението на Програмата за периода 2021 -2028 г. и индикатори за оценка степента на изпълнение на заложените мерки в подпрограмите.

V. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ С ПОДПРОГРАМИ С МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕТО НА ЦЕЛИТЕ

В рамките на Програмата за управление на отпадъците на община Каолиново за периода 2021 -2028 г. са разработени подпрограми, които чрез мерките, включени в тях, водят до изпълнението както на оперативните цели на всяка от подпрограмите, така и на четирите стратегически цели.

Всяка от подпрограмите съдържа кратка въвеждаща текстова част, в която са представени ключови изисквания на националното законодателство и оперативни цели; развитие в разглежданата област; резултатите, които общината е постигнала до момента; ключови резултати, които се очакват от изпълнението на подпрограмата.

Всяка подпрограма съдържа План за действие, в който в табличен вид са посочени предвидените дейности (мерки) за постигане на оперативните и стратегически цели, срок за реализация, очакваните резултати, отговорните институции, възможните източници за финансиране за осигуряване на изпълнението ѝ и индикатори за оценка степента на изпълнение на заложените мерки в подпрограмата.

В зависимост от спецификата на съответната подпрограма са предвидени инвестиционни и неинвестиционни („меки“) мерки.

Стратегическа цел	Подпрограма
Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци, включително и предотвратяване образуването на хранителни отпадъци
Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци	Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО в т.ч. и управление на опаковките и отпадъците от опаковки

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

Стратегическа цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци	Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци
---	--

Н началото на всяка подпрограма, пред представянето в табличен вид на мерките/дейностите, резултатите от тях и т.н., е направено кратко представяне на подпрограмата, в което са изложени: какви са националните цели и посока на развитие в разглежданата област; най-важните резултати, които общината е постигнала до момента и които ще надгражда; най-важните изводи и препоръки от анализите, съотнесими към подпрограмата; ключовите резултати, които се очакват от изпълнението на подпрограмата и ще спомогнат за достигането на съответната стратегическа цел на програмата за управление на отпадъците; наличието на други дейности и мерки, включени в други подпрограми на общинската програма за управление на отпадъците, които допълват и подпомагат изпълнението на оперативната цел на подпрограмата.

Подпрограмите съдържат както инвестиционни мерки, така и неинвестиционни мерки.

Инвестиционните мерки включват основно изграждането на инфраструктура в т.ч.: инсталации за предварително третиране на битови отпадъци с цел оползотворяване на битовите отпадъци и предотвратяване на емисиите на парникови газове; инсталации за компостиране/анаеробно разграждане; закупуване и инсталиране на компостери за домашно компостиране; закупуване на съдове и транспортни средства за разделно събиране и транспортиране на биоотпадъци и др. Инвестиционните проекти и възможностите на финансиране на определените стратегически цели в програмата и мерките в плана за действие са представени в тази глава. За изготвяне на Инвестиционната програма се вземат в предвид възможностите на общината за финансиране на дейностите по управление на отпадъците.

Финансирането на дейностите по събиране, транспортиране и депониране на битовите отпадъци, почистване на обществени места, почистване на замърсени с отпадъци терени се поема от общинския бюджет чрез приходите от такса „битови отпадъци”. Осигуряването на финансови средства за големи инвестиционни проекти в областта на управлението на отпадъците ще се търсят чрез външно финансиране от структурните и кохезионни фондове на ЕС, чрез Оперативните програми или други финансиращи организации. Инвестиции, свързани с проекти, като например за въвеждане на фамилно компостиране и други малки проекти с образователна цел биха могли да се финансират от ПУДООС. През плановия период ще се търсят възможности за привличане на инвестиции от частния сектор под формата на Публично-частно партньорство по отношение изграждане на инфраструктура за събиране и оползотворяване на строителни и биоразградими отпадъци, както и за изграждане на инсталации за сепариране.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

Инвестициите, които попадат в меката част на програмата, за разпространение на информационни материали, провеждане на кампании, обучения или инструктиране на притежателите на отпадъци се финансират от общинския бюджет или могат да бъдат финансирани от организациите по оползотворяване на отпадъците и други външни донори от частният сектор. Някои от дейностите в плана за действие не изискват наличен финансов ресурс, като въвеждане на нормативни изисквания чрез изменения и допълнения наместната нормативна уредба, което ще се осъществи чрез наличния административен капацитет.

Неинвестиционните мерки включват дейности в т.ч.: нормативни промени; назначаване на служители; обучение на служители; подготовка на проекти; разработване на методики, инструкции и др. административни актове; изпълнение на контролни дейности; провеждане на информационни кампании; разработване и внедряване на информационни системи и др.

Планът за действие към всяка подпрограма съдържа мерките, които трябва да се предприемат за постигане на поставените цели в сферата на управление на отпадъците. С приемането и прилагането на плана се цели да бъде постигнат оптимален баланс между различните законодателни, институционални, икономически и технически мерки и прилагане на интегриран подход за управление на отпадъците. Планът определя и отговорностите на различните институции и организации в областта на управление на отпадъците, свързани с реализацията на предвидените мерки и дейности, очакваните разходи и вероятните източници за тяхното финансиране.

Следва да се отбележи, че финансовите ресурси, с които разполага Община Каолиново са ограничени, подкрепата от националните институции е недостатъчна и в случай на недостиг на средства може да се ревизира изпълнението на някои от представените по-долу мерки.

ЦЕЛ 1: НАМАЛЯВАНЕ НА ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ, ЧРЕЗ ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО ИМ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОВТОРНОТО ИМ ИЗПОЛЗВАНЕ

V.1. ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО И ПРЕДОТВРЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Въведение и основни положения

Рамковата директива за отпадъците задължава страните членки да разработят програми за предотвратяване на образуването на отпадъци. За втори път в България такава програма е разработена в рамките на Националния план за управление на отпадъците /НПУО/ 2021-2028.

Целта на тази подпрограма е насърчаване на населението, фирмите и институциите от страна на Общината към различни мерки и методи, които да доведат до предотвратяване образуването на отпадъците, т.е. предприемане на конкретни действия, от които би могло да се намали образуването на отпадъците, там където е възможно.

„Предотвратяване на образуването на отпадъци“ означава да не възникват отпадъци, да не се произвеждат продукти, които после да трябва да бъдат рециклирани или обезвреждани. Различните възможности за третиране на отпадъците винаги са свързани с трудности и натоварвания за околната среда. Отпадъкът не изчезва просто така, а чрез депонирането и изгарянето, дори чрез рециклирането, само се променя като вещество. Всяко депониране е намеса в природата, като при това не могат на 100% да се изключат вредни въздействия върху околната среда. В най-добрия случай отпадъците се оползотворяват, но дори и в този случай възникват натоварвания поради употребата на енергия и вода. Поради това, най-адекватното противодействие на проблемите с отпадъците са действията преди образуването на отпадъци, а именно предотвратяването на образуването на отпадъци.

Необходимо е също да има доброволни и самоограничителни мерки от страна на всички участници в обществения живот, като тези мерки трябва да се разясняват, да се помага за тяхното създаване и провеждане, да се дават съвети на бизнеса и домакинствата.

Мярката е необходима поради все по-голямото нарастване на образуването на отпадъците, както на национално, така и на световно ниво. Образуването на отпадъци е все по-голям нарастващ проблем, който оказва значително негативно влияние към околната среда и към здравословното състояние на хората, за който следва да се предприемат конкретни мерки за ограничаването му.

Предотвратяването на образуването на отпадъците цели да допринесе за намаляване негативното влияние върху компонентите на околната среда, върху които влияе

депонираният отпадък, чрез отделянето на газове и инфилтрат при протичащите процеси на гниене, както и върху намаляване използването на природни ресурси, неминуемо свързани с третирането и обезвреждането на отпадъци.

Като цяло тази цел се изпълнява на национално ниво, тъй като тези мерки основно са насочени към производителите на продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци. Въпреки това мерките на местно ниво също са с голямо значение за постигане изпълнението им.

Място на предотвратяването на образуване на отпадъци в йерархията за управление на отпадъците

Според ЗУО "Отпадък" е всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи. Съгласно Директива 2008/98/ЕО, под предотвратяване на образуването на отпадъци трябва да се разбира: *Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:*

- *количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;*
- *вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве;*
- *съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите”.*

Предотвратяването на образуването на отпадъци има най-висок приоритет в йерархията за управление на отпадъците, която изисква дейностите с отпадъците да се извършват в следната последователност:

- предотвратяване на образуването на отпадъци;
- подготовка за повторна употреба;
- рециклиране (материално оползотворяване);
- друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия;
- обезвреждане.

С оглед поясняване на определението за „предотвратяване на образуването на отпадъци“ и включените в него компоненти, можем да специфицираме предотвратяването като количествено и качествено предотвратяване на образуването на отпадъци и предотвратяване още във фазата на проектиране на продуктите, преди тяхното производство.

Количествено и качествено предотвратяване

Докато намаляването на количествата образувани отпадъци се нарича количествено предотвратяване на отпадъци, то намаляването на съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите се нарича качествено предотвратяване на отпадъците.

Предотвратяване още във фазата на проектиране на продуктите, преди тяхното производство

Предотвратяването е хоризонтална мярка, която обхваща всички фази на потока от материали - добив, производство, разпространение и потребление. Предотвратяването на отпадъка не е само в една от тези фази. Колкото по-рано се реализират мерките по предотвратяване, толкова по-ефективни ще бъдат. В този смисъл мерки, предприети във фазата на дизайна и пред-дизайна, биха имали по-голям положителен ефект. Предотвратяване по време на дизайна означава да се предприемат мерки още във фазата на вземане на техническите решения при проектиране. Това включва не само еко-дизайн на продуктите, но и стратегическо развитие от гледна точка на икономически показатели, позиция на пазара, планиране на разходи и пр., както и използване на технологии, изискващи по-малко материали, влагане на по-малко опасни субстанции, по-малко опаковки, по-рядко преместване и по-малко складиране.

Предотвратяването на отпадъците има и съществен принос за необходимия преход към ефективно използване на ресурсите. Увеличаването на времето на ползване на продуктите или многократната употреба на продукти, които обичайно се изхвърлят след единствената им употреба, биха имали като резултат намалено използване на природните ресурси, от които се произведени, а не само предотвратяване на вредното въздействие върху околната среда от изхвърлянето на повече отпадъци, вследствие на по-кратката употреба на тези продукти. С оглед на това, предприемането на мерки за предотвратяване на отпадъците допринася за постигане на европейските и национални цели за ефективно използване на ресурсите.

Този преход обаче трябва да бъде направен така, че да не води до намаляване на благосъстоянието и на икономическия растеж. Тоест не става въпрос за това да има конкуренция на екологичните и икономическите политики, а да се използва икономиката за постигане на екологичните изисквания.

Цел на общинската подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъци

Прекъсването на връзката между икономическия растеж и нарастващото използване на ресурсите, което води до негативно влияние върху човека и природата, е основна цел в областта на политиката по околната среда. Този принцип за устойчиво развитие представлява не само ориентир за държавни действия, но е и мерило за решенията на икономиката и обществото. В областта на управление на отпадъците и разработената Национална програма за предотвратяване на отпадъците, тази цел намира изражение в прекъсване на връзката между икономическия растеж и свързаното с това вредно влияние върху човека и околната среда в резултат на образуването на отпадъците.

Целите на Програмата за предотвратяване на образуването на отпадъци на община Каолиново могат да се обобщят в следните групи:

Стратегическа цел подпомагана от оперативни цели, чието изпълнение се постига чрез пакет от мерки. Тези цели кореспондират с националните цели за предотвратяване на отпадъците.

Стратегическа цел

Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

Оперативна цел на Програмата за предотвратяване на образуването на отпадъците в община Каолиново е:

- ✓ Намаляване на количеството на образуваните отпадъци и на количествата на вредни вещества, съдържащи се в отпадъците.

Постигането на посочите цели изисква целенасочена общинска политика, чрез прилагането на мерки, които да доведат до прекъсването на връзката между икономическото развитие и въздействието върху околната среда, свързано с образуването на отпадъци. Под мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци трябва да се разбира всяка мярка, която се предприема преди едно вещество, материал или продукт да се превърне в отпадък и която допринася за това да се намали количеството отпадъци и тяхното вредно въздействие върху човека и природата или съдържанието на вредни вещества в отпадъците.

Оперативната цел на Подпрограмата за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци в община Каолиново е:

- ✓ Намаляване на количеството на образуваните хранителни отпадъци.

Понастоящем в България няма внедрена методика за измерване на хранителните отпадъци с произход, различен от домакинствата. Също така на национално ниво няма действаща стратегическа рамка по отношение предотвратяване образуването на хранителните отпадъци със съответните мерки и действия, които да обхванат всички етапи на хранителната верига – първично производство, преработката на храни, търговията на едро и дребно, общественото хранене и домакинствата.

Анализ и описание на съществуващи мерки за предотвратяване на образуването на отпадъци и оценка на възможностите за прилагане на подходящи мерки и предложение за индикатори за мерките

На този етап в Община Каолиново не са разработвани или прилагани конкретни мерки за предотвратяване образуването на отпадъци и/или ако е имало такива, то те са били косвени или несъзнателно изпълнявани. Това е така поради факта, че досега националното законодателство не е вменявало такива изисквания на местната власт и не са били разработвани документи с указания за прилагане на мерки.

По-долу са разгледани мерките за предотвратяване образуването на отпадъци, като за всяка мярка, включена в Подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъци на община Каолиново е посочена същността на мярката, възможностите за

бъдещо прилагане и са представени възможните индикатори за проследяване изпълнението на мярката.

Политиката на Р България по отношение на хранителните отпадъци е отразена в следните стратегически и нормативни документи:

- ✓ Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.
- ✓ Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г.
- ✓ Закон за храните.

Законът за управление на отпадъците не включва определение за „хранителни отпадъци“, а хранителните отпадъци са включени в определението за „биоотпадъци“. Съгласно това определение хранителните отпадъци обхващат: „хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.“ По смисъла на Регламент (ЕО) № 178/2002 „храни“ (или „хранителни продукти“) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приет от хора. Понятието „храни“ включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготвяне или обработка. То включва водата след точката на съответствие, съгласно определението в член 6 от Директива 98/83/ЕО и без да се засягат изискванията на Директиви 80/778/ЕИО и 98/83/ЕО. Понятието „храни“ не включва: фуражи; живи животни, освен ако не са подготвени за пускане на пазара за консумация от човека; растения преди прибиране на реколтата; медицински продукти; козметични средства; тютюн и тютюневи изделия; наркотични или психотропни вещества и остатъчни вещества и замърсители.“

В Подпрограмата за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци са предвидени основно меки мерки. В преобладаващата си част те имат информационно-образователен и административно-регулаторен характер. Мерките са насочени към различни целеви групи, в т.ч. публични институции, домакинства и бизнес.

Изпълнението на мерките ще допринесе за:

- подобряване на качеството на информацията и проследяването по отношение на количествата образувани, повторно използвани, рециклирани и оползотворени хранителни отпадъци;
- повишаване на осведомеността на обществото за проблема със загуба и разхищението на храни;
- повишаване на информираността на различни целеви групи (НПО, бизнес, домакинства и др.) по отношение предотвратяване образуването на хранителни отпадъци;
- стимулиране на даряването на храни.

План за действие към Подпрограмата за предотвратяване на образуването на отпадъци, включително и хранителните отпадъци

Предвижда се целите да бъдат постигнати чрез конкретни мерки/дейности, които са представени в Плана за действие към настоящата подпрограма. За всяка мярка са посочени срок за реализация, стойност и възможни източници на финансиране, очакван резултат от изпълнението на мярката, индикатори за проследяване на напредъка и изпълнението на мярката, отговорни институции (водеща и партньор/и).

Включени са различни по характер мерки, които могат да се обособят като информационно-образователни, икономически, административно-регулаторни, нормативни. Някои от мерките са насочени към повече целеви групи, а някои към конкретна целева група (домакинства, бизнес, ученици и др.).

Понастоящем в България няма внедрена методика за измерване на хранителните отпадъци с произход, различен от домакинствата. Също така на национално ниво няма действаща стратегическа рамка по отношение предотвратяване образуването на хранителните отпадъци със съответните мерки и действия, които да обхванат всички етапи на хранителната верига - първично производство, преработката на храни, търговията на едро и дребно, общественото хранене и домакинствата.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

Програма за управление на отпадъците

Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ КЪМ Подпрограмата за предотвратяване образуването на отпадъци

Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности (мерки)	Бюджет (хил.лв)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
							текущи	целеви	
Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянията на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда	Намаляване на количеството на образуваните отпадъци и на количествата на вредни вещества, съдържащи се в отпадъците.	Проектиране и изграждане на инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителните отпадъци, съгласно приложение № 8 от НПУО 2021-2028	100 000	ОПОС 2021-2027 Общински бюджет Отчислени по чл.64 от ЗУО	2021-2028	Намаляване на количеството депонирани битови отпадъци чрез осигуряване на допълнителен капацитет за разделно събиране и рециклиране на биоразградими и хранителни отпадъци	Ежегодни мерки и дейности за разделно събиране на тези отпадъци	Изградена инсталация	РСУО Шумен Община Каолиново
		Проект, стимулиращ домашното компостиране чрез Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на съдове за домашно компостиране на растителни и хранителни отпадъци	10	ОПОС 2021-2027; Общински бюджет ПУДОС	2022-2028	Предотвратени биоотпадъци чрез компостиране на място	Ежегодно - брой домакинства, прилагащи домашно компостиране	Брой домакинства, прилагащи домашно компостиране в края на 2027г.	Община Каолиново Домакинства, прилагащи домашно компостиране
		Определяне на патентния данък по ЗМДТ до допустимия минимум за тези данъчно задължени лица, чиято дейност пряко води до повторна употреба на дадени продукти (напр. ремонт на обувки, дрехи,			2022-2028	Осигурени стимули за лицата, предоставящи услуги, водещи до предотвратяване на отпадъци	Етапи на подготовка и приемане на промени в наредбата за определяне на	Приети промени в наредбата	Общински съвет – Каолиново Община Каолиново

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

		домакински уреди, мебели и др.) и оттам до предотвратяване на отпадъци					размера на местните данъци		
		Провеждане на целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по предотвратяване на отпадъци	3	Общински бюджет	2022-2028	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от предотвратяване на отпадъците	Брой реализирани кампании	До 2027 г. са проведени поне три кампании	Община Каолиново
		Насърчаване на населението към използване на опаковки за многократна употреба, чрез обвързване с ТБО и информационни кампании	2	Общински бюджет	2022-2028	Проведени информационни кампании от ООп с включена тематика по предотвратяване на отпадъци	Брой реализирани информационни кампании		Община Каолиново
		Намаляване на отпадъците от хартия и други офис консумативи, чрез изпълнение на мерки за „електронно управление“ в администрацията	1	Общински бюджет	2022-2028	Предотвратени отпадъци от офис хартия и съпътстващи консумативи, материали и услуги	Изпълнен проект за електронно управление		Община Каолиново
		Изготвяне и прилагане на планове от общината за предотвратяване образуването на отпадъци в общински социални, здравни, образователни и други общински звена	1	Общински бюджет	2021-2028	Предотвратени битови отпадъци от общински звена	Брой разработени планове/ Изпълнени мерки		Община Каолиново
Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци									

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

Намаляване на количеството на образуваните хранителни отпадъци.	Изпълнение на демонстрационни проекти за предотвратяване на хранителните отпадъци	2	Програма за околна среда 2021-2027	2021-2028	Изпълнени проекти за предотвратяване на хранителни отпадъци от бита, ресторантьорство и туризъм, и реализирани и разпространени добри практики	Брой изпълнени проекти		Община Каолиново
	Изпълнение на мерките за предотвратяване на образуването от хранителните отпадъци от общината в т.ч. в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия др	1	Общински бюджет	2021-2028	Предотвратени хранителни отпадъци в резултат на изпълнението на мерките	Брой изпълнени мерки		Община Каолиново
	Подкрепа на дейността на организация/и, които организират и осъществяват даряването на храни преди изтичането на срока на годност	5	Програма за храни и/или основно материално подпомагане 2021-2027 Хранителна банка	2021-2028	Изпълнени проекти за предотвратяване на хранителни отпадъци от бита и др. дейности	Брой изпълнени проекти		АСП, БЧК Община Каолиново
	Изпълнение на кампании за разясняване и предоставяне на информация за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци на общинско ниво, в т.ч. относно значението на "Най-добър до" и "Годен до" на търговските хранителни продукти	3	Общински бюджет	2021-2028	Гражданите и бизнеса да са запознати с ползите от предотвратяване образуването на хранителни отпадъци	Брой реализирани кампании		Община Каолиново

ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА РЕЦИКЛИРАНИ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ

V.2 ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Въведение и основни положения

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци води до минимизиране на количествата на рециклируемите отпадъци в общия поток на отпадъците, постъпващи на депо.

Формулирането на количествени цели за рециклиране и оползотворяване, засягащи определени приоритетни потоци отпадъци е практическа мярка за налагане на рециклирането/оползотворяването.

Въвеждането на разделно събиране, при източника на генериране на отпадъци, ще доведе до увеличаване количествата на събираните фракции. Прилагането на схеми за разделно събиране от една страна ще бъде организирано на база на принципа „отговорност на производителите”, като задължение на производителите и вносителите на стоки, след крайната употреба, на които се образуват масово разпространени отпадъци, и плащащи продуктови такси на фирми по оползотворяване. От друга страна стои като задължение на общините да организират системи за разделно събиране на отпадъците.

Приоритет ще има въвеждането на схеми за разделно събиране и рециклиране за следните групи отпадъци:

- отпадъци от опаковки и други битови отпадъци, подходящи за рециклиране (отпадъци от хартии и картони, пластмаси, метали и др.);
- неизползвани дрехи, текстил и обувки;
- отпадъци от офиси, административни сгради и учреждения;
- биоразградими отпадъци от домакинствата, заведенията за обществено хранене и от поддръжка на обществени зелени площи;
- едрогабаритни отпадъци;
- отпадъци от строителство и разрушаване на сгради;
- негодни за употреба автомобилни гуми;
- излезли от употреба моторни превозни средства;
- масово разпространени опасни отпадъци, като отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, луминесцентни лампи и др.

Целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО, определени в НПУО 2014-2020 г. предвиждаха до 1 януари 2020 г. най-малко 50 на сто от общото тегло на отпадъците от

хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло да бъде включено в подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали. Целта се оказа амбициозна и малко общини успяха да я достигнат в рамките на програмния период.

Новите цели за рециклиране на битовите отпадъци, които страната си е поставила да постигне поетапно до 2035 г., са както следва:

- ▶ до 1 януари 2020 - най-малко 50 на сто от общото им тегло;
- ▶ до 1 януари 2025 - най-малко 55 на сто от общото им тегло;
- ▶ до 1 януари 2030 - най-малко 60 на сто от общото им тегло;
- ▶ до 1 януари 2035 - най-малко 65 на сто от общото им тегло.

Целите се изпълняват от общините в РСУО, в съответствие с решението, взето от Общото събрание на съответната регионална система.

В подпрограмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци са предвидени мерки, които условно могат да бъдат класифицирани като инвестиционни мерки и неинвестиционни (меки) мерки.

Инвестиционните мерки са насочени основно към реализация на проекти за изграждане на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци, инсталации за рециклиране, инсталации за компостиране, създаване на центрове за подготовка за повторна употреба и др.

Необходимо е да се осигури на РСУО Шумен инсталация за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителните отпадъци.

„Меките“ мерки са насочени към осъществяването на различни тематични проверки, провеждане на информационни и разяснителни кампании и обучения, различни нормативни промени и др.

В резултат от изпълнението на мерките от подпрограмата до 2030 г. минимум 60% от общото тегло на битовите отпадъци ще бъдат подготвени за повторна употреба и рециклиране.

Цел на подпрограмата

Стратегическата цел на подпрограмата е намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци.

Оперативната цел

- ✓ подобряване на управлението на всички видове отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депата за битови отпадъци, подлежащи на закриване и неотговарящи на изискванията.

Целите на подпрограмата са тези, които определят рамката и насоките за изпълнението ѝ. Те целят улесняване на местната администрация при изпълнението на задълженията ѝ, като поставят ясни и точни правила за това.

Анализ и описание на съществуващото състояние и насоки за бъдещи мерки

Съгласно нормативната уредба, отделянето на рециклируеми и оползотворими отпадъци от потока битови отпадъци се осъществява посредством сътрудничество с организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки, чрез извършване на дейности по предварително третиране на отпадъците, преди тяхното депониране.

И при двата варианта Община Каолиново е предприела мерки, чрез въвеждането на система за разделно събиране на отпадъци, чрез сътрудничество с организация по оползотворяване /Ооп/, като и има сключен договор с оператор за предварително третиране на потока битови отпадъци в претоварна станция с. Близнаци, общ. Хитрино.

Въведеното законово изискване към административните, стопанските, образователните, търговските и други подобни обекти, които генерират битови отпадъци, да събират разделно отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал и да сключват договори за предаването им на оторизирани за такава дейност фирми и организации. На територията на община Каолиново функционират площадки за приемане на тези отпадъчни потоци, експлоатирани от частни фирми на пазарен принцип, чрез които също се събират разделно тези отпадъци.

Осъществяват се информационни кампании, за да се мотивира населението за по-активно включване в системите за разделно събиране на отпадъците;

В настоящата подпрограма не са включени част от мерките, които имат пряка връзка с постигане на оперативната цел на подпрограмата, но са тематично отнесени в други подпрограми в рамките на Програмата за управление на отпадъците, тъй като имат хоризонтален характер и допринасят за постигането на няколко стратегически и оперативни цели. Пряко отношение към постигане на набелязаните цели на настоящата подпрограма са мерките от другите подпрограми, свързани с:

- осъществяване на постоянни информационни кампании за ползите от разделното събиране на отпадъците и за насърчаване на населението и юридическите лица да събират разделно отпадъците;
- внедряване в общината на електронна информационна система за отпадъците, чрез която ще се събират данни за отпадъците, вкл. за разделно събраните и за предадените за рециклиране отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаса и метал, в т.ч. за проследяване на степента на постигане на целите;
- подобряване на контрола от страна на общината за спазване на изискванията от задължените лица относно разделното събиране на битови отпадъци;
- обучителни мерки за поддържане и подобряване на капацитета на общинската администрация.

План за действие към подпрограмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци									
ПОДПРОГРАМА за достигане целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци									
Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности /мерки/	Бюджет	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
			<i>хил.лв</i>				<i>индикатор</i>	<i>текущ /целеви</i>	<i>Водеца и партньор</i>
Намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци	видове отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депата за битови отпадъци, подлежащи на закриване и неоговарящи на изискванията	Изграждане на инсталации за рециклиране на разделно събрани отпадъци (различни от биоотпадъци, опасни и производствени)		ПУДООС, Програма за околна среда 2021-2027 г	2021-2028	Брой изградени инсталации за рециклиране на разделно събрани отпадъци (различни от биоотпадъци, опасни и производствени)		0/1	РУСО/ Община Каолиново
		Провеждане на информационни кампании за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци като ресурси в съответствие с мерките	2	Програма за околна среда 2021-2027 г.	2021-2028	Информирани граждани и фирми за реда, начина и ползите от разделното събиране и оползотворяване на битовите отпадъци		0/7	Община Каолиново
		Изготвяне на морфологичен анализ на отпадъците	3	ПУДООС	2021-2028	Актуален анализ на отпадъците	Изготвен морфологичен анализ на отпадъците	0/1	Община Каолиново

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

		Прилагане на изисквания на ЗМДТ относно формиране на такса битови отпадъци при новите бази за отделните услуги в рамките на план-сметките на общината	-	Общински бюджет	2021-2028	Приложение на принципа "замърсителят плаща" по отношение определяне размера на такса битови отпадъци	Променена Наредба относно новите изисквания на ЗМДТ	1	Организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки Община Каолиново
		Провеждане на кампании за разделно събиране на отпадъци от стара хартия и други материали	2	Общински бюджет	2021-2028	Допълнителни количества разделно събрани отпадъци от общините	Брой проведени ежегодни кампании за разделно събиране на стара хартия и други отпадъци	7	Община Каолиново

ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА РЕЦИКЛИРАНИ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ

V.3 ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

Въведение и основни положения

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. Правилното управление на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради допринася за постигането на устойчивост и подобряване качеството на живот. Поради тази причина отпадъците от строителство и разрушаване са определени като ключов аспект в пакета за кръгова икономика, представен от ЕК през 2015 г. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Целите не са променени с приетата Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците.

В националното законодателство заложената крайна цел за рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване до 1 януари 2020 г. от най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците също не е променяна и се запазва и за периода на НПУО 2021-2028 г.

Стратегическа цел на подпрограмата е увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда.

Оперативната цел

- ✓ достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради.

Анализ и описание на съществуващото състояние

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. Правилното управление на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради допринася за постигането на устойчивост и подобряване качеството на живот.

Задълженията към местната администрация са събиране и третиране на строителни отпадъци от ремонтни дейности, образувани от домакинствата. За изпълнение на целите от възложителите на строително-монтажни работи се изисква да изготвят и представят за одобрение в Общинската администрация планове за управление на строителните отпадъци по време на извършването на процесите на строителство, както и след това.

Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради съдържа както инвестиционни мерки, така и „меки“ мерки.

Меките мерки са основно насочени към успешното прилагане на практика на нормативната уредба, както и към повишаване на информираността и капацитета в разглежданата област.

Инвестиционните мерки по програмата са свързани с изпълнение на проекти за системи, съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали. Анализите на строителните отпадъци, изготвени в процеса на разработването на НПУО 2021-2028 г., потвърдиха необходимостта от тези инсталации. Възможни източници на финансиране са средства, осигурени от Програма за конкурентоспособност и иновации в предприятията (ПКИП) за програмния период 2021-2027 г. Възможно е и публично-частно партньорство между бизнеса и общините, включително чрез предоставяне на подходящи общински терени за изграждане на съоръжения.

Реализацията на мерките и действията, включени в тази подпрограма, както и на част от планираните мерки, включени в други програми от НПУО 2021-2028 г., но допринасящи за изпълнение на целите и на настоящата програма, гарантира изпълнението на амбициозните цели за рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради.

В законодателството няма поставени конкретни изисквания за изграждане от страна на Общината на площадки за третиране на тези отпадъци, но същевременно с това изискванията за третирането им са такива, че ако няма наличието на изградени площадки от частни лица, които и Общината да ползва, то тя, за да изпълни задълженията си е длъжна да изгради своя собствена и/или да привлече инвестиции на територията си.

Както в ЗУО, така и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали е определена йерархия при управлението и третирането на отпадъците. В случая при строителните отпадъци се прилага следният йерархичен ред:

- предотвратяване;
- подготовка за повторна употреба;
- рециклиране на строителни отпадъци, които не могат да бъдат повторно

употребени;

- оползотворяване в обратни насипи;
- оползотворяване за получаване на енергия от строителни отпадъци, които не могат да бъдат рециклирани и/или материално оползотворени;
- обезвреждане на строителни отпадъци, които не могат да бъдат повторно употребени, оползотворени и/или рециклирани по начините, упоменати в т. 1 - 5.

Важна предпоставка за постигане на целите са част от действията, предприети за постигане на тези цели до момента, а именно:

• одобрените нормативни разпоредби в ЗУО и в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали от 2017 г. - в тях са разграничени ясно отговорностите на общинските, регионалните и централните институции, като са поставени следните ключови изисквания:

- Възложителят на инвестиционен проект е отговорен за изпълнението на целите за рециклиране на строителните отпадъци.

- Възложителят е длъжен да разработи План за управление на строителните отпадъци като задължителна част от строителната документация за инвестиционния проект за издаване на разрешение за строеж и се одобрява заедно с целия проект. Изпълнението на Плана за управление на строителните отпадъци осигурява проследимост на количествата на отпадъците от момента на тяхното образуване до предаването им за оползотворяване или крайно обезвреждане. Въвеждането на този механизъм улеснява осъществяването на контрол от страна на компетентните органи за изпълнение на изискванията на наредбата, както превантивно - на етап издаване на разрешение за строеж, така и последващо - при контрол на изпълнението на строителните дейности и в процедурата на въвеждане в експлоатация на обекта.

- Възложителите на инвестиционни проекти, финансирани с публични средства, са отговорни за влягане в строежите на определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи.

- Възложителите на СМР и/или премахването на строежи извън предходната точка осигуряват селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове отпадъци в минимални количества.

Целта на планове за управление на строителните отпадъци е да се следи и контролира изпълнение на законодателството и постигането на заложените цели в него.

Достигането на целите за третиране и оползотворяване на строителните отпадъци може да се осъществи, чрез изграждане на необходимата инфраструктура за това.

План за действие към подпрограма за изпълнение на изискванията и целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци									
ПОДПРОГРАМА за достигане целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради									
Стратегическа цел	Оперативна цел	Дейности /мерки/	Бюджет	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
			<i>хил.лв</i>				<i>индикатор</i>	<i>текущ /целеви</i>	<i>Водеца и партньор</i>
Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда	Достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради.	Включване в тържните документи за строителство на сгради, пътища, други строежи от техническата инфраструктура на изискването за влягане в строежите на рециклирани строителни материали		Бюджет на възложителите на обществени поръчки	2021-2028	Влягане в строителството на сгради на рециклирани строителни материали	1. % в сгради; 2. % в пътища; 3. % в друга техническа инфраструктура	1 - 2,5%; 2 - 10%; 3 - 8%	Община Каолиново
		Включване в тържните документи за строителство на изискването за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи		Бюджет на възложителите на обществени поръчки	2021-2028	Строителни отпадъци се оползотворяват в обратни насипи	2021-2022 - 8% 2023-2024 - 9% 2025 - 10% 2026-2028 - 11%	12%	Община Каолиново
		Разделно събиране и рециклиране на строителни отпадъци при доказана необходимост		Програма за околна среда 2021-2027 г.	2021-2028	Намален риск за околната среда и човешкото здраве от вредното въздействие на тези групи отпадъци	Брой изпълнени проекти за разделно събиране и рециклиране на строителни отпадъци	0/1	Община Каолиново

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

		Изпълнение на проект за системи, съоръжения и инсталации за селективно азрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали на територията на РСУО Шумен		Програма за околна среда 2021-2027 г.	2021-2028	Намален риск за околната среда и човешкото здраве от вредното въздействие на тези групи отпадъци	Изградени системи, съоръжения и инсталации	0/1	Община Каолиново
--	--	--	--	---------------------------------------	-----------	--	--	-----	------------------

ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА РЕЦИКЛИРАНИ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ

V.4. ПОДПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МАСОВО РАЗПРОСТРАНЕНИ ОТПАДЪЦИ, В Т.Ч. И Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

Въведение и основни положения

Управлението на специфични потоци масово разпространени отпадъци е вменено задължение за всяка местна администрация.

В законодателството са поставени цели за достигане на разделното събиране и рециклиране на различните видове отпадъци, което е на национално ниво, основно насочено към организациите по оползотворяване и/или лица, изпълняващи задълженията си самостоятелно.

Целите не могат да се постигнат без съдействието на органите на местната власт, които с помощта на организации и/или фирми, притежаващи разрешения за дейности с отпадъци организират разделното събиране на масово разпространените отпадъци, образувани от дейността на домакинствата.

Подзаконовите документи за управлението на масово разпространените отпадъци се отнасят за всеки конкретен вид поотделно и са поставени условия и изисквания за осъществяване на дейностите по управлението им.

Кмета на Общината е отговорен за събиране на отпадъците от населението, следователно и за организиране и подпомагане на дейностите по разделното събиране на масово разпространени отпадъци и предаването им за оползотворяване.

За разлика от останалите МРО, в управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки. В случай че нямат сключен договор с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, общините са длъжни да разработват и изпълняват сами програми за разделно събиране на отпадъци от опаковки и да предоставят ежегодно информация на МОСВ в тази връзка.

Цели на подпрограмата

Стратегическата цел е увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци.

Оперативна цел

- ✓ изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на масово

разпространени отпадъци

Анализ и описание на съществуващото състояние

Съгласно ЗУО „Масово разпространени отпадъци“ са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи масово разпространени отпадъци.

- ▶ Отпадъци от опаковки;
- ▶ ИУМПС (Излезли от употреба моторни превозни средства);
- ▶ ИУЕЕО (Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване);
- ▶ Отпадъчни масла и нефтопродукти;
- ▶ Отпадъци от гуми;
- ▶ Отпадъци от батерии и акумулатори.

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложи на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми, и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно чрез въведените схеми за разширена отговорност на производителя. Поставени са изисквания за ясно определяне на ролите на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изисквания за прозрачност, както и системи за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

Заложените цели за МРО по години са следните:

Таблица № 1 Цели за масово разпространени отпадъци

Група МРО	Цели
Отпадъци от опаковки	До 2025 г.: 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира, в т.ч. Пластмаси: 50% Дърво: 25% Черни метали: 70% Алуминий: 50% Стъкло: 70% Хартия и картон: 75% До 2030 г.: 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират, в т.ч.: Пластмаси: 55% Дърво: 30%

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

Група МРО	Цели
	Черни метали: 80% Алуминий: 60% Стъкло: 75% Хартия и картон: 85%
<u>ИУМПС</u>	Ежегодно: ниво на повторна употреба и оползотворяване, не по-ниско от 95% от теглото на всяко ИУМПС Ежегодно: ниво на повторна употреба и рециклиране, не по-ниско от 85% от теглото на всяко ИУМПС
<u>ИУЕЕО</u>	Ежегодно: разделно е събрано мин. 65% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години
<u>Отпадъци от отработени масла</u>	Ежегодно: мин. 40% от количеството масла, пуснати на пазара през съответната година
<u>Отпадъци от гуми</u>	Ежегодно: не по-малко от 50% от количеството гуми, пуснати на пазара на РБ през текущата година се регенерират и/или рециклират
<u>Отпадъци от портативни батерии и акумулатори (ПБА)</u>	Ежегодно: разделно са събрани мин. 45% от пуснатите на пазара ПБА с изключение на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната
<u>Отпадъци от индустриални батерии и акумулатори</u>	Ежегодно: разделно са събрани мин. 25% от пуснатите на пазара индустриални батерии и акумулатори
<u>Отпадъци от автомобилни батерии и акумулатори</u>	Ежегодно са събрани разделно 100% от пуснатите на пазара автомобилни батерии и акумулатори

Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО включва основно „меки“ мерки, които имат административно-регулаторен и информационно-образователен характер.

Тук се включват и мерките от подпрограмата за управление на опаковките и отпадъците от опаковки.

Количествените цели, които страната ни си поставя по отношение на рециклирането и оползотворяването на отпадъците от опаковки през следващите години са представени в таблицата по-горе. В допълнение към целите по отношение на рециклирането и оползотворяването на отпадъците от опаковки, ДИРЕКТИВА (ЕС) 2019/904 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда, като част от приетото европейско законодателство от пакета „Кръгова икономика“ поставя по-специални изисквания към едни от най-широко разпространените пластмасови опаковки, а именно пластмасовите бутилки за напитки за еднократна употреба. По-конкретно се поставя изискването всяка държава членка да гарантира, че:

- ▶ от 2025 г. някои бутилки за напитки трябва да съдържат най-малко 25% рециклирана пластмаса, а от 2030 г. - най-малко 30%.
- ▶ държавите-членки да осигурят разделното събиране с цел рециклиране на пластмасови бутилки за еднократна употреба до 3 литра на ниво най-малко 77% до 2025 г. и до 2029 г. - 90%.

На европейско ниво се прие и РЕШЕНИЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (ЕС) 2019/665 НА

КОМИСИЯТА за докладване на данни за отпадъците от опаковки, които страната ни трябва да прилага.

Необходимо е да се подобрят и разширят системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки, предвид нарастването на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, както и специфичните цели за разделно събиране на пластмасовите бутилки за еднократна употреба до 3 литра.

Община Каолиново следва да фокусира вниманието си върху прилагащите и контролните механизми за спазване на изискванията от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки и да ги предават на оторизирани за целта лица за последващо рециклиране и оползотворяване. Това ще доведе не само до екологични ползи (нараснали количества разделно събрани отпадъци от опаковки), но и до намаляване на разходите на общината за третиране на битовите отпадъци поради намалени количества битови отпадъци, извозването и третирането на които общината трябва да финансира.

На територията на Община Каолиново е въведена система за разделно събиране на отпадъци, чрез сътрудничество с организация по оползотворяване /Ооп/, ива сключен и договор с оператор за предварително третиране на потока битови отпадъци в претоварна станция с. Близнаци.

По Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки Общината е изпълнила задълженията си, чрез сключване на Договор с организация по оползотворяване и въвеждане на двуконтейнерна цветна система за разделно събиране на отпадъците.

План за действие към подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци									
ПОДПРОГРАМА за достигане целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци									
Стратегическа цел	Оперативна цел	Деятности / мерки /	Бюджет	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
			<i>хил.лв</i>				<i>индикатор</i>	<i>текущ / целеви</i>	<i>Водеща и партньор</i>
Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда	Достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци	Провеждане на кампании сред населението за предаване на масово разпространени отпадъци	2	Общински бюджет, ООп	2021-2028	Повишена информираността на обществеността по въпросите на управлението на МРО	Брой проведени кампании	Повишена информираност на обществеността по въпросите на управлението на МРО, отчетена при проучвания на общественото мнение	Община Каолиново, ОО
		Обобщаване и публикуване на информация за местата за събиране на ИУЕЕО, НУБА, ИУГ и изготвяне на годишна справка за количества отпадъци		Общински бюджет, ООп	2021-2028	Прозрачност и информиране на обществеността относно управлението на МРО	Публикуване на информация	Информирание на населението	Община Каолиново, ОО
		Сключване на договори за разделно събиране на ОО и МРО		Общински бюджет	2021-2028	Увеличаване на количествата разделно събрани хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали	Сключен договор	Повишаване количествата разделно събрани отпадъци от опаковки и МРО.	Община Каолиново
		Оптимизиране на системите за разделно събиране на МРО		ООп	2021-2028	Увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци	Справка за разположение на системата	Достъпност на системата за населението	Община Каолиново, ОО
		Увеличаване на контрола от страна на общината,		Общински бюджет	2021-2028 г.	Увеличаване на количествата	Извършени проверки и	Създадена ефективност за използване на	Община Каолиново

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

		относно спазването на забраната за изхвърляне на МРО на нерегламентирани за целта места				разделно събрани отпадъци	предприети мерки	системата	
		Подпрограмата/ Раздел за управление на опаковките и отпадъците от опаковки							
		Съдействие на община Каолиново при провеждане на широка национална информационна кампания за предотвратяване отпадъците от опаковки, разделно събиране и рециклирането им		Общински бюджет	2021-2028	предотвратява не на отпадъците от опаковки	Брой проведени кампании	Информирани и мотивирани население и бизнес за действия по предотвратяване на отпадъците от опаковки и подобряване на разделното събиране	Община Каолиново
		Въвеждане от община Каолиново в наредбата по чл.22 от ЗУО на изисквания за търговските и други подобни обекти за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали, и осъществяване на контрол и налагане на предписания/глоби в съответствие с предвиденото в наредбите по чл. 22 от ЗУО		Общински бюджет	2021-2028	Увеличаване на количествата разделно събрани хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали	Променена Наредба по чл. 22 от ЗУО	Всички задължени търговски и други подобни обекти прилагат изискванията за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси, дърво и метали, вкл. отпадъци от опаковки от същите материали	Община Каолиново

ЦЕЛ 3: НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

V.5 ПОДПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Въведение и основно положение

Подпрограмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци включва мерки за достигане на Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци от НПУО 2020-2028 г.

Предвидените мерки са както инвестиционни, така и "меки" мерки. Инвестиционните мерки са насочени основно към изграждане на площадкова инфраструктура за битови отпадъци, закриване и рекултивация на общински депа, третиране на утайки от ПСОВ, устойчиво управление на излезли от употреба препарати за растителна защита и др.

„Меките“ мерки са насочени към реализация на публични, бизнес и научни проекти за разработване/внедряване на различни иновативни методи за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци. Предвидени са мерки за повишаване на капацитета на публичната администрация по отношение трансграничния превоз на отпадъци и др.

В резултат на изпълнението на програмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци се очаква до 2040 г. количеството на депонираните битови отпадъци да се намали до 10% или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци. По-конкретно:

- ще бъде осигурен капацитет за депониране на остатъчните битови отпадъци и на друга площадкова инфраструктура
- ще бъдат рекултивирани и закрити всички общински депа
- ще бъде осигурена инфраструктура за стабилизиране на биоразградимата фракция на отпадъците
- ще бъде осигурена инфраструктура за оползотворяване на утайките от ГПСОВ, намаляване на емисиите на парникови газове и ще бъде изградена и функционираща електронна система за предлаганите продукти от третирани утайки от ПСОВ за употреба в земеделието и за рекултивация на нарушени терени
- ще бъдат разработени иновативни продукти и технологии, чрез които се подобрява йерархията на управление на отпадъците
- ще бъдат изготвени практически решения за проблемите с най-широко генерираните производствени опасни отпадъци

- ще бъде повишен капацитетът на институциите да осъществяват контрол и трансграничен превоз на отпадъци, вкл. за откриване на незаконни превози на отпадъци.

Цели на подпрограмата

Стратегическа цел е Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци.

Оперативната цел

- ✓ изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци

Анализ и описание на съществуващото състояние

В Индикативен списък на РСУО, в които могат да се изградят депа за битови отпадъци, допълнителни клетки и довеждаща инфраструктура (представен в приложение 9 към НПУО 2021-2028 г) е включена РСУО Шумен

План за действие към подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

Програма за управление на отпадъците

Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонирани битови отпадъци									
Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци									
Стратегическа цел	Оперативна цел	Дејности /мерки/	Бюджет	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
			хил.лв				текущи	цели	водеца и партньор
Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци	Изпълнение на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространени отпадъци	Проектиране и изграждане на инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителните отпадъци, съгласно приложение № 8 от НПУО 2021-2028	100 000	ОПОС 2021-2027 Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО	2021-2028	Намаляване на количеството депонирани битови отпадъци чрез осигуряване на допълнителен капацитет за разделно събиране и рециклиране на биоразградими и хранителни отпадъци	Ежегодни мерки и дейности за разделно събиране на тези отпадъци	Изградена инсталация	РСУО Шумен Община Каолиново
		Изпълнение на проект за устойчиво управление на излезлите от употреба препарати за растителна защита, временно съхранявани на общинска територия	500	Държавен бюджет	2021 - 2028	Изнесени за обезвреждане в оторизирани съоръжения извън страната отпадъците от препарати за растителна защита, които се съхраняват временно в общински складове	Брой изпълнявани проекти	1	Община Каолиново
		Периодично почистване на локално образувани натрупвания на отпадъци на нерегламентирани за целта места	20	Общински бюджет	2021 - 2028	Предотвратяване замърсяването с отпадъци	Брой нерегламентирани замърсявания	% или брой намаление нерегламентирани замърсявания	Община Каолиново

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

		Сметосъбиране, сметоизвозване на битови отпадъци до претоварната станция депо	3000	Общинск и бюджет	2021 - 2028	Управление на отпадъците	Брой години поддържана услуга	8	Община Каолиново
		Зимно и лятно почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване	2	Общински бюджет	2021 - 2028	Предотвратяване на замърсявания	Брой години поддържана услуга	8	Община Каолиново
		Създаване на общинска система за разделно събиране на опасните отпадъци от бита	100	Общински Бюджет Програма за околна среда 2021-2027 г.	2021 - 2028	Намален риск за околната среда от депонирани опасни отпадъци	Създадена система за разделно събиране на опасни отпадъци от бита	1	Община Каолиново

VI. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ОБЩИНСКИ И РЕГИОНАЛНИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

На национално ниво главният стратегически план, от който произхожда настоящата програма е Националният план за управление на отпадъците 2021-2028 г.

Съгласно Закона за управление на отпадъците, Общинските програми за управление на отпадъците трябва да отговарят и да са съобразени със структурата, целите и предвижданията на Националния план, както и да съвпадат с неговия планов период.

За ефективното стратегическото планиране на общинско ниво съществено значение има връзката между отделните стратегически документи. Това обвързване допринася да бъде проследена съвместимостта на целите в отделните програмни документи, за да се избегнат противоречия и несъответствия, които са предпоставка за неефективно изпълнение и непостигане на заложените цели и резултати.

Програмата за управление на отпадъците е и елемент от цялостната система за планиране на развитието на общината, региона и страната, поради което при разработването ѝ е проследена взаимовръзката на тази програма с други програмни документи с цел координация и съвместяване и с цел постигане на синергичен ефект от изпълнението им.

При разработване на програмата са взети предвид анализите и предвижданията, заложените цели и предвидените мерки за постигането им в следните стратегически документи в сектор отпадъци: Национален план за управление на отпадъците 2021-2028, Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НПОО), Национален стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г., Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020 г., Национален план за управление на утайките от ПСОВ до 2020 г., Актуализиран национален план за действие по управление на устойчивите органични замърсители 2012-2020 г., Трети национален план за изменение на климата 2013-2020 г.

Предвидените мерки в отделните подпрограми, заложените срокове, средства и източници на финансиране, отговорни институции в плана за действие са съобразени и синхронизирани и с предвижданията, приоритетите, целите, мерките на следните стратегически документи на регионално и общинско ниво, които са относими и приложими за община Каолиново: Национална програма за развитие България 2030 г., Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточния регион; План за интегрирано развитие на община Каолиново за периода 2021-2027 г.

Заложеният финансов ресурс, необходим за реализиране на програмата, както и възможните източници на финансиране са предвидени с оглед периода на програмиране

2021- 2028 г. и възможностите за ползване на средства от европейските структурни и кохезионни фондове.

Възможност за реализиране на основните приоритети са залежали в следните стратегическите документи за регионално развитие:

➤ ***Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021-2027 г.***

Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Североизточен регион за планиране от ниво 2 е средносрочен стратегически планов документ, който определя политическата, икономическата, пространствената и тематична рамка на развитието на региона в годините на новия програмен период 2021-2027 г. Стратегията е разработена в съответствие с Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г.

С реализирането на настоящия проект ще се допринесе за изпълнението на заложените в ИТС СРП 2021– 2027 г.:

Стратегически приоритет 3: “Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда”

Ориентирана е към намаляване на съблюдаване принципа на устойчиво развитие и намаляване на консумацията на енергия и суровини.

Специфична цел 3.3. „Запазване и подобряване качеството на околната среда“

В рамките на тази специфична цел ще се реализират мерки за изграждането на качествена селищна и градска среда, гарантираща благоприятно социално-икономическо и екологическо развитие и достоен жизнен стандарт. Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрявани съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба и др.

Като инструмент за изпълнение на приоритетите, заложените дейности и мерки в ИТС ще спомогнат за фокусиране на усилията за социално-икономическо и екологично развитие на Североизточен регион като интегрирана териториална общност.

➤ ***Областна стратегия за развитие (ОСР) на област Шумен 2014 – 2020 г.***

Областната стратегия за развитие (ОСР) на област Шумен е средносрочен документ за стратегическо планиране на регионалното развитие на областта, който се разработва в съответствие с регионалния план за развитие на Североизточния район от ниво 2. С областната стратегия за развитие се определят целите и приоритетите за устойчиво интегрирано регионално развитие, като се отчитат специфичните характеристики и потенциала на областта.

С реализацията на настоящия проект ще се постигнат заложените в Областната

стратегия за развитие на област Шумен 2014 – 2020 г.:

Стратегическа цел 1. Устойчиво повишаване икономическата жизненост на област Шумен чрез активиране на местния потенциал и подобряване на екологичните условия.

Идентифицирана, за да адресира основните потребности и потенциал за развитие на област Шумен, свързани с липсата на конкурентоспособност на областната икономика и нейното по-слабо представяне в СИ район и страната. Освен създаване на по-добра бизнес среда и привличане на инвестиции в съществуващите икономически активности, областта следва да мобилизира и включи специфичния си потенциал и фактори на растеж, както и да подобри тяхното качество. Сред недостатъчно добре оползотворените ресурси, които са и носители на регионално развитие, са природните ресурси и културното наследство. Необходимо е да се приложат мерки за ефективното използване и валоризиране на тези специфични потенциали във всички части на областта, при същевременно опазване на околната среда и подобряване на екологичните условия.

Приоритет 1.3. Подобряване на екологичните условия чрез щадящо използване на териториалните ресурси и опазване на околната среда

Специфична цел 2. Опазване на околната среда и биоразнообразието

Тази специфична цел е насочена към гарантирането на условия за опазване и подобряване на околната среда, адаптирането ѝ към настъпващите климатични промени и опазване на биоразнообразието. Едновременно с ефективното и щадящо използване на териториалните ресурси, следва да се продължи изпълнението на мерките и дейностите по възстановяване на съществуващата и изграждането на нова екологична инфраструктура – водоснабдителни и канализационни мрежи, пречиствателни станции за отпадни води и депа за отпадъци. Като една от слабите страни за областта се отбелязва именно недостатъчната изграденост и ефективност на тези системи. Екологичното измерение в изпълнението на стратегията е от основно значение както за запазването на природните ресурси, така и за недопускането на замърсявания, които могат да имат отрицателно въздействие върху здравето на хората и останалите живи организми, от които зависи баланса на местните екосистеми.

➡ **План за интегрирано развитие на Община Каолиново за периода 2021 – 2027 г.**

Планът за интегрирано развитие на община Каолиново (ПИРО) се намира и в пряка връзка с Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г., като тя има водеща роля в обвързването на приоритетите на оперативната програма за развитие на регионите за следващия програмен период 2021-2027 г. с документите за стратегическо регионално развитие и пространствено планиране. Целите и приоритетите на ПИРО се определят в съответствие с целите и приоритетите на стратегическите документи за регионално и пространствено развитие на по-високите нива, като се обвързват с постигането на резултати за територията на общината. Целите на плана отразяват местните потенциали за развитие и се съсредоточават върху решаването на конкретните проблеми на общината.

Визията на ПИРО Каолиново е “Устойчива и жизнеспособна местна общност с вътрешен потенциал и изграден капацитет за формулиране и постигане на икономически, социални и екологични цели в своето развитие и справяне с глобалните предизвикателства на местно, регионално и национално ниво”.

Настоящата програма ще спомогне за да се постигнат заложените в Плана за интегрирано развитие на община Каолиново за периода 2021 – 2027 г.

„Стратегическа цел 1 – „Териториално развитие и сближаване“

- ✓ **Специфична цел 1.6.** Опазване на околната среда и устойчиво развитие - насочен е към опазване и съхраняване на околната среда, чрез подобряване на качествените ѝ характеристики, с по-ефективно използване на ресурсите, което да доведе до предотвратяването на замърсяването на околната среда и загубата на биоразнообразие, както и намаляване на емисиите на въглероден диоксид.
- **Мярка 1.6.5.** Изграждане на инфраструктура за третиране на отпадъци.“

Развитието и модернизацията на инфраструктурата е от определящо значение за увеличаване инвестиционната атрактивност и конкурентоспособност на общината. Инфраструктурата е ключов фактор за развитието на бизнеса и източник за създаване на нови работни места. Тя има и важно значение за подобряване на условията на живот в общината. Проектите за развитие и модернизация на инфраструктурата се оценяват за тяхното въздействие върху околната среда, което е от особена важност за прилагане принципите на устойчивото развитие.

↪ **Програма за опазване на околната среда на община Каолиново 2021 – 2028 г.**

Програмата за опазване на околната среда прилага комплексна система от административни и икономически мерки за регулиране екологичното поведение на стопанските субекти и населението в общината. Програмата цели да формира правилно екологично поведение на гражданите, селскостопанските производители и стопанските субекти, да осигури разумен баланс между административните и пазарно-ориентирани икономически регулатори, като в максимална степен използва представения интегриран подход за координация и взаимодействие на структури, ресурси и усилия.

Решаването на възникналите екологични проблеми се основава на принципите за устойчиво развитие, предотвратяване на замърсяванията, последващо отстраняване на възникналите вреди, прозрачност в процеса на вземане на решения, съхраняване на биоразнообразието и приоритетните местообитания за идните поколения и търсене на отговорност от замърсяващите околната среда граждани, производители и потребители.

Визията за бъдещото развитие и състояние на Община Каолиново заложена в Програмата за опазване на околната среда е:

**УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ, ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И
ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ В ОБЩИНА КАОЛИНОВО, ЧРЕЗ
РАЦИОНАЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ**

Настоящата програма за управление на отпадъците е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда на община Каолиново 2021-2028 г.

ВІІ. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Наблюдение на изпълнението на програмата за управление на отпадъците

Програмата за управление на отпадъците е динамичен документ, за който е необходимо да бъде организирано наблюдението на изпълнението ѝ, с цел реализиране и достигане на всички заложені мерки и цели.

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА Общинският съвет е органът, който приема стратегии, прогнози, програми и планове за развитие на общината, които отразяват националните и европейските политики за развитие на местните общности. В изпълнение на това правомощие се разработва и приема и настоящата програма, като освен приемането ѝ следва да се обезпечи и процеса на нейното изпълнение и отчитане, както и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми в процеса на реализация на мерките и при необходимост извършване на актуализация.

Наблюдението на изпълнението на програмата е дълъг процес, при който е необходимо събирането на голяма база данни за отпадъците. Необходимо е ясно да се разпределят отговорностите на съответните длъжностни лица, отговарящи за дейността, както и на тези пряко или косвено свързани с тези дейности.

Изпълнението на програмата изисква да се следи за спазване на заложените мерки и цели, както в програмата, така и в подпрограмите към нея и да се отчитат, съгласно определените индикатори за изпълнение на конкретните дейности.

При отклонение от приетите мерки и цели е необходимо да се докладва това на ръководството и своевременно да се предприемат коригиращи мерки.

Наблюдението и изпълнението на ПУО е отговорност на кмета на общината, който определя в обхвата на администрацията звено, което да отговаря за събирането и обработването на информацията в процеса на изпълнението на мерките по програмата, както и за изготвянето на годишни отчети.

Изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще се осъществява от заместник-кмет с ресор екология и от специализираната дирекция която отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата.

Информацията, свързана с текущото наблюдение на изпълнението на всички мерки от ПУО ще се събира и обобщава на годишна база от специализираната дирекция на Община Каолиново. За целите на системата за отчет и контрол на изпълнението на мерките от програмите на ПУО, Дирекцията ежегодно ще систематизира и обобщава в

доклад напредъка по изпълнение на мерките до края на месец март на годината, следваща отчетната година.

Контрол и отчитане на изпълнението на програмата за управление на отпадъците

Съобразно Закона за управление на отпадъците, органът който одобрява и контролира Общинските програми за управление на отпадъците е Общинския съвет на съответната администрация.

Съгласно чл.52 от ЗУО ежегодно кмета на Общината, внася в Общинския съвет, Отчет за изпълнение на програмата за предходната година, като същият след приемането му се изпраща в Регионалната инспекция по околна среда и води за сведение.

Годишният отчет ще се публикува на официалната страница на общината за информиране на обществеността и заинтересованите страни.

Съобразно с изискванията е необходимо ежегодно да се събира информация, обобщава и представя пред общински съвет за изпълнението на програмата и планове за действие към подпрограмите.

Целта на контрола и отчитането на програмата е да се проследи ежегодно напредъка на изпълнение на поставените мерки и цели в програмата, евентуалните пречки за неизпълнението им, както и да бъдат взети навременни мерки, които не биха могли да се изпълнят поради финансови, нормативни и/или други причини.

Процедура за актуализация на програмата

Съгласно чл. 52, ал. 3, т. 2 от ЗУО, Програмата за управление на отпадъците се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори - например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в програмата стратегически и специфични цели и в съответните програмни мерки;
- в резултат на фактори, свързани с изпълнението - значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите индикатори, въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

В случай на възникване на някои от горните обстоятелства е необходимо програмата да бъде актуализирана.

Актуализация на настоящата програма се извършва по същият начин, както разработването на нова такава.

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

VIII.1. Анализи на състоянието на управлението на отпадъците:

VIII.1.1. Анализ и оценка на действащото законодателство и програмни документи

VIII.1.2. Анализ на отпадъците

VIII.1.3. Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъци

VIII.1.4. Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции

VIII.1.5. Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване

VIII.1.6. Анализ на организационните схеми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

VIII.1.7. Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

VIII.1.8. Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци

VIII.2. Прогнози

ПРИЛОЖЕНИЕ № VIII

VIII.1. АНАЛИЗИ НА СЪСТОЯНИЕТО НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ В ОБЩИНА КАОЛИНОВО

VIII.1.1 АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ДЕЙСТВАЩОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ

Анализът на действащото законодателство и програмни документи проследява приложимостта на законодателството към документите и изискванията на местно ниво, както необходимостта от промяна в тях, необходими действия за изпълнението им, необходимост от разработване на допълнителни нормативни документи, програми и стратегии на местно ниво.

Нормативни и програмни документи на Община Каолиново в контекста на правата и задълженията на общините в областта на управление на отпадъците

Настоящото приложение съдържа анализ на нормативните и програмни документи в областта на управление на отпадъците на национално ниво и съответствието на наличната нормативна уредба и програмни документи на Община Каолиново в контекста на правата и задълженията на местните власти в областта на управление на отпадъците.

Анализът има за цел да отговори на следните въпроси:

✓ *Какви са основните принципи и разпоредби на националното законодателство по управление на отпадъците и основните ангажименти на Община Каолиново в сферата на управление на отпадъците, произтичащи от националното законодателство?*

✓ *Приета ли е нормативна уредба на местно ниво, която да детайлизира правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и на юридическите лица по отношение на управлението на отпадъците, местната нормативна уредба съдържа ли минималните изисквания на Закона за управление на отпадъците (ЗУО)?*

✓ *Кои са основните програмни документи на национално ниво, които определят рамката на програмиране на управлението на отпадъците на общинско ниво?*

✓ *Какво е нивото на изпълнение на предходната Програма за управление на отпадъците на Община Каолиново?*

Информационно осигуряване на анализа

За осигуряване на необходимата информация за анализа са използвани следните

методи:

- ✓ проучване на национални нормативни документи, регламентиращи отговорностите на общините, свързани с управлението на отпадъците и действащата нормативна уредба в община Каолиново в областта на управление на отпадъците;
- ✓ проучване на стратегически и програмни документи на национално и общинско ниво относно управлението на отпадъците;
- ✓ проучване на отчетите за напредъка на изпълнението на програмните документи, свързани с управлението на отпадъците, на Община Каолиново пред Общински съвет - Каолиново.

Анализът на действащото законодателство и програмни документи има за цел да установи в каква степен националното законодателство се прилага на местно ниво, също така да се установи дали то е приложимо към дейността на съответната общинска администрация, или има необходимост от промяна на местните нормативни документи.

Той проследява приложимостта на законодателството към документите и изискванията на местно ниво, както необходимостта от промяна в тях, необходими действия за изпълнението им, необходимост от разработване на допълнителни нормативни документи, програми и стратегии на местно ниво.

За по - точно определяне на степента на приложимост на нормативните документи в Община Каолиново е направена сравнителна оценка на националното законодателство с прилаганите мерки от страна на администрацията за изпълнението им, степен на изпълнение и/или пречки за неизпълнение и неприложимост на законодателството, разработени на местно ниво Наредби за спазване на изискванията и др., както следва:

Анализ на национална нормативна рамка. Изисквания. Приложимост.

Република България е член на Европейския съюз и спазва и прилага общата политика на ЕС, свързана с околната среда, която включва и отпадъците като фактор, влияещ върху състоянието ѝ. Европейските стратегически документи от последните години променят философията и подхода към отпадъците - от целенасочено управление на отпадъците като фактор, увреждащ околната среда, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и ефективното им използване като ресурси. В тази връзка и законодателството на Съюза в сектора търпи бурно развитие, като от по-общи разпоредби през 70-те години, целящи намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда, днешният законодателен пакет съдържа конкретни изисквания и количествени цели за намаляване депонирането на отпадъци, за рециклиране и оползотворяване на специфични отпадъчни потоци и за предотвратяване образуването на отпадъци.

Основният нормативен документ в сектор „Отпадъци“ е **Директива 2008/98/ЕО** на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви, известен също като Рамковата директива за

отпадъците или РДО.

Преработената Рамкова директива за отпадъците се прилага от 12 Декември 2010 г. и въвежда нови разпоредби с цел стимулиране на предотвратяването на образуване на отпадъци и рециклирането като част от йерархията на отпадъците, изясняването на ключови понятия, като дефинициите за отпадък, оползотворяване и обезвреждане, както и установяване на подходящи процедури, приложими за странични продукти и край на отпадъка.

Задача на държавите-членки е да приложат европейското право в областта на околната среда като отчитат спецификите на съответната държава, свързани със законодателството, административни структури, регионални или местни условия или някаква друга причина.

Редица други директиви регулират специфичните потоци от отпадъци - например, отпадъци от титаниев диоксид, опаковки и отпадъци от опаковки, полихлорирани бифенили (ПХБ) и полихлорирани терфенили (ПХТ), отпадъчни батерии и акумулатори, канализационен шлам, излезли от употреба превозни средства (ИУПС), отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) и ТОЗ (трайни органични замърсители).

Една последна група от директиви регулира операциите по третиране на отпадъците: изгаряне, съвместно изгаряне на отпадъци и депониране на отпадъци чрез заравяне. Регламент (ЕО) № 1013/2006 покрива трансграничните превози на отпадъци.

Задължението на държавите членки за създаване на план за управление на отпадъците е указано в Директива 2008/98/ЕО от 19 ноември 2008 г. за отпадъците, която отмени предходните определени Директиви.

Директивата е приложима спрямо всяко вещество или предмет, които са изхвърлени от своя притежател, или които техният притежател възнамерява или се изисква да изхвърли. Тя не е приложима обаче спрямо газообразните и течни отпадъци или спрямо определени категории отпадъци (например, радиоактивни отпадъци) и други групи отпадъци (отпадъци от миннодобивни индустрии, животински трупове и селскостопански отпадъци, отпадни води).

Съгласно член 13 държавите членки трябва да предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че управлението на отпадъците се изпълнява без да застрашава човешкото здраве, без да уврежда околната среда и по-специално без риск за водите, въздуха, почвите, растенията или животните, без да причинява смущения от шум или миризми и без да засяга по неблагоприятен начин околната извънградска местност или местоположения, представляващи специален интерес.

Други ключови цели на Директивата за управление на отпадъците са изложени в чл. 4 (йерархия на отпадъците) с последващи разпоредби за превенция на отпадъците (член 9) и за повторната употреба, оползотворяване и рециклиране (членове 10 и 11), и изискванията за депониране на отпадъци (член 12).

Йерархията на отпадъците представя общ приоритетен ред на най-добрите цялостни становища за околната среда в законодателството и политиката по отпадъците. Най-висок приоритет се дава на превенцията на отпадъците, следвана от подготовката за

повторна употреба, рециклиране или друг вид оползотворяване, напр. оползотворяване за енергийни цели. Оптималното окончателно депониране е в дъното на тази йерархия. Целта на въвеждането на йерархията за отпадъците е да отдели икономическия растеж от негативните въздействия върху околната среда вследствие на използването на природните ресурси и превръщането на ЕС в едно „рециклиращо“ общество.

При планирането на дейностите по управление на отпадъците се прилагат като *критерии за съобразност на предлаганите решения* следните принципи:

- „Предотвратяване“ - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно;
- „Разширена отговорност на производителя“ и „замърсителят плаща“ – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве;
- „Превантивност“ – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап;
- „Близост“ и „самодостатъчност“ – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване, като отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на Съюза;
- „Участие на обществеността“ – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на планове за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

Рамковата директива за отпадъците определя различни форми на третиране, относими към управлението на отпадъците. Тя прави разграничение между оползотворяване (определено като „всяка операция, главният резултат от която е, че отпадъците служат за полезна цел, заменяйки други материали, които иначе биха били използвани, за да изпълняват определена функция, или подготовката на отпадъците за изпълняване на подобна функция, в съоръжението, или в по-широки граници на икономиката“, от рода на рециклиране и изгаряне с оползотворяване на енергия) и депониране (форми на депониране на отпадъци, при които ресурсите на отпадъците не се оползотворяват, от рода на изгаряне без оползотворяване на енергия и депониране).

Превенцията на отпадъците, като ключов стратегически елемент от европейската политика по отпадъците, става все по-важна. Ясно е, че генерираното количество отпадъци нараства всяка година. Тъй като една от основните цели на ЕС е да гарантира икономическия растеж и просперитет, наложително е икономическият растеж да не се ограничава от генерирането на отпадъци. Инициативите за превенция на отпадъците са насочени не само към промишления сектор чрез насърчаване на ползването на по-чиста технология, но и към училищата и частните домакинства чрез кампании за повишаване на осведомеността.

Оползотворяването на отпадъците допринася както за усвояване на ресурсите,

съдържащи се в отпадъците, така и за спестяване на непокътнатите природни суровини.

Рамковата директива за отпадъците, както и някои директиви на Европейския съюз за специфичните потоци от отпадъци включват конкретни цели за оползотворяване, рециклиране и повторна употреба.

Като част от пакет от мерки в областта на кръговата икономика Директива (ЕС) 2018/851 изменя Директива 2008/98/ЕО. С нея се определят минимални оперативни изисквания за схемите за разширена отговорност на производителите. Те могат също така да включват организационна отговорност и отговорност за принос за предотвратяване на отпадъците, както и за повторната употреба и рециклируемост на продуктите.

Директивата засилва правилата за предотвратяване на отпадъците. По отношение на генерирането на отпадъци държавите от ЕС трябва да предприемат мерки за:

- подпомагане на устойчиви модели на производство и потребление;
- насърчаване на проектирането, производството и използването на продукти, които са ефективни по отношение на ресурсите, трайни, ремонтируеми, могат да се използват повторно и да бъдат модернизирани;
- целеви продукти, съдържащи суровини от изключителна важност, за да се предотврати превръщането им в отпадъци;
- насърчаване на наличието на резервни части, ръководства с инструкции, техническа информация или други средства, позволяващи ремонта и повторната употреба на продуктите, без да се нарушава качеството и безопасността им;
- намаляване на генерирането на хранителни отпадъци като принос към целта за устойчиво развитие на ООН за намаляване с 50% на глобалните хранителни отпадъци на глава от населението на ниво търговия на дребно и потребители, както и намаляване на загубите на храни по веригите на производство и доставки до 2030 г.;
- насърчаване на намаляването на съдържанието на опасни вещества в материалите и продуктите;
- прекратяване на генерирането на морски отпадъци.

С директивата се определят и нови цели за рециклиране на битови отпадъци: до 2025 г. ще трябва да се рециклират най-малко 55% от теглото на битовите отпадъци. Тази цел ще се увеличи на 60% до 2030 г. и 65% до 2035 г.

Държавите от ЕС трябва:

- до 1 януари 2025 г. да установят разделно събиране на текстил и опасни отпадъци, генерирани от домакинствата;
- да гарантират, че до 31 декември 2023 г. биологичните отпадъци се събират отделно или се рециклират при източника (напр. чрез компостиране).

Като цяло целите на ЕС до 2030 г. са отпадъците да се управляват като ресурси и количеството, което е генерирано от населението, да е в състояние на абсолютен спад, депонирането на отпадъци да бъде сведено само до остатъчни отпадъци, за да се

предотврати вредата върху околната среда и здравето на човека.

Най-сериозният проблем на България е лошото управление на отпадъците, по който показател страната ни е на едно от последните места сред всички европейски страни.

Над 90% от генерираните отпадъци се депонират, вместо да се оползотворяват. В сравнение с други страни, които прилагат все по-модерните технологии на оползотворяване и рециклиране на отпадъците, в България този процес едва сега стартира. За отбелязване е също, че докато в останалите европейски страни е преодоляна пряката зависимост между растеж на БВП и ръст на отпадъците от опаковки, това съвсем не е така в България. Повишаването на жизнения стандарт в страната все още е свързано с нарастване на количествата отпадъци от опаковки, поради все още твърде слабото им оползотворяване.

Първият специализиран закон, уреждащ управлението на отпадъците е Законът за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда от 1997 г. Специфични изисквания към дейностите по отпадъците се съдържат и в Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и на опасни отпадъци, приета с ПМС 53 от 19 март 1999 г. Тази наредба не е отменена и до днес и се прилага доколкото не противоречи на други действащи законови разпоредби. ПМС 53 от 19 март 1999 г. отменя ПМС 153 от 6 август 1993 г., а ПМС 268 от 29.10.1996 г. е отменено с Постановление № 12 на Министерския съвет от 27 януари 1999 г. за режима за въвеждане на опасни вещества.

Законът за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда е в сила до 2003 г., когато се приема първият Закон за управление на отпадъците. Той е в сила до юли 2012 г.

Действащият Закон за управление на отпадъците (ЗУО) е приет от 41 -то Народно събрание на Република България (обн., ДВ, бр. 53 от 13 Юли 2012г.) Законът транспонира в българското законодателство Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и за отмяна на определени директиви.

ЗУО регламентира мерките и контрола за защита на околната среда и човешкото здраве чрез предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването и управлението на отпадъците, както и чрез намаляване на цялостното въздействие от използването на ресурси и чрез повишаване ефективността на това използване.

Управлението на отпадъците включва събирането, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на отпадъците, включително осъществяваният контрол върху тези дейности.

Общи положения:

- определено е приложното поле на законодателството по управление на отпадъците;

- отпадъците са разделени на четири основни класа (битови, строителни, производствени и опасни отпадъци), въз основа на което са определени задълженията на притежателите на отпадъци и правомощията на компетентните органи;

- определен е приоритетния ред (йерархията) за управление на отпадъците;
- въведени са дефиниции за “отпадък”; видовете отпадъци - „битови, „строителни“, производствени“ и „опасни“; „масово разпространени отпадъци“ “причинител” на отпадъци; “притежател” на отпадъци; дейностите “събиране”, “съхраняване”, “транспортране” и „третиране“. Дейностите по оползотворяване и обезвреждане на отпадъците с техните R и D кодове и наименование са представени в приложения към закона.

ЗУО регламентира конкретни задължения и отговорности на:

- причинителите и притежателите на отпадъци;
- лицата, извършващи дейности с отпадъци;
- лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци;
- органите на местното самоуправление и местната администрация.

Законът съдържа основно промени, насочени към формулиране на ясни задължения за кметовете на общини за управление на битовите отпадъци.

Прилага се нова 5-степенна йерархия при управление на отпадъците:

1. Предотвратяване на образуването на отпадъци
2. Повторна употреба
3. Рециклиране
4. Оползотворяване за получаване на енергия
5. Обезвреждане чрез депониране

Тя определя предотвратяването на образуването на отпадъци като първи приоритет и изисква повторната употреба и рециклирането на материалите да бъдат предпочетени пред оползотворяване на отпадъците за получаване на енергия. Отклонения от тази йерархия се допускат за специфични потоци от отпадъци, когато това е оправдано по причини, като техническа пригодност, икономическа перспективност и опазване на околната среда. В тази връзка се изисква разработване на програма за предотвратяване на отпадъците за общината.

Планове и програми

ЗУО определя общите изисквания за планиране на дейностите по управление на отпадъците в страната, включително изискванията за целите, обхвата и процедурите по разработване, приемане и утвърждаване на планове и програми за управление на отпадъците.

Програмните документи, регламентирани със ЗУО са следните:

- Национален план за управление на отпадъците - разработва се от министъра на околната среда и водите и се приема от Министерски съвет. Националният план включва мерки за създаване на интегрирана мрежа от съоръжения и инсталации, която да осигурява оползотворяване и обезвреждането на отпадъците чрез най - добри налични техники;
- Програма за предотвратяване образуването на отпадъци - разработва се от министъра на околната среда и водите и се приема от Министерски съвет. Програмата

е неразделна част от Националния план за управление на отпадъците;

- Програми за управление на отпадъците се разработват и изпълняват и от:

▪ кметовете на общини - за територията на съответната община. Общинските програми се разработват в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците. Законът за управление на отпадъците определя Общинския съвет на съответната община като орган по приемане на програмата и осъществяващ контрол по нейното изпълнение;

▪ лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, които извършват индивидуално изпълнение на задълженията си и от организациите по оползотворяване. Програмите се разработват в обхват, определен със съответната наредба, регламентираща управлението на конкретния масово разпространен отпадък и се утвърждават от министъра на околната среда и водите.

Изисквания за извършване на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на отпадъци

ЗУО регламентира изискванията, реда и начина за извършване на дейностите по събиране, транспортиране и третиране на отпадъци.

Въведени са забрани за изоставянето, нерегламентираното изхвърляне и изгаряне или друга форма на неконтролирано управление на отпадъците. Лицата, при чиято дейност се образуват отпадъци и притежателите на отпадъци се задължават да ги предоставят за събиране, транспортиране и третиране на лица, които имат право да извършват тези дейности (притежават необходимите документи за извършване на съответните дейности с отпадъци) или да ги третират самостоятелно, в съответствие с разпоредбите на закона. Предаването и приемането на производствените, строителните и опасните отпадъци се извършва само въз основа на писмен договор.

В зависимост от степента на риск за околната среда при различните дейности и вида на отпадъците, с които се извършват, е введен разрешителен или по-облекчен регистрационен режим. Определени са компетентните органи за издаване на съответния документ; сроковете, процедурите и условията за заявяване извършването на дейностите и вземане на решение за разрешаването им.

Въведена е и процедура за издаване на разрешение за индивидуално изпълнение и разрешение на организации по оползотворяване, с оглед изпълнението на задълженията на лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци за разделно събиране и третиране, както и за постигане на съответните цели за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на съответните отпадъци.

Информация, докладване и публични регистри

ЗУО въвежда задължение за водене на отчетност и представяне на информация от следните лица:

- лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране и третиране на производствени или опасни отпадъци;

- лицата, извършващи дейности по събиране, транспортиране и третиране на битови и строителни отпадъци;

- лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци.

ЗУО регламентира създаването и поддържането на следните публични регистри, които се водят от изпълнителния директор на ИАОС:

- регистър на лицата, притежаващи документи за извършване на дейности с отпадъци (разрешения и регистрационни документи);

- регистър на лицата, които пускат на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (батерии и акумулатори, електрическо и електронно оборудване, масла, гуми, полимерни торбички);

- регистър на лицата, извършващи дейности като търговци или брокери на отпадъци;

- регистър на площадките, на които се извършват дейности с отпадъци от черни и цветни метали, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба моторни превозни средства и негодни за употреба батерии и акумулатори.

Финансиране на управлението на отпадъците

Със ЗУО в българското законодателство са въведени принципите “замърсителят плаща” и “разширена отговорност на производителя”. В съответствие с тези принципи разходите за събиране, предварително съхраняване, транспортиране и третиране (оползотворяване и обезвреждане) на отпадъците са за сметка на:

- причинителите и притежателите на отпадъците (прилагане на принципа “замърсителят плаща”);

- лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (прилагане на принципа “разширена отговорност на производителя”).

Разходите за дейности с битови отпадъци и изпълнение на задълженията на органите на местно самоуправление и местна администрация, определени със ЗУО, се предвиждат по бюджета на съответната община в размер, не по-малък от планираните за съответната година приходи от местни такси по Закона за местните данъци и такси.

Компетентни органи по прилагането на ЗУО:

- Министерство на околната среда и водите - разработва и прилага националната политика и законодателството в областта на управление на отпадъците; координира контролните правомощия на другите органи на изпълнителната власт по отношение управлението на отпадъците. МОСВ издава разрешения на лица, извършващи индивидуално изпълнение на задълженията си и на организации по оползотворяване на масово разпространени отпадъци и утвърждава програмите им за управление на отпадъците.

- РИОСВ - прилагат националната политика и контролират спазването на изискванията на нормативните документи в областта на управление на отпадъците. РИОСВ издават разрешения и регистрационни документи за събиране,

транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци на тяхна територия;

- Други институции, имащи отношение към управлението на отпадъците - Министерство на здравеопазването, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на вътрешните работи, Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерство на земеделието, храните и горите Агенция "Митници", Държавна агенция за метрологичен и технически надзор, Комисия за защита на потребителите, областни и общински администрации.

Контрол по управлението на отпадъците

Контрол по управлението на отпадъците се извършва от:

- кметовете на общини, които контролират дейностите с битови и строителни отпадъци; спазването на изискванията, определени с общинската наредба по ЗУО;

- РИОСВ, които контролират спазването на изискванията за третиране на отпадъци и на условията по издадените разрешения и регистрационни документи; изпълнението на програмите за управление на отпадъците; воденето на отчетност и предоставянето на информация за дейностите по отпадъците; изпълнението на задълженията на кметовете на общини, свързани с управлението на отпадъците; правилното начисляване и своевременно заплащане на продуктова такса от лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата, на които се образуват масово разпространени отпадъци;

- МОСВ, което контролира спазването на условията по издадените разрешения на организации по оползотворяване и на лица, изпълняващи индивидуално

задълженията си за управление на масово разпространени отпадъци; дейностите по управление на отпадъци;

- МОСВ, РИОСВ, МВР, МТИТС и Агенция „Митници“, които контролират трансграничния превоз на отпадъци, съобразно своите правомощия;

- МОСВ, РИОСВ, МВР и кметовете на общини, които контролират спазването на условията и реда за извършване на дейност с отпадъци от черни и цветни метали, съобразно своите правомощия;

- РЗИ и РИОСВ, които контролират дейностите по третиране на опасни отпадъци в лечебните и здравните заведения;

- ДАМТН, Комисията за защита на потребителите и МЗ, които контролират съответствието на продуктите, след чиято употреба се образуват масово разпространени отпадъци с изискванията на съответната наредба.

Принудителни административни мерки и административно-наказателни разпоредби

- МОСВ спира дейностите по събиране, съхраняване, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци и експлоатацията на инсталации за оползотворяване или обезвреждане на отпадъци;

- РИОСВ издава предписания за отстраняване на отпадъците за сметка на

нарушителя и за възстановяване качествата на околната среда; спира дейностите по събиране, съхраняване, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци и експлоатацията на инсталации за третиране на отпадъци;

- Въведени са голям брой наказания за нарушения на изискванията на закона и подзаконовите актове по прилагането му както от страна на физически и юридически лица, така и за неизпълнение на задълженията на длъжностните лица.

Ключови разпоредби на ЗУО

✓ Въвежда количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и от други източници, които общините трябва да достигнат.

✓ Въвежда поетапни цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, за което отговорност имат възложителите на строителни дейности, както публични органи, така и бизнес.

✓ Въвежда изискване за регионално управление на битовите отпадъци и детайлни правила за сдружаване на общините в регионални сдружения за управление на битовите отпадъци чрез регионални съоръжения за третиране на отпадъците;

✓ Регламентира отговорността на собствениците на пътища за почистване на сервитутите на пътищата.

✓ Въвежда изисквания към ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5000 жители и в курортните населени места да събират разделно отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали в съответствие с общинските наредби по чл.22 от ЗУО.

✓ Въвежда икономически инструменти за покриване на бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото и за стимулиране на превенцията и оползотворяването на отпадъци преди депонирането.

✓ Определя националните компетентни органи по Регламент (ЕО) № 1013/2006 относно превозите на отпадъци, изискванията за финансови гаранции при трансграничен превоз, както и възможните случаи на ограничения. Забраняват се превозите на отпадъци за Република България, предназначени за изгаряне или съвместно изгаряне с оползотворяване на енергията за всяка инсталация, в количества за съответната календарна година, надвишаващи сумарно половината от годишния капацитет на инсталацията. В случаите, когато в Националния план за управление на отпадъците са заложили специфични мерки за управление на даден отпадък или поток от отпадъци, Министерският съвет може да ограничи вноса на тези отпадъци.

Подзаконовите нормативни актове към Закона за управление на отпадъците

Действащите подзаконовите нормативни актове, които детайлизират изискванията на ЗУО, могат да се обособят в пет групи:

- Подзаконовите нормативни актове с хоризонтални разпоредби спрямо всички

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

видове отпадъци, инсталации и съоръжения за отпадъци в обхвата на ЗУО - за класификация на отпадъците; за водене на отчетност и предоставяне на информация за дейностите с отпадъци;

- Подзаконовни нормативни актове, определящи изисквания към съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци - площадки за изграждане на съоръжения за третиране на отпадъци; изграждане и експлоатация на инсталации за изгаряне на отпадъци, депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци /сепариране, компостиране/, третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци;

- Подзаконовни нормативни актове, регулиращи управлението на масово разпространени отпадъци, за които е въведен принципът „разширена отговорност на производителя“ - опаковки и отпадъци от опаковки; отработени масла и отпадъчни нефтопродукти; отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА); излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО); излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС); излезли от употреба гуми (ИУГ);

- Подзаконовни нормативни актове, регулиращи управлението на специфични отпадъчни потоци - строителни отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали; биоотпадъци; отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (ПХБ); утайки от пречистване на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието; отпадъци от лечебните и здравни заведения;

- Подзаконовни нормативни актове, съдържащи регулации по управлението на отпадъци чрез икономически инструменти - за обезпеченията и разходване на събраните средства за дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадките на депата за отпадъци и за отчисленията за депониране на битови и строителни отпадъци; за финансова гаранция или еквивалентна застраховка при трансграничен превоз на отпадъци; за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (опаковки, масла, батерии и акумулатори, гуми, електрическо и електронно оборудване (ЕЕО), моторни превозни средства (МПС), полимерни торбички).

Основни ангажменти на общините, произтичащи от ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му

ЗУО и наредбите към него регламентират детайлно редица задължения на общините, свързани с управлението на отпадъците. За целта в Закона за управление на отпадъците и в голяма част от подзаконовите нормативни актове към него са обособени раздели, в които се регламентират задълженията на органите на местното самоуправление и местната администрация.

**ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА
КАОЛИНОВО**

Община Каолиново изпълнява *Общинска Програма за управление на отпадъци*

за периода 2016-2020 г., приета от Общински съвет - Каолиново с Решение № 86 по протокол №6 от 29.03.2016 г и актуализирана с решение № 387 по протокол № 35 от 31.08.2018 г.

Програмата за управление на отпадъците на община Каолиново за периода 2016-2020 г. е разработена съгласно изискванията на чл. 52, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците и е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда на община Каолиново, в съответствие с чл. 79 от Закона за опазване на околната среда.

През периода на действие на Програмата са изготвяни ежегодни отчети за изпълнението ѝ, които са представяни пред Общински съвет - Каолиново и разглеждани и приемани на неговите заседания. Прегледът и анализът на отчетите показва, че основната част от мерките, включени в Плана за действие на програмата са изпълнени.

Неизпълнените мерки от Плана за действие към Програмата са свързани с организиране на дейности с биоразградими отпадъци - домашно компостиране; строителни отпадъци, опасни битови отпадъци.

На основата на направените анализи на националната и общинската нормативна рамки и програмни документи в областта на управление на отпадъците, могат да се направят следните основни изводи и препоръки:

- ✓ Въведена е йерархията при управление на отпадъците. Приложимостта на това изискване е бавен и продължителен процес, както за Община Каолиново, така и за всички Общини в България, тъй като тепърва предстои изграждане на инфраструктура за третиране на отпадъци.
- ✓ Въведени са количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата. Целите са реалистични и напълно постижими за Общината, тъй като на територията на съседната община – Хитрино има изградена инсталация за сепариране на отпадъци с претоварна станция, която обслужва и общините Венец и Каолиново.
- ✓ Община Каолиново участва в Регионално сдружение за управление на отпадъците за Регион Шумен с Община Хитрино, Каолиново, В.Преслав, Н. Пазар, Каспичан, Смядово и Шумен чрез използване на Регионалното депо за отпадъци в кв. Дивдядово.
- ✓ Въведени са отчисления за депониране на отпадъци на общинско или регионално депо за всеки тон депониран отпадък. Отчисленията имат за цел да се намали количеството депонирани отпадъци и да се увеличи рециклирането и оползотворяването им.
- ✓ Действащата Наредба за управление на отпадъците на територията на община Каолиново е приета от Общински съвет - Каолиново с Решение № 12 от Протокол № 3/24.11.2015 г. на основание чл. 22 от действащия ЗУО. Наредбата съдържа детайлни разпоредби, регламентиращи управлението на отпадъците на територията на община Каолиново. Разработена в пълно съответствие с изискванията на националното

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

законодателство по управление на отпадъците и отговаря на изискванията на ЗУО за съдържание на наредбата.

- ✓ В останалите общински нормативни актове, обект на анализа, могат да бъдат направени допълнения с оглед уреждане на максимално широк кръг от въпроси, както е препоръчано в настоящия анализ.
- ✓ Община Каолиново разработва и изпълнява общински програми за управление на отпадъците в съответствие с действащото към момента на изготвянето им национално законодателство и национални програмни документи в областта на управление на отпадъците.
- ✓ Основната част от мерките, включени в Плана за действие на *Общинската Програма за управление на дейностите по отпадъци за периода 2016-2020 г.* са реализирани.
- ✓ Общинската администрация осъществява текущ контрол по напредъка и изготвя периодични отчети за изпълнението на програмните документи, в законоустановените срокове, които представя пред Общински съвет - Каолиново.

Във връзка с разпоредбата на чл. 52 от Закон за управление на отпадъците Община Каолиново е предприела действия за разработване на Програма за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г.

VIII.1.2. АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО *битови отпадъци* са „отпадъците от домакинствата“ и „подобни на отпадъците от домакинствата“ - това са отпадъците, образувани от домакинствата и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство.

„Биоразградими“ са всички битови отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други. „Биоотпадъци“ са биоразградими битови отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Състояние относно битовите отпадъци

Генерираните отпадъци на територията на Община Каолиново са основно неопасни отпадъци. Генерират се смесени неопасни отпадъци от домакинствата, производствени отпадъци от фирмите, извършващи производствена дейност, растителни отпадъци от домакинствата, от поддръжка на зелените площи, парковете, градините, строителни отпадъци от ремонтна и строителна дейност.

Информацията за количество генерирани битови отпадъци по населени места в общината се предоставя от общинска администрация Каолиново.

В община Каолиново е въведена система за събиране и транспортиране на битови отпадъци, която е добре функционираща и въпросът с депонирането на ТБО е решен след изграждането на регионално депо, което обслужва и община Каолиново. Общината извършва чрез възлагане на външна фирма дейностите по събиране на битови, строителни отпадъци и транспортирането им до депа, организиране и извършване на дейности по разделното събиране на ТБО, услуги по денонощно зимно поддържане на територията на общината, почистване на отпадъци, изхвърлени на неразрешени за това места, ликвидиране на незаконни сметища и други.

В експлоатация е Регионално депо „Шумен“ за битови и неопасни производствени отпадъци - клас „депо за неопасни отпадъци“, което обслужва общини Шумен, Велики Преслав, Нови пазар, Каспичан, Хитрино, Венец, Каолиново и Смядово. Депото отговаря на нормативните изисквания и се експлоатира съгласно действащото екологично законодателство.

Таблица № 2 Генерирани количества отпадъци за периода 2018-2020 г.

Години	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Генерирани	1203	1098	1047

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

битови отпадъци, тона			
Население бр. жители	12771	13025	12888
Норма на натрупване кг/жит.год	94	84	81

Източник: Община Каолиново

Събраните отпадъци се извозват до Претоварна станция с. Близнаци, след което до Регионалното депо в кв. Дивдядово, община Шумен, където се измерва на везна и се води отчет за постъпилите количества за депониране в РДО.

Основен показател при дефиниране на битовите отпадъци е нормата на натрупване, показваща количеството на отпадъците, образувани от един човек за определен период от време, обикновено година. Нормата на натрупване може да се изрази в тегловни (kg/жител/год.) или в обемни единици (m³/жител/год.).

Въз основа на отчетените количества на битовите отпадъци са изчислени и нормите на натрупване за последните години. От Таблицата е видно, че средната норма на натрупване за Община Каолиново за 2018 години е 94 кг/жител/год., което е много по-ниско от средногодишното за област Шумен (304 кг/жител/год.), и много по-ниско от средногодишното за страната (408 кг/жител/год.).

Съгласно отразените количества през годините се наблюдават сходни като количеството отпадъци. Положително влияние оказва и въведената в общината система за разделно събиране на отпадъците от опаковки.

Статистиката показва, че депата за битови отпадъци намаляват значително през годините, поради изграждането на нова политика и насоки за третиране на отпадъците в страната. Първоначалното изграждане е започнато със закриване на всички образувани сметища в малките населени места в Общините, въвеждане на организирана система за извозване на отпадъците в населените места и депонирането на всички образувани отпадъци на регламентирано депо, отговарящо на всички изисквания на законодателството.

Отпадъкът следва да се разглежда като ресурс, от който могат да бъдат извлечени редица ползи след неговото преработване, било то като източник на енергия или при неговата повторна употреба или рециклиране.

Количеството на битовите отпадъци представлява най-голямата част от всички отпадъци, генерирани на територията на Общината. Преобладаващата част са органични хранителни отпадъци, пластмасови опаковки, метални опаковки от бира и безалкохолни напитки, стъклени бутилки, хартиени опаковки и др.

Събиране на битовите отпадъци

Община Каолиново е въвела организирано сметосъбиране и сметоизвозване на отпадъците във всички населени места от 2010 г.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

Броят на поставените съдове за отпадъци е изчислен съгласно “Ръководството за определяне броя и вида на необходимите съдове и техника за събиране и транспортиране на отпадъци”, разработено от Министерство на околната среда и водите /МОСВ/.

Съгласно ръководството, броят на необходимите съдове за събиране на отпадъци е определен по формула на база норма на натрупване на отпадъците и брой на населението в конкретното населено място. Честотата на извозване на съдовете за отпадъци е изчислена по същата методика.

Сметосъбирането на битови отпадъци от населените места в община Каолиново се извършва от „Декрастрой“ АД гр.Русе, като честотата на извозване е за гр.Каолиново 3 пъти месечно, а за всички села и кварталите Боймир и Кус - 2 пъти месечно. Събраните отпадъци се извозват до претоварна станция с.Близнаци, общ. Хитрино за сепариране, след което се депонират на Регионално депо за неопасни отпадъци в кв. Дивдядово, община Шумен.

Обслужването на крайпътни разположени контейнери за отпадъци е със същата честота, както и населените места.

Таблица № 3 Налични съдове за сметосъбиране в община Каолиново

Съдове	Обем/местимост	Брой
Кофи за смет	110 литра	4097
Контейнери	1,1 m ³	121
Общо:		4218

Източник: Община Каолиново

През 2010 година е учредено Регионално сдружение за управление на отпадъците за регион Шумен /РСУО/ с председател – кмета на Община Шумен и членове – кметовете на общините, участващи в регионалното сдружение.

Сдружението е създадено съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците и Национална програма за управление на дейностите по отпадъците 2009-2013 г. (НПУДО).

Целта е да се обединят усилията на Общините в изграждането на екологосъобразни съоръжения за третиране на отпадъците, отговарящи на нормативната база и представляващи минимален риск за околната среда.

Чрез създаване на Сдружението, Общините си поделят разходите по поддръжката, експлоатацията и мониторинга на депото и вземат общи решения за бъдещото третиране на отпадъците си.

Тъй като не е икономически ефективно за общините, различните потоци отпадъци, като растителни и строителни да бъдат извозвани и третирани до Регионалното депо е взето Решение, с което всяка Община урежда начините за тяхното третиране на

територията си, а битовите отпадъци, които не могат да бъдат оползотворени се обезвреждат на депото.

При определянето на политиките за събирането и третирането на отпадъците, решаващият фактор е транспортния разход.

Тъй като Регионалното депо е отдалечено от Каолиново средно 61 км, общинската администрация насочва усилията си към изграждане на съоръжения и системи, където ще може да се обхване по-голям поток от отпадъците.

Община Каолиново е въвела организирано сметосъбиране във всичките си населени места. Към този момент 100% от населението е обхванато от системата. Въпреки това е необходимо ежегодно оптимизиране на системата за достигане на повишаване качеството на услугите и задоволяване нуждите на населението. Тази оптимизация може да се извършва, чрез редица дейности и мероприятия. Някои от тях включват:

- Разместване на контейнери, с цел повишаване на използваемостта им;
- Поставяне на допълнителни контейнери на места, където се ползват от по-голям брой хора или недостигат;
- Подмяна на амортизирани съдове;
- Увеличаване краткостта на обслужване на съдовете. Честотата на извозване на отпадъците е проблем в селата на Общината през летния сезон. Тук е необходимо разработване на други механизми за изчисляване на таксата, с които да се осигурят достатъчно средства за дейността;
- Оптимизиране на маршрутите за събиране и транспортиране на отпадъците;
- Осъществяване на координация между фирмата на която е възложено събирането и транспортирането на отпадъците и отговорните служители от Общинска администрация – експерти, отговорни за контрола на дейността, кметове и кметски наместници по населените места, и др.

Морфологичен анализ на битовите отпадъци

Показателят морфологичен състав характеризира количеството на отделните компоненти спрямо общото количество на отпадъците (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали, опасни отпадъци и др.). Данните за морфологичния състав са необходими при избор на системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива. Има важно значение при определяне на метода за предварително третиране и обезвреждане на отпадъците, включително вида и капацитета на съоръженията.

С показателя фракционен състав се изразява процентното съдържание на масата на отделните компоненти в отпадъците по отношение на техните размери спрямо общата маса на отпадъците. Данните за фракционния състав са необходими при определяне на конструктивните параметри на някои съоръжения за третирането на отпадъците (сита, дробилки).

Обемното тегло (маса) изразява отношението на масата (теглото) на отпадъците към техния обем. Този показател е необходим при определянето на броя на съдовете за събиране на отпадъците, броя на машините за извозването им и технологичното оразмеряване на съоръженията за обезвреждането им. С методиката са определени минималния брой проби, които следва да се наберат за един сезон, съобразно количеството битови отпадъци. За общини, които генерират до 5000 т. на година смесени битови отпадъци е определено да се извършва по една проба на сезон или общо 3 до 4 проби за година (три до четири сезона). Съгласно методиката, определянето на количествата отпадъци се получава като произведение на броя на населението по данни на НСИ и норма на натрупване.

Последният актуален анализ на морфологичния състав на отпадъците, генерирани на територията на община Каолиново е извършен през 2019 г. в рамките на проект: „Определяне на морфологичния състав на отпадъците в България“, финансиран от Българо-Швейцарската програма за сътрудничество, чрез ПУДООС.

Данните от Доклада за морфологичния анализ за състава на събраните, извозени и депонирани от територията на община Каолиново на Регионално депо - Шумен смесени битови отпадъци са представени в „Обобщен финален доклад“ от изготвен през 2019 г. четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Каолиново.

Таблица № 4 Резултатите от усреднения морфологичния анализ

Морфологичен състав	Общо битови отпадъци за цялата община	
Генерирано общо количество в тона/година		
	тона/год.	ср. %
Хранителни	100,90	5,03
Хартия	90,94	4,85
Картон	74,35	3,71
Пластмаса	252,77	12,87
Текстил	92,58	4,62
Гума	38,94	1,94
Кожа	23,15	1,15
Градински	160,64	38,68
Дървесни	0	0
Стъкло	105,14	6,07
Метали	106,98	5,35
Инертни > см	53,65	2,68
Опасни (ИУЕОО + опасни отпадъци от бита)	22,44	1,12

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

Други - пепел, сгурия, пръст, тор и др	44,75	2,23
Ситна фракция < 4 см	194,44	9,7
Общо:	1361,66	100,0

Източник: Обобщен финален доклад на „ЕКО-морфология България“ ДЗЗД

Изводите които могат да се направят са следните:

- Много висок дял на отпадъците, които могат да се рециклират и ползват повторно, като хартия, картон, стъкло, метали, пластмаси - 32,54%.
- Много голям дял спрямо останалите отпадъци заемат градинските – 38,68% и ситната фракция – 9,7%;

Бъдещите действия на общинска администрация Каолиново са насочени към отделянето на тези рециклируеми и биоразградими отпадъци от общия поток битови отпадъци с цел тяхното оползотворяване.

Разделно събиране на битови отпадъци, за които са въведени забрани и ограничения за депониране

С Наредба № 6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци и със ЗУО са въведени изисквания за поетапно намаляване на депонираните биоразградими отпадъци и забрана за депониране на следните отпадъци:

- Течни отпадъци;
- Отпадъци, определени като експлозивни, корозивни, оксидиращи, леснозапалими или запалими;
- Болнични и други клинични отпадъци;
- Гуми;
- Отпадъци, които не удовлетворяват критериите за приемане на отпадъци на депа;
- Неидентифицирани и нови химични вещества, възникнали в резултат на научноизследователска, развойна и учебна дейност.

Комплексното изпълнение на тези забрани е транспонирано в Общинските наредби, касаещи управлението на отпадъците, както и чрез конкретни набелязани мерки от страна на Общинската администрация:

О При попадане на гореописаните отпадъци в потока битови отпадъци, същите се отделят от него и се предават на оторизирани фирми за тяхното оползотворяване и/или обезвреждане на договорни отношения;

О Болничните и извънболничните лечебни заведения имат въведени задължения за сключване на самостоятелни договори за обезвреждане на опасните си отпадъци от дейността си в инсинератори;

О Търсене на съдействие от съществуващите пунктове за смяна и продажба на гуми, които да приемат безвъзмездно негодните за употреба гуми от гражданите.

О Изграждане на площадка за безвъзмездно приемане от граждани на опасни

отпадъци, образувани в резултат на жизнената дейност на домакинствата;

О Оказване на съдействие на фирми и институции, съхраняващи опасни химични вещества за предаване на същите на оторизирани лица за безопасното им обезвреждане.

Количества повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци.

На територията на община Хитрино е изградена и въведена в експлоатация Претоварна станция в землището на с. Близнаци със сепарираща инсталация за отделяне и повторно използване на рециклируеми БО. Претоварната станция обслужва общините Хитрино, Венец и Каолиново.

Всички отпадъци, събрани от контейнерите за смесени битови отпадъци на територията на община Каолиново преминават през инсталацията за предварително третиране с. Близнаци, където се отделят рециклируемите и оползотворими отпадъци в контейнери, а останалите неподлежащи на третиране се депонират на регионалното депо.

Сключен е договор с фирма „Декра-Строй“ ЕООД – изпълнител за предоставяне на услуги по предварително третиране (сепариране) на смесени битови отпадъци генерирани на територията на община Каолиново и транспортиране на остатъчни фракции след сепарирането до инсталации за последващото им оползотворяване.

Строителни отпадъци

С Наредба за управление на строителните отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали (Обн. ДВ. бр.98 от 8.12.2017 г.) се регламентира предотвратяване и ограничаване на замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и ограничаване риска за човешкото здраве и околната среда в резултат на третирането и транспортирането на строителните отпадъци. С Наредбата се насърчава рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от ЗУО.

Целта е:

- Да се предотврати и минимизира образуването на строителни отпадъци (СО);
- Да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО;
- Да се увеличи употребата на рециклирани строителни материали;
- Да се намали количеството за депониране на СО.

Член 6 от Наредбата забранява нерегламентираното изхвърляне, изгаряне, както и всяка друга форма на нерегламентирано третиране на СО, в т. ч. изхвърлянето им в контейнерите за събиране на битови отпадъци или разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Строителните отпадъци са получени вследствие на строително-монтажни работи и премахване, включващи минерални отпадъци, пластмаси, метал, хартия, изолационни материали, дърво, азбест и други опасни отпадъци, и др. съответстващи на кодовете на отпадъци от група 17 на Приложение 1 от Наредба № 3 за класификация на отпадъците.

Минералните отпадъци се образуват в резултат на строителство или събаряне на сгради и съоръжения, които основно се състоят от минерални материали като тухли, бетон, строителни разтвори, естествен камък, пясък, керамични строителни материали, бетонови блокчета и др.

„Строително-монтажни” са работите, чрез които строежите се изграждат, ремонтират, реконструират, преустройват, поддържат или възстановяват, а „Премахване” е дейността по отстраняване на строежите чрез селективно отделяне на оползотворимите отпадъци в процеса на премахването.

В *Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Каолиново*, приета с решение № 12 по Протокол № 3 от 24.11.2015 г. на ОбС – Каолиново, глава VI е регламентиран реда по организация на дейностите по управление на строителни отпадъци и излишни земни маси. В чл.19 от нея е посочено, че извършването на дейностите по третиране и транспортиране на излишните земни маси (ЗМ) и строителни отпадъци (вкл. и строителните отпадъци от вътрешни преустройства и текущи ремонти на сгради и съоръжения) е задължение на собственика, инвеститора или изпълнителя на дейността, от която са формирани. Третирането и транспортирането на отпадъците от строителни площадки и от премахването на строежите се извършва от възложителя, изпълнителя, инвеститора на строежа или от собственика на строителните отпадъци или от друго лице, отговарящо на изискванията по чл. 35 от ЗУО, въз основа на писмен договор.

Лицата, извършващи строителство, разрушаване на сгради и/или доброволно премахване на строежи, извършват дейността си по начин, осигуряващ последващото оползотворяване, в т.ч. рециклиране на образуваните строителни отпадъци в съответствие с изискванията на ЗУО.

Когато строителните отпадъци са генерирани по време на принудителното премахване на строежи, отговорност за предаването на отделените строителни отпадъци, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудителното премахване на строежи, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата.

Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудителното премахване на строежи, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата.

Контролът по изпълнение на План за управление на строителните отпадъци – ПУСО се осъществява от кмета на общината, на чиято територия се извършват СМР/премахването на строеж, или от оправомощено от него длъжностно лице.

В случаите, когато кмета на общината е възложител на строителни и монтажни работи, с изключение на текущи ремонти, и възложител на премахване на строежи, следва да изготви план за управление на строителните отпадъци. Съдържанието и изискванията към плана се определят в Наредбата за управление на строителните отпадъци.

Когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи:

- да разработва План за управление на строителните отпадъци като част от строителната документация за инвестиционния проект за издаване на разрешение за строеж;
 - да изпълни реално Плана за управление на отпадъците;
 - да влага в строежите определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи;
 - да осигури селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове строителни отпадъци в минимални количества;
- да одобрява плана за управление на строителните отпадъци на инвестиционни проекти на територията на общината, като част от документацията за разрешение за строеж - когато общината е компетентен орган по ЗУТ, както и да одобрява отчетите за изпълнение на плана за управление на отпадъците, в предвидените случаи от Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали.

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност се отделят регулярно. Прилага се процедура, при която строителните фирми да се обръщат към община за посочване на място и условия за депонирането на строителните отпадъци.

Към момента на територията на общината няма действащо депо за строителни отпадъци или такова което да се намира в процес на изграждане. В тази връзка е сключен договор между община Каолиново и фирма „ГОЛДЪН ФИЙЛД“ ООД - кариера Златна нива. Предмет на договора е входящ контрол и временно съхранение на строителни отпадъци, извозени от територията на община Каолиново.

Производствени отпадъци

„Производствени отпадъци“ са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица (§1, т. 32 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.).

Производствените предприятия на територията на общината образуват предимно отпадъци с характер на битови, специфични масово разпространени и рециклируеми отпадъци. Фирмите изготвят годишни отчети за дейностите с отпадъци, които се предоставят в ИАОС в съответствие с чл. 23, ал. 5 от Наредба №1 от 04.06.2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.

Сметоизвозването на производствени отпадъци, доколкото има такива, става със собствен превоз на фирмите или чрез сключване на двустранни договори с изпълнители за извозване и депониране на отпадъците.

По-голямата част от производствените отпадъци не подлежат на последващо третиране и единствения вариант за тяхното обезвреждане, е чрез депониране. Това

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

затруднява в голяма степен постигането на целите за намаляване на депонираните отпадъци на депата.

Утайки от ПСОВ

В Община Каолиново няма разработени Програми за управление на утайки, поради липса на изградени такива пречествателни съоръжения.

VIII.1.3. АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Система за събиране и транспортиране на битови отпадъци

Община Каолиново е въвела организирано сметосъбиране във всички населени места от 2010 г., чрез поставени кофи тип “Мева” 110 л. и контейнери по населените места с обем 1,1 куб.м..

Всички сметища по населените места са закрити през 2012 г. по предварително съгласуван и одобрен график с Регионалната инспекция по околна среда гр.Шумен.

Всяка година общинска администрация закупува кофи и контейнери тип „Бобър” с обем 1,1 м³ за допълване на системата си по населените места в Общината.

Всички кофи тип “Мева” 110 л. и контейнери с обем 1,1 м³, са разпределени по населените места, съгласно разработената от Министерство на околната среда и водите “Методика за определяне на броя и вида на необходимите съдове и техника за събиране и транспортиране на отпадъци”, а останалите са на склад, с цел подмяна на амортизирани съдове.

Таблица № 5 Налични съдове за сметосъбиране в община Каолиново

Съдове	Обем/местимост	Брой
Кофи за смет	110 литра	4097
Контейнери	1,1 м ³	121
Общо:		4218

Източник: Община Каолиново

Всяка година се извършва ремонт на средно около 15 бр. контейнери от типа Бобър. Контейнерите се ремонтират като външна услуга, която включва подмяна на ходови

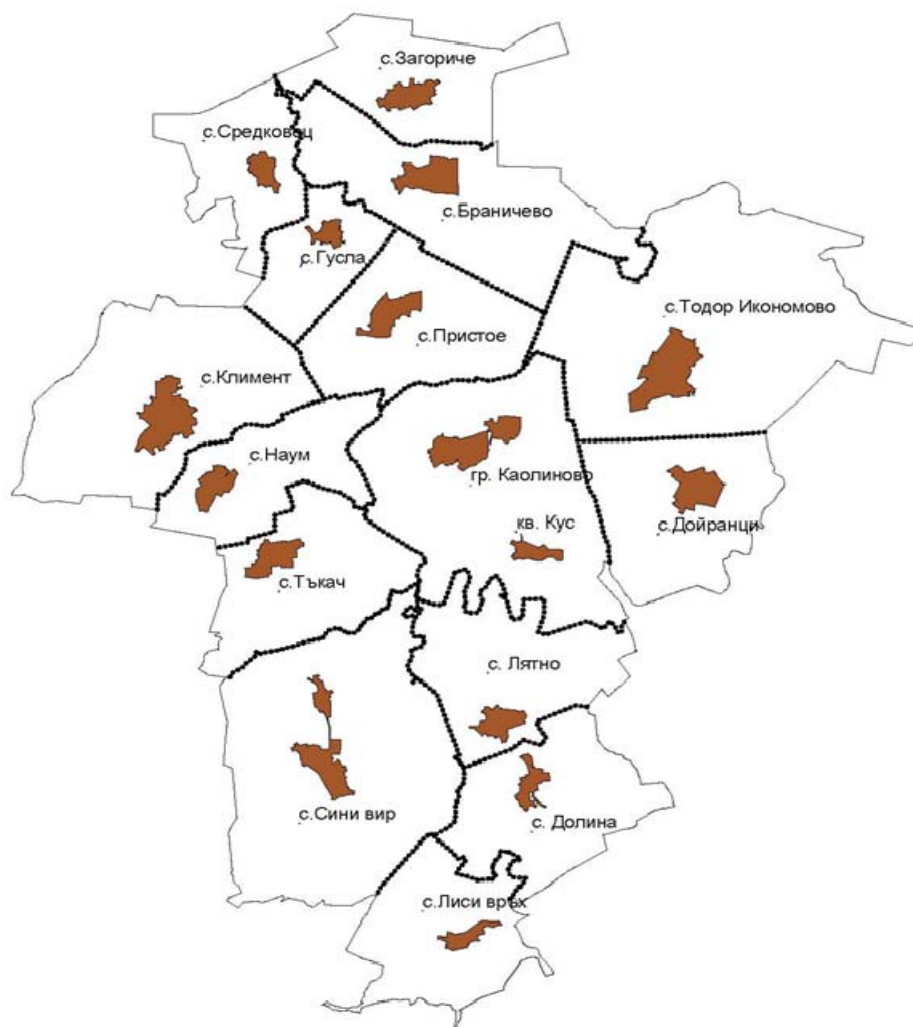

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

колелета, отварящи се устройства /капац/ и пружини.

Извозването на отпадъците е организирано, чрез одобрен график от общинска администрация с разпределение по райони. Съгласно изискванията на чл.62 от ЗМДТ, кметът на общината издава заповед за определяне на честотата на сметосъбиране за следващата календарна година. Минималната честота на сметосъбиране и сметоизвозване на БО е за град Каолиново три пъти месечно, а за останалите населени места два пъти месечно през летните месеци и два пъти месечно през зимата.

Всички застроени имоти извън регулационните граници на населените места, неупоменати в предходните райони- с честота на извозване най-малко два пъти в месеца.

Всяка година се извършва инспекция на ефикасността на системата и при необходимост се поставят кофи или контейнери на нови точки в населените места и се подменят някои съдове, поради тяхната амортизация.

Профилактиката по дезинфекцията на съдовете за отпадъци се изпълнява четири месеца годишно през летния сезон /от месец май до месец август/ веднъж месечно по

райони на извозването на отпадъците. Извозването на отпадъците се извършва със специализирани транспортни средства за събиране и извозване на битови отпадъци. Общината е намерила различни решения за събиране на отпадъците от обществените места, улиците, паркове и т.н. като обемът на използваните съдове- метални кошчета варира в границите 0,4 – 0,75 м³.

Финансирането на разходите по сметосъбиране и сметоизвозване на отпадъците, както и за поддържане чистотата на териториите за обществено ползване, обезвреждането на отпадъците, чрез депониране, експлоатацията на Регионалното депо и др. се извършва, чрез „Такса битови отпадъци”/ТБО/ по реда на Закона за местни данъци и такси /ЗМДТ/. Образуването на таксата се извършва след изготвяне и одобряване на план - сметка за разходите по сметосъбиране, сметоизвозване и поддържане на чистотата за съответната година.

В таблица по-долу са представени приходите и разходи в лева през последните три години – периода от 2018 – 2020 г.

Таблица № 6 Приходи и разходи в лева

година	приходи	разход
2018	282470	254674
2019	273660	286921
2020	274683	344022

Източник: Община Каолиново

Системи за разделно събиране на отпадъци

Разделно събиране на отпадъци от опаковки

Разделно събираните рециклируеми фракции са битови отпадъци, които са годни за рециклиране и оползотворяване и могат да попаднат в съдовете за разделно събиране. Тук се включват отпадъците, генерирани от търговските обекти, административните, социалните и обществените сгради, заведенията за обществено хранене и обектите за отдих, забавления и туризъм, с Класификационни кодове съгласно Наредба № 3 за класификацията на отпадъците както следва:

- 20 01 01 - отпадъци от хартия (офис хартия, вестници, списания и брошури);
- 20 01 39 – отпадъци от пластмаса;
- 20 01 40 – отпадъци от метали.

Този вид отпадъци също могат да попаднат в съдовете за разделно събиране и да бъдат рециклирани или оползотворени.

Количествата извозени отпадъци от системата за разделно събиране на отпадъци са дадени в таблица

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

Таблица № 7 Разделно събрани отпадъци от опаковки по години

Година	Хартия	Метал	Пластмаса	Стъкло	Общо рециклируеми
	(тона)	(тона)	(тона)	(тона)	(тона)
2011	2,894	0,140	1,821	3,607	8,462
2012	2,133	0,052	0,796	3,203	6,184
2013	2,398	0,053	0,987	3,129	6,558
2014	2,817	0,038	1,251	3,508	7,615
2015	11,365	0,525	10,263	20,583	30,846
2016	11,441	0,490	10,961	18,710	41,602
2017	6,354	0,230	5,216	19,612	31,412
2018	7,454	0,399	5,230	23,277	36,363
2019	5,321	0,271	3,738	3,837	13,167
2020	5,148	0,258	3,627	0,0	9,033

Източник: Булекопак АД

Количествата опаковки са основно от хранителните магазини и общинските структури – училища, детски градини, кметства.

Общината има сключен договор за сътрудничество с организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки “Булекопак” АД от 2010 г. Процента на обхванато население за цялата Община, включително и населените места е 100 %.

Системата е изградена от следните контейнери:

- Контейнери за разделно събиране на отпадъци от опаковки, модел „Ракла“ с обем 1500 литра – 82 броя – жълти с надписи за хартия, пластмаса и метали;
- Контейнери за разделно събиране на отпадъци от опаковки, модел „Иглу“ с обем 1500 литра – 54 броя – зелен с надписи за стъкло

Фиг.№ 2 Външен вид на контейнерите за разделно сметосъбиране

Разположението на съдовете за разделно събиране е определено от Кмета на общината и е съгласувано с Булекопак АД. То е съобразено с изискванията на Министерството на околната среда и водите (МОСВ), заложи чл. 24 и чл. 25 на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки (приета с ПМС № 271 от 30.10.2012 г., обн., ДВ, бр. 85 от 06.11.2012 г., в сила от 06.11.2012 г.) за минимален изискуем обем в литри.

За събиране на отпадъците от опаковки от населението на община Каолиново са разположени 136 контейнера.

Всички събрани отпадъци от системата за разделно събиране на отпадъците се извозват до инсталация за тяхното сепариране /отделяне/.

Общото количество на събраните рециклируеми отпадъци от системата за разделно събиране на отпадъците до края на отчетната година 2020 г. е 87,382 тона.

Ежегодно се провеждат различни разяснителни кампании, както съвместно с Общината, така и самостоятелно от организацията. Кампаниите целят запознаване на населението с целите и функциите на системата, разделното събиране на отпадъците от домакинствата и офиса, ползите за околната среда от разделното събиране на отпадъците и др.

Основна насоченост на кампанията е съсредоточена към децата от детските градини и училищата, тъй като трябва да се възпитава екологичното мислене още от най - ранна възраст.

Разделно събиране на опасни битови отпадъци

Община Каолиново имаше сключен договор с Община Шумен (Общинско предприятие "Чистота") за събиране, транспортиране и съхранение на опасни отпадъци от домакинства, чрез мобилен пункт (специализиран автомобил).

Разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/

Сключен е договор с ЕКОБАТЕРИ АД гр.София за разделно събиране, временно съхранение и транспортиране на излезли от употреба луминисцентни лампи, съдържащи живак, негодни за употреба батерии и акумулатори. Съгласно договорените отношения между страните е организирана система за разделното събиране на тези отпадъци, чрез поставяне на кошчета с вместимост 3 литра. Кошчетата са поставени основно в общински и държавни институции, както и в офиси и сгради на фирми, където се образуват в по-голямо количество, поради по-лесната достъпност и контрол. Събирането се извършва от организацията по предварително подадена заявка при запълване обема на съдовете.

Разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване /ИУЕЕО/

Сключен е договор с ЕЛТЕХРЕСУРС АД гр. София, за разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване.

Събирането на отпадъците е организирано от организацията, чрез мобилни групи директно от домовете на гражданите по предварително подадена заявка. На сайта на Общината са в процес на обявяване на телефони и имейл адрес на фирмата изпълнител, на които гражданите подават заявки за извозване на отпадъците си.

Площадка за препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и такива с неустановен характер

През 2002 г. всички пестициди на територията на общината са запечатани в 10 броя Б-Б куба от фирма "Балбок Инженеринг" АД, гр. София. Кубовете са поставени на специална площадка.

Предварително третиране на отпадъци

Съгласно чл. 38, ал.1 от Наредба № 6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци на депата се приемат предварително третирани отпадъци. В съответствие с дефиницията „замърсителят плаща” разходите по предварителното третиране се извършват от лицата, при чиято дейност се образуват.

Предварителното третиране на смесените битови отпадъци, образувани от домакинствата е отговорност на Общинска администрация, тъй като населението заплаща за тях „такса битови отпадъци”. Отговорността за третиране на останалите отпадъци, образувани извън организираната система по сметосъбиране и сметоизвозване е на причинителите и притежателите им.

Съгласно § 1 от горесцитираната Наредба № 6 "Предварително третиране" са всички физични, термични, химични или биологични процеси, включително сортирането, които променят характеристиките на отпадъците с цел да се намали обемът им или опасните им свойства, за да се улесни по-нататъшното им третиране или да се повиши оползотворяемостта им.

Предварителното третиране има за цел отделяне на оползотворими компоненти от общия поток на отпадъците преди окончателното им депониране или подготовка за оползотворяването им. Чрез сепарирането обемът на отпадъците за депониране се намалява значително, с което се удължава експлоатационния срок на депата.

За постигане на целите за рециклиране, както и извличане на максимално количество оползотворими и рециклируеми отпадъци от общия поток и предотвратяване на постъпването им на депото, Община Каолиново е предприела мерки за преминаването на образуваните битови отпадъци през инсталация за предварително сепариране, преди депониране - претоварна станция в землището на с. Близнаци, общ. Хитрино, обслужваща и общините Каолиново и Венец.

Описание на инсталацията за предварително третиране на отпадъците:

Инсталацията с капацитет до 20 000 т/год, на която се третира предварително отпадъците на Общините Хитрино, Венец и Каолиново се намира в землището на с.Близнаци, общ. Хитрино - поземлен имот № 000 207, в близост до главен път за гр.Силистра.

Проведена е процедура по Закона за обществените поръчки (ЗОП) за избор на изпълнител и Община Каолиново има сключен договор с оператора „Декра-Строй“ ЕООД, притежаващ съответните документи по чл.35 от ЗУО за дейности с отпадъци.

Съгласно предложената технология, пристигналите на площадката за предварително третиране на отпадъци автомобили със смесени битови отпадъци се измерват на автокantar, разположен на входа на площадката, след което се разтоварват в отсек за постъпващи отпадъци. След това се извършва първоначална инспекция, като се отделят едрогабаритни и други неподлежащи на рециклиране отпадъци, които се събират в контейнери и се извозват на депото за обезвреждане. Технологичният процес се основава на принципа на позитивното отсортиране – от общият поток да се отнемат само оползотворимите суровини – фолия, хартия, пластмаси, метали.

Инсталацията за предварително третиране се състои от няколко сектора – входящ сектор, сепариране, бункерно пространство и балиране.

Отпадъците се извеждат с наклонен транспортър и се прехвърлят върху хоризонтален лентов транспортър за сепариране, който влиза в кабината за сепариране. Тя е затворено помещение, с естествено и изкуствено осветление и климатизация. В нея се извършва основната дейност по сепарирането на отпадъка – от двете страни на преминаващия транспортър са обособени работни места за ръчно отделяне и разделяне по видове на оползотворимите отпадъци: минимум пластмаси, хартия, PET бутилки, метали, RDF /калорични отпадъци за изгаряне с оползотворяване на енергията/.

Работещите вземат определения за тяхното работно място вид отпадък от повърхността на лентата и го пускат през специални отвори, в бункерно пространство под нея. То е разделено с прегради, в които да се събират съответните материали.

След това суровините се отвеждат до хидравлична преса за балиране, която оформя бали, като връзването им става автоматично. Балите излизат от пресата в пространството на депото за бали, където се подреждат посредством електрокар. От там се изнасят и складира в склад за бали, от където се извозват към крайни предприятия за оползотворяване при натрупването на достатъчно количество.

Остатъците от неоползотворими отпадъци се събират в контейнер, в който след напълването му се извозват до Регионалното депо за крайно обезвреждане.

Видовете суровини, извлечени от сортирания отпадък са: хартия, пластмаси, фолия и други видове полимерни материали, метали и др. подобни.

Задължение на оператора „Декра-Строй“ ЕООД е цялостното организиране по експлоатацията и поддръжката на инсталацията, включително осигуряване на работници и поддържаща техника.

Депониране. Регионално депо за неопасни отпадъци.

Съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците, Общините, включени във всеки от регионите, определени с Националната програма за управление на дейностите по отпадъците, създават регионална система за управление на отпадъците, състояща се от Регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци.

Целта на сдружението е взаимно подпомагане между Общините при третирането и обезвреждането на отпадъците им. Чрез използването в един регион на едно общо депо от участващите в региона Общини се цели намаляване на разходите по експлоатацията на съществуващите депа и намаляване на вредното им въздействие върху компонентите на околната среда. Също така насоките на екологичното законодателство са постепенно преминаване към други методи за третиране на отпадъците, освен депониране. За целта са създадени Регионалните сдружения, с които, чрез общи финансови ресурси да се търси най-икономичния и екологичен начин третирането на отпадъците.

Регионално сдружение на общините за управление на отпадъците от област Шумен е учредено на 30.08.2010 г. Обхватът на регионалното сдружение включва общините: Шумен, Венец, Велики Преслав, Каолиново, Каспичан, Нови пазар, Смядово и Хитрино.

Регионалното депо се намира в кв. Дивдядово и е въведено в експлоатация пред 2005 г. и обслужва населението на общините Шумен, Велики Преслав, Смядово, Каспичан, Нови пазар, Каолиново, Хитрино и Венец. То се състои от 3 бр. клетки и е разположено на разстояние 61 км от община Каолиново.

Инсталации за биоразградими и за биоотпадъци

На територията на община Каолиново, както и на територията на регионалното депо за управление на отпадъците няма изградени такива инсталации.

Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците определя задълженията на кметовете на общини да организират разделно събиране и преработване на цялото количество зелени биоотпадъци от обществените паркове, градини, гробищни паркове, улични дървета и други подобни.

В края на 2017 г. е подготвено и подадено от община Шумен, като бенефициент, общо проектно предложение „Проектиране и изграждане на компостираща инсталация и на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци на територията на РСУО Шумен“ с общините Велики Преслав, Смядово, Хитрино, Нови пазар, Каолиново, Венец и Каспичан по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG16M10P002-2.006 - „Втора комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци“, Приоритетна ос „Отпадъци“ по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“

Три компостиращи инсталации и една за предварително третиране и сепариране на отпадъците е планирано да бъдат изградени в Шуменско, като стойността им се равнява на близо 14 млн.лв. С проекта е кандидатствало Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО), но е подготвен от община Шумен, като водеща в него. Целта на

проекта е да се намалят с 50% количеството на отпадъците, които се депонират. Компостиращите инсталации ще преработват растителни и други органични отпадъци. Планирано е те да бъдат изградени в Нови пазар, Каолиново и Шумен, като първата обслужва само община Нови пазар, втората – общините Каолиново и Венец, а третата и най-голяма – останалите 5 общини от Регионалното сдружение. Съоръжението за предварително третиране на отпадъците пък е планирано да бъде разположено до сметището край „Дивдядово“. Там от битовите отпадъци ще се отделят всички съставки, които стават за рециклиране и повторна употреба. Ще е подобна на частната сепарираща линия, която и сега действа до „Топливо“.

Проектът не е финансиран, тъй като са установени несъответствия с критериите за кандидатстване.

Въпреки това с оглед на новите цели на политиката на ЕС за биоотпадъците се очаква отново да се подготви и подаде такова проектно предложение по новата програма за околна среда.

В индикативния списък Приложение № 8 в Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г., са предвидени за изграждане инсталации за третиране на биоразградими отпадъци във връзка със задълженията за разделно събиране на хранителните отпадъци по региони в т.ч. за регион Шумен.

Общината следва да предприеме действия съвместно с другите общини от регионалното сдружение за осигуряване на инфраструктура и начини за оползотворяване и рециклиране на хранителните отпадъци.

Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване

На територията на община Каолиново няма специализирано депо за строителни отпадъци и излишни земни маси. На регионално депо липсва отделна клетка за строителни отпадъци. Част от строителните отпадъци от домашни ремонти попадат в потока смесени битови отпадъци. Друга част в т.ч. от изкопи и събаряне отиват за изпълване на частни имоти предназначени за производствена дейност.

Със ЗУО от 2012 г. се направиха значителни промени в ангажиментите на общините относно строителните отпадъци. По отношение на генерираните строителни отпадъци общината има пряк ангажимент към строителните отпадъци в малки количества, генерирани от ремонтните дейности на домакинствата. В този смисъл анализът и прогнозите са фокусирани върху този поток строителни отпадъци.

В Глава VI от *Наредбата за управление на отпадъците* на територията на община Каолиново е регламентиран реда по организация на дейностите по управление на строителни отпадъци и излишни земни маси. В нея е посочено, че извършването на дейностите по събиране, транспортиране и/или третиране на земни маси (ЗМ) и строителни отпадъци (СО) (вкл. строителните отпадъци от вътрешни преустройства и текущи ремонти на сгради и съоръжения), е задължение на собственика, инвеститора, възложителя или изпълнителя на дейността, от която са формирани.

Към момента на територията на общината няма действащо депо за строителни отпадъци или такова което да се намира в процес на изграждане. В тази връзка е сключен договор между община Каолиново и фирма „ГОЛДЪН ФИЙЛД“ ООД - кариера Златна нива. Предмет на договора е входящ контрол и временно съхранение на строителни отпадъци, извозени от територията на общината.

Инфраструктура за третиране на утайките от ПСОВ

На територията на община Каолиново няма изградени и/или в процес на изграждане ПСОВ, поради което не се налага изграждането на инфраструктура за третиране на утайки от ПСОВ. На територията както на Общината, така и на Областта, няма изградени съоръжения и/или инсталации за третиране на тези отпадъци.

VIII.1.4. АНАЛИЗ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ В СФЕРАТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ, С АКЦЕНТ ВЪРХУ КОНТРОЛНИТЕ ФУНКЦИИ

Функции за управление на отпадъците

Кмета на Общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците /ЗУО/ и Общинската Наредба по чл.22 от ЗУО, като осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане.

Съобразно цитираните по-горе нормативни документи кметът на Общината отговаря за:

1. осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
2. събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;
3. почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
4. избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци;
5. организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община;
6. разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;
7. организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци;
8. изпълнението на решенията на общото събрание на регионалните сдружения за управление на отпадъците и съдейства за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;
9. организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане;

10. разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;

11. осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места;

12. почистването от отпадъци на общинските пътища;

13. осигуряването на информация на обществеността по т. 1 - 12, 14 и 15 чрез интернет страницата си, както и по друг подходящ начин;

14. поддържането на регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община;

15. предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на почистването им.

Извършването на гореописаните дейности се осъществява, чрез длъжностни лица, на които кмета е възложил изпълнението на дейностите – заместник-кмета, с направление по екология.

Заместник-кметът на общината, упражнява непрекъснат контрол върху дейностите по управление на отпадъците, сметосъбирането и сметоизвозването на образуваните отпадъци, системата за разделно събиране на отпадъците, извършват се проверки по сигнали и жалби на граждани, свързани с околната среда, упражнява се контрол върху фирмата, ангажирана с дейностите по обслужване на контейнерите за отпадъци – спазване на графици за извозване и за метене на улици и площади, цялостно изпълнение на дейностите, които са им възложени, чрез договор, информиране на обществеността за дейности и мероприятия свързани с отпадъците, изготвяне и обобщаване на различни планове, програми, справки и др. свързани с горепосочените дейности.

Ежегодно Общински съвет приема и актуализира Наредбите, имащи отношение към чистотата на населените места, към организационната структура, касаещи начина и реда на третиране на отпадъците. Наредбите на територията на Община Каолиново, които касаят дейностите по отпадъците са следните:

- Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Каолиново
- Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Каолиново
- Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Каолиново
- Наредба за опазване на обществения ред в Община Каолиново
- Програма за управление на дейностите по отпадъците в Община Каолиново
- Програма за опазване на околната среда в Община Каолиново

През този програмен период на Община Каолиново ѝ предстои изготвяне на Методика за изготвяне на план - сметка за формиране на „Такса битови отпадъци”, изготвяне на нова Програма за опазване на околната среда, изготвяне на Планове или

програми за управление на растителни и биоразградими отпадъци във връзка с изграждането на компостираща инсталация, изготвяне на нов Морфологичен анализ на отпадъците и др.

Състояние на човешките ресурси с възложени функции за отпадъци

За да се установи състоянието на човешките ресурси в Общината е необходимо първо да се проследи структурата и йерархията на подчинение в администрацията. Това е необходимо за да се установи на кого са подчинени експертите, на които са възложени функции за управление на отпадъците, кой може да осъществява контрол върху тях и кой може да разпорежда определените задачи за изпълнение. Най-общо структурата в Община Каолиново изглежда така:

Кмет, Зам.кметове ,Секретар

Директори на дирекции, Началник отдели, Експерти

Конкретно в случая, има един експерт « Еколог» извършващ дейности и контрол върху управлението на отпадъците в общината и Зам. кмет с ресор «Екология» .

Има недостиг на човешки ресурс от контролори по чистотата. Там е необходимо да бъдат назначени още допълнителни бройки, чрез които да се засили контрола върху управление на отпадъците в Общината.

***VIII.1.5. АНАЛИЗ И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО
ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ
ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ***

Мерки за предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци

От 2010 година Община Каолиново е въвела организирано сметосъбиране във всички населени места на територията си, като всички нерегламентирани сметища са закрити през 2012 година. Закриването им е осъществено въз основа на изготвен подробен план за закриване на сметищата, който е съгласуван и одобрен от Директора на РИОСВ-Шумен.

Ежегодно Общинска администрация извършва проверки за наличието на изхвърлени отпадъци на закритите сметища в населените места, както и за образувани нови такива.

В по-голямата част от населените места замърсяване липсва, но има и такива, в които се образуват нови локални замърсявания. Предприемат се своевременни мерки за почистване на замърсяванията, както и за недопускането им.

Кметовете и кметските заместници са с възложени функции по наблюдение и контрол за предотвратяване възникването на такива замърсявания.

VIII.1.6. АНАЛИЗ НА ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ СХЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ, ПЛАНИРАНЕ, ФИНАНСИРАНЕ И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЦЕНИ И ТАКСИ ЗА УСЛУГИТЕ

Схеми за управление на отпадъците

Основните схеми, залегнали, както в българското, така и в европейското законодателство при управление на отпадъците са „отговорност на производителя” и „замърсителят плаща”.

В Българското законодателство прилагането на принципа „отговорност на производителя” е в компетенциите на националното законодателство. Общините нямат правомощия да поставят ограничения и/или да задължат производителите на продукти, след употребата на които се образуват отпадъци в тази област, като тяхната роля е да съдействат за постигането на задълженията им. На местно ниво могат да се извършва контрол за спазване разпоредбите на Общинските наредби за управление на отпадъците и оказване на административна помощ за спазване на законодателството.

С Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Каолиново се уреждат отношенията, свързани с определянето и администрирането на местни такси и цени на предлаганите от общината услуги, реда и срока на тяхното събиране, в това число местните такси и цени на услуги, касаещи управлението на отпадъците. Таксата се заплаща от собствениците (ползвателите, концесионерите) на облагаеми с данък недвижими имоти по ред, определен от Общинския съвет, в левове според количеството на битовите отпадъци. Когато не може да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя пропорционално върху основа, определена от Общинския съвет. Не се допускат изменения в приетите от Общинския съвет начин на определяне и размер на таксата за битови отпадъци в течение на годината. Когато до края на предходната година Общинският съвет не е определил размер на таксата за битови отпадъци за текущата година, таксата се събира на база действащия размер към 31 декември на предходната година.

Анализ на приходите е показан на следната таблица:

Таблица 9. Постъпления в бюджета на община Каолиново от такса битови отпадъци

Година	2018	2019	2020
Приходи от такса битови отпадъци, (лева)	282 470	273 660	274 683

Източник: Община Каолиново

По статистически данни, направени след провеждане на проучвания в Общините през годините, общите приходи от данъци и такси за цялата страна постепенно се увеличават:

Увеличението на приходите е плавно и постепенно, съобразно променящата се нормативна уредба и произтичащите от нея нови задължения на местните администрации, свързани с управлението на отпадъците.

Приходите събрани от такса битови отпадъци са недостатъчни и в известна степен не покриват всички необходими разходи за дейността. Необходимо е увеличаване на таксата, с което да се покрият всички разходи за добро и качествено изпълнение на дейностите по събиране и третиране на образуваните отпадъци в Община Каолиново.

Разходите, свързани с поддържането на дейностите по управление на отпадъците се увеличават значително през годините, вследствие на променената нормативна уредба, касаеща управлението на отпадъците и въвеждането на нови методи и технологии за третирането им.

Тенденцията е в близките 5-6 години разходите рязко да се увеличат, вследствие стремежа на Общините за въвеждане на нови инсталации и/или съоръжения за третиране на отпадъците, чието финансиране не е осигурено от държавата, а след изграждането на същите, разходите значително ще намалеят

Таблица 10. Разходи за управление на битовите отпадъци

Година	2018	2019	2020
Разходи за управление на битови отпадъци, (лева)	254 674	286 921	344 022

Източник: Община Каолиново

От данните в таблицата могат да бъдат направени следните изводи относно разходите за управление на отпадъците, извършени в периода 2018-2020 г.:

- Общият размер на извършените разходи за управление на отпадъците бележат тенденция към постепенно увеличение;
- През разглеждания период разходите за сметоизвозване са със силно колебаещи се стойности, като следствие на пандемията от COVID – 19
- През разглеждания период не са извършвани разходи за саниране, закриване и рекултивация на стари замърсявания;

Предвид все по нарастващите разходи и недостига на достатъчно приходи за покриване на дейността по управление на отпадъците е необходимо предприемане на мерки от местната администрация за увеличаване на ТБО, чрез смяната на механизма за определянето му.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

Таблица 11. Баланс на приходите и разходите, свързани с управлението на битовите отпадъци

Година	Приходи от такса „битови отпадъци, лв.	Относителен дял на приходите от такса „битови отпадъци, %		Разходи за управление на битовите отпадъци, лв.	Относителен дял на разходите за управление на битовите отпадъци, %	
		към бюджета	към собствени приходи		към бюджета	към собствени приходи
2018	282 470	2,47	12,65	254 674	2,57	11,40
2019	273 660	2,19	13,15	286 921	2,34	13,80
2020	274 683	2,23	13,60	344 022	2,80	17,04

Източник: Общинска администрация

VIII.1.7. АНАЛИЗ НА ИНФОРМИРАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализа е разработен с цел да даде отговор на следните въпроси:

- Какъв е информационния подход в информационно-разяснителната политика на общината във връзка с дейностите по управление на отпадъците;
- Информационни и разяснителни дейности и привличане на обществеността;
- Използвани методи и форми за предоставяне на информация на гражданите и фирмите относно предоставяните от общината услуги в областта на управлението на отпадъците.

Анализа цели да установи дали Общината прилага стратегически и интегриран подход за работа с обществеността и бизнеса по въпросите, свързани с образуване и управление на отпадъците. От направените проучвания се установи, че Общината прилага различни мерки ежегодно за разяснителни кампании сред населението, но те не са конкретно насочени. В Общината липсват стратегически документи, в които да са указани или включени мерки за водене на информационно – разяснителна политика.

Стратегическият подход към тези кампании е важна крачка на Общината, чрез която се цели достигането на максимално повече информация до гражданите и бизнеса. Разяснителната политика ще доведе до спазване на определените изисквания на Общината относно управлението на отпадъците, чрез което ще се улесни достигането на поставените цели за развитие в тази област.

Необходимо е да се обоснове единен подход за разяснителна политика в Общината. Интернет сайта на Общината е основния обмен на информация при провеждане на различни кампании. Следва да се разшири обмена на информация, така, че същият да е достъпен и удобен за гражданите и фирмите.

По този повод могат да се създадат и поддържат различни интернет платформи за обмен на опит и информация. Също така е необходимо привличането и на местните медии, които да подпомогнат за информационното образование на населението.

Разяснителни и образователни дейности и привличане на обществеността

Общината е наложила през годините няколко кампании сред населението, които целят привличането на интереса им към дейностите по управлението на отпадъците. Такива кампании са различни дейности и мероприятия през седмицата, предхождаща Деня на земята. Организирант се различни дейности, като основната насоченост на кампанията е към подрастващите. За населението се предвиждат различни мероприятия по пролетно почистване, засаждане на дръвчета, организира се конкурс за най-добро поддържано междублоково пространство и др.

Кампанията се провежда от много години в Общината и се е наложила с годините, като традиционно мероприятие на населението.

От три години се организира кампания „Да изчистим България за един ден”. Кампанията привлича много граждани и фирми и се е наложила като много ефикасна и образователна. Ежегодно в нея се включват много граждани, различни институции, училища, градини и др.

От години се провежда кампания сред кметовете и кметските наместници по населените места за поддържане чистотата им.

Ежегодно се провеждат разяснителни кампании с организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки БУЛЕКОПАК АД. Кампаниите са насочени основно към подрастващото население. Организирант се различни мероприятия за проследяване пътя на отпадъка от контейнерите за разделно събиране на отпадъците до неговото предаване за рециклиране, разпространяват се сред населението различни брошури с описание на системата за разделно събиране, както и за нейното най-ефикасно използване.

Мерките и кампаниите, които Общината е въвела и наложила през годините са ефикасни, но въпреки това по-голямата част от тях не достигат в достатъчно широк аспект до населението. Необходимо е да бъдат организирани още различни кампании за привличане на населението към дейността.

Също така предвид законодателните промени в областта на отпадъците е необходимо да се запознае населението с тях, с новите изисквания за третиране и управление на отпадъците, наложената йерархия, както и с проблемите пред Общината за достигането им и претърпените вреди и пропуснати ползи при неспазване на изискванията

Необходимо е да се организира запознаване на населението и фирмите със всеки един етап от йерархията за управление на отпадъците, както и необходимите начини и действия за достигането.

Провеждането на информационни и разяснителни дейности трябва да се насочат основно към:

- Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци
- Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
- Подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъци
- Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци

За да се организират правилно тези дейности ежегодно Общината да изготвя график и обобщени предложения за извършването на конкретните кампании, както и да се определи необходимият ресурс за това. Общината да изготви и брошури, дипляни и др., чрез които по-лесно ще бъде разбрано посланието за добро управление на отпадъците.

Информация за управление на отпадъците в Общината се разпространява и чрез публикуване на съобщения на интернет-страницата на общината и на табло в центъра за административно обслужване.

VIII.1.8. АНАЛИЗ НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ И ДЕЙНОСТИТЕ С ОТПАДЪЦИ

Основни национални документи, регламентиращи събирането и предоставянето на информация за отпадъците, са ЗУО и Наредба №1 от 4 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.

За обезпечаване на прилагането на законодателството е необходимо да се идентифицират лицата, които имат задължения и отговорности, като специално внимание следва да се обърне на големите генератори на отпадъци - търговски обекти, административни сгради, предприятия, които ползват системата за събиране и обезвреждане на битовите отпадъци, строителни дружества и на местата, които се използват или са били използвани за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци. Ефективното прилагане на законодателството на местно ниво е невъзможно без осигуряване на достатъчен, квалифициран и мотивиран персонал в общинската администрация, подходящи технически ресурси (оборудване и т.н.) и въвеждане на информационни системи за събиране и обработка на данни. Този въпрос е разгледан в раздела за повишаване на административния капацитет.

Планирането, регулирането и налагането на законодателството по управление на отпадъците зависи от наличните човешки ресурси в общината. За да се подпомогне изпълнението на законодателството, компетентните органи на национално, регионално и общинско ниво се нуждаят от достатъчен и квалифициран персонал.

Планирането и установяването на финансово обезпечени и поносими за населението системи за събиране (включително разделно) и транспортиране на отпадъците, експлоатацията на съоръжения и инсталации, е предизвикателство за голяма част от по-малките общини. Това налага насърчаване съвместната работа с общините, включени в Регионалното сдружение, с цел изпълнение на техните отговорности и подпомагане усъвършенстването на системите за управление на отпадъците чрез регионалните инициативи и осигуряване на достъп до необходимото ноу-хау и техническа инфраструктура за обезвреждане на приемлива за населението цена.

Основната информация за отпадъците в общината се осигурява от служителите на общинската администрация, на които са възложени функции по управлението на отпадъците.

Основният проблем е събирането на информация от лицата, които извършват дейности по управление на отпадъци на територията на общината самостоятелно. Това в голяма степен са площадките за предаване на отпадъци, т.н. „вторични суровини“, лицата, които самостоятелно са сключили договори с фирми и/или организации и предават отпадъците си директно на тях. Тези отпадъци влияят върху цялостната информация за отпадъците в общината, тъй като при липса на информация за тях не може да се определи точното количество. Определенията в законодателството относно образуваните отпадъци са ясно дефинирани и включват всички отпадъци, образувани на територията на

общината, независимо от източника им и лицата, които ги събират. При липса на информация от и за частните субекти, ангажирани в процеса на управление на отпадъците, при изчисляване на целите, същите няма да бъдат точни и коректни.

Събираната информация в Общината Каолиново по отношение на сключените договори с изпълнители за извършване на дейности по управление на отпадъците е достатъчна, пълна и надеждна. Въз основа на предоставените данни могат да се подготвят различни справки, отчети, програми, стратегии и др. Основния проблем е събирането на информация от лицата, които извършват дейности по управление на отпадъци на територията на Общината самостоятелно. Това в голяма степен са площадките за предаване на отпадъци т.н. „вторични суровини”, лицата, които самостоятелно са сключили договори с фирми и/или организации и предават отпадъците си директно на тях. Тези отпадъци влияят върху дейностите на Общината, тъй като при липса на информация за тях не може да се определи точното количество на образуваните отпадъци. Определенията в законодателството относно образуваните отпадъци са ясно определени и включват всички отпадъци образувани на територията на Общината, независимо от източника им и лицата, които ги събират. В този случай при изчисляване на целите, същите няма да бъдат точни и коректни.

Необходимо е в Общината да се създадат ясни правила за събиране на информация за образуваните отпадъци от тези лица и площадки.

ПРИЛОЖЕНИЕ VIII.2

VIII.2. ПРОГНОЗИ

Прогнозата на количеството образувани битови отпадъци в общината за периода 2021 - 2028 г. в община Каолиново е изготвена въз основа на два компонента:

- Брой на населението и демографска прогноза на 2021 - 2028 г.
- Норма на натрупване на отпадъци на 1 жител;

Брой на население и демографска прогноза

Демографската прогноза за населението на община Каолиново в периода 2021 - 2028 г. е изготвена на база информация от НСИ, въз основа на данните за населението на общината за последните години от 2016 - 2020 г. и официална демографска прогноза на НСИ за броя на населението в област Шумен за периода до 2080 г. (при хипотеза на конвергентност). В следващата таблица е представен броя на население за област Шумен и община Каолиново за периода 2016 - 2020 г., според данни на НСИ.

Таблица № 11 Население за периода 2016-2020 година

Години	2016	2017	2018	2019	2020
Област Шумен	174476	172966	172355	172262	171781
Община Каолиново	12551	12646	12771	13025	12888

Източник: НСИ

Съгласно данни на НСИ, в областта за предходните 5 години се наблюдава тенденция на постоянно намаляване на населението. За последните 5 години обаче (периода 2016 - 2020 г.) населението на общината се е увеличило с 337 лица.

Към настоящият момент, относителния дял на населението на община Каолиново, спрямо населението на област Шумен е 7,5 %. При спазване на сегашната демографска ситуация обаче се очаква населението на община Каолиново през следващите години да намалява плавно.

В следващата таблица е представена информацията относно официалната прогноза за населението на НСИ за област Шумен за периода 2020 - 2035 г., както следва:

Таблица № 12 Демографска прогноза за населението на област Шумен и община Каолиново за периода 2020-2035 г.

Години	2020	2025	2030	2035
Област Шумен	171 781	160 175	152 025	143 957
Община Каолиново	12 888	12 468	12313	12158

Източник: НСИ, собствени изчисления

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

На таблицата по-долу са представени прогнозни стойности за броя на населението на община Каолиново за периода до 2035 г., извършени на базата на собствени изчисления:

Таблица №13 Прогноза за населението на община Каолиново за периода до 2030 г.

Община Каолино во	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.	2029 г.	2030 г.
Общо	12888	12536	12524	12508	12486	12468	12437	12414	12396	12357	12313

Източник: ПИРО, Собствени изчисления

Норма на натрупване

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. Образуваните битови отпадъци на човек от населението в България за населени места от 3 до 25 хил. жители е 295,5 кг/ж/г.

Нормата на натрупване през годините ще се развива при условията на „относително разделяне“, т. е. ще расте по-бавно от БВП. В случая е предположено средно нарастване с 0.5-0.6% на година, при което са получени данните за бъдещите периоди. Това увеличение се обосновава от очаквания икономически растеж, който е основен фактор за нарастването на крайното потребление на домакинствата и съответно на количеството образувани битови отпадъци. В същото време, процентът не е по-висок, тъй като се очаква, че мерките по предотвратяване образуването на отпадъци ще бъдат възпиращ фактор. За прогнозата е използван осреднен показател на нормата на натрупване през последната година 289 кг/ж/г. Това се налага поради устойчивата тенденция на намаление в изчислената норма на натрупване за годините от 2016-2020 г.

Таблица № 14 Генерирани отпадъци по години и норма на натрупване

Години	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Генерирани битови отпадъци, тона	1203	1098	1047
Население бр. жители	12771	13025	12888
Норма на натрупване кг/жит.год	94	84	81

Източник: Община Каолиново

Съобразявайки се със събраната базова информация и данни, относно морфологичния състав на отпадъците, както и изчислените количества на отделните

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

материали, съдържащи се в отпадъците и направените по-горе допускания, прогнозните количества и състав на битовите отпадъци за Община Каолиново са представени на следващата таблица.

Таблица № 15 Прогнозни количества образувани отпадъци

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.**

Програма за управление на отпадъците

Година	Мер. ед.									
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Битови отпадъци общо	т/год	1047	1053	1045	1088	1110	1097	1106	1129	1115
население	бр.	12888	12536	12524	12508	12486	12468	12437	12414	12396
норма на натрупване	кг/жител/годи на	81	84	85	87	89	88	89	91	90
Морфологичен състав на отпадъците										
Хранителни	%	6,54%	6,54%	6,54%	6,54%	6,55%	6,54%	6,55%	6,55%	6,55%
Хартия	%	6,96%	6,96%	6,96%	6,97%	6,97%	6,97%	6,97%	6,97%	6,97%
Картон	%	5,68%	5,68%	5,68%	5,69%	5,69%	5,69%	5,69%	5,69%	5,69%
Пластмаса	%	17,56%	17,55%	17,56%	17,53%	17,52%	17,53%	17,53%	17,51%	17,52%
Текстил	%	6,50%	6,50%	6,50%	6,51%	6,51%	6,51%	6,51%	6,52%	6,51%
Гума	%	1,69%	1,69%	1,69%	1,70%	1,70%	1,70%	1,70%	1,70%	1,70%
Кожа	%	2,49%	2,49%	2,49%	2,49%	2,50%	2,49%	2,49%	2,50%	2,50%
Градински	%	13,69%	13,69%	13,69%	13,70%	13,71%	13,70%	13,71%	13,71%	13,71%
Дървесни	%	0,70%	0,70%	0,70%	0,70%	0,70%	0,70%	0,70%	0,70%	0,70%
Стъкло	%	6,12%	6,12%	6,12%	6,13%	6,13%	6,13%	6,13%	6,13%	6,13%
Метали	%	8,09%	8,08%	8,09%	8,04%	8,01%	8,02%	8,02%	7,99%	8,00%
Инертни > 4 см	%	5,39%	5,39%	5,39%	5,40%	5,40%	5,40%	5,40%	5,40%	5,40%
Опасни	%	1,65%	1,65%	1,65%	1,65%	1,65%	1,65%	1,65%	1,65%	1,65%
Други	%	3,19%	3,19%	3,19%	3,20%	3,20%	3,20%	3,20%	3,20%	3,20%

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ОБЩИНА КАОЛИНОВО
2021-2028 г.

Програма за управление на отпадъците

Ситна Фракция<4см	%	13,75%	13,75%	13,75%	13,76%	13,77%	13,77%	13,77%	13,78%	13,77%
Общо	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Хранителни	т/год	70,32т	70,72т	70,19т	73,07т	74,55т	73,68т	74,15т	75,83т	74,89т
Хартия	т/год	74,88т	75,31т	74,74т	77,81т	79,39т	78,46т	78,96т	80,75т	79,75т
Картон	т/год	61,14т	61,50т	61,03т	63,54т	64,82т	64,06т	64,47т	65,93т	65,12т
Пластмаса	т/год	188,89т	189,90т	188,55т	195,83т	199,56т	197,36т	198,54т	202,78т	200,41т
Текстил	т/год	69,96т	70,36т	69,83т	72,70т	74,17т	73,30т	73,77т	75,44т	74,51т
Гума	т/год	18,22т	18,32т	18,18т	18,93т	19,31т	19,09т	19,21т	19,64т	19,40т
Кожа	т/год	26,80т	26,96т	26,75т	27,85т	28,42т	28,08т	28,26т	28,90т	28,54т
Градински	т/год	147,26т	148,10т	146,98т	153,03т	156,12т	154,29т	155,28т	158,79т	156,82т
Дървесни	т/год	7,54т	7,58т	7,52т	7,83т	7,99т	7,90т	7,95т	8,13т	8,03т
Стъкло	т/год	65,83т	66,21т	65,70т	68,41т	69,79т	68,97т	69,41т	70,99т	70,10т
Метали	т/год	87,02т	87,42т	86,88т	89,75т	91,21т	90,34т	90,81т	92,47т	91,54т
Инертни>4 см	т/год	58,00т	58,34т	57,89т	60,28т	61,49т	60,77т	61,16т	62,55т	61,77т
Опасни	т/год	17,71т	17,81т	17,68т	18,40т	18,78т	18,56т	18,67т	19,10т	18,86т
Други - хиг.,компол.	т/год	34,34т	34,54т	34,28т	35,69т	36,41т	35,98т	36,21т	37,03т	36,57т
Ситна Фракция<4см	т/год	147,93т	148,78т	147,65т	153,72т	156,83т	154,99т	155,98т	159,51т	157,54т
Общо	т/год	1 075,85т	1 081,85т	1 073,85т	1 116,85т	1 138,85т	1 125,85т	1 132,85т	1 157,85т	1 143,85т